Regeringens proposition 2025/26:233

Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationer

Prop. 2025/26:233

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 9 april 2026

Ulf Kristersson

Erik Slottner
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Propositionen innehåller förslag som syftar till att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier eller vilseleda mottagare på något annat sätt.

Det föreslås att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Åtgärder som vidtas med anledning av denna skyldighet får inte innebära en granskning eller annan behandling av innehållet i ett elektroniskt meddelande. Vidare föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter i anslutning till förslagen. Bestämmelserna utgör delvis ett nytt genomförande av EU:s kodex för elektronisk kommunikation.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Innehållsförteckning

1 Förslag till riksdagsbeslut 3
2 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation 4
3 Ärendet och dess beredning 6
4 Användningen av elektroniska kommunikationstjänster för bedrägerier 6
5 Möjligheterna att hindra meddelanden av skäl som rör bedrägeri eller annat missbruk av tjänsten är begränsade 8
6 Nya regler behövs för att bekämpa bedrägerier och annat vilseledande 10
7 En skyldighet att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall 15
8 Behandling av uppgifter om elektroniska meddelanden 25
9 Ikraftträdande 31
10 Konsekvenser 32
11 Författningskommentar 37
Bilaga 1 Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation 42
Bilaga 2 Sammanfattning av promemorian Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationer 221
Bilaga 3 Promemorians lagförslag 222
Bilaga 4 Förteckning över remissinstanserna 224
Bilaga 5 Lagrådets yttrande 225
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026 226

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringens förslag:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs[1] i fråga om lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

dels att 9 kap. 27 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 12 § och 9 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	12 §
	En tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande, om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri. Detsamma gäller om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare.
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten i första stycket.
	9 kap.
	6 a §
	Trafikuppgifter får behandlas om uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten i 4 kap. 12 §. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

[1] Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, i den ursprungliga lydelsen.

1. vilka uppgifter som får behandlas enligt första stycket, och

2. hur länge uppgifterna får behandlas innan de ska utplånas.

27 §

Utöver vad som anges i 1–3 och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Utöver vad som anges i 1–3*, 6 a* och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Detta hindrar inte

1. lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller sådan lagring i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas, eller

3. att någon i en radiomottagare avlyssnar eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten.

Första stycket gäller inte när en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter i enlighet med förordning (EU) 2021/1232.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

3 Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade i december 2023 att ge Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att föreslå åtgärder för att förhindra manipulering av telefonnummer, s.k. spoofing, och andra tillvägagångssätt där elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier (Fi2023/03206). PTS redovisade myndighetens arbete med uppdraget i en promemoria och en rapport. Promemorian Delredovisning – att motverka tillvägagångssätt där elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier (23-31716) överlämnades i maj 2024. Rapporten Att motverka tillvägagångssätt där elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier, PTS-ER 2024:31, överlämnades i december samma år.

Med utgångspunkt i promemorian och rapporten togs promemorian Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster fram inom Regeringskansliet. I promemorian lämnas förslag på bestämmelser som syftar till att förhindra förfaranden där elektroniska kommunikationstjänster används för bedrägerier eller för annat vilseledande av en vidare krets av mottagare. Bestämmelserna utgör delvis ett nytt genomförande av artikel 97.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation, se *bilaga 1*, i fortsättningen benämnt EU:s kodex för elektronisk kommunikation.

En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Promemorians lagförslag finns i *bilaga 3*. Promemorian har remissbehandlats och en förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga på regeringens webbplats (regeringen.se) och i Finansdepartementet (Fi2025/02192).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 19 mars 2026 att inhämta Lagrådets yttrande över ett lagförslag som överensstämmer med lagförslaget i denna proposition. Lagrådet lämnar förslaget utan erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*.

4 Användningen av elektroniska kommunikationstjänster för bedrägerier

Bedrägerier där elektroniska kommunikationstjänster används är en utbredd företeelse som får konsekvenser för den som drabbas. Förekomsten av bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster påverkar även förtroendet för tjänsterna och för den information som överförs genom dem.

Tillvägagångssättet varierar men kännetecknas av kontaktsökande samtal och sms-meddelanden, i fortsättningen sms. Den som blir uppringd eller tar emot ett sms vilseleds i fråga om identiteten hos den som ringer eller skickar meddelandet.

Samtal för att inleda kontakt och bygga upp förtroende inför genomförandet av bedrägerier benämns vishing. Syftet kan vara att förmå mottagaren av samtalet att föra över pengar eller lämna ifrån sig uppgifter som gör det möjligt för den andra parten att t.ex. få tillgång till ett bankkonto. Vishingsamtal kombineras ofta med manipulering av det uppringande telefonnumret, s.k. spoofing. Begreppet spoofing kan även användas i vid bemärkelse som benämning på olika slags bedrägerier som sker via telefon eller andra elektroniska kommunikationstjänster som sms och e-post. Det förekommer också att slutanvändare vilseleds genom s.k. wangirisamtal. Med wangirisamtal avses att den som ringer upp lägger på efter bara en signal i syfte att få den som har blivit uppringd att ringa tillbaka, ofta till ett nummer med förhöjd samtalsavgift, exempelvis ett utlandssamtal eller en betalteletjänst.

Förfaranden med kontaktskapande sms med vilseledande avsändaruppgifter kallas för smishing. För att öka trovärdigheten bakom sådana sms används ofta avsändarnamn som liknar eller är identiskt med det som används av en välkänd avsändare, t.ex. en paketdistributör, bank eller myndighet. Avsändarnamn för sms kallas också SMS Sender ID. Sms:et kan innehålla telefonnummer till en falsk kundtjänst eller en länk som leder till vilseledande annonser, lösenordsfiske eller installation av skadlig programvara i syfte att inhämta personuppgifter eller andra uppgifter från mottagarens terminalutrustning. Vid sms-bedrägerier används ofta tekniska lösningar som möjliggör att samma meddelande skickas samtidigt till ett stort antal mottagare, s.k. applikation till person (A2P). A2P-sms innebär att sms skickas via t.ex. en onlineplattform. Den som tillhandahåller en tjänst för att skicka sådana meddelanden kan benämnas tillhandahållare av sms-aggregatörstjänster. Enligt PTS rapport är bedrägerier som genomförs med stöd av bl.a. sms, meddelandeappar och e-post för närvarande den vanligaste formen av bedrägerier via elektroniska kommunikationstjänster.

Den kartläggning som PTS har gjort inom ramen för regeringsuppdraget visar att det under 2023 polisanmäldes ca 29 000 telefonbedrägerier. Den sammanlagda brottsvinsten av dessa bedrägerier uppgick till 708 miljoner kronor, vilket var en ökning med 13 procent jämfört med föregående år. Uppgiften avser såväl elektroniska meddelanden i form av röstsamtal som sms. Kartläggningen visar vidare att inte alla bedrägerier anmäls. Enligt PTS rapport anger 41 procent av företagare att de inte anmäler något brott, medan 22 procent anger att de endast anmäler vissa brott. Kostnaderna för näringslivet till följd av alla typer av bedrägerier beräknades 2023 till 4,5 miljarder kronor. Bland privatpersoner slår bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster hårt mot framför allt äldre personer och leder ofta till negativa psykosociala konsekvenser.

Såväl myndigheter som privata aktörer har gjort insatser för att motverka förekomsten av bedrägerier genom elektroniska kommunikationer. PTS redogör i sin rapport för både frivilliga åtaganden och bindande regler som har genomförts helt eller delvis för att motverka spoofing i vid bemärkelse. Dessa åtgärder omfattar informationskampanjer, frivillig registrering av avsändarnamn, filtrering och blockering av samtal och sms samt föreskrifter och allmänna råd som PTS har meddelat (se vidare avsnitt 5). Tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster har bl.a. lanserat ett gemensamt sms-kortnummer, 7726, dit sms som mottagaren misstänker

utgör bedrägerier kan vidarebefordras. Tillhandahållarna kan därefter dela informationen med varandra och agera samlat mot bedrägerier genom sms.

De åtgärder som har vidtagits på olika områden, bl.a. av tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, kan bedömas ha haft viss effekt. Enligt PTS blockerar tillhandahållarna 40 000–50 000 samtal med manipulerade nummer varje dygn. Enligt Polismyndighetens statistik minskade brottsvinsterna från telefonbedrägerier med 40 procent 2024 jämfört med 2023 och med 29 procent 2025 jämfört med 2024. Trots åtgärderna är bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster fortfarande vanligt förekommande.

5 Möjligheterna att hindra meddelanden av skäl som rör bedrägeri eller annat missbruk av tjänsten är begränsade

Lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation (LEK) syftar till att enskilda och myndigheter ska få tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationer. Lagen syftar även till största möjliga utbyte för alla av elektroniska kommunikationstjänster sett till urvalet samt till deras pris, kvalitet och kapacitet (1 kap. 1 § LEK). Syftet ska uppnås främst genom att konkurrensen och den internationella harmoniseringen främjas (se prop. 2021/22:136 s. 109). Att slutanvändare har tillgång till säkra och effektiva elektroniska kommunikationstjänster innebär bl.a. att användare ska kunna nå varandra. Det kommer till uttryck bl.a. i 4 kap. 10 § LEK där det framgår att den som tillhandahåller ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska se till att slutanvändare kan nå samtliga nummer inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Skyldigheten gäller dock under vissa förutsättningar. Det ska vara ekonomiskt genomförbart och numret i fråga ska inte vara ett nummer som enbart har ett nationellt syfte. Den uppringda slutanvändaren ska inte heller av kommersiella skäl ha valt att begränsa nåbarheten från vissa geografiska områden.

Möjligheten för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande är begränsad. Med överföring av ett elektroniskt meddelande avses exempelvis att koppla fram ett samtal eller leverera ett sms eller mms. Av 4 kap. 11 § LEK framgår att Konsumentombudsmannen i vissa fall får ålägga tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster att hindra användares tillgång till ett nummer eller till en tjänst. Med tjänst avses en tjänst som nås via ett nummer vars sifferstruktur saknar geografisk betydelse. En sådan tjänst är typiskt sett en betaltelefontjänst. Med nummer avses samtliga nummer inom EES. Ett sådant beslut får fattas om numret eller tjänsten marknadsförs på ett sätt som är otillbörligt eller innebär att väsentlig information utelämnas.

Bestämmelsen i 4 kap. 11 § LEK genomför artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation. Bestämmelsen i artikel 97.2 infördes ursprungligen i Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG av den 25 no-

vember 2009 om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, direktiv 2002/58/EG om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation och förordning (EG) nr 2006/2004 om samarbete mellan de nationella tillsynsmyndigheter som ansvarar för konsumentskyddslagstiftningen, i fortsättningen benämnt ändringsdirektivet. Den genomfördes i svensk rätt genom 7 kap. 9 a § lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation (se prop. 2010/11:115 s. 112–118 och 186–188). När EU:s kodex för elektronisk kommunikation genomfördes ansågs det inte ha kommit fram skäl att implementera bestämmelsen på något annat sätt än vid det tidigare genomförandet. Bestämmelsen fördes därför över till den nya lagen utan ändringar i sak (se prop. 2021/22:136 s. 178 och 429).

Den 21 januari 2026 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om digitala nät (KOM (2026)16). Förordningen föreslås ersätta EU:s kodex för elektronisk kommunikation och innehåller bl.a. förslag till nya regler för att motverka och förhindra bedrägerier och otillbörliga uppringningar via elektroniska kommunikationsnät, t.ex. spoofing. Förslaget förhandlas för närvarande i Europeiska unionens råd.

Syftet med 4 kap. 11 § LEK har varit att kunna hindra bedrägerier eller missbruk vid tillhandahållandet av betalteletjänster som leder till oväntat dyra telefonräkningar. Av förarbetena framgår att det, när bestämmelsen infördes, var ett relativt vanligt problem att konsumenter som använde betalteletjänster upplevde att de hade lurats in i en prenumeration på en tjänst när de endast hade avsett att beställa en enstaka tjänst. Ett annat vanligt problem var att en tjänst debiterades trots att konsumenten hade uppfattat att den var gratis. Vidare kunde det vara svårt för en konsument att säga upp en prenumeration på innehållstjänster. Det var ofta inte fråga om bedrägerier, utan många av problemen handlade om företag som agerade i gråzonen. En gemensam nämnare för dessa var att det fanns brister, otydlighet eller bedräglighet när det gällde bl.a. avtal och prisinformation när en konsument beställde en tjänst. Problemen rörde således i huvudsak marknadsföringen av nummer och tjänster (se prop. 2010/11:115 s. 113–118). Konsumentombudsmannen har såvitt känt inte meddelat några beslut med stöd av 4 kap. 11 § LEK.

Telekområdgivarna, som ger opartisk och kostnadsfri vägledning till konsumenter om abonnemang för tv, telefoni och bredband, hanterar sedan 2022 även klagomål om betalteletjänster. Anmälningarna avser enligt organisationens årsstatistik för 2024 t.ex. innehållstjänster som betalas genom engångsköp. Enligt statistikrapporten för 2022 mottog organisationen 7 550 klagomål avseende betalteletjänster det året. Under 2024 minskade antalet klagomål med ca 50 procent jämfört med året innan. Minskningen var troligen ett resultat av ändringar i den uppförandekod för mobila innehållstjänster som har utarbetats av Telekområdgivarna, branschorganisationen Morgan och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Ändringarna innebär att det inte längre är förenligt med uppförandekoden att använda prenumerationstjänster för att förmedla mobila spel eller pristävlingar. Självregleringsåtgärder har alltså haft positiva effekter.

Det finns dock fortfarande ett behov av bestämmelser som möjliggör ingripande från Konsumentombudsmannen i enlighet med 4 kap. 11 § LEK.

Med stöd av föreskriftsrätten som PTS ges i 4 kap. 7 § 1 och 9 kap. 2 § 1 förordningen (2022:511) om elektronisk kommunikation (FEK) har myndigheten meddelat föreskrifter (PTSFS 2024:2) för att förhindra samtal med manipulerade anropande telefonnummer. Av föreskrifterna framgår hur användningen av svenska telefonnummer ska kontrolleras innan ett samtal kopplas fram. Enligt föreskrifterna ska tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster göra en kontroll av det anropande telefonnumret för att minimera risken för att samtal med manipulerade telefonnummer kopplas fram (se 4–6 §§). PTS har enligt 4 kap. 7 § FEK endast rätt att meddela föreskrifter om användningen av nummer i den nationella nummerplanen. Myndigheten saknar därmed möjlighet att meddela föreskrifter för att motverka bedrägerier via samtal med nummer från en internationell nummerplan. Eftersom 9 kap. 2 § FEK endast är tillämplig på talkommunikationstjänster har PTS inte heller möjlighet att meddela föreskrifter om behandling av uppgifter i samband med åtgärder för att motverka bedrägerier via sms.

6 Nya regler behövs för att bekämpa bedrägerier och annat vilseledande

Regeringens bedömning

De åtgärder som för närvarande vidtas för att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för bedrägeri och annat vilseledande är inte tillräckliga. Åtgärder mot en sådan användning av elektroniska kommunikationstjänster bör regleras i författning.

Det bör inte krävas ett förvaltningsbeslut för att utföra en åtgärd i syfte att hindra en överföring av ett elektroniskt meddelande.

Krav på åtgärder för att motverka bedrägerier och annat missbruk bör endast avse tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian stämmer överens med regeringens bedömning.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal remissinstanser yttrar sig särskilt över bedömningen. *Tech-Sverige*, *Telia Sverige AB* och *Tele2 Sverige AB* förespråkar att skydd mot bedrägerier ska vara branschkontrollerat och utvecklas av marknadens aktörer. Tele2 Sverige AB påpekar att aktörerna i branschen sedan länge vidtar olika åtgärder för att stävja bedrägerier och efterfrågar en analys av skillnaden mellan de åtgärder som förslaget innebär och de som redan vidtas på frivillig basis.

Hi3G Access AB och *SKPF Pensionärerna* anser att det är viktigt att operatörerna tillämpar lagstiftningen på ett enhetligt sätt så att användarna ges samma grundskydd oberoende av tillhandahållare. *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet* framför att det borde vara lämpligt med ett gemensamt regelverk som alla aktörer behöver följa. Annars riskerar de frivilliga åtgärderna som har vidtagits att undergrävas genom att vissa tillhandahållare kan väljas bort av den som vill använda elektroniska kommunikationstjänster i bedrägligt syfte eller för att vilseleda på något annat sätt.

Åklagarmyndigheten och *Polismyndigheten* anser att nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster också bör omfattas av skyldigheten för att förstärka förslagets positiva effekter.

Skälen för regeringens bedömning

En möjlighet att blockera tillgången till nummer eller tjänster om det är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk

Regeringen bedömer att det finns ett behov av att vidta åtgärder för att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för bedrägerier eller för annat vilseledande. Som redogörs för i avsnitt 5 finns det i dagsläget inte någon lagstiftning som möjliggör att bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster kan förhindras på ett ändamålsenligt sätt. Med hänsyn till den ökning av förfaranden där elektroniska kommunikationstjänster används för bl.a. bedrägeri som har skett sedan EU:s kodex för elektronisk kommunikation genomfördes finns det nu skäl att överväga att införa nya bestämmelser för att förhindra sådana förfaranden.

Av artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation framgår bl.a. att medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter kan kräva av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att, från fall till fall, blockera tillgången till nummer eller tjänster. Sådan möjlighet ska finnas i de fall det är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk. Regleringsmyndigheten ska i sådana fall också få kräva att tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne intäkter från relevant samtrafik eller andra tjänster. Bestämmelsen omfattar endast tillgången till tjänster via icke-geografiska nummer inom unionen och nummer som tillhandahålls inom unionen, dvs. nummerbaserade tjänster. Bestämmelsen bör vara utgångspunkten för möjliga krav på åtgärder som kan riktas mot tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster i syfte att motverka att deras tjänster används för bedrägeri eller missbruk.

Som *Hi3G Access AB* och *SKPF Pensionärerna* framför är det viktigt att tillämpningen blir enhetlig mellan tillhandahållarna. I annat fall riskerar de frivilliga åtgärder som har vidtagits att undergrävas genom att vissa tillhandahållare kan väljas bort av den som vill använda elektroniska kommunikationstjänster i bedrägligt syfte eller för att vilseleda på något annat sätt, något som lyfts fram av *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet*. Om åtgärderna ska få tillräckligt genomslag är det inte ändamålsenligt att de enbart tillhandahålls av vissa operatörer eller kräver att slutanvändare betalar för en tilläggstjänst. Åtgärderna bör ge samma skydd för slutanvändare och genomföras på lika villkor för alla tillhandahållare. Det är också viktigt att åtgärderna blir föremål för granskning och

närmare kontroll av en myndighet med tillsynsansvar. Regeringen anser därför, till skillnad från *TechSverige*, *Telia Sverige AB* och *Tele2 Sverige AB*, att åtgärder till skydd mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster inte bör överlämnas till marknadens aktörer att utföra frivilligt.

Regeringen anser att det bl.a. mot denna bakgrund är av vikt att åtgärder mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster regleras i författning. Regeringen anser vidare, till skillnad från Tele2 Sverige AB, att de åtgärder som redan finns på marknaden inte är tillräckliga.

Blockering i fall som rör bedrägeri eller missbruk

Artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation tillåter en blockering av tillgången till nummer eller nummerbaserade tjänster endast i fall där det är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk. Vilka omständigheter som ska anses utgöra bedrägeri eller missbruk utvecklas dock inte i direktivet. I skäl 254 nämns handlingar i samband med vissa betalteletjänster som exempel.

När ändringsdirektivets bestämmelse genomfördes i den då gällande lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation ansågs begreppen huvudsakligen ta sikte på s.k. betalteletjänster där problem hade identifierats. Som redogörs för i avsnitt 5 ansågs syftet med bestämmelsen vara att hindra bedrägerier eller missbruk vid tillhandahållandet av betalteletjänster som leder till oväntat dyra telefonräkningar. Direktivet bedömdes dock även omfatta förfaranden som inte innebär nyttjande av en tjänst. Ingripande ansågs också kunna ske exempelvis mot förfaranden där någon lockas eller luras att ringa ett utlands- eller satellitnummer med mycket hög taxa (se prop. 2010/11:115 s. 112–118).

Betalteletjänster förekommer fortfarande på marknaden för elektroniska kommunikationstjänster (se avsnitt 5). De tillvägagångssätt som beskrivs i PTS kartläggning utgörs dock huvudsakligen inte av vilseledande eller otillbörlig marknadsföring av tjänster till konsumenter. Det finns därför skäl att nu återkomma till frågan om vilken typ av förfaranden som bör anses som bedrägeri eller missbruk i direktivets mening.

Bedrägeri enligt artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation får anses syfta på en sådan gärning som avses i 9 kap. 1 § första stycket brottsbalken, dvs. en situation där någon avsiktligt vilseleder någon annan att göra eller låta bli att göra något som innebär vinning för bedragaren och skada för den som vilseleds eller någon som är i den vilseleddes ställe. Även ringa respektive grovt bedrägeri enligt 9 kap. 2 och 3 §§ brottsbalken får anses omfattas av tillämpningsområdet för artikeln. Med hänsyn till syftet med artikeln får den vidare anses omfatta försök till sådana handlingar. Bedrägeri enligt direktivets mening kan därför exempelvis vara ett förfarande där någon skickar ett elektroniskt meddelande som uppmanar mottagaren att klicka på skadliga länkar eller lämna bank- eller personuppgifter, i syfte att ge avsändaren vinning och skada för mottagaren.

Missbruk får antas avse förfaranden där någon på ett sätt som inte omfattas av bedrägeri enligt ovan vilseleder slutanvändare för att nå otillbörlig vinning på dennes bekostnad. Wangirisamtal är ett exempel på ett

sådant förfarande. Missbruk bedöms även omfatta handlingar som har för avsikt att vilseleda mottagaren på ett otillbörligt sätt utan att det behöver leda till skada för den som vilseleds. Det kan t.ex. vara sms där avsändarnamnet är vilseledande så att det framstår som att det kommer från en viss myndighet eller att det är ett meddelande enligt lagen (2023:407) om viktigt meddelande till allmänheten.

Blockering – samtal, sms och andra elektroniska meddelanden når inte mottagaren

Artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation tillåter blockering av tillgången till nummer eller nummerbaserade tjänster i vissa fall. Med en sådan blockering avses att det genom spärrning eller på annat sätt blir omöjligt att nå numret eller tjänsten (se prop. 2010/11:115 s. 187). Det kan likställas med att ett elektroniskt meddelande inte överförs, dvs. att ett samtal inte kopplas fram eller ett sms eller annat meddelande inte levereras. Bestämmelsen bedöms även omfatta förfaranden där andra identifierare än nummer används, om det görs i samband med användning av en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Det kan exempelvis vara i situationer där avsändarnamn för sms används i stället för nummer vid kommunikation med nummer i en nationell eller internationell nummerplan.

Det bör inte krävas ett förvaltningsbeslut för att utföra en åtgärd i syfte att hindra en överföring av ett elektroniskt meddelande

Bestämmelsen i artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation bedöms sammanfattningsvis möjliggöra att det ställs krav på att den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avstå från att överföra ett elektronisk meddelande om det är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk.

Som framgår av PTS rapport är antalet samtal och sms som har samband med bedrägerier och annat vilseledande mycket omfattande. Den tekniska utvecklingen innebär att det är enkelt att manipulera telefonnummer och skicka sms med avsändarnamn som ser ut att komma från en betrodd avsändare. För den som vill använda sig av sms i bedrägligt syfte är det enkelt att göra det genom att byta avsändaruppgifter. Genom användning av A2P-lösningar är det dessutom möjligt att nå en mycket stor krets av mottagare vid ett och samma tillfälle.

För att krav i syfte att motverka användningen av elektroniska kommunikationstjänster för bedrägerier och annat vilseledande ska vara ändamålsenliga bör en blockeringsåtgärd vidtas i samband med att tillhandahållaren uppmärksammar vissa omständigheter som talar för att ett elektroniskt meddelande kan misstänkas användas för sådana ändamål. För att åtgärderna ska vara verkningsfulla bör de vidtas i realtid med automatiserade medel. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att en ordning där kravet på åtgärder för blockering föregås av ett förvaltningsbeslut av en regleringsmyndighet, i enlighet med artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation, inte blir ändamålsenlig.

Krav på åtgärder bör avse tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster

Nummerbaserade kommunikationstjänster innehar i Sverige en särställning för många användare. Sådana tjänster används i hög utsträckning för kommunikation mellan myndigheter och andra samhällsviktiga eller betydelsefulla verksamheter och enskilda. Av det skälet är det också ofta nummerbaserade kommunikationstjänster som används för att efterlikna sådan viktig kommunikation som ett led i ett bedrägeriförsök.

PTS kartläggning visar samtidigt att bedrägerier och annat vilseledande även genomförs genom nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. De tekniska förutsättningarna för att kontrollera elektroniska meddelanden som överförs genom nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster skiljer sig dock från möjligheterna att kontrollera nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Användningen av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster genererar exempelvis inte trafikuppgifter på det sätt som sker vid användningen av nummerbaserade tjänster. Vilka trafikuppgifter som genereras och behandlas hos en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster skiljer sig åt beroende på hur tjänsten är uppbyggd. För dessa tjänster kan trafiken ta en mängd olika vägar över internet, till skillnad från nummerbaserade tjänster. Det skulle, tekniskt sett, vara möjligt att basera en kontroll av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster på t.ex. filtrering av innehåll.

Av 9 kap. 27 § LEK följer att, med vissa undantag, endast berörda användare får ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen. Filtrering av innehållet i ett elektronisk meddelande är därför endast tillåten i fall där någon av användarna har samtyckt till behandlingen. För tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster är det därför möjligt att, med användarens samtycke, filtrera meddelanden med utgångspunkt i meddelandets innehåll. Meddelanden som dirigeras bort filtreras ofta till s.k. skräppost som användaren av tjänsten kan kontrollera. Detta innebär en minskad risk för att legitima meddelanden inte når slutanvändaren. Funktioner som dirigering till skräpbrevlådor är i praktiken inte tillgängliga inom ramen för tillhandahållandet av nummerbaserade kommunikationstjänster. Samtidigt innehar dessa tjänster, som konstaterats ovan, en särställning för många användare varför behandling av innehållsuppgifter i sådana meddelanden kan ses som ingripande.

Bestämmelsen i artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation bedöms bara avse förfaranden som aktualiseras vid tillhandahållandet av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. De möjligheter som tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster har att vidta verkningsfulla åtgärder med användarnas samtycke talar vidare emot att krav på åtgärder ställs till dem. Det saknas även beredningsunderlag för att nu gå utöver det som avses i artikel 97.2 i fråga om vilka typer av tjänster som bör omfattas av kraven. Regeringen anser mot denna bakgrund, till skillnad från bl.a. *Åklagarmyndigheten* och *Polismyndigheten*, att ett förslag om krav på åtgärder för att motverka bedrägerier och annat

7 En skyldighet att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall

Regeringens förslag

En tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad elektronisk kommunikationstjänst ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri. Detsamma ska gälla om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra meddelanden.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian stämmer i huvudsak överens med regeringens förslag. I promemorian föreslås inte att trafikuppgifter ska ge anledning att anta att ett elektroniskt meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare. I promemorian föreslås ett bemyndigande att meddela ytterligare föreskrifter om skyldighetens omfattning. Promemorians lagförslag har vidare en annan utformning.

Remissinstanserna

Majoriteten av remissinstanserna, bl.a. *Brottsförebyggande rådet*, *Justitiekanslern*, *Integritetsskyddsmyndigheten*, *Svensk handel*, *Åklagarmyndigheten*, *Kammarrätten i Stockholm*, *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Kommerskollegium*, *Pensionärernas riksorganisation*, *Småföretagarnas riksorganisation*, *Finansinspektionen* och *Myndigheten för civilt försvar*, tillstyrker förslaget eller har inget att invända mot det.

Bland andra *Polismyndigheten*, Brottsförebyggande rådet och Myndigheten för civilt försvar, anger att förslaget förväntas ge effekt i arbetet mot att förhindra att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier och annat vilseledande.

PTS anser att det är positivt att förslaget är utformat för att möjliggöra en viss flexibilitet för att anpassa åtgärder till den snabba utveckling som sker på området för elektroniska kommunikation. Myndigheten lyfter fram att förslaget även är positivt ur ett slutanvändarperspektiv, vilket även *Riksorganisationen FUB* framhåller.

SKPF Pensionärerna och Riksförbundet FUB understryker att äldre och personer med funktionsnedsättning är särskilt utsatta grupper när det gäller bedrägerier och annat vilseledande. Riksförbundet FUB välkomnar för-

slaget eftersom det bedöms underlätta för mottagare att avgöra vilka elektroniska meddelanden som är säkra. *Juridiska institutionen vid Stockholms universitet* bedömer att förslaget är nödvändigt för att kunna bekämpa brottslighet. Det föreslagna kravet är enligt universitetet också viktigt för att säkerställa tillit för samhällets digitala tjänster och skydda individer i samhället som redan befinner sig i en utsatt läge på grund av digitalt utanförskap.

Ett antal remissinstanser, bl.a. Kammarrätten i Stockholm, *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet*, *TechSverige*, *Telia Sverige AB* och *Telenor Sverige AB*, anser att det saknas tillräcklig vägledning om vilka kriterier som ska beaktas vid bedömningen av om ett meddelande ska överföras eller inte. Enligt Juridiska institutionen vid Karlstads universitet kan det finnas skäl att överväga om kravet på vidare krets i fråga om annat vilseledande än det som bedöms utgöra ett led i ett bedrägeri bör utmönstras. En del instanser, bl.a. TechSverige, Telia Sverige AB, Telenor Sverige AB och SKPF Pensionärerna ser risker med att överlämna bedömningen till tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster.

Hi3G Access AB ifrågasätter att det går att förhindra vissa typer av bedrägerier utan någon form av kontroll av innehållet i ett elektroniskt meddelande och understryker att förslaget måste begränsas till situationer där avsikten att bedra eller vilseleda kan slutledas enbart baserat på trafikuppgifter och trafikmönster. Kammarrätten i Stockholm, som tillstyrker förslaget, framhåller att blockering av överföringen av elektroniska meddelanden innebär ett ingrepp i yttrandefriheten och kommunikationshemligheten som skyddas i regeringsformen och anser att det därför bör övervägas om kriterierna för blockering ska regleras i lag i stället för att möjliggöra föreskrifter om det på lägre normgivningsnivå än lag. Även *Sveriges konsumenter*, som också tillstyrker förslaget, lyfter fram vikten av att beakta konsekvenser som kan innebära inskränkningar i yttrande- och informationsfriheten.

Journalistförbundet avstyrker förslaget och anför bl.a. att förslaget innebär en oproportionerlig inskränkning av yttrande- och informationsfriheten. Förbundet framhåller vidare att den skyldighet att inte överföra meddelanden som föreslås kan komma att missbrukas om Sverige skulle bli mer auktoritärt.

Branschorganisationen Morgan lyfter fram att merparten av alla A2P-sms som överförs är legitima. SKPF Pensionärerna, *Föreningen mot nätbedrägerier*, Sveriges konsumenter, Juridiska institutionen vid Stockholms universitet och TechSverige befarar felaktiga blockeringar av elektroniska meddelanden och efterfrågar åtgärder för att säkerställa att det inte drabbar slutanvändare. Enligt Hi3G Access AB och TechSverige finns det en risk att tillhandahållare hindrar överföring av legitima meddelanden av rädsla för att drabbas av sanktioner. Juridiska institutionen vid Stockholms universitet ser också risker med en eventuell användning av artificiell intelligens. Dessutom förespråkar universitetet att det ska införas en möjlighet att överklaga blockeringsåtgärder.

SKPF Pensionärerna efterfrågar en lösning där den avsedda mottagaren av ett elektroniskt meddelande som har blockerats får en upplysning om att en blockering har skett.

Kammarrätten i Stockholm och Telenor Sverige AB efterfrågar en analys av konsekvenserna av förslaget i en internationell kontext där påverkan på

de gränsöverskridande effekterna behandlas. Även Hi3G Access AB, Branschorganisationen Morgan, *Svenska bankföreningen* och Telenor Sverige AB påpekar att det pågår en utveckling både i Sveriges grannländer och på EU-nivå gällande åtgärder för att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier som bör följas upp.

SKPF Pensionärerna anser att det bör göras en utvärdering av effekterna av de nya reglerna. Riksförbundet FUB framhåller att det bör säkerställas att åtgärderna inte lämnar utrymme för bedragare att hitta nya förfaranden för att kringgå det föreslagna regelverket.

Skälen för regeringens förslag

Tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall

Som *Juridiska institutionen vid Stockholms universitet* framför är det viktigt att individer kan känna tillit för samhällets elektroniska kommunikationstjänster. En skyldighet att avstå från att överföra ett elektronisk meddelande om det är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk bör, som *SKPF Pensionärerna*, *TechSverige* och Juridiska institutionen vid Stockholms universitet lyfter fram, utformas på ett sätt som minimerar risken för att andra än de avsedda elektroniska meddelanden hindras från att nå mottagaren. Som *Branschorganisationen Morgan* påpekar är merparten av A2P-sms som överförs legitima. Ofta handlar det om larm, påminnelser om läkarbesök eller aviseringar om försändelser. Det rör sig alltså om, som bl.a. SKPF Pensionärerna framhåller, en typ av meddelanden som är mycket viktiga för mottagaren. Samtidigt får kravet på att omständigheterna ska tala för att det rör sig om bedrägeri eller missbruk inte vara så högt ställt att skyldigheten förlorar sitt syfte.

Av PTS kartläggning framgår att en av de vanligaste formerna av bedrägerier genom nummerbaserade elektroniska kommunikationstjänster för närvarande är bedrägerier genom sms. Det görs vanligtvis genom att numret manipuleras eller ett vilseledande avsändarnamn används. Merparten av dessa meddelanden är A2P-sms med avsändarnamn. Genom det att avsändarnamnet liknar eller är identiskt med en betrodd aktör vilseleds mottagaren om meddelandets avsändare. Ett annat vanligt förekommande tillvägagångssätt är wangirisamtal. De kännetecknas av att tillhandahållaren under en kort tid överför stora volymer av samtal från utländska nummer som avslutas innan mottagaren har besvarat samtalet. De här typen av förfaranden rör ofta sms eller samtal som riktar sig till ett stort antal mottagare och lämnar spår i form av avvikande trafikmönster i tillhandahållarens system.

Som bl.a. *Kammarrätten i Stockholm* och *Telenor Sverige AB* påpekar är bedrägerier via elektroniska kommunikationstjänster i hög grad gränsöverskridande. Även om ett meddelande kommer från utlandet kommer det dock att förmedlas av en tillhandahållare som tillhandahåller tjänsten i Sverige innan det levereras till den avsedda mottagaren i Sverige. Krav på åtgärder som riktas mot den som tillhandahåller sina tjänster i Sverige bör därför få effekt trots att den typen av förfarande som avses i stor utsträckning kommer från utlandet.

I promemorian föreslås att en tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst inte ska överföra ett elektroniskt meddelande om den har anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare.

En del remissinstanser, bl.a. Kammarrätten i Stockholm, *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet*, *Journalistförbundet* och Telenor Sverige AB, framhåller att det finns behov av tydligt angivna kriterier för i vilka situationer en överföring av ett elektronisk meddelande ska förhindras. De påpekar att det även bör tydliggöras vilka omständigheter som skulle ge anledning att anta att ett meddelande överförs i syfte att vilseleda en vidare krets av mottagare, något som även lyfts fram av TechSverige. Kammarrätten i Stockholm anför vidare att regeringen bör överväga att låta kriterierna för att hindra meddelanden framgå av lagtexten med hänsyn till det ingrepp i enskildas grundlagsskyddade rättigheter en sådan åtgärd kan utgöra. Att i lagtexten ange de närmare detaljerna om de fall där ett meddelande eller ett samtal ska förhindras från att nå mottagaren skulle tydliggöra vilka åtgärder som en tillhandahållare behöver vidta för att följa skyldigheten. För slutanvändare skulle det möjliggöra en bättre kännedom om den behandling av elektroniska meddelanden som sker och om de omständigheter som leder till att ett elektroniskt meddelande inte överförs till mottagaren. Som *PTS* understryker bör dock regelverket erbjuda en viss flexibilitet för att kunna hantera den snabba utveckling som sker på området för elektroniska kommunikationer. Nya tillvägagångssätt för bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster uppkommer i rask takt, vilket leder till att gällande regelverk snabbt kan bli utan verkan och nya föreskrifter behöver meddelas för att förhindra nya förfaranden. Alltför preciserade kriterier riskerar vidare att medföra att regelverket blir enklare att kringgå för den som vill utnyttja tjänsterna i bedrägligt syfte eller för annat vilseledande. Tillhandahållarna bedöms även ofta ha bäst förutsättningar att i närmare detalj avgöra hur, inklusive med vilka tekniska lösningar, det kan bedömas om det finns anledning att anta att ett meddelande skickas i syfte att genomföra ett bedrägeri eller annat vilseledande.

Regeringen anser att bedömningen av om ett elektroniskt meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att vilseleda på något annat sätt bör ta sin utgångspunkt i sådan information som framkommer av trafikuppgifter (se vidare om begreppet trafikuppgift och andra uppgifter om elektronisk kommunikation i avsnitt 8). Detta bör, till skillnad från promemorians förslag, komma till uttryck i lagtexten. Därigenom blir det tydligare för tillhandahållare, slutanvändare och tillsynsmyndighet vilken typ av åtgärder som får vidtas för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i sådana fall, som flera remissinstanser har efterfrågat. Som *Hi3G Access AB* påpekar får alltså bedömningen främst grundas på trafikuppgifter och trafikmönster. Bedömningen får inte avse en behandling av innehållet i meddelandet.

Till skillnad från Juridiska institutionen vid Karlstads universitet anser regeringen att avgränsningen till ett vilseledande som riktar sig till en vidare krets av mottagare behövs för att fastställa tillämpningsområdet på ett ändamålsenligt och proportionerligt sätt. Det är nämligen när elektroniska meddelanden överförs till en stor mängd mottagare som avvikande

trafikmönster kan uppmärksammas utan att innehållet i meddelandet kontrolleras.

I de flesta fall är det tekniskt möjligt att med automatiserade medel genomföra en kontroll av trafikuppgifterna som kan resultera i att skyldigheten att avstå från att överföra ett meddelande aktualiseras. Det skulle t.ex. kunna bli fallet om trafikuppgifterna visar ett avvikande mönster som ger skäl att anta att elektroniska meddelanden utgör wangirisamtal. Ett annat exempel på automatiserade åtgärder för att förhindra bedrägerier och annat vilseledande är kontroller mot ett register över avsändarnamn som används vid A2P-sms. Tillhandahållaren kan genom automatiserad behandling kontrollera om avsändarnamnet är registrerat och, om så är fallet, om uppgifterna i registret överensstämmer med vissa av de uppgifter som tillhandahållare får tillgång till i samband med överföringen av ett meddelande, exempelvis avsändarnamnet. Om den verkliga avsändarens uppgifter inte motsvarar uppgifterna för avsändarnamnet i registret kan trafikuppgifterna anses ge anledning att anta att ett meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något att sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare.

Tillhandahållare kan alltså behöva vidta åtgärder om den uppmärksammar vissa avvikande trafikmönster. Någon allmän skyldighet att övervaka samtliga elektroniska meddelanden bör däremot inte åläggas tillhandahållare. Vid användning av automatiserade medel är det viktigt, som Juridiska institutionen vid Stockholms universitet framhåller, att de tekniska lösningar som används är säkra och tillförlitliga. Vid valet av tekniska lösningar bör sådana lösningar väljas som inte medför en risk för att meddelanden som borde ha nått mottagaren blockeras. Detta gäller även om lösningen medför att meddelanden som borde ha hindrats kommer att överföras. De tekniska åtgärderna bör vara träffsäkra för att identifiera just meddelanden som skickas i bedrägligt syfte och vilseledande meddelanden.

En förutsättning för att ett elektroniskt meddelande ska förhindras att nå mottagaren är, som framgår ovan, att det rör sig om avvikande trafikmönster som ger stöd för att meddelandet överförs i bedrägligt eller vilseledande syfte. Enbart omständigheten att någon ringer upprepade samtal innebär inte i sig att det rör sig om ett sådant avvikande trafikmönster som ger anledning att anta att överföringen görs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Inte heller att en avsändare skickar sms till en vidare krets av mottagare innebär med nödvändighet att det rör sig om ett sådant avvikande trafikmönster. Avvikande trafikmönster behöver inte i sig betyda att meddelanden överförs i bedrägligt eller vilseledande syfte. Billigare, inofficiella eller otillåtna vägar för att skicka sms, s.k. grey routes, används t.ex. ofta för att kringgå avtalade, dyrare sms-termineringsavgifter. Detta kan göras genom att trafik maskeras till att se ut som trafik mellan slutanvändare eller trafik från en annan operatör. Grey routes ger upphov till avvikande trafikmönster, men överföringen sker inte som ett led i ett bedrägeri eller för att vilseleda mottagare.

Åtgärden att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande blir som utgångspunkt inte synlig för den avsedda mottagaren av meddelandet. Det saknas beredningsunderlag för att, som SKPF Pensionärerna efterlyser, ålägga tillhandahållare av nummerbaserade elektroniska kommunikationstjänster en skyldighet att informera den avsedda mottagaren när ett medde-

lande inte har levererats på grund av misstanke om bedrägeri eller annat vilseledande.

Åtgärder som effektivt motverkar att elektroniska meddelanden överförs i bedrägligt syfte är särskilt viktiga för att skydda vissa personer, exempelvis personer med nedsatt kognitiv förmåga. Samtidigt är det viktigt att säkerställa att de tekniska lösningar som används inte oavsiktligt skapar hinder, exempelvis genom att blockera kommunikationsformat eller funktioner som vissa användare är beroende av. Det är därför av betydelse att tillhandahållare, i arbetet med att uppfylla skyldigheten, beaktar tillgänglighetsperspektivet.

Regeringen anser sammanfattningsvis att det bör införas en skyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något att sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. En förutsättning för att en bestämmelse av sådan innebörd ska få införas är att det är förenligt med skyddet för grundläggande fri- och rättigheter i regeringsformen, den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen) och Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EU:s rättighetsstadga). En sådan bedömning görs under rubriken Regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

Föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten

Utformningen av bestämmelsen om skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden innebär att en tillhandahållare behöver avgöra vilken information som framkommer av trafikuppgifter som kan ge anledning att anta att ett elektroniskt meddelande överförs i ett sådant syfte som aktualiserar skyldigheten.

Vilka typer av kontrollåtgärder som är lämpliga att vidta med anledning av skyldigheten som föreslås kan variera mellan tillhandahållarna. Åtgärderna kan exempelvis variera beroende på vilka tjänster som tillhandahållaren erbjuder eller om tjänsterna riktas mot konsumenter eller andra slutanvändare. En tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som tillhandahåller telefonitjänster kan komma att behöva göra andra kontroller än den som tillhandahåller en sms-aggregatörstjänst. I vissa fall kan det dock vara motiverat att säkerställa att tillhandahållare som omfattas av skyldigheten genomför samma typ av åtgärder. Det kan vara fallet om det t.ex. finns en risk för att variationen i de åtgärder som tillhandahållarna vidtar utnyttjas för att genomföra bedrägerier eller annat vilseledande. Den som avser att genomföra ett bedrägeri kan exempelvis välja att använda en viss tjänst eftersom den inte kontrolleras för ett visst förfarande. Som Hi3G Access AB och SKPF Pensionärerna lyfter fram bör tillämpningen därför bli enhetlig mellan tillhandahållarna.

En reglering av sådana kontrollåtgärder som tillhandahållare ska vidta blir så detaljerad och specifik för olika typer av tjänster att det lämpligen bör regleras i föreskrifter på lägre nivå än lag. Regeringen anser därför att

det i lagen bör införas ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra elektroniska meddelanden. Till skillnad från förslaget i promemorian anser regeringen att bemyndigandet behöver utformas så att det tydligt framgår att de föreskrifter som får meddelas på lägre nivå än lag utgör regleringar inom ramen för skyldigheten att inte överföra meddelanden, som preciserar i paragrafens första stycke. Det föreslagna bemyndigandet innebär alltså inte någon möjlighet att genom föreskrifter på lägre nivå än lag förändra i vilka situationer som skyldigheten att avstå från att överföra meddelanden gäller.

Skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden omfattas av tillsynsbestämmelserna i lagen

Förslaget att i vissa fall avstå från att överföra meddelanden innebär att det i viss utsträckning kommer att överlämnas till tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster att avgöra vilka närmare åtgärder som krävs för att uppfylla skyldigheten. Som bl.a. *Föreningen mot nätbedrägerier*, SKPF Pensionärerna och *Sveriges konsumenter* för fram är det viktigt att skyldigheten efterlevs och att inga andra elektroniska meddelanden än de som omfattas av skyldigheten förhindras från att nå mottagaren. Liksom i fråga om övriga skyldigheter i lagen om elektronisk kommunikation ligger ansvaret för att säkerställa att skyldigheten efterlevs hos den enskilda tillhandahållaren. Förslaget att införa en skyldighet att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall är enligt regeringens uppfattning tydligt avgränsat. Det finns därmed goda förutsättningar för den som tillhandahåller en nummerbaserad elektronisk kommunikationstjänst att efterleva skyldigheten på ett sätt som inte äventyrar övriga elektroniska meddelanden från att nå mottagaren.

På samma sätt som i fråga om övriga skyldigheter som regleras i lagen om elektronisk kommunikation kommer PTS att bedriva tillsyn över den nu föreslagna skyldighetens efterlevnad. Vid tillsyn kan bl.a. en kontroll över tillhandahållares vidtagna åtgärder för att efterleva skyldigheten göras. På så sätt kan det kontrolleras att skyldigheten tillämpas enhetligt av tillhandahållarna i de fall så bör vara och att de åtgärder som vidtas är förenliga med skyldighetens avgränsning. Regeringen anser att det är viktigt att det vid tillsyn beaktas att onödiga barriärer för exempelvis personen med funktionsnedsättning bör undvikas.

Tillsyn inleds på initiativ av tillsynsmyndigheten. Myndigheten kan initiera ett tillsynsärende för att kontrollera en tillhandahållares efterlevnad av bestämmelserna i lagen om de har fått in en anmälan eller på något annat sätt fått en indikation på att en viss tillhandahållare inte efterföljer en skyldighet eller på något annat sätt vidtar åtgärder som inte är tillåtna. Regeringen anser att en sådan ordning för kontroll av efterlevnad av skyldigheten är tillfyllest och delar därför inte Juridiska institutionen vid Stockholms universitets uppfattning om att det bör införas en möjlighet att överklaga en tillhandahållares blockeringsåtgärder.

Hi3G Access AB och TechSverige anser att det finns en risk för att tillhandahållare förhindrar överföringen av meddelanden som inte omfattas av den föreslagna skyldigheten av rädsla för att drabbas av sank-

tioner. Regeringen anser dock att det i dagsläget saknas skäl att förena en underlåtenhet att följa skyldigheten som föreslås med sanktionsavgift enligt 12 kap. 1 § LEK. Tillsynsmyndigheten kan i stället vidta tillsynsåtgärder enligt 11 kap. 5, 6 och 11 §§ LEK. Det innebär att myndigheten bl.a. ska underrätta den som bedriver verksamhet enligt lagen om eventuell misstanke om att den inte följer lagen eller föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen och ge denne möjlighet att yttra sig inom skälig tid. Myndigheten får även meddela de förelägganden som behövs för att en rättelse ska ske omedelbart eller inom skälig tid. Ett sådant föreläggande får förenas med vite. Myndigheten kommer alltså att ge tillhandahållaren möjlighet att yttra sig och vidta rättelse innan eventuell verkställighet skulle ske eller vite skulle dömas ut. Regeringen anser därför att förslaget inte bör leda till att elektroniska meddelanden blockeras i syfte att undvika möjliga sanktioner, som Hi3G Access AB och TechSverige befarar.

Som bl.a. Föreningen mot nätbedrägerier, SKPF pensionärer och Sveriges konsumenter är inne på kan det finnas behov av att på sikt utvärdera förslagets effekter. Det kan därför finnas skäl att återkomma till frågan.

Det pågår, som bl.a. Hi3G Access AB, Branschorganisationen Morgan, *Svenska bankföreningen* och Telenor Sverige AB påpekar, en utveckling inom området, både i Sveriges grannländer och på EU-nivå med utgångspunkt i Europeiska kommissionens förslag till förordning om digitala nät (KOM (2026)16) (se avsnitt 5). Förslaget har nyligen lämnats och det bedöms därför dröja en längre tid innan rättsakten antas. Eftersom det är mycket angeläget att så fort som möjligt begränsa möjligheterna att genomföra bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster är det enligt regeringen inte lämpligt att avvakta med att införa svenska regler för att motverka sådana förfaranden. Regeringen arbetar samtidigt för effektiva och ändamålsenliga regler för att motverka och förhindra bedrägerier m.m. via elektroniska kommunikationstjänster inom ramen för den pågående EU-förhandlingen och kommer vid behov att se över det svenska regelverket.

Regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga

Som Kammarrätten i Stockholm, Journalistförbundet och Sveriges konsumenter framhåller behöver en bedömning göras av hur skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden förhåller sig till yttrande- och informationsfrihet.

Enligt 1 kap. 1 § tredje stycket LEK ska vid tillämpningen av lagen särskilt beaktas elektroniska kommunikationers betydelse för yttrande- och informationsfrihet. I den utsträckning som det uppstår en konflikt mellan bestämmelserna i lagen om elektronisk kommunikation och bestämmelser i någon grundlag, har de senare företräde (jfr 11 kap. 14 § och 12 kap. 10 § regeringsformen och prop. 2002/03:110 s. 121 och 356).

Av regeringsformen följer att var och en, gentemot det allmänna, tillförsäkras bl.a. yttrande- och informationsfrihet. Den svenska folkstyrelsen bygger på en fri åsiktsbildning och att var och en gentemot det allmänna är tillförsäkrad frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor (se 1 kap. 1 § andra stycket och 2 kap. 1 § första stycket 1 regeringsformen). Rätten till infor-

mationsfrihet, dvs. friheten att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden, framgår av 2 kap. 1 § första stycket 2 regeringsformen.

Rätten till yttrandefrihet framgår även av artikel 10 i Europakonventionen och artikel 11 i EU:s rättighetsstadga. Europakonventionen är inkorporerad i svensk rätt och gäller sedan 1995 som svensk lag, se lagen (1994:1219) om den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Av 2 kap. 19 § regeringsformen följer att en lag eller annan föreskrift inte får meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av konventionen.

En reglering som innebär begränsningar i möjligheten att använda elektroniska kommunikationstjänster för att utbyta information kan innebära en begränsning i yttrande- och informationsfriheten. Yttrande- och informationsfriheten är dock inte absolut, utan kan begränsas under vissa förutsättningar. Enligt artikel 10.2 i Europakonventionen måste en begränsning göras i lag och vara nödvändig i ett demokratiskt samhälle, med hänsyn till exempelvis statens säkerhet eller den allmänna säkerheten eller till förebyggande av oordning eller brott. Av artikel 52.1 i EU:s rättighetsstadga följer att rätten kan begränsas genom lag om den är nödvändig och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

Även rättigheterna enligt regeringsformen kan begränsas i vissa fall och då genom lag (2 kap. 20 § första stycket 1 regeringsformen). En begränsning får endast ske för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle, aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar (2 kap. 21 § regeringsformen). Utöver dessa grundläggande krav gäller bl.a. att yttrande- och informationsfriheten enbart får begränsas med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskildas anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott, eller i övrigt om särskilt viktiga skäl föranleder det (2 kap. 23 § första stycket regeringsformen).

De elektroniska meddelanden som kan komma att hindras från att överföras är sådana där trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandena överförs som ett led i ett bedrägeri eller syftar till, att på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Bedömningen ska alltså baseras på det som går att utläsa ur trafikuppgifter och får inte innebära någon typ av granskning av innehållet i meddelandet (se vidare under rubriken Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande i vissa fall).

Som SKPF Pensionärerna, TechSverige och Juridiska institutionen vid Stockholms universitet framför får förslaget inte leda till felaktiga blockeringar av elektroniska meddelanden. Som regeringen anför under rubriken Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande i vissa fall är det viktigt att de lösningar som används för att avgöra om ett meddelande ska överföras är tillförlitliga och träffsäkra så att det inte riskeras att meddelanden som borde ha nått mottagaren blockeras. Dessa

omständigheter innebär sammantaget att risken för att legitima meddelanden hindras från att överföras är mycket låg.

Att hindra elektroniska meddelanden från att överföras enligt förslaget bedöms vara motiverat för att förebygga bedrägeribrott. Det rör sig därmed om att tillgodose ett ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Det föreslagna tillämpningsområdet är nödvändigt för att wangirisamtal och annat vilseledande som inte nödvändigtvis faller inom bedrägeribrott enligt brottsbalken ska omfattas och således också nödvändigt för att regleringen ska kunna fylla sin funktion.

Genom förslaget kommer en mängd meddelanden som skickas i bedrägligt syfte att hindras från att överföras till slutanvändare. Regeringen anser i likhet med flertalet remissinstanser, bl.a. *Brottsförebyggande rådet*, *Myndigheten för civilt försvar* och *Polismyndigheten*, att förslaget förväntas ge effekt i arbetet med att förhindra att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier och annat vilseledande. Regeringen instämmer också i bl.a. PTS och Riksorganisationen FUB:s bedömning att förslaget är positivt ur ett slutanvändarperspektiv.

Regeringen anser, till skillnad från Journalistförbundet, att det inte finns något mindre ingripande alternativ som skulle ge ett ändamålsenligt resultat. Som bl.a. SKPF Pensionärerna och *Riksorganisationen FUB* anför är äldre och personer med intellektuell funktionsnedsättning särskilt utsatta grupper som är i behov av tydlig information. Att ett elektroniskt meddelande med misstänkt bedrägligt syfte skulle markeras med varningstexter, som Journalistförbundet lyfter fram, skulle enligt regeringens mening inte i tillräcklig utsträckning underlätta för mottagare att avgöra om meddelandet går att lita på. Det skulle dessutom kräva en behandling av innehållet i meddelandet.

Eftersom bedömningen som tillhandahållarna har att göra ska utgå från trafikuppgifter och inte på något sätt får grunda sig i ett meddelandes innehåll, bedömer regeringen att införandet av förslaget inte är förenat med sådana risker för missbruk som Journalistförbundet befarar.

Regeringen bedömer sammantaget att den eventuella inskränkningen av yttrande- och informationsfriheten som förslaget skulle kunna innebära inte går utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålet. Det rör sig vidare om ett sådant godtagbart inskränkningsändamål som avses i 2 kap. 23 § regeringsformen. Den yttrandefrihet för var och en som regleras i såväl Europakonventionen som EU:s rättighetsstadga får underkastas sådana inskränkningar som är nödvändiga med hänsyn till vissa uppräknade intressen. Här gör sig enligt regeringens mening samma överväganden gällande som har redovisats i förhållande till regeringsformen. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga.

Eftersom innehållet i ett elektronisk meddelande inte får granskas står inte förslaget i strid med skyddet mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse i 2 kap. 6 § regeringsformen, som Kammarrätten i Stockholm befarar.

I lagen om elektronisk kommunikation bör därför införas en skyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet

överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något att sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare.

8 Behandling av uppgifter om elektroniska meddelanden

Regeringens förslag

En tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska få behandla trafikuppgifter för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande.

En förutsättning för behandlingen ska vara att uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten. Uppgifterna ska få behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas för åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten och om hur länge det får göras innan uppgifterna utplånas.

Promemorians förslag

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna

En majoritet av de remissinstanser som yttrar sig i denna del, bl.a. *SPF Seniorerna* och *Sveriges konsumenter*, tillstyrker förslaget. *Kammarrätten i Stockholm* framhåller att det kan vara svårt att avgöra om ett meddelande skickas i bedrägligt syfte utan att indirekt analysera innehållet och efterfrågar en närmare analys av hur det kan säkerställas att en innehållsgranskning inte sker i praktiken. *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet* menar att införandet av bestämmelserna ligger i linje med skyddet för allmän säkerhet och syftet att förebygga, undersöka, avslöja och åtala brott i artikel 15.1 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation, i fortsättningen benämnt e-dataskyddsdirektivet. Juridiska institutionen uppmärksammar dock att det kan förekomma att meddelande med vilseledande avsändare, t.ex. ett företags namn, av ideologiska skäl eller endast som en form av skämt, skickas ut till en vidare krets av mottagare i syfte att väcka uppmärksamhet kring ett visst ämne. Med anledning av detta lyfter Juridiska institutionen fram att förslagets avgränsning och förhållande till EU-rätten i denna del med fördel kan förtydligas. *Hi3G Access AB* efterfrågar ett klargörande om hur förslaget förhåller sig till filtrering och skanning av innehåll i meddelanden. Enligt *Polismyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* vore det värdefullt att i brottsbekämpande verksamhet kunna använda uppgifter om

meddelanden som hindrats från att överföras enligt 4 kap. 12 § LEK, när de omfattas av beslut om bevarandeföreläggande eller hemliga tvångsmedel enligt 9 kap. 4 § LEK eller är föremål för lagringsskyldighet enligt 9 kap. 19 och 22 §§ LEK. Enligt Polismyndigheten bör regleringen därför justeras så att det tydligare framgår att bestämmelserna i 9 kap. 4, 19 och 22 §§ LEK är tillämpliga. Även *Föreningen mot nätbedrägerier* framför en liknande synpunkt. *SKPF Pensionärerna* är av uppfattningen att behandling av trafikuppgifter i syfte att genomföra skyddsåtgärder mot vilseledande kommunikation kan vara nödvändig men efterlyser klargöranden i föreskrifter och vägledning om principer för bl.a. dataminimering, tidsbegränsad lagring och spårbarhet.

Skälen för regeringens förslag

Det krävs behandling av uppgifter om elektronisk kommunikation för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra vissa elektroniska meddelanden

Tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster får som utgångspunkt inte behandla uppgifter om innehållet i ett meddelande. Av 9 kap. 27 § LEK följer nämligen att, utöver vad som anges i 9 kap. 1–3 och 31 §§ LEK, endast de berörda användarna får ta del av eller på något sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen. Nedan under rubriken Förutsättningar för behandling av uppgifter om elektroniska meddelanden finns en närmare redogörelse för innebörden av bestämmelsen i 9 kap. 27 § LEK.

I avsnitt 7 föreslår regeringen att ett elektroniskt meddelande inte ska överföras om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att vilseleda en vidare krets av mottagare. En tillhandahållares granskning med anledning av skyldigheten får alltså utgå från trafikuppgifter, ensamma eller tillsammans med andra uppgifter, men får inte avse meddelandets innehåll.

Tillhandahållare får del av uppgifter om ett elektronisk meddelande och om dess avsändare och mottagare i samband med överföringen av meddelandet. En uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande utgör enligt 1 kap. 7 § LEK en trafikuppgift. Begreppet trafikuppgift kan t.ex. omfatta uppgifter om uppringande och uppringt nummer, datum och tid för ett samtal och hur länge samtalet varade. Det kan också omfatta vissa lokaliseringsuppgifter som behandlas i samband överföringen av ett elektroniskt meddelande och uppgifter om avsändarnamn. En lokaliseringsuppgift definieras i samma paragraf som en uppgift som behandlas i ett allmänt mobilt elektroniskt kommunikationsnät och som anger den geografiska positionen för en slutanvändares terminalutrustning eller en uppgift i ett allmänt fast elektroniskt kommunikationsnät om nätanslutningspunktens fysiska adress. Det kan exempelvis vara en uppgift om vilken cell (antenn på basstation) som terminalutrustning har kopplat upp sig mot (se prop. 2018/19:86 s. 12).

Ytterligare en kategori av uppgifter om elektronisk kommunikation är uppgifter om abonnemang. Sådana uppgifter definieras inte, vare sig i na-

tionell rätt eller i EU-rätten. Med uppgift om abonnemang avses bl.a. uppgifter om abonnentens nummer, namn, titel och adress. Avgörande för bedömningen av om en uppgift är en uppgift om abonnemang är om uppgiften identifierar abonnenten eller den registrerade användaren bakom ett visst nummer eller en viss adress (se prop. 2018/19:86 s. 93 och prop. 1992/93:200 s. 310). Med abonnent avses enligt 1 kap. 7 § LEK den som ingått avtal med en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster om tillhandahållande av sådana tjänster.

Avvikande trafikmönster kan exempelvis ge en tillhandahållare anledning att anta att ett meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att vilseleda en vidare krets av mottagare. I syfte att upptäcka sådana mönster kan en tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella nummerbaserade kommunikationstjänster exempelvis behandla trafikuppgifter som visar att ett visst telefonnummer genomför ett stort antal misslyckade uppringningar eller samtal med mycket kort varaktighet under en kort tid.

Ytterligare ett exempel på en situation där trafikuppgifter kan aktualisera den föreslagna skyldigheten är, som redogörs för i avsnitt 7, att ett sms skickas med ett avsändarnamn som ingår i ett register med sådana namn, men där den verkliga avsändarens uppgifter inte motsvarar uppgifterna för avsändarnamnet i registret. Ett sms med avsändarnamn skickas i regel av en tillhandahållare av sms-aggregatörstjänster. En tillhandahållare sådana tjänster är en tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Den som har ingått ett avtal om användningen av sms-aggregatörstjänster med en sådan tillhandahållare är därmed abonnent. Uppgifterna i registret som identifierar abonnenten bakom ett visst avsändarnamn utgör alltså uppgifter om abonnemang. Åtgärder vid kontroll mot ett sådant register som avses ovan bedöms därför innebära en behandling av uppgifter om avsändaren av meddelandet, vilka är trafikuppgifter. Åtgärderna innebär även en behandling av registrerade uppgifter om avsändarnamn för sms och uppgifter som identifierar abonnenten bakom ett sådant avsändarnamn, vilka är uppgifter om abonnemang.

Förutsättningar för behandling av uppgifter om elektroniska meddelanden

Bestämmelserna om behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd finns i 9 kap. i lagen om elektronisk kommunikation. Trafikuppgifter får, med vissa angivna undantag, enligt 9 kap. 1 § LEK behandlas endast under den tid som de behövs för överföringen av ett elektroniskt meddelande. De ska därefter utplånas eller avidentifieras. Efter samtycke från den som uppgifterna rör får trafikuppgifter enligt 9 kap. 2 § LEK behandlas för att tillhandahålla andra tjänster där uppgifterna behövs. Av 9 kap. 3 § LEK följer vem som får utföra behandling av trafikuppgifter. I 9 kap. 4 § LEK anges när begränsningarna i 1–3 §§ inte gäller.

I 9 kap. 27 § LEK finns den grundläggande bestämmelsen till skydd för hemligheten för elektroniska meddelanden. Utöver det som anges i 9 kap. 1–3 och 31 §§ LEK får endast berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen. Detsamma gäller trafikuppgifter som hör till meddelandet. Det görs dock vissa undantag från detta.

Bestämmelsen hindrar inte lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om lagringen är nödvändig för överföringen av ett elektroniskt meddelande. Sådan lagring är även tillåten i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst. Bestämmelsen hindrar inte heller att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas. Därutöver undantas att någon i en radiomottagare avlyssnar eller får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten. Bestämmelsen gäller inte heller när tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter med stöd av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1232 av den 14 juli 2021 om ett tillfälligt undantag från vissa bestämmelser i direktiv 2002/58/EG vad gäller användning av teknik hos tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster för behandling av personuppgifter och andra uppgifter i syfte att bekämpa sexuella övergrepp mot barn på nätet.

Bestämmelserna i 9 kap. 1–4 och 27 §§ LEK genomför bestämmelserna i artikel 6 respektive artikel 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet. I artikel 15.1 i samma direktiv anges under vilka förutsättningar som medlemsstaterna får begränsa de rättigheter och skyldigheter som följer av bl.a. artiklarna 5 och 6. Sådan begränsning får göras genom lagstiftning när den i ett demokratiskt samhälle är nödvändig, lämplig och proportionerlig för att bl.a. skydda allmän säkerhet och för förebyggande, undersökning, avslöjande av och åtal för brott.

Utöver de begränsningar i behandlingen av uppgifter om elektroniska meddelanden som följer av 9 kap. 1–4 och 27 §§ LEK föreskrivs det en tystnadsplikt i 9 kap. 31 § LEK. Tystnadsplikten gäller bl.a. för den som tillhandahåller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Den som i samband med tillhandahållande av en sådan tjänst har fått del av eller tillgång till vissa angivna uppgifter får inte obehörigen föra vidare eller utnyttja det han eller hon har fått del av eller tillgång till. Tystnadsplikten avser uppgift om abonnemang, innehållet i ett elektroniskt meddelande och annan uppgift som angår ett särskilt elektroniskt meddelande. I den senaste kategorin ingår trafikuppgifter.

I 9 kap. 17 och 18 §§ LEK finns bestämmelser om abonnentförteckningar och om behandling av personuppgifter om en abonnent, som är en fysisk person, i en sådan förteckning. Av bestämmelserna framgår bl.a. att det krävs samtycke från abonnenten för att personuppgifterna ska få tas in i förteckningen och att abonnenten innan dess ska få information om ändamålet med förteckningen. Om förteckningen finns i elektronisk form, ska abonnenten informeras om de sökfunktioner som finns. Abonnenten ska även ha möjlighet att kontrollera uppgifterna och få uppgifter rättade eller borttagna ur förteckningen.

Det bör införas bestämmelser som tillåter nödvändig behandling av trafikuppgifter vid åtgärder för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall

Behandling av trafikuppgifter blir nödvändig vid åtgärder för att identifiera elektroniska meddelanden där det finns anledning att anta att de överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Som framgår av redogörelsen ovan är behandlingen inte tillåten om inte bestämmelser som möjliggör den införs. Sådana bestämmelser ska vidare vara förenliga med de krav som ställs i artikel 15.1 i e-dataskyddsdirektivet.

Utgångspunkten är att uppgifterna behöver behandlas under en mycket kort tid i samband med att en överföring av ett elektronisk meddelande initieras av en avsändare eller ett uppringande nummer. Det bör komma i fråga bara för uppgifter som behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten. Uppgifterna bör få behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De bör därefter genast utplånas. Enligt regeringens bedömning är införandet av bestämmelser som möjliggör en sådan nödvändig behandling av trafikuppgifter för åtgärder i syfte att förebygga bl.a. bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster en nödvändig, lämplig och proportionerlig åtgärd i ett demokratiskt samhälle (se vidare avsnitt 7 under rubriken Regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga). Även av hänsyn till allmän säkerhet finns det anledning att motverka att mottagare vilseleds genom att meddelanden exempelvis felaktigt uppges komma från en betrodd avsändare, t.ex. en myndighet eller ett bolag, som *Juridiska institutionen vid Karlstads universitet* lyfter fram. Detta gäller både i enskilda fall och allmänt för att mottagare ska känna förtroende för meddelanden från myndigheter och andra samhällsviktiga verksamheter. Juridiska institutionen uppmärksammar att det kan förekomma sms som skickas till en vidare krets av mottagare i vilseledande syfte av ideologiska skäl, eller endast som en form av skämt, för att väcka uppmärksamhet för en viss fråga och menar att förslagets avgränsning och förhållande till EU-rätten med fördel kan förtydligas i denna del. I avsnitt 7 redogörs för regeringens överväganden i fråga om förslagets avgränsning till fall av vilseledande av en vidare krets av mottagare. I samma avsnitt redogörs även för regeringens bedömning om förslagets förenlighet med bl.a. EU:s rättighetsstadga. När det gäller den uppgiftsbehandling som krävs för att fullgöra skyldigheten i fråga om meddelanden som riktas till en vidare krets av mottagare anser regeringen, som framgår ovan i detta avsnitt, att syftet med behandlingen även för detta ändamål är förenligt med de intressen som avses i artikel 15.1 i e-dataskyddsdirektivet. Regeringen bedömer sammanfattningsvis att den lagstiftningsåtgärd som föreslås är förenlig med artikel 15.1 i e-dataskyddsdirektivet.

Regeringen anser mot denna bakgrund att det bör införas en bestämmelse som ger tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster rätt att behandla trafikuppgifter för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra elektroniska meddelanden i vissa fall. En förutsättning för behandlingen bör vara att uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten.

Uppgifterna bör få behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De bör därefter genast utplånas. Endast de ytterligare uppgifter som genereras eller behandlas i syfte att fullgöra den föreslagna skyldigheten, ska utplånas. För utplåning av trafikuppgifter i övrigt gäller bestämmelserna i 9 kap. 1–4 och 22 §§ LEK. Införandet av sådana bestämmelser fråntar inte i något avseende den skyldighet som tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster har att behandla och lagra information om meddelanden och samtal i enlighet med övriga bestämmelser i 9 kap. i lagen, som *Föreningen mot nätbedrägerier*, *Polismyndigheten* och *Åklagarmyndigheten* befarar. Bestämmelserna utvidgar inte heller möjligheten att lagra eller på annat sätt behandla uppgifter annat än för att kunna fullgöra den föreslagna skyldigheten. *SKPF Pensionärerna* påpekar vikten av likvärdig tillämpning mellan operatörer. Det bör i nödvändig utsträckning säkerställas genom myndighetsföreskrifter, se vidare nedan.

Begränsningar i hur uppgifter om abonnemang och trafikuppgifter får behandlas följer, som framgår ovan, även av 9 kap. 31 § LEK. Uppgifterna får enligt bestämmelserna inte obehörigen föras vidare eller utnyttjas av den som i samband med tillhandahållande av tjänsten har fått del av eller tillgång till uppgifterna. Den typ av behandling av uppgifter som antas behövas för att vidta åtgärder för att fullgöra skyldigheten bedöms inte innebära att uppgifterna förs vidare eller utnyttjas i den mening som avses i 9 kap. 31 § LEK (jfr prop. 2021/22:136 s. 327–329 och 509–511, prop. 2002/03:110 s. 271–272 och 397 och prop. 1992/93:200 s. 162–164 och 310). Bestämmelsen hindrar därför inte den uppgiftsbehandling som bedöms som nödvändig för att fullgöra skyldigheten som nu föreslås. Den behandling av uppgifter om abonnenter som kan komma i fråga med anledning av förslaget bedöms även vara förenlig med bestämmelserna om abonnentförteckningar och om behandling av personuppgifter i en sådan förteckning i 9 kap. 17 och 18 §§ LEK.

Kammarrätten i Stockholm understryker behovet av att säkerställa att en innehållsgranskning inte sker i praktiken. *Hi3G Access AB* framför en liknande synpunkt och efterfrågar ett klargörande i fråga om filtrering och skanning av innehåll i meddelanden. Förslaget innebär att bedömningen och åtgärder för att fullgöra skyldigheten får grundas på trafikuppgifter och uppgifter om abonnemang. Det införs alltså inte några rättsliga förutsättningar för att vare sig filtrera eller skanna innehåll i meddelanden för att fullgöra skyldigheten som föreslås. Därigenom säkerställs enligt regeringens uppfattning att en innehållsgranskning inte sker i praktiken, som Kammarrätten i Stockholm efterfrågar.

Bemyndigande att meddela föreskrifter om behandling av trafikuppgifter

Regeringen föreslår ovan att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska få behandla de trafikuppgifter som behövs för att vidta sådana åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande. En sådan behandling föreslås endast få ske i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet.

Skyldigheten att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande kan innebära att tillhandahållaren inte ska koppla fram ett samtal. Det kan

också innebära att en tillhandahållare inte ska leverera ett sms till den avsedda mottagaren (se avsnitt 6 under rubriken Blockering – samtal, sms och andra elektroniska meddelanden når inte mottagaren). Vilka uppgifter som behöver behandlas varierar alltså beroende på vilken typ av elektroniskt meddelande som används för en viss kommunikation. Det kan även variera beroende på vilket förfarande som används för ett bedrägeri eller annat vilseledande. Behovet att behandla olika typer av uppgifter kan därmed skilja sig åt beroende på kommunikationsslag och förfarande. Det kan också finnas skäl att ställa upp bortre tidsgränser för behandlingen för att upptäcka ett visst förfarande för bedrägerier eller annat vilseledande.

Det finns alltså skillnader både i fråga om vilka uppgifter som kan behöva behandlas och hur länge det kan behöva göras. Av det skälet kan det, i likhet med vad SKPF Pensionärerna efterlyser, finnas anledning att precisera den tillåtna behandlingen. Det kan exempelvis avse vilka uppgifter som får behandlas i syfte att vidta åtgärder mot ett visst förfarande och hur länge behandlingen får pågå för det. Sådana föreskrifter bör meddelas på lägre normgivningsnivå än lag. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför få meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas för att fullgöra skyldigheten att inte överföra vissa meddelanden och om hur länge uppgifterna får behandlas för sådana ändamål innan de utplånas. Ett bemyndigande av sådan innebörd bör därför införas i lagen.

9 Ikraftträdande

Regeringens förslag

Lagändringarna ska träda i kraft den 1 augusti 2026.

Promemorians förslag

Promemorians förslag stämmer överens med regeringens förslag.

Remissinstanserna

Endast ett fåtal av remissinstanserna yttrar sig särskilt över förslaget. *Föreningen mot Nätbedrägerier* instämmer i att åtgärder bör införas snarast. *SPF Seniorerna* anser att den föreslagna lagstiftningen bör träda i kraft så fort som möjligt.

Skälen för regeringens förslag

Även om de åtgärder som hittills har vidtagits för att motverka bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster har haft en viss effekt fortsätter den typen av förfaranden att slå hårt mot både medborgare och företag. Det är därför högst angeläget att ytterligare åtgärder vidtas snarast, som *Föreningen mot Nätbedrägerier* och *SPF Seniorerna* anför. Förslagen innebär att nya skyldigheter införs för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommu-

nikationstjänster och kan kräva viss verksamhetsanpassning. De anpassningar som kan komma att behövas bedöms dock vara av begränsad omfattning. De föreslagna bestämmelserna bör därför träda i kraft så snart som möjligt. Ett lämpligt datum för ikraftträdande bör mot denna bakgrund vara den 1 augusti 2026.

10 Konsekvenser

Regeringens bedömning

Förslaget innebär nya arbetsuppgifter för Post- och telestyrelsen. De kostnadsökningar som detta medför för myndigheten bedöms kunna finansieras inom ramen för befintliga anslag eller nya avgifter.

Förslaget bedöms sammantaget inte innebära några betydande ekonomiska konsekvenser för de företag som omfattas av de nya bestämmelserna och inte mer än marginella kostnader för rättsväsendet.

Förslaget bedöms få positiva effekter för det brottsförebyggande och brottsbekämpande arbetet.

Sammantaget bedöms förslaget leda till en ökad trygghet för enskilda och resursbesparing för samhället i stort.

Promemorians bedömning

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna

De flesta remissinstanser förutser positiva konsekvenser av förslaget eller uttalar sig inte särskilt om konsekvenserna.

Polismyndigheten bedömer att ett genomförande av förslaget kommer att få vissa positiva effekter för myndighetens brottsbekämpande arbete. *Branschföreningen Morgan* menar att blockering av all sms-trafik genom A2P-tjänster och införandet av krav på vitlistning av avsändare inte kommer att hjälpa mot bedrägerier mer än på mycket kort sikt då det medför ökade bedrägerier genom andra kanaler, företrädesvis genom nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Föreningen menar också att det blir kostsamt att blockera A2P-sms och det riskerar att få allvarliga konsekvenser eftersom många befintliga sms-flöden är svåra att identifiera. Även *Åklagarmyndigheten* ser risk för att kriminella kommer att använda nummeroberoende elektroniska kommunikationstjänster i större omfattning till följd av den reglering som föreslås. *Juridiska institutionen vid Stockholms universitet*, *Sveriges konsumenter* och *Telenor Sverige AB* pekar på risken för felaktiga blockeringar och *SKPF Pensionärerna* föreslår att PTS får i uppdrag bl.a. att genomföra konsekvensanalyser av sådana risker, med särskilt fokus på samhällsviktig kommunikation som i hög grad berör äldre. Riskerna bör enligt SKPF Pensionärerna redovisas innan reglerna träder i kraft. SKPF Pensionärerna betonar också behovet av informationsinsatser genom bl.a. riktade informationskampanjer till

äldre. *TechSverige* framhåller att en reglering som medför att aktörer får ett större regulatoriskt ansvar ju mer de investerar i säkerhetsåtgärder riskerar att skapa negativa incitament för sådana investeringar och hämma både innovation och utvecklingen av effektiva skydd. *Tele2 Sverige AB* framför en liknande synpunkt och pekar på att det finns frivilliga och kommersiella åtaganden som adresserar den problematik som förslaget syftar till att åtgärda, och att ersätta dessa med skyldigheter riskerar att leda till otillbörlig konkurrenssnedvridning. *Kommerskollegium* bedömer att det remitterade förslaget inte aktualiserar EU:s anmälningsförfaranden för varor och informationssamhällets tjänster som myndigheten administrerar.

Skälen för regeringens förslag

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

Det är vanligt förekommande att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier eller vilseleda på annat sätt. Som PTS redovisar inom ramen för regeringsuppdraget är det fråga om ett internationellt problem. Bedrägerier som genomförs genom elektroniska kommunikationstjänster har ofta ett gränsöverskridande element och drabbar slutanvändare i olika länder. Enligt PTS rapport vidtas åtgärder för att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för bedrägerier och annat vilseledande i flera länder. Arbete sker även inom ramen för internationella samarbetsorgan där PTS deltar.

Åtgärder som har vidtagits i Sverige har hittills varit begränsade till vissa förfaranden, som exempelvis i fråga om samtal från utlandet med manipulerade svenska nummer. De rättsliga förutsättningarna för att vidta ytterligare åtgärder är i dagsläget begränsade. Det innebär att såväl myndigheter som tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster saknar möjligheter att vidta åtgärder för att möta nya tillvägagångssätt för bedrägerier och annat vilseledande. Det skydd som nu ges mot sådana förfaranden varierar beroende på vilka åtgärder den som tillhandahåller tjänsten vidtar frivilligt. Eftersom åtgärder för att stoppa vilseledande meddelanden vidtas i andra länder behöver åtgärder vidtas även i Sverige. Bedrägerier som riktas mot svenska slutanvändare riskerar annars att öka.

Även om det regleras vad tillhandahållare måste göra för att motverka att deras tjänster används för bedrägerier eller annat vilseledande kommer det att finnas utrymme att vidta åtgärder för att fullgöra den aktuella skyldigheten med olika tekniska lösningar. Förslaget utesluter inte heller att tillhandahållarna vidtar andra åtgärder i samma syfte frivilligt. Regeringen delar därför inte *TechSveriges* och *Tele2 Sverige AB:s* uppfattning att förslaget riskerar att bl.a. hämma innovation och utvecklingen av effektiva skydd och leda till otillbörlig konkurrenssneddrivning.

Regeringen arbetar för att införa bestämmelser på EU-nivå för att motverka bedrägerier och annat missbruk genom elektroniska kommunikationstjänster, men även om sådana beslutas inom EU kommer det att dröja innan de är på plats och är verkningsfulla.

Konsekvenserna om inga åtgärder vidtas är sammanfattningsvis att fler försök till bedrägeri och annat vilseledande med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster kan komma att riktas mot svenska slutanvändare

och att slutanvändarnas skydd sammantaget blir sämre än vid lagstadgade åtgärder.

Konsekvenser för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster

Genom förslaget införs en skyldighet för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om tillhandahållaren har anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Sådana tillhandahållare ska göra de bedömningar och vidta de åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten och följa de föreskrifter som PTS kan komma att meddela. Det kan medföra ett behov av att utveckla vissa tekniska lösningar och anpassa bl.a. tekniska system och rutiner. Skyldigheten ska i första hand följas genom automatiserade förfaranden, t.ex. en automatiserad behandling av trafikuppgifter eller automatiserad kontroll mot ett register över avsändarnamn för sms.

Redan i dag ska tillhandahållare som omfattas av förslaget verifiera samtal för att förhindra att dessa genomförs med manipulerade anropande nummer enligt PTS föreskrifter (PTSFS 2024:2). Vissa tillhandahållare har också utvecklat en frivillig tjänst med en gemensam teknisk lösning för filtrering av avsändarnamn för sms med utgångspunkt i ett frivilligt register. Flera tillhandahållare har också system för att identifiera wangirisamtal. *Branschföreningen Morgan* bedömer att det blir kostsamt att blockera A2P-sms. De tekniska lösningar som redan har implementerats bör dock, i vissa fall med viss anpassning, kunna användas för att fullgöra skyldigheten enligt förslaget. Sådan anpassning kan t.ex. avse kriterierna för filtrering. Förslaget bör mot denna bakgrund kunna genomföras utan betydande kostnader för tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Konsekvenser för Post- och telestyrelsen

Förslaget innebär nya arbetsuppgifter för PTS. Myndigheten får meddela föreskrifter om bl.a. skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden. Om ett register över uppgifter om anmälda avsändarnamn för sms inrättas kommer PTS att vara personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifterna i registret. Ett sådant register skulle medföra även andra uppgifter för myndigheten. PTS ska också utöva tillsyn över de föreslagna bestämmelserna.

PTS meddelar redan i dag föreskrifter med stöd av lagen om elektronisk kommunikation. Myndigheten genomför även tillsyn av tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. De uppgifter som tillförs myndigheten i denna del är därmed sådana som myndigheten har kompetens och vana att genomföra. Omfattningen av de tillkommande uppgifterna kommer att bero bl.a. på de föreskrifter som PTS meddelar och den tillsyn som myndigheten beslutar att genomföra. Föreskrifts- och tillsynsarbetet ska finansieras genom de avgifter som myndigheten tar ut enligt 14 kap. 2 § LEK.

Som *SKPF Pensionärerna* pekar på bör informationsinsatser genomföras och särskilt riktas till grupper med extra behov av stöd, som äldre

personer, för att fler ska känna sig trygga med att använda digitala tjänster. PTS har redan i dag regeringens uppdrag att arbeta med sådana frågor. Om ett register över anmälda avsändarnamn inrättas kan det innebära att PTS behöver utveckla en teknisk lösning för registret som bl.a. möjliggör direktåtkomst för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Det skulle kunna medföra kostnader för myndigheten. PTS har dock erfarenhet av snarlika uppgifter och av att inrätta register. Om PTS skulle inrätta ett register bedöms det därmed få begränsade konsekvenser för myndighetens verksamhet och organisation. Eventuella kostnader förenade med registret kan finansieras av avgifter. Övriga eventuella kostnader till följd av förslaget bedöms kunna hanteras inom befintliga anslag.

Konsekvenser för rättsväsendet

Förslaget syftar till att försvåra bl.a. brottslig verksamhet i form av bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster. Sådana förfaranden antas motverkas genom att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster avstår från att överföra vissa elektroniska meddelanden där trafikuppgifter ger anledning att anta att de överförs som ett led i ett bedrägeri. Att sådana meddelanden hindras från att nå mottagaren förväntas leda till färre anmälningar om sådan brottslighet. Det skulle i viss utsträckning innebära minskade kostnader för handläggning och utredning av ärendetypen inom Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten och de allmänna domstolarna.

Förslaget innebär att PTS kommer att genomföra tillsyn över skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden. Under 2024 meddelade de allmänna förvaltningsdomstolarna ett begränsat antal avgöranden till följd av överklaganden av PTS tillsynsbeslut. Det saknas skäl att anta att tillsynen över de föreslagna bestämmelserna skulle föranleda mer än ett fåtal förvaltningsbeslut som överklagas per år. Antalet överklagade beslut till följd av förslaget förväntas därför inte innebära mer än marginella kostnadsökningar för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Kostnadsökningarna bedöms rymmas inom befintliga anslag.

Konsekvenser för enskilda och samhället i övrigt

Bedrägerier genom elektroniska kommunikationstjänster drabbar både företag och privatpersoner. Brottsoffren påverkas såväl ekonomiskt som psykosocialt, t.ex. i form av förlorat sparkapital och en minskad tilltro till den digitala utvecklingen. Bedrägerierna medför även stora kostnader för näringslivet. Att åtgärder enligt förslaget vidtas för att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier förväntas därför få positiva samhällsekonomiska effekter.

Förslaget innebär att det i viss utsträckning blir tillhandahållarna som kommer att bestämma vilka åtgärder i den egna verksamheten som krävs för att uppfylla skyldigheten. Som Branschorganisationen Morgan, *Juridiska institutionen vid Stockholms universitet*, *Sveriges konsumenter*, SKPF Pensionärerna och *Telenor Sverige AB* pekar på skulle det kunna finnas en risk att elektroniska meddelanden stoppas från att överföras trots att de inte överförs i sådana syften som avses i förslaget. För att avgöra om det finns anledning att anta att ett meddelande överförs som ett led i ett

bedrägeri eller i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare får tillhandahållarna behandla trafikuppgifter. Även uppgifter om abonnemang kan komma att behandlas i vissa fall. Tillhandahållarna får inte vidta åtgärder som strider mot bestämmelserna om behandling av uppgifter och integritetsskydd i 9 kap. LEK. Risken för att elektroniska meddelanden stoppas från att överföras som bl.a. Juridiska institutionen vid Stockholms universitet befarar framstår dock som mycket låg med hänsyn till förslagets avgränsning och tillgången till tekniska lösningar och automatiserade kontroller. Vissa tillhandahållare använder redan den typen av lösningar på frivillig eller kommersiell basis. Förslaget bedöms mot denna bakgrund vara proportionerligt. PTS kommer vidare att få meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra den föreslagna skyldigheten att avstå att överföra meddelanden och bedriva tillsyn över dess efterlevnad. Myndigheten kommer därmed att kunna närmare precisera och granska de förfaranden som används med anledning av skyldigheten. Regeringen anser mot denna bakgrund att det inte behöver genomföras ytterligare analyser av risker för felaktiga blockeringar innan förslaget träder i kraft, som SKPF Pensionärerna efterfrågar.

Trots att risken för att även andra meddelanden hindras från att överföras bedöms vara mycket låg kan det inte helt uteslutas att det inträffar, vilket skulle kunna aktualisera frågor om förhållandet till yttrande- och informationsfrihet. Den eventuella inskränkningen av dessa fri- och rättigheter som förslaget i detta avseende skulle kunna innebära bedöms dock vara proportionerlig i förhållande till syftet med förslaget (se vidare i avsnitt 7 under rubriken Regleringen är förenlig med fri- och rättighetsskyddet i regeringsformen, Europakonventionen och EU:s rättighetsstadga).

Förslaget innebär, som nämns ovan, att tillhandahållare under vissa förutsättningar får behandla trafikuppgifter för att fullgöra skyldigheten att i vissa fall avstå från att överföra elektroniska meddelanden. Den ökade behandlingen av trafikuppgifter kan innebära en ökad risk för intrång i den personliga integriteten. Uppgifterna får dock endast behandlas i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet och ska därefter genast utplånas. Tillhandahållarna får inte heller vidta åtgärder i strid med övriga regler om personuppgiftsbehandling och integritetsskydd i bl.a. 9 kap. LEK.

Förslaget förväntas motverka bedrägerier och annat vilseledande och på det sättet skydda enskilda från att bli utsatta för en viss typ av brottslighet. Som *Polismyndigheten* pekar på bör genomförandet av förslaget därmed få vissa positiva effekter för myndighetens brottsbekämpande arbete.

Förslaget innebär inte, som Branschföreningen Morgan lyfter fram, en blockering av all sms-trafik genom A2P-tjänster eller att krav på vitlistning av avsändare ska införas. Föreningen anför att de föreslagna åtgärderna kommer att hjälpa mot bedrägerier bara på mycket kort sikt då det kommer att medföra ökade bedrägerier genom företrädesvis nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. *Åklagarmyndigheten* för fram liknande farhågor. De tekniska förutsättningarna för att kontrollera elektroniska meddelanden som överförs genom sådana tjänster skiljer sig dock från möjligheterna att kontrollera nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Den sistnämnda typen av tjänster har dessutom fortfarande en särställning för många användare, inte minst när det gäller kommunikation från myndigheter och andra samhällsviktiga verksamheter

till enskilda, vilket ofta efterliknas vid bedrägeriförsök. Det är enligt regeringens mening därför befogat och proportionerligt att avgränsa förslaget till nummerbaserade tjänster.

Förslaget bedöms sammantaget leda till en ökad trygghet för enskilda och resursbesparing för samhället i stort. Samtidigt får den anses innebära en rimlig avvägning mellan behovet av att motverka brottslighet och den enskildes rätt till skydd för sin personliga integritet.

Förslaget innebär ingen inskränkning av den kommunala självstyrelsen. Det innebär inte heller några förändringar av kommunala befogenheter eller skyldigheter eller av grunderna för kommunernas eller regionernas organisation eller verksamhetsformer.

Övriga konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några konsekvenser för hållbarhet eller jämställdheten mellan män och kvinnor.

I likhet med *Kommerskollegium* bedömer regeringen att de förslaget inte aktualiserar EU:s anmälningsförfaranden för varor och informationssamhällets tjänster. Förslaget står även i övrigt i överensstämmelse med EU-rätten.

11 Författningskommentar

Förslaget till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

4 kap.

12 § *En tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande, om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri. Detsamma gäller om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten i första stycket.

Paragrafen, som är ny, innebär en skyldighet för vissa tillhandahållare att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger tillhandahållaren anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri. Ett meddelande ska inte heller överföras om trafikuppgifterna ger anledning att anta att meddelandet överförs i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare. Paragrafen genomför delvis artikel 97.2 i EU:s kodex för elektronisk kommunikation tillsammans med 11 §. Övervägandena finns i avsnitt 7.

Skyldigheten i *första stycket* att i vissa fall avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande riktar sig mot den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Vad som avses med elektroniskt meddelande och nummerbaserad interpersonell

kommunikationstjänst definieras i 1 kap. 7 §. Begreppet elektroniskt meddelande definieras som all information som utbyts eller överförs mellan ett begränsat antal parter genom en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst. Information som överförs som en del av sändningar av ljudradio- och tv-program som är riktade till allmänheten via ett elektroniskt kommunikationsnät omfattas dock inte, om inte denna information kan sättas i samband med den enskilda abonnenten eller användaren av informationen (se prop. 2021/22:136 s. 407 och prop. 2002/03:110 s. 248–250, 358 och 389–390). Avgränsningen till den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst innebär att bestämmelsen är tillämplig på samtal, sms och andra standarder för textmeddelanden, t.ex. mms och RCS-meddelanden. Bestämmelsen är däremot inte tillämplig på e-post eller text- eller röstmeddelanden som utbyts genom en webbaserad applikation som inte möjliggör kommunikation med nummer i en nationell eller internationell nummerplan.

En tillhandahållare ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande om trafikuppgifter ger anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare. Att en tillhandahållare ska avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande innebär att meddelandet ska stoppas innan det når den avsedda mottagaren av meddelandet, dvs. att ett samtal inte kopplas fram eller att ett sms eller mms inte levereras. Med mottagare avses den slutanvändare som vid en överföring tar emot det elektroniska meddelandet. Slutanvändare definieras i 1 kap. 7 § som användare som inte tillhandahåller allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. En slutanvändare kan därmed vara en konsument likaväl som ett företag, en organisation eller en offentlig aktör (se prop. 2021/22:136 s. 410 och prop. 2002/03:110 s. 361). Trafikuppgift definieras i 1 kap. 7 § som en uppgift som behandlas i syfte att befordra ett elektroniskt meddelande via ett elektroniskt kommunikationsnät eller för att fakturera detta meddelande (se prop. 2021/22:136 s. 322–325 och 411 och prop. 2002/03:110 s. 248–250 och 389–390). Bestämmelsen avser i första hand trafikuppgifter hänförliga till det elektroniska meddelande som överförs. Uppgifterna kan dock analyseras för sig själva eller tillsammans med andra trafikuppgifter, exempelvis från andra elektroniska meddelanden som överförs. Dessa uppgifter kan tillsammans visa trafikmönster som kan avvika på flera olika sätt. Det kan exempelvis ske en plötslig stor ökning av trafik från en viss avsändare. Vidare kan det visa sig genom att trafik från en avsändare som har ett alfanumeriskt avsändarnamn eller ett kortnummer kommer in i näten genom en annan väg än den som är förväntad.

Vid tillämpningen av denna paragraf avser bedrägeri en handling som omfattas av bedrägeribrotten enligt 9 kap. 1 § första stycket, 2 och 3 §§ brottsbalken. Bestämmelsen omfattar även en handling som utgör ett led i ett försök till ett sådant brott. Någon kan t.ex. skicka sms i syfte att förmå mottagaren att klicka på skadliga länkar eller lämna bank- eller personuppgifter, vilket skulle leda till vinning för bedragaren och skada för mottagaren.

Bestämmelsen omfattar även annat vilseledande som inte är ett led i ett bedrägeri, förutsatt att det elektroniska meddelandet överförs i syfte att vilseleda en vidare krets av mottagare. Det innebär att meddelandet ska

syfta till att vilseleda ett större antal mottagare. Flera elektroniska meddelanden som riktar sig till samma mottagare omfattas alltså inte. Inte heller omfattas elektroniska meddelanden som syftar till att vilseleda ett fåtal mottagare. Det kan både vara fråga om initierad överföring av ett och samma meddelande till ett stort antal mottagare och flera meddelanden där överföringen har initierats var för sig men där meddelandena ändå ingår i samma vilseledande förfarande.

Som exempel på elektroniska meddelanden som överförs i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare kan nämnas förfaranden där en stor mängd personer lockas eller luras att ringa ett utlands- eller satellitnummer med mycket hög taxa, exempelvis wangirisamtal (jfr prop. 2021/22:136 s. 176–178 och 429 och prop. 2010/11:115 s. 112–118 och 186–188). Det kan t.ex. också vara fråga om sms som skickas till en vidare krets och där avsändarnamnet är vilseledande så att det framstår som att det kommer från en viss myndighet eller att det är ett meddelande enligt lagen om viktigt meddelande till allmänheten.

Den tillhandahållare som omfattas av skyldigheten behöver kontrollera om de trafikuppgifter som den har tillgång till ger anledning att anta att ett elektroniskt meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare.

Valet av uttrycket har anledning att anta innebär att kravet ställs relativt lågt. Det ska dock finnas konkreta omständigheter med beaktande av trafikuppgifterna som indikerar att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att vilseleda en vidare krets av mottagare på något annat sätt. Bestämmelsen hindrar dock inte att tillhandahållaren vid behov även beaktar uppgifter om abonnemang. En sådan kontroll kan som utgångspunkt ske med automatiserade medel. Kontrollen måste vara förenlig med reglerna om behandling av trafikuppgifter och integritetsskydd i 9 kap. (se bl.a. prop. 2021/22:136 s. 499–502, 504 och 507–509, prop. 2018/19:86 s. 91–98 och prop. 2002/03:110 s. 389–397). Enligt 9 kap. 6 a § får tillhandahållaren behandla trafikuppgifter i syfte att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra vissa meddelanden enligt denna paragraf, se författningskommentaren till den paragrafen. Avgränsningen till en bedömning med utgångspunkt i trafikuppgifter och bestämmelserna i 9 kap. innebär bl.a. att tillhandahållaren är förhindrad att på något sätt granska innehållet i meddelandena.

En tillhandahållare kan t.ex. ha anledning att anta att ett elektroniskt meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att på något annat sätt vilseleda en vidare krets av mottagare om det finns tecken på att det presenterade numret har manipulerats eller att avsändarnamnet är vilseledande. Ett sådant tecken kan exempelvis vara att ett sms med avsändarnamn skickas från en annan sms-aggregatörstjänst än den som har registrerats för avsändarnamnet i ett register för avsändarnamn för sms. Vissa trafikmönster kan också ge tillhandahållaren anledning att göra ett sådant antagande. En förutsättning är att det rör sig om ett avvikande trafikmönster som ger anledning att anta att överföringen har initierats med ett bedrägligt eller vilseledande syfte. Enbart omständigheten att någon ringer upprepade samtal innebär inte i sig att det rör sig om ett sådant avvikande trafikmönster som ger anledning att anta att överföringen görs i ett sådant syfte. Inte heller att en avsändare skickar sms till en vidare krets av mottagare innebär nödvändigtvis att det rör sig om ett sådant avvikande

trafikmönster. Om tillhandahållaren däremot registrerar sådana avvikelser i trafikmönster som indikerar att ett meddelande exempelvis är ett wangirisamtal, har tillhandahållaren anledning att anta att omständigheterna är sådana att meddelandet inte ska överföras.

Om en tillhandahållare får kännedom om att ett visst nummer eller avsändarnamn har skickat meddelanden som kan misstänkas ha sänts i bedrägligt syfte, t.ex. på grund av anmälningar till det gemensamma sms-kortnumret, bör det leda till att trafikuppgifter kopplade till meddelanden från den avsändaren analyseras vid kommande överföringar.

Vid valet av tekniska lösningar bör sådana lösningar väljas som inte medför en risk för att meddelanden som borde ha nått mottagaren blockeras. Detta gäller även om lösningen medför att meddelanden som borde ha hindrats kommer att överföras.

Bestämmelsen i *andra stycket* gör det möjligt att meddela föreskrifter om vilka åtgärder som ska vidtas för att fullgöra skyldigheten att avstå från att överföra ett elektroniskt meddelande enligt första stycket. Det kan exempelvis avse föreskrifter om att tillhandahållare ska kontrollera viss information i samband med överföringen av ett elektroniskt meddelande. Utöver de åtgärder som ska vidtas med anledning av föreskrifter som meddelas, får tillhandahållare vidta andra åtgärder för att motverka bedrägerier eller annat vilseledande genom elektroniska kommunikationstjänster. Även sådana åtgärder ska vara förenliga med bestämmelserna om uppgiftsbehandling och övriga bestämmelser i denna lag och i föreskrifter som har meddelats i anslutning till lagen.

9 kap.

6 a § *Trafikuppgifter får behandlas om uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten i 4 kap. 12 §. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.*

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vilka uppgifter som får behandlas enligt första stycket, och

2. hur länge uppgifterna får behandlas innan de ska utplånas.

Paragrafen, som är ny, gör det möjligt för tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster att behandla trafikuppgifter för att fullgöra skyldigheten att inte överföra elektroniska meddelanden i vissa fall. Övervägandena finns i avsnitt 8.

Tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster får enligt *första stycket* behandla trafikuppgifter om uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten att inte överföra elektroniska meddelanden enligt 4 kap. 12 §, se författningskommentaren till den paragrafen.

I stycket regleras vidare i vilken omfattning som uppgifterna får behandlas. Behandlingen ska vara tillåten endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. Det innebär att trafikuppgifter får behandlas i den utsträckning som det är nödvändigt för att vidta åtgärder som krävs för att avgöra om det finns anledning att anta att ett elektroniskt meddelande överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Uppgifterna kan också behand-

las om det behövs för blockeringsåtgärden. Uppgifterna får inte behandlas för något annat ändamål än att vidta åtgärder för att fullgöra skyldigheten i 4 kap. 12 §. Efter den tillåtna behandlingen ska uppgifterna genast utplånas. Med att utplåna avses att uppgifterna ska förstöras så att de inte kan återskapas (jfr prop. 2016/17:113 s. 19). Endast de ytterligare uppgifter som genereras eller behandlas i syfte att fullgöra den föreslagna skyldigheten ska utplånas. För utplåning av trafikuppgifter i övrigt gäller bestämmelserna i 1–4 och 22 §§.

Införandet av denna reglering fråntar inte i något avseende den skyldighet som tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster har att behandla och lagra information om meddelanden och samtal i enlighet med övriga bestämmelser i kapitlet, t.ex. för brottsbekämpande ändamål enligt 1, 4, 19 och 22 §§ (se prop. 2021/22:136 s. 322–327, 499–501 och 504–505).

Andra stycket gör det möjligt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om vilka uppgifter som får behandlas och om hur länge det får göras innan uppgifterna ska utplånas. Sådana föreskrifter kan exempelvis avse vilka trafikuppgifter som får behandlas vid olika typer av åtgärder och yttersta tidsgränser för behandlingen.

27 § Utöver vad som anges i 1–3*, 6 a* och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Detta hindrar inte

1. lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller sådan lagring i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas, eller

3. att någon i en radiomottagare avlyssnar eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten.

Första stycket gäller inte när en tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster behandlar uppgifter i enlighet med förordning (EU) 2021/1232.

Paragrafen reglerar hur uppgifter i elektroniska meddelanden får behandlas. Paragrafen genomför artiklarna 5.1 och 5.2 i e-dataskyddsdirektivet (se prop. 2021/22:136 s. 507 och prop. 2002/03:110 s. 252–255 och 395–396). Övervägandena finns i avsnitt 8.

I *första stycket* läggs det till en hänvisning till 6 a § till följd av möjligheten till behandling av trafikuppgifter som införs i den paragrafen.

L 321/36 SV Europeiska unionens officiella tidning 17.12.2018

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2018/1972

av den 11 december 2018

om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation

(omarbetning)

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 114,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ([1]),

med beaktande av Regionkommitténs yttrande ([2]),

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ([3]), och

av följande skäl:

(1) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG ([4]), 2002/20/EG ([5]), 2002/21/EG ([6]) och 2002/22/EG ([7]) har ändrats väsentligt. Eftersom ytterligare ändringar ska göras bör de direktiven av tydlighetsskäl omarbetas.

(2) Kommissionen granskar regelbundet hur de fem direktiv som ingår i det befintliga regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, nämligen Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG, 2002/22/EG och 2002/58/EG ([8]) fungerar, särskilt i syfte att avgöra om det behövs ändringar på grund av den tekniska utvecklingen och utvecklingen på marknaden.

(3) I sitt meddelande av den 6 maj 2015 som fastställer *En strategi för en inre digital marknad i Europa* angav kommissionen att dess översyn av ramverket för telekommunikation skulle fokusera på åtgärder för att stimulera investeringar i bredbandsnät med hög hastighet, anta en mer enhetlig strategi för radiospektrumpolitik och radiospektrumförvaltning på den inre marknaden, skapa förutsättningar för en verklig inre marknad genom att ta itu med regelfragmentering, säkerställa ett effektivt konsumentskydd, lika villkor för alla marknadsaktörer och enhetlig tillämpning av reglerna, samt säkra ett effektivare institutionellt regelverk.

([1]) EUT C 125, 21.4.2017, s. 56.
([2]) EUT C 207, 30.6.2017, s. 87.
([3]) Europaparlamentets ståndpunkt av den 14 november 2018 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 4 december 2018.
([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG av den 7 mars 2002 om tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter (tillträdesdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 7).
([5]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG av den 7 mars 2002 om auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (auktorisationsdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 21).
([6]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG av den 7 mars 2002 om ett gemensamt regelverk för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (ramdirektiv) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 33).
([7]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG av den 7 mars 2002 om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (direktiv om samhällsomfattande tjänster) (EGT L 108 24.4.2002, s. 51).
([8]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/58/EG av den 12 juli 2002 om behandling av personuppgifter och integritetsskydd inom sektorn för elektronisk kommunikation (direktiv om integritet och elektronisk kommunikation) (EGT L 201, 31.7.2002, s. 37).

(4) Detta direktiv ingår i ett arbete för att förbättra lagstiftningens ändamålsenlighet (Refit) vilket omfattar fyra direktiv, nämligen direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG, samt och Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009 ([1]). Vart och ett av de direktiven innehåller i dag bestämmelser som är tillämpliga på tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, i överensstämmelse med sektorns regleringshistoria då företagen var vertikalt integrerade, dvs. aktiva inom tillhandahållandet av både nät och tjänster. Översynen är ett tillfälle att omarbeta de fyra direktiven för att förenkla den nuvarande strukturen och göra den mer enhetlig och tillgänglig, i enlighet med Refit-målet. Den ger också en möjlighet att anpassa strukturen till nya marknadsrealiteter, där tillhandahållandet av kommunikationstjänster inte längre nödvändigtvis säljs i paket med tillhandahållandet av nät. Enligt det interinstitutionella avtalet av den 28 november 2001 om en mer strukturerad användning av omarbetningstekniken för rättsakter ([2]) avses med omarbetning att det antas en ny rättsakt som i en enda text inbegriper både de innehållsmässiga ändringar som görs genom denna i en tidigare rättsakt och de bestämmelser i den tidigare rättsakten som inte ändras. Förslaget om omarbetning avser de innehållsmässiga ändringar som därigenom görs av en tidigare akt, och i därutöver innehåller det en kodifiering av de oändrade bestämmelserna i den tidigare akten tillsammans med dessa innehållsmässiga ändringar.

(5) Detta direktiv upprättar ett rättsligt ramverk för att säkerställa frihet att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, med förbehåll för endast de villkor som fastställs i detta direktiv och eventuella begränsningar i enlighet med artikel 52.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), särskilt åtgärder med hänsyn till allmän ordning, allmän säkerhet och folkhälsa, samt i enlighet med artikel 52.1 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*).

(6) Detta direktiv påverkar inte varje medlemsstats möjlighet att vidta nödvändiga åtgärder för att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen, skydda allmän ordning och säkerhet samt tillåta att brott utreds, avslöjas och lagförs, med beaktande av att varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i stadgan, i synnerhet artiklarna 7, 8 och 11, till exempel begränsningar avseende behandling av uppgifter, måste vara lagstadgade, respektera själva kärnan i dessa rättigheter och friheter och vara underställda proportionalitetsprincipen, i enlighet med artikel 52.1 i stadgan.

(7) Till följd av att sektorerna för telekommunikation, media och informationsteknik konvergerar bör alla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i möjligaste mån omfattas av en enda europeisk kodex för elektronisk kommunikation som fastställs genom ett enda direktiv, med undantag för frågor som bättre hanteras genom direkt tillämpliga bestämmelser som fastställs i förordningar. Det är nödvändigt att särskilja regleringen av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster från regleringen av innehåll. Innehållet i tjänster som tillhandahålls via elektroniska kommunikationsnät med hjälp av elektroniska kommunikationstjänster, till exempel sändningsinnehåll, finansiella tjänster och vissa tjänster som hör till informationssamhället, omfattas därför inte av detta direktiv, och kodexen påverkar inte åtgärder som vidtas på unionsnivå eller nationell nivå vad avser sådana tjänster, i enlighet med unionsrätten, för att främja kulturell eller språklig mångfald och för att säkerställa att mediemångfalden bevaras. Innehållet i tv-program omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU ([3]). Regleringen av audiovisuell politik och audiovisuellt innehåll syftar till att uppnå mål av allmänintresse, som yttrandefrihet, mediemångfald, opartiskhet, kulturell och språklig mångfald, social inkludering, konsumentskydd och skydd av minderåriga. Att det görs åtskillnad mellan reglering av elektronisk kommunikation och reglering av innehåll påverkar inte möjligheten att beakta sambanden mellan dem, särskilt för att garantera mediemångfald, kulturell mångfald och konsumentskydd. Behöriga myndigheter bör inom sina behörighetsområden bidra till att säkerställa genomförandet av sådan politik som syftar till att främja dessa mål.

(8) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU på radioutrustning ([4]), men omfattar bilradiomottagare och radiomottagare för konsumenter och digital tv-utrustning för konsumenter.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1211/2009 av den 25 november 2009 om inrättande av organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och byrån (EUT L 337, 18.12.2009, s. 1).

([2]) EGT C 77, 28.3.2002, s. 1.

([3]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/13/EU av den 10 mars 2010 om samordning av vissa bestämmelser som fastställs i medlemsstaternas lagar och andra författningar om tillhandahållande av audiovisuella medietjänster (direktiv om audiovisuella medietjänster) (EUT L 95, 15.4.2010, s. 1).

([4]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/53/EU av den 16 april 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av radioutrustning och om upphävande av direktiv 1999/5/EG (EUT L 153, 22.5.2014, s. 62).

(9) För att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska kunna uppfylla målen i detta direktiv, särskilt när det gäller interoperabilitet i hela kedjan, bör direktivets tillämpningsområde omfatta vissa aspekter av radioutrustning enligt definitionen i direktiv 2014/53/EU och konsumentutrustning som används för digital television för att underlätta tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning. Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter uppmuntrar nätoperatörer och tillverkare av utrustning att samarbeta för att underlätta tillgången till elektroniska kommunikationstjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning. Icke-exklusiv användning av radiospektrum för egenanvändning av radioterminalutrustning bör, trots att den inte är förbunden med någon ekonomisk verksamhet, omfattas av detta direktiv för att säkerställa en samordnad ansats när det gäller auktorisationsordningen avseende detta.

(10) Vissa elektroniska kommunikationstjänster enligt detta direktiv kan även omfattas av definitionen av *informationssamhällets tjänster* i artikel 1 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 ([1]). De bestämmelser i det direktivet som reglerar informationssamhällets tjänster är tillämpliga på de elektroniska kommunikationstjänsterna i den mån som det här direktivet eller andra unionsrättsakter inte innehåller mer specifika bestämmelser som är tillämpliga på elektroniska kommunikationstjänster. Elektroniska kommunikationstjänster som taltelefoni, meddelandetjänster och elektronisk post omfattas dock av det här direktivet. Samma företag, exempelvis en tillhandahållare av internettjänster, kan erbjuda både elektroniska kommunikationstjänster, till exempel tillgång till internet, och tjänster som inte omfattas av det här direktivet, till exempel tillhandahållande av webbaserat och ej kommunikationsrelaterat innehåll.

(11) Samma företag, till exempel en kabeloperatör, kan erbjuda både elektroniska kommunikationstjänster, exempelvis överföring av tv-signaler, och tjänster som inte omfattas av detta direktiv, exempelvis saluföring av ett utbud av innehållsbaserade ljud- eller tv-sändningstjänster, och ytterligare skyldigheter kan därför åläggas ett sådant företag med avseende på dess verksamhet som tillhandahållare eller distributör av innehåll, i enlighet med andra bestämmelser än dem som anges i detta direktiv, utan att det påverkar tillämpningen av de villkor som fastställs i en bilaga till detta direktiv.

(12) Regelverket bör omfatta alla elektroniska kommunikationsnäts användning av radiospektrum, inklusive den framväxande egenanvändningen av radiospektrum för nya typer av nät som uteslutande utgörs av autonoma system av mobil radioutrustning som är uppkopplad via trådlösa länkar utan någon central förvaltning eller centraliserad nätoperatör och som inte nödvändigtvis ingår i utövandet av någon särskild ekonomisk verksamhet. I 5G:s trådlösa kommunikationsmiljö som håller på att utvecklas är det troligt att sådana nät i synnerhet utvecklas utanför byggnader och på vägar, för transport, energi, forskning och utveckling, e-hälsa, allmän säkerhet och katastrofinsatser, sakernas internet (Internet of things, IoT), maskin till maskin samt uppkopplade bilar. Därför bör medlemsstaternas tillämpning, på grundval av artikel 7 i direktiv 2014/53/EU, av ytterligare nationella krav avseende idrifttagande eller användning av sådan radioutrustning, eller båda delarna, när det gäller ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och undvikande av skadlig störning, återspegla den inre marknadens principer.

(13) Kraven på de elektroniska kommunikationsnätens kapacitet ökar hela tiden. Tidigare låg fokus huvudsakligen på att öka den tillgängliga bandbredden totalt sett och för varje enskild användare, men nu börjar andra parametrar som fördröjning, tillgänglighet och tillförlitlighet bli allt viktigare. Det nuvarande sättet att tillgodose denna efterfrågan är att bygga ut optisk fiber allt närmare användaren, och framtida *nät med mycket hög kapacitet* kräver prestandaparametrar som motsvarar dem som ett nät baserat på fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen kan erbjuda. Detta motsvarar, när det gäller fast uppkoppling, en nätprestanda motsvarande den som uppnås med en optofiberinstallation fram till ett flerfamiljshus som anses som betjäningsplats. När det gäller trådlös uppkoppling motsvarar det en nätprestanda som liknar den som kan uppnås genom en optofiberinstallation fram till en basstation som anses som betjäningsställe. Slutanvändarnas varierande erfarenheter, som beror på de olika egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds med nätanslutningspunkten, bör inte beaktas när det fastställs om ett trådlöst nät kan anses erbjuda liknande

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/1535 av den 9 september 2015 om ett informationsförfarande beträffande tekniska föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster (EUT L 241, 17.9.2015, s. 1).

nätprestanda. I enlighet med principen om teknikneutralitet bör annan teknik och andra överföringsmedier inte uteslutas när de kan jämföras med det baslinjescenariot i fråga om kapacitet. Utbyggnaden av sådana *nät med mycket hög kapacitet* kommer sannolikt att öka nätens kapacitet ytterligare och bana vägen för utbyggnaden av framtida generationers trådlösa nät baserade på förbättrade radiogränssnitt och en förtätad nätarkitektur.

(14) Definitionerna måste anpassas för att säkerställa att de överensstämmer med principen om teknikneutralitet och för att de ska vara förenliga med den tekniska utvecklingen, bland annat nya former av nätövervakning som mjukvaruemulering eller mjukvarudefinierade nät. Teknikutvecklingen och marknadsutvecklingen har lett till att näten övergått till ip-baserad teknik och har gjort det möjligt för slutanvändarna att välja mellan ett antal olika konkurrerande tillhandahållare av taltjänster. Därför bör begreppet *allmänt tillgängliga telefonitjänster*, som uteslutande används i direktiv 2002/22/EG och som allmänt uppfattas som traditionella analoga telefonitjänster, ersättas med det mer samtida och teknikneutrala begreppet *talkommunikationstjänst*. Villkoren för tillhandahållandet av en tjänst bör vara skilda från de faktiska definierande delarna av en talkommunikationstjänst, närmare bestämt en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för att direkt eller indirekt möjliggöra utgående och inkommande nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer i en nationell eller internationell nummerplan, oberoende av om en sådan tjänst är baserad på kretskopplad eller paketförmedlad teknik. En sådan tjänst är till sin natur dubbelriktad, vilket gör det möjligt för båda parter att kommunicera. En tjänst som inte uppfyller alla dessa villkor, till exempel en ”klick-funktion” på en kundtjänstwebbplats, är inte en sådan tjänst. Talkommunikationstjänster omfattar också sätt att kommunicera som är särskilt avsedda för slutanvändare med funktionsnedsättning som använder textförmedlings- eller totalkonversationstjänster.

(15) De tjänster som används för kommunikationssyften och de tekniska metoderna för tillhandahållandet av dessa har utvecklats avsevärt. Slutanvändarna ersätter allt oftare traditionell taltelefoni, textmeddelanden (sms) och elektroniska postöverföringstjänster med funktionsmässigt likvärdiga onlinetjänster som ip-telefoni, meddelandetjänster och webbaserade e-posttjänster. För att säkerställa ett ändamålsenligt och likvärdigt skydd för slutanvändare och för deras rättigheter vid användning av funktionsmässigt likvärdiga tjänster bör en framtidsinriktad definition av elektroniska kommunikationstjänster inte vara baserad enbart på tekniska parametrar utan snarare vara funktionellt baserad. Den nödvändiga regleringens räckvidd bör vara anpassad till vad som krävs för att uppnå dess mål av allmänintresse. *Överföring av signaler* är och förblir en viktig parameter för att fastställa vilka tjänster som omfattas av detta direktivs räckvidd, men definitionen bör även omfatta andra tjänster som möjliggör kommunikation. Från slutanvändarnas perspektiv är det inte viktigt om en tillhandahållare själv överför signaler eller om kommunikationen levereras via en internetanslutningstjänst. Definitionen av elektroniska kommunikationstjänster bör därför täcka tre typer av tjänster, som delvis kan överlappa varandra, det vill säga internetanslutningstjänster enligt definitionen i artikel 2.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 ([1]), interpersonella kommunikationstjänster enligt definitionen i detta direktiv och tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler. Definitionen av elektronisk kommunikationstjänst bör undanröja de tvetydigheter som iakttagits vid genomförandet av den definition som fanns innan detta direktiv antogs och tillåta en kalibrerad tillämpning bestämmelse för bestämmelse av de specifika rättigheter och skyldigheter som i ramverket föreskrivs för olika typer av tjänster. Behandling av personuppgifter som sker genom elektroniska kommunikationstjänster, oavsett om det är mot ersättning eller inte, bör vara förenlig med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 ([2]).

(16) För att en tjänst ska omfattas av definitionen av en elektronisk kommunikationstjänst bör den normalt tillhandahållas mot ersättning. Inom den digitala ekonomin anser marknadsaktörerna allt oftare att information om användare har ett penningvärde. Elektroniska kommunikationstjänster tillhandahålls ofta slutanvändaren i utbyte

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

([2]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 av den 27 april 2016 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning) (EUT L 119, 4.5.2016, s. 1).

inte enbart mot pengar, utan i ökande grad och särskilt i utbyte mot att man tillhandahåller personuppgifter eller andra data. Begreppet ersättning bör därför omfatta sådana situationer där tillhandahållaren av en tjänst begär att slutanvändaren medvetet lämnar personuppgifter i den mening som avses i förordning (EU) 2016/679 eller andra data direkt eller indirekt till tillhandahållaren. Det bör även omfatta situationer där slutanvändaren ger tillgång till information utan att aktivt tillhandahålla den, som till exempel personuppgifter, inklusive ip-adress, eller annan automatiskt genererad information, som information som samlas in och överförs via kakor. I linje med rättspraxis från Europeiska unionens domstol (nedan kallad *domstolen*) avseende artikel 57 i EUF-fördraget ([1]) föreligger en ersättning i fördragets mening även i de fall då tillhandahållaren av tjänsten betalas av tredje part och inte av tjänstemottagaren. Begreppet ersättning bör därför omfatta situationer i vilka slutanvändaren exponeras för reklam som ett villkor för att få tillgång till tjänsten och situationer i vilka tillhandahållaren av tjänsten tjänar pengar på personuppgifter som den samlat in i enlighet med förordning (EU) 2016/679.

(17) Interpersonella kommunikationstjänster är tjänster som möjliggör ett interpersonellt och interaktivt utbyte av information och som omfattar tjänster som traditionella röstsamtal mellan två individer men även alla typer av e-postmeddelanden, meddelandetjänster eller gruppchattar. Interpersonella kommunikationstjänster täcker endast kommunikation mellan ett ändligt, alltså inte potentiellt obegränsat, antal fysiska personer som bestäms av kommunikationens avsändare. Kommunikation som involverar juridiska personer bör omfattas av definitionen i de fall då fysiska personer agerar för dessa juridiska personers räkning eller är involverade på minst en sida av kommunikationen. Interaktiv kommunikation innebär att tjänsten gör det möjligt för mottagaren av informationen att svara. Tjänster som inte uppfyller dessa krav, som linjära sändningstjänster, beställvideo, webbplatser, sociala nätverk, bloggar, eller informationsutbyte mellan maskiner, bör ej anses som interpersonella kommunikationstjänster. I undantagsfall bör en tjänst inte anses som en interpersonell kommunikationstjänst om funktionen för interpersonell och interaktiv kommunikation enbart är en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst och som av objektiva tekniska skäl inte kan användas utan den huvudtjänsten, och integreringen av den inte är ett sätt att kringgå tillämpningen av bestämmelserna för elektroniska kommunikationstjänster. Som delar i undantaget från definitionen bör *mindre* och *extrafunktion* tolkas restriktivt och ur ett objektivt slutanvändarperspektiv. En interpersonell kommunikationstjänstfunktion skulle kunna anses mindre om dess objektiva användbarhet för slutanvändaren är mycket begränsad och om den i själva verket knappt används av slutanvändarna. Ett exempel på en funktion som skulle kunna anses falla utanför definitionen av interpersonella kommunikationstjänster skulle i princip kunna vara en kommunikationskanal i onlinespel, beroende på funktionerna i tjänstens kommunikationsfacilitet.

(18) Interpersonella kommunikationstjänster som använder nummer från nationella och internationella nummerplaner ansluter till allmänt tilldelade nummerresurser. Dessa nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster omfattar både tjänster till vilka slutanvändarnummer tilldelas för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tjänster som gör det möjligt för slutanvändarna att nå personer som har tilldelats sådana nummer. Enbart användningen av ett nummer som identifierare bör inte anses motsvara användningen av ett nummer för anslutning till allmänt tilldelade nummer och bör därmed inte i sig anses räcka för att en tjänst ska anses som en nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster bör omfattas av skyldigheter endast när allmänintresset kräver att särskilda regleringsskyldigheter tillämpas på alla typer av interpersonella kommunikationstjänster, oavsett om de använder nummer för tillhandahållandet av tjänsten. Det är motiverat att behandla nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster på ett annat sätt, eftersom de deltar i, och därmed också gagnas av, ett allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem.

(19) Nätanslutningspunkten utgör en gräns i regleringssyfte mellan regelverket för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och reglerna för teleterminalutrustning. Det är den nationella regleringsmyndigheten som ansvarar för att fastställa lokaliseringen av nätanslutningspunkten. Mot bakgrund av de nationella regleringss-

([1]) Domstolens dom av den 26 april 1988, Bond van Adverteerders m.fl./nederländska staten, C-352/85, ECLI:EU:C:1988:196.

myndigheternas praxis och med tanke på mångfalden av fasta och trådlösa topologier bör organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat *Berec*) i nära samarbete med kommissionen anta riktlinjer om gemensamma strategier för identifiering av nätanslutningspunkten, i enlighet med detta direktiv, under olika konkreta omständigheter.

(20) Den tekniska utvecklingen gör det möjligt för slutanvändare att nå alarmeringstjänster inte bara via röstsamtal utan även via andra interpersonella kommunikationstjänster. Begreppet nödkommunikation bör därför täcka alla interpersonella kommunikationstjänster som möjliggör sådan tillgång till alarmeringstjänster. Detta bygger på larmsystemelement som redan fastställts i unionsrätten, nämligen *alarmeringscentral* och *den lämpligaste alarmeringscentralen* enligt definitionerna i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 ([1]) samt *alarmeringstjänst* enligt definitionen i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 305/2013 ([2]).

(21) Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter bör ha harmoniserade mål och principer till stöd för sin verksamhet och bör vid behov samordna sin verksamhet med myndigheterna i andra medlemsstater och med Berec när de utövar sin verksamhet inom ramen för detta regelverk.

(22) De behöriga myndigheternas uppgifter som tilldelas genom detta direktiv bidrar till att genomföra en vidare politik inom områdena kultur, sysselsättning, miljö, social sammanhållning samt fysisk planering.

(23) Regelverket bör, utöver de tre befintliga huvudmålen att främja konkurrens, den inre marknaden och slutanvändarnas intressen, inriktas mot ett ytterligare konnektivitetsmål som formuleras i form av resultat: Utbredd tillgång till och utbrett utnyttjande av nät med mycket hög kapacitet för alla unionsmedborgare och företag i unionen, som baseras på rimliga priser och rimligt utbud, effektiv och sund konkurrens, öppen innovation, effektiv radiospektrumanvändning, gemensamma bestämmelser och förutsebara regleringsmetoder på den inre marknaden samt de sektorsspecifika bestämmelser som krävs för att skydda unionsmedborgarnas intressen. För medlemsstaterna, de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter samt intressenterna betyder konnektivitetsmålet att man strävar dels efter den högsta kapacitet för nät och tjänster som är ekonomiskt hållbar i ett visst område, dels efter territoriell sammanhållning, tolkat som konvergens avseende tillgänglig kapacitet i olika områden.

(24) Framsteg i riktning mot uppnåendet av de allmänna målen för detta direktiv bör stödjas av ett handfast system av fortlöpande bedömning och benchmarking genomförd av kommissionen avseende medlemsstaterna, när det gäller tillgången till nät med mycket hög kapacitet hos alla stora socioekonomiska drivkrafter, såsom skolor, transportknutpunkter, större tillhandahållare av offentliga tjänster och starkt digitaliserade företag, tillgången till 5G med oavbruten täckning i stadsområden och längs med huvudstråken för landtransporter, samt tillgången för alla hushåll i medlemsstaterna till elektroniska kommunikationsnät kan erbjuda minst 100 Mbit/s och som snabbt kan uppgraderas till gigabithastigheter. Kommissionen bör i detta syfte fortsätta att övervaka resultaten i medlemsstaterna, inbegripet exempelvis index som sammanfattar relevanta indikatorer om unionens digitala prestanda och följer utvecklingen av den digitala konkurrenskraften i medlemsstaterna, till exempel indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle, och vid behov fastställa nya metoder och nya objektiva, konkreta och kvantifierbara kriterier för benchmarking av effektiviteten i medlemsstaterna.

(25) Principen att medlemsstaterna bör tillämpa unionsrätten på ett teknikneutralt sätt, dvs. att en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet varken bör föreskriva eller gynna användning av en särskild teknik, utesluter inte att proportionella åtgärder får vidtas för att främja vissa särskilda tjänster när det är motiverat för att uppnå regelverkets mål, till exempel digital television som ett medel för att öka radiospektrumeffektiviteten.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/758 av den 29 april 2015 om typgodkännandekrav för montering av eCall-system som bygger på 112-tjänsten i fordon och om ändring av direktiv 2007/46/EG (EUT L 123, 19.5.2015, s. 77).

([2]) Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 305/2013 av den 26 november 2012 om komplettering av Europaparlamentets och rådets direktiv 2010/40/EU avseende harmoniserat tillhandahållande av interoperabelt EU-omfattande eCall (EUT L 91, 3.4.2013, s. 1).

Den principen utesluter inte heller att hänsyn tas till att vissa transmissionsmedier har fysiska egenskaper och arkitekturdrag som kan vara överlägsna vad gäller tjänstekvalitet, kapacitet, underhållskostnader, energieffektivitet, förvaltningsflexibilitet, tillförlitlighet, robusthet och skalbarhet, och slutligen, prestanda, vilket kan återspeglas i åtgärder som vidtas för att uppnå de olika regleringsmålen.

(26) Både effektiva investeringar och konkurrens bör uppmuntras parallellt, i syfte att öka den ekonomiska tillväxten, innovationer och konsumenternas valfrihet.

(27) Konkurrens främjas bäst genom en ekonomiskt effektiv nivå av investeringar i ny och befintlig infrastruktur, kompletterad med lagstiftning när detta är nödvändigt för att få till stånd en effektiv konkurrens inom området för slutkundstjänster. En effektiv nivå av infrastrukturbaserad konkurrens är den omfattning av parallell anläggning av infrastruktur som skäligen kan förväntas ge investerare en rimlig avkastning baserat på rimliga förväntningar om utvecklingen för marknadsandelar.

(28) Det behövs lämpliga incitament till investeringar i nya nät med mycket hög kapacitet som stöder innovation inom innehållsrika internettjänster och stärker unionens internationella konkurrenskraft. Sådana nät har enorma möjligheter att ge fördelar till unionens konsumenter och företag. Det är därför nödvändigt att främja hållbara investeringar i utvecklingen av dessa nya nät, samtidigt som man skyddar konkurrensen, eftersom flaskhalsar och hinder för inträde på marknaden kvarstår på infrastrukturnivå, och stärker konsumenternas valmöjligheter genom förutsebarhet och konsekvens i regelverket.

(29) Detta direktiv syftar till att successivt minska den sektorsspecifika förhandsregleringen i takt med att konkurrensen utvecklas på marknaderna och på sikt att säkerställa att elektronisk kommunikation ska regleras enbart genom konkurrensrätt. Med tanke på att marknaderna för elektronisk kommunikation har visat en stark konkurrensdynamik under de senaste åren är det av väsentlig betydelse att skyldigheter i form av förhandsreglering endast införs där konkurrensen på de berörda marknaderna inte är effektiv och hållbar. Målet med förhandsreglering är att skapa fördelar för slutanvändarna genom att göra slutkundsmarknaderna effektivt konkurrensutsatta på hållbar basis. Skyldigheter på grossistnivå bör införas om konkurrensen på en eller flera slutkundsmarknader sannolikt inte skulle bli effektiv om dessa skyldigheter inte fanns. Det är sannolikt att de nationella regleringsmyndigheterna, med hjälp av marknadsundersökningar, gradvis kommer fram till att konkurrensen på slutkundsmarknaderna fungerar även utan reglering i grossistledet, särskilt med beaktande av förväntade förbättringar vad gäller innovation och konkurrens. I sådana fall bör en nationell regleringsmyndighet sluta sig till att det inte längre behövs någon reglering i grossistledet och göra en bedömning av den motsvarande relevanta grossistmarknaden för att avskaffa förhandsregleringen av den. Den nationella regleringsmyndigheten bör då beakta eventuella hävstångseffekter mellan grossistmarknaden och slutkundsmarknaden som kan kräva att hinder för inträde på marknaden på infrastrukturnivå avskaffas, för att långsiktig konkurrens på slutkundsmarknaden ska säkerställas.

(30) Elektronisk kommunikation har blivit nödvändigt för allt fler sektorer. Sakernas internet illustrerar hur överföringen av radiosignaler för elektronisk kommunikation hela tiden utvecklas och formar samhälls- och företagsvillkoren. För att få största möjliga nytta av denna utveckling är det viktigt att införa och tillgodose behoven för nya trådlösa kommunikationstekniker och tillämpningar i radiospektrumförvaltningen. Eftersom efterfrågan ökar även på annan teknik och andra tillämpningar som behöver radiospektrum, och dessa kan förbättras genom att de integreras eller kombineras med elektronisk kommunikation, bör radiospektrumförvaltningen, när så är lämpligt, vara sektorsövergripande för att effektivisera radiospektrumanvändningen.

(31) Strategisk planering, samordning och, där det behövs, harmonisering på unionsnivå kan bidra till att säkerställa att radiospektrumanvändare till fullo kan dra nytta av den inre marknaden och att unionens intressen effektivt kan försvaras globalt. För dessa ändamål bör det vara möjligt att, i lämpliga fall, anta fleråriga program för radiospektrumpolitik. Det första av dessa program fastställdes genom Europaparlamentets och rådets beslut nr 243/

2012/EU ([1]), i vilka politiska riktlinjer och mål för den strategiska planeringen och harmoniseringen av radiospektrumanvändningen i unionen fastställs. De politiska riktlinjerna och målen bör kunna inrymma en sådan tillgänglighet och effektiv användning av radiospektrum som krävs för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden, i enlighet med detta direktiv.

(32) Nationella gränser blir allt mer irrelevanta vid fastställandet av optimal radiospektrumanvändning. Onödig fragmentering av nationella åtgärder resulterar i ökade kostnader och missade marknadsmöjligheter för radiospektrumanvändare och saktar ner innovationstakten till skada för den inre marknadens goda funktion och till nackdel för konsumenterna och den övergripande ekonomin.

(33) Bestämmelserna om radiospektrumförvaltning i detta direktiv bör ligga i linje med det arbete som utförs av internationella och regionala organisationer med ansvar för radiospektrumförvaltning, såsom Internationella teleunionen (ITU) och Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), för att säkerställa en ändamålsenlig förvaltning och harmonisering av radiospektrumanvändningen inom unionen och mellan medlemsstaterna och andra medlemmar i ITU.

(34) I enlighet med principen om åtskillnad mellan myndighetsutövande och operationell verksamhet bör medlemsstaterna i syfte att säkerställa opartiskhet i beslutsfattandet garantera den nationella regleringsmyndighetens och andra behöriga myndigheters oberoende. Detta krav på oberoende påverkar inte medlemsstaternas institutionella självbestämmanderätt och konstitutionella skyldigheter eller principen om neutralitet när det gäller medlemsstaternas egendomsordning i enlighet med artikel 345 i EUF-fördraget. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör ha alla de resurser i fråga om personal, sakkunskap och ekonomiska medel som krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter.

(35) Vissa uppgifter enligt direktivet såsom förhandsreglering av marknaden, däribland införande av tillträdes- och samtrafikskyldigheter, och lösning av tvister mellan företag är uppgifter som endast bör utföras av nationella regleringsmyndigheter, närmare bestämt organ som är oberoende såväl av sektorn som av eventuell extern inblandning eller eventuella politiska påtryckningar. Om inget annat föreskrivs bör medlemsstaterna kunna tilldela antingen de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter andra regleringsuppgifter som föreskrivs i detta direktiv. Under införlivandet bör medlemsstaterna främja stabiliteten i de nationella regleringsmyndigheternas befogenheter med avseende på den tilldelning av uppgifter som följde av införlivandet av unionens regelverk för elektronisk kommunikation i dess lydelse efter 2009 års ändringar, särskilt de som rör marknadskonkurrens eller marknadsinträde. När andra behöriga myndigheter tilldelas uppgifter bör dessa andra behöriga myndigheter sträva efter att samråda med de nationella regleringsmyndigheterna innan de fattar beslut. I enlighet med principen om ett gott samarbete bör nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter utbyta information för utövandet av sina uppgifter.

(36) Detta direktiv innehåller inte materiella bestämmelser om vare sig öppen internetanslutning eller roaming och påverkar inte fördelningen av befogenheter till nationella regleringsmyndigheter i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 ([2]) och i förordning (EU) 2015/2120. Detta direktiv föreskriver dock dessutom att nationella regleringsmyndigheter ska ha befogenhet att bedöma och nära övervaka marknadsinträde och konkurrensproblem som potentiellt kan påverka slutanvändarnas rätt till en öppen internetanslutning.

(37) De nationella regleringsmyndigheternas oberoende stärktes genom den översyn av regelverket om elektronisk kommunikation som avslutades 2009 för att säkerställa en effektivare tillämpning av regelverket samt öka deras befogenheter och förutsebarheten i deras beslut. I den nationella lagstiftningen var det därför nödvändigt att införa uttryckliga regler som säkerställer att den nationella regleringsmyndigheten skyddas mot extern inblandning eller politiska påtryckningar som kan äventyra dess oberoende bedömning av frågor som förelagts den när den fullgör sina åligganden. På grund av sådan yttre påverkan är det olämpligt att ett nationellt lagstiftande organ agerar som nationell regleringsmyndighet enligt regelverket. Därför var det nödvändigt att i förväg fastställa bestämmelser om skälen för att avsätta chefen för den nationella regleringsmyndigheten för att på så sätt förhindra tvivel om

([1]) Europaparlamentets och rådets beslut nr 243/2012/EU av den 14 mars 2012 om inrättande av ett flerårigt program för radiospektrumpolitik (EUT L 81, 21.3.2012, s. 7).

([2]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 531/2012 av den 13 juni 2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 172, 30.6.2012, s. 10).

myndighetens neutralitet eller dess oemottaglighet för påverkan från externa faktorer. För att förhindra godtyckliga uppsägningar bör uppsagda medlemmar ha rätt att begära att behörig domstol kontrollerar att det finns ett giltigt skäl till uppsägningen, bland dem som föreskrivs i detta direktiv. En sådan uppsägning bör endast röra chefens eller medlemmens personliga eller yrkesmässiga meriter. Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna har en egen budget som gör det möjligt för dem att anställa tillräckligt med kvalificerad personal. Budgeten bör offentliggöras årligen för att säkerställa insyn. Inom budgetgränserna bör de nationella regleringsmyndigheterna själva ha rätt att bestämma över förvaltningen av sina resurser, både personal och finanser. För att säkerställa opartiskhet bör medlemsstater som äger eller kontrollerar företag som bidrar till budgeten för den nationella regleringsmyndigheten eller andra behöriga myndigheter genom administrativa avgifter säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan verksamheter förbundna med utövandet av ägande eller kontroll och verksamheter förbundna med utövandet av kontroll över budgeten.

(38) Det finns ett behov av att ytterligare stärka de nationella regleringsmyndigheternas oberoende för att säkerställa att den nationella regleringsmyndighetens chef och medlemmar är oemottagliga för externt tryck, genom att föreskriva minimikrav vad gäller utnämningskvalifikationer och en minimilängd på mandattiden. För att motverka risken för beroendeproblem (*regulatory capture*), säkerställa kontinuiteten och stärka oberoendet bör medlemsstaterna överväga att begränsa möjligheten att förnya mandatet för styrelsens chef eller medlemmar och inrätta ett lämpligt rotationssystem för styrelsen och de högsta cheferna. Detta skulle kunna organiseras till exempel genom att man utser de första medlemmarna i det kollegiala organet för olika perioder så att deras mandat, samt deras efterträdares mandat, inte löper ut vid samma tidpunkt.

(39) De nationella regleringsmyndigheterna bör vara ansvariga för hur de utövar sina uppgifter och bör åläggas att rapportera om det. Denna skyldighet bör normalt sett ha formen av en årlig rapporteringsskyldighet snarare än ad hoc-krav på rapporter, vilket om det är oproportionerligt kan begränsa deras oberoende eller hindra dem från att utöva sina uppgifter. Enligt rättspraxis från domstolen ([1]) kan omfattande eller ovillkorliga rapporteringsskyldigheter indirekt inverka på en myndighets oberoende.

(40) Medlemsstaterna bör till kommissionen anmäla den nationella regleringsmyndighetens och andra behöriga myndigheters identitet. För myndigheter som har behörighet att bevilja ledningsrätter bör det vara möjligt att uppfylla anmälningskravet genom en hänvisning till den centrala informationspunkt som inrättas enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU ([2]).

(41) Systemet för utfärdande av auktorisationer för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster bör vara så lite betungande som möjligt, för att stimulera framväxten av nya kommunikationstjänster och alleuropeiska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och för att tjänstetillhandahållare och konsumenter ska kunna dra nytta av de stordriftsfördelar som en inre marknad innebär.

(42) Den inre marknadens fördelar för tjänstetillhandahållare och slutanvändare uppnås bäst genom en allmän auktorisation för andra elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, för vilken det inte krävs något uttryckligt beslut eller något särskilt dokument utfärdat av den nationella regleringsmyndigheten, och genom att formkraven begränsas till en fastställande anmälan. Om medlemsstaterna kräver anmälan från tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster när de inleder sin verksamhet bör en sådan anmälan inte medföra några administrativa kostnader för tillhandahållarna och skulle kunna tillgängliggöras via en portal på de behöriga myndigheternas webbplats. I syfte att stödja en effektiv gränsöverskridande samordning, särskilt för alleuropeiska operatörer, bör Berec upprätta och upprätthålla en databas över sådana anmälningar. Behöriga myndigheter bör endast överlämna kompletta anmälningar till Berec. Medlemsstaterna bör inte på något sätt förhindra tillhandahållandet av nät eller tjänster, inbegripet på grund av ofullständiga anmälningar.

(43) Anmälningarna bör innefatta en enkel förklaring om tillhandahållarens avsikt att börja tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. En tillhandahållare bör åläggas att komplettera den förklaringen med endast information som anges i detta direktiv. Medlemsstaterna bör inte införa några ytterligare eller separata anmälningskrav.

([1]) Särskilt domstolens dom av den 16 oktober 2012, Europeiska kommissionen mot Republiken Österrike, mål C-614/10, ECLI:EU:C:2012:631.

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/61/EU av den 15 maj 2014 om åtgärder för att minska kostnaderna för utbyggnad av höghastighetsnät för elektronisk kommunikation (EUT L 155, 23.5.2014, s. 1).

(44) Till skillnad från andra kategorier av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster enligt definitionen i detta direktiv utnyttjar nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster inte allmänna nummerresurser och deltar inte i något allmänt säkerställt interoperabelt ekosystem. Därför är det inte lämpligt att låta dessa typer av tjänster omfattas av den allmänna auktorisationsordningen.

(45) De behöriga myndigheterna bör, när de beviljar nyttjanderätter till radiospektrum, nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter, informera de företag som de beviljar sådana rättigheter om de relevanta villkoren. Medlemsstaterna bör kunna fastställa sådana villkor för användningen av radiospektrum i individuella nyttjanderätter eller i den allmänna auktorisationen.

(46) Allmänna auktorisationer bör bara innehålla villkor som är specifika för sektorn för elektronisk kommunikation. De bör inte underkastas villkor som redan gäller i kraft av annan befintlig nationell lagstiftning, särskilt avseende konsumentskydd, som inte är specifik för kommunikationssektorn. De behöriga myndigheterna bör till exempel kunna informera företag om tillämpliga miljökrav och krav avseende fysisk planering. Villkor som införs genom den allmänna auktorisationen påverkar inte fastställandet av tillämplig lag enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 ([1]).

(47) De villkor som kan knytas till allmänna auktorisationer bör inbegripa särskilda villkor som styr tillgången för slutanvändare med funktionsnedsättning och offentliga myndigheters och alarmeringstjänsters behov av att kommunicera sinsemellan och med allmänheten före, under och efter stora katastrofer.

(48) Företagens rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna auktorisationen måste uttryckligen anges i denna för att säkerställa lika villkor inom hela unionen och för att underlätta gränsöverskridande förhandlingar om samtrafik mellan allmänna elektroniska kommunikationsnät.

(49) Allmänna auktorisationer ger företag som tillhandahåller allmänheten elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster rätt att förhandla om samtrafik enligt villkoren i detta direktiv. Företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster till andra än allmänheten kan förhandla om samtrafik på kommersiella villkor.

(50) När behöriga myndigheter knyter villkor till allmänna auktorisationer och tillämpar administrativa avgifter bör de ta vederbörlig hänsyn till situationer i vilka fysiska personer tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster utan vinstintresse. För elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som inte tillhandahålls allmänheten bör villkoren, om sådana införs, vara färre och mildare än vad som är motiverat för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som tillhandahålls allmänheten.

(51) Särskilda skyldigheter som i enlighet med unionsrätten införs för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och elektroniska kommunikationstjänster på grund av att de anses ha betydande inflytande på marknaden enligt definitionen i detta direktiv bör införas separat från de allmänna rättigheter och skyldigheter som följer av den allmänna auktorisationen.

(52) Det är möjligt att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster behöver en bekräftelse av sina rättigheter enligt den allmänna auktorisationen när det gäller samtrafik och ledningsrätter, särskilt för att underlätta förhandlingar med andra, regionala eller lokala, myndigheter, eller med tjänstetillhandahållare i andra medlemsstater. För detta ändamål bör behöriga myndigheter, antingen på begäran, alternativt automatiskt vid anmälan inom ramen för den allmänna auktorisationen, ge företaget ett sådant intyg. Sådana intyg bör inte i sig utgöra beviljande av rättigheter, och inga rättigheter enligt den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter eller utövande av sådana rättigheter bör heller vara avhängiga av ett sådant intyg.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I) (EUT L 177, 4.7.2008, s. 6).

(53) Administrativa avgifter bör kunna åläggas företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationstjänster för att finansiera den nationella regleringsmyndighetens eller andra behöriga myndigheters arbete med att administrera systemet för allmänna auktorisationer och bevilja nyttjanderätter. Avgifterna bör begränsas till att omfatta de faktiska administrativa kostnaderna för arbetet. I detta syfte bör insyn i de nationella regleringsmyndigheternas och andra behöriga myndigheters intäkter och utgifter säkerställas genom årliga rapporter om summan av de uttagna avgifterna och de administrativa kostnaderna för att företag ska kunna kontrollera att de är i balans.

(54) System för administrativa avgifter bör inte leda till snedvridning av konkurrensen eller hinder för marknadsinträde. Med ett system för allmän auktorisation blir det omöjligt att hänföra administrativa kostnader och därmed avgifter till enskilda företag, utom för beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser, radiospektrum och för rättigheter att installera faciliteter. Alla eventuella tillämpliga administrativa avgifter bör följa principerna i ett system för allmän auktorisation. Ett exempel på ett rättvist, enkelt och transparent alternativ till dessa kriterier för avgiftsfördelning kan vara en omsättningsrelaterad fördelningsnyckel. Om de administrativa avgifterna är mycket låga kan det också vara lämpligt med schablonavgifter eller schablonmässigt beräknade avgifter med ett omsättningsrelaterat inslag. I den mån som det allmänna auktorisationssystemet även omfattar företag med mycket små marknadsandelar, till exempel lokalt förankrade tillhandahållare av nät, eller tjänster vars affärsmodeller ger mycket begränsade intäkter även om de har betydande marknadspenetration i fråga om volym, bör medlemsstaterna bedöma möjligheten att fastställa ett lämpligt tröskelvärde för uttag av administrativa avgifter.

(55) Medlemsstaterna kan när det är objektivt motiverat behöva ändra rättigheter, villkor, förfaranden, administrativa avgifter och avgifter för den allmänna auktorisationen och nyttjanderätter. Sådana föreslagna ändringar bör i vederbörlig ordning anmälas i god tid till alla berörda parter så att de ges tillräcklig möjlighet att yttra sig. Onödiga förfaranden bör undvikas när det gäller mindre ändringar av befintliga rättigheter att installera faciliteter eller nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser, om dessa ändringar inte inverkar på tredje parts intressen. Med mindre ändringar av rättigheter och skyldigheter avses ändringar som i huvudsak är administrativa och som inte ändrar väsentliga delar av de allmänna auktorisationerna och de individuella nyttjanderätterna och som således inte kan generera några konkurrensfördelar för de andra företagen.

(56) Med tanke på vikten av att säkerställa rättssäkerheten och för att främja förutsebarheten i regleringen i syfte att erbjuda en säker miljö för investeringar, särskilt när det gäller ny trådlös kommunikation via bredband, bör varje begränsning eller indragning av befintliga nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter vara föremål för förutsebara och transparenta motiveringar och förfaranden. Därför kan striktare krav eller en anmälningsmekanism införas, särskilt när nyttjanderätter har tilldelats genom förfaranden som bygger på konkurrens eller jämförelse och när harmoniserade frekvensband ska användas för trådlösa elektroniska kommunikationstjänster via bredband (nedan kallade *trådlösa bredbandstjänster*). Motiveringar som hänvisar till ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och teknisk utveckling skulle ofta kunna grunda sig på tekniska genomförandeåtgärder som antagits Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG ([1]). När allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter till radiospektrum måste begränsas, dras in eller ändras utan rättsinnehavarens samtycke kan detta, förutom när de föreslagna ändringarna är mindre, ske efter samråd med de berörda parterna. Eftersom begränsningar eller indragningar av allmänna auktorisationer eller rättigheter kan få betydande konsekvenser för rättsinnehavarna bör de behöriga myndigheterna vara särskilt uppmärksamma på och på förhand bedöma vilken skada sådana åtgärder eventuellt kan föra med sig, innan åtgärderna antas.

(57) Nationella regleringsmyndigheter, andra behöriga myndigheter och Berec behöver samla in information från marknadsaktörer för att kunna fullgöra sina uppgifter på ett ändamålsenligt sätt, vilket inbegriper att bedöma huruvida de allmänna villkoren följer detta direktiv, utan att man under bedömningen upphäver dessa villkors

([1]) Europaparlamentets och rådets beslut nr 676/2002/EG av den 7 mars 2002 om ett regelverk för radiospektrumpolitiken i Europeiska gemenskapen (radiospektrumbeslut) (EGT L 108, 24.4.2002, s. 1).

tillämplighet. Undantagsvis kan det också bli nödvändigt att samla in information från andra företag som är aktiva i sektorer med nära anknytning till sektorn för elektroniska kommunikationstjänster, såsom innehållstillhandahållare, som har information som skulle kunna bli nödvändig för att de ska kunna utföra sina uppgifter enligt unionsrätten. Det kan också vara nödvändigt att inhämta sådan information för kommissionens räkning, så att den kan fullgöra sina respektive skyldigheter enligt unionsrätten. En begäran om information bör stå i proportion till syftet och får inte vara orimligt betungande för företagen. Information som inhämtas av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter bör vara tillgänglig för allmänheten, utom i de fall då informationen är konfidentiell i enlighet med nationella bestämmelser om allmänhetens tillgång till information och är föremål för unionsrätt och nationella bestämmelser om affärshemligheter.

(58) För att säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna utför sina regleringsuppgifter effektivt bör de uppgifter som de samlar in omfatta redovisningsuppgifter om slutkundsmarknader som är förbundna med grossistmarknader, där ett företag anses ha ett betydande inflytande på marknaden och därför regleras av den nationella regleringsmyndigheten. Uppgifterna bör även innehålla uppgifter som gör det möjligt för den nationella regleringsmyndigheten att bedöma uppfyllandet av villkor förbundna med nyttjanderätter, den potentiella effekt som planerade uppgraderingar eller förändringar i nättopologin kan ha på konkurrensutvecklingen eller produkter i grossistledet som görs tillgängliga för andra aktörer. Information om uppfyllande av täckningsskyldigheter som är kopplade till nyttjanderätter till radiospektrum är avgörande för att säkerställa att de geografiska kartläggningarna av nätutbyggnaden är kompletta. I detta hänseende bör den behöriga myndigheten kunna kräva att information tillhandahålls uppdelad på lokal nivå med tillräcklig detaljnivå för att en geografisk kartläggning av nät ska kunna göras.

(59) För att underlätta den börda som rapporterings- och informationsskyldigheter innebär för tillhandahållare av nät och tjänster och de berörda behöriga myndigheterna bör sådana skyldigheter vara proportionella, objektivt motiverade och begränsade till vad som är absolut nödvändigt. I synnerhet bör det undvikas att både den behöriga myndigheten och Berec kräver samma upplysningar och att det systematiskt och regelbundet ska styrkas att alla villkor för en allmän auktorisation eller nyttjanderätt uppfylls. Företagen bör ha kännedom om hur den efterfrågade informationen är tänkt att användas. Tillhandahållande av information bör inte utgöra ett villkor för marknadsinträde. För statistiska ändamål kan en anmälan krävas av tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster när de upphör med sin verksamhet.

(60) Medlemsstaternas skyldigheter att lämna uppgifter för att försvara unionens intressen enligt internationella överenskommelser eller rapporteringsskyldigheter enligt rätt som inte endast gäller den elektroniska kommunikationssektorn, exempelvis konkurrensrätt, bör inte påverkas.

(61) Information som den behöriga myndigheten anser vara konfidentiell i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter och skydd av personuppgifter bör kunna utbytas med kommissionen, Berec och andra myndigheter när sådant utbyte är nödvändigt för att tillämpa nationell rätt som införlivar detta direktiv. Den information som utbyts bör begränsas till vad som är relevant och proportionellt för ändamålet med utbytet.

(62) Bredbandsnäten för elektronisk kommunikation blir alltmer diversifierade i fråga om teknik, topologi, använt medium och ägande., Regleringsåtgärder måste därför baseras på detaljerade uppgifter om nätutbyggnad för att vara effektiva och inriktas på de områden där de behövs. Dessa uppgifter är väsentliga för att främja investeringar, öka konnektiviteten inom hela unionen och tillhandahålla information till alla berörda myndigheter och medborgare. Uppgifterna bör omfatta kartläggningar avseende både anläggning av nät med mycket hög kapacitet och väsentliga uppgraderingar eller utbyggnader av befintliga kopparnät eller andra nät med egenskaper som kanske inte i alla avseenden ger samma prestanda som nät med mycket hög kapacitet, som utbyggnad av fiber till kopplingsskåp tillsammans med aktiv teknik som vektorisering. De berörda prognoserna bör omfatta perioder på upp till tre år. Detaljnivån och den territoriella uppdelningen av de uppgifter som behöriga myndigheter bör samla in bör avgöras av det särskilda regleringsmålet och bör anpassas till det regleringssyfte som ska tjänas. Därmed kommer den territoriella enhetens storlek också att variera mellan olika medlemsstater, beroende på regleringsbehovet under de specifika nationella omständigheterna och tillgången till lokala data. Nivå 3 i nomenklaturen för statistiska territoriella enheter (Nuts) är förmodligen inte en tillräckligt liten territoriell enhet i de flesta fall. De nationella

regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör vägledas av Berecs riktlinjer för bästa praxis när de tar sig an en sådan uppgift, och sådana riktlinjer kommer att kunna baseras på de nationella regleringsmyndigheternas och/eller andra behöriga myndigheters erfarenheter från geografiska kartläggningar av nätutbyggnad. Utan att det påverkar kraven på konfidentialitet för affärshemligheter bör de behöriga myndigheterna, när uppgifterna inte redan finns tillgängliga på marknaden, direkt tillgängliggöra data i ett öppet format i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG ([1]), utan begränsningar för hur uppgifterna som samlats in genom sådana kartläggningar får vidareanvändas, och bör ge slutanvändarna tillgång till verktyg avseende tjänstekvalitet för att bidra till att öka deras medvetenhet om tillgängliga konnektivitetstjänster. Vid insamling av sådana uppgifter bör alla berörda myndigheter respektera konfidentialitetsprincipen och undvika att skapa konkurrensnackdelar för företag.

(63) Det är avgörande att överbrygga den digitala klyftan i unionen för att alla unionsmedborgare ska kunna få tillgång till internettjänster och digitala tjänster. I detta syfte bör berörda myndigheter, när det gäller särskilda och väl definierade områden, ha möjligheten att uppmana företag och offentliga myndigheter att tillkännage sin avsikt att anlägga nät med mycket hög kapacitet i dessa områden och ge dem tillräckligt med tid för att de ska kunna lämna ett grundligt övervägt svar. Informationen i prognoserna bör avspegla de ekonomiska utsikterna inom sektorn för elektroniska kommunikationsnät och företagens investeringsplaner vid den tidpunkt då uppgifterna samlas in, så att det blir möjligt att identifiera tillgänglig konnektivitet i olika områden. Om ett företag eller en offentlig myndighet tillkännager sin avsikt att anlägga nät i ett område bör den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet kunna kräva att andra företag och offentliga myndigheter tillkännager huruvida de avser att anlägga nät med mycket hög kapacitet eller göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s i detta område. Genom detta förfarande kommer insyn att skapas för företag och offentliga myndigheter som har uttryckt intresse för att anlägga nät i detta område, så att de, när de utformar sina affärsplaner, kan bedöma hur stor konkurrensen från andra nät sannolikt kommer att vara. Den positiva effekten av sådan insyn är beroende av att marknadsaktörerna svarar ärligt och i god tro.

(64) Marknadsaktörer får ändra sina utbyggnadsplaner av oförutsedda, objektiva och motiverade skäl, men behöriga myndigheter bör ingripa, inbegripet om offentliga medel påverkas, och om så är lämpligt införa sanktioner om ett företag eller en offentlig myndighet medvetet eller på grund av grov oaktsamhet har tillhandahållit dem vilseledande, felaktig eller ofullständig information. För den tillämpliga sanktionsbestämmelsens syfte bör grov oaktsamhet avse en situation där ett företag eller en offentlig myndighet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information på grund av att dess beteende eller interna organisation tydligt underskrider tillbörlig aktsamhet avseende den information som tillhandahålls. Grov oaktsamhet bör inte omfatta ett krav på att företaget eller den offentliga myndigheten vet att den information som lämnats är vilseledande, felaktig eller ofullständig, utan snarare att den skulle ha känt till det om den hade agerat eller organiserat sig med tillbörlig aktsamhet. Det är viktigt att sanktionerna är tillräckligt avskräckande mot bakgrund av den negativa inverkan på konkurrensen och på offentligt finansierade projekt. Sanktionsbestämmelserna bör inte påverka rättigheter att begära skadeersättning i enlighet med nationell rätt.

(65) För att uppnå förutsebara investeringsvillkor bör de behöriga myndigheterna kunna dela information med företag och offentliga myndigheter som uttrycker intresse för att bygga nät med mycket hög kapacitet om huruvida andra typer av nätuppgraderingar, även med en nedladdningshastighet under 100 Mbit/s, finns eller planeras i det berörda området.

(66) Det är viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter rådgör med alla berörda parter när det gäller förslag till beslut, och ger dem tillräckligt med tid, i förhållande till frågans komplexitet, för att lämna sina synpunkter och att de tar hänsyn till deras synpunkter innan ett slutgiltigt beslut fattas. För att nationella beslut inte ska få negativa effekter för den inre marknadens funktion eller för andra mål i EUF-fördraget, bör de nationella regleringsmyndigheterna också underrätta kommissionen och andra nationella regleringsmyndigheter om utkast till vissa beslut för att ge dem möjlighet att yttra sig. De behöriga myndigheterna bör i de fall som anges i detta direktiv samråda med berörda parter om alla preliminära förslag till åtgärder som inverkar på handeln mellan medlemsstaterna.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/98/EG av den 17 november 2003 om vidareutnyttjande av information från den offentliga sektorn (EUT L 345, 31.12.2003, s. 90).

(67) I en konkurrensutsatt miljö bör de berörda parternas, inbegripet användares och konsumenters, åsikter beaktas. För att se till att medborgarnas intressen beaktas tillräckligt bör medlemsstaterna införa en lämplig samrådsmekanism. Mekanismen skulle kunna utformas som ett organ som, oberoende såväl av den nationella regleringsmyndigheten som av tjänstetillhandahållare, studerar konsumentrelaterade frågor, till exempel konsumentbeteende och mekanismer för att byta tillhandahållare, och som arbetar på ett transparent sätt och bidrar till de existerande mekanismerna för samråd med berörda parter. Dessutom skulle en mekanism kunna fastställas för att möjliggöra ett lämpligt samarbete om frågor som rör främjandet av lagenligt innehåll. Eventuella samarbetsförfaranden som godkänts i enlighet med en sådan mekanism bör emellertid inte leda till systematisk övervakning av internetanvändning.

(68) Förfaranden för att lösa tvister utanför domstol kan vara ett snabbt och kostnadseffektivt sätt för slutanvändare att genomdriva sina rättigheter, i synnerhet för konsumenter, mikroföretag och småföretag såsom det definieras i bilagan till kommissionens rekommendation 2003/361/EG ([1]). Medlemsstaterna bör göra det möjligt för den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet med ansvar för slutanvändares rättigheter, eller åtminstone ett oberoende organ med beprövad sakkunskap när det gäller slutanvändares rättigheter, att agera som alternativ tvistlösningsenhet. Avseende sådana tvistlösningar bör de myndigheterna inte ta emot några anvisningar. I och med att många medlemsstater har infört tvistlösningsförfaranden även för andra slutanvändare än konsumenter, vilka inte omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU ([2]), är det rimligt att behålla det sektorsspecifika tvistlösningsförfarandet för både konsumenter och, i de fall då medlemsstaterna utvidgar det, även för andra slutanvändare, i synnerhet mikroföretag och småföretag. När det gäller tvistlösning utanför domstol bör medlemsstaterna ha möjlighet att bibehålla eller införa regler som går utöver de som fastställs i direktiv 2013/11/EU i syfte att säkerställa en högre konsumentskyddsnivå.

(69) Om en tvist uppstår mellan företag i en och samma medlemsstat inom ett område som omfattas av detta direktiv, till exempel om skyldigheter i samband med tillträde och samtrafik eller metoderna för att överföra förteckningar över slutanvändare, bör en förfördelad part som har förhandlat i god tro, men misslyckats med att nå en överenskommelse, kunna vända sig till den nationella regleringsmyndigheten för att lösa tvisten. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna förelägga parterna en lösning. När den nationella regleringsmyndigheten ingriper i lösningen av tvister mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter i en medlemsstat, bör den sträva efter att säkerställa att de skyldigheter som uppstår genom detta direktiv uppfylls.

(70) Utöver den rätt till åtgärder som ges i unionsrätt eller nationell rätt finns ett behov av ett enkelt förfarande som kan inledas på begäran av någon av parterna i tvisten för att lösa gränsöverskridande tvister mellan företag som tillhandahåller eller har tillstånd att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i olika medlemsstater.

(71) En viktig uppgift för Berec är att när så är lämpligt anta yttranden när det gäller gränsöverskridande tvister. De nationella regleringsmyndigheterna bör därför i dessa fall se till att varje yttrande från Berec fullt ut återspeglas i deras åtgärder för att ålägga ett företag en skyldighet eller lösa tvisten på annat sätt.

(72) Bristande samordning mellan medlemsstater när de organiserar radiospektrumanvändningen på sitt territorium kan skapa storskaliga störningsproblem med allvarliga konsekvenser för utvecklingen av den digitala inre marknaden, om en lösning inte hittas genom bilaterala förhandlingar mellan medlemsstaterna. Medlemsstaterna bör vidta alla åtgärder som är nödvändiga för att förhindra gränsöverskridande och skadliga störningar dem emellan. Gruppen för radiospektrumpolitik (Radio Spectrum Policy Group, nedan kallad *RSPG*), som inrättades genom kommissionens beslut 2002/622/EG ([3]), bör få i uppdrag att stödja den nödvändiga samordningen över gränserna och utses till

([1]) Kommissionens rekommendation 2003/361/EG av den 6 maj 2003 om definitionen av mikroföretag samt små och medelstora företag (EUT L 124, 20.5.2003, s. 36).

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/11/EU av den 21 maj 2013 om alternativ tvistlösning vid konsumenttvister och om ändring av förordning (EG) nr 2006/2004 och direktiv 2009/22/EG (direktivet om alternativ tvistlösning) (EUT L 165, 18.6.2013, s. 63).

([3]) Kommissionens beslut 2002/622/EG av den 26 juli 2002 om upprättande av en grupp för radiospektrumpolitik (EGT L 198, 27.7.2002, s. 49).

forum för tvistlösning mellan medlemsstaterna i gränsöverskridande frågor. Baserat på den lösning som föreslås av RSPG krävs en genomförandeåtgärd under vissa omständigheter för att slutgiltigt åtgärda gränsöverskridande störningar eller för att i enlighet med unionsrätten verkställa en samordnad lösning som godkänns av två eller flera medlemsstater inom ramen för bilaterala förhandlingar. Bristande samordning mellan medlemsstater och unionens grannländer kan också leda till storskaliga störningsproblem. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att förhindra gränsöverskridande och skadliga störningar med unionens grannländer och bör samarbeta med varandra i detta syfte. På begäran av medlemsstater som drabbas av gränsöverskridande störningar från tredjeländer bör unionen ge sitt fulla stöd till dessa medlemsstater.

(73) RSPG är kommissionens rådgivande högnivågrupp som inrättades genom beslut 2002/622/EG för att bidra till utvecklingen av den inre marknaden och stödja utvecklingen av en radiospektrumpolitik på unionsnivå, med beaktande av ekonomiska, politiska, kulturella, strategiska, hälsomässiga och sociala aspekter samt tekniska parametrar. Den bör bestå av cheferna för de organ som har det övergripande politiska ansvaret för den strategiska radiospektrumpolitiken. Den bör bistå och ge råd till kommissionen avseende radiospektrumpolitiken. Detta bör göra radiospektrumpolitiken mer synlig inom de olika unionspolitikområdena och bidra till att säkerställa sektorsövergripande konsekvens på unionsnivå och nationell nivå. Den bör också ge råd till Europaparlamentet och rådet på begäran. Gruppen bör också fungera som ett forum för samordning av medlemsstaternas genomförande av sina skyldigheter på radiospektrumområdet enligt detta direktiv och bör spela en central roll inom områden av stor vikt för den inre marknaden, som gränsöverskridande samordning eller standardisering. Tekniska arbetsgrupper och expertgrupper skulle också kunna inrättas för att bistå plenarsammanträden där den strategiska politiken fastställs av medlemsstaternas och kommissionens företrädare på hög nivå. Kommissionen har meddelat sin avsikt att inom sex månader efter detta direktivs ikraftträdande ändra beslut 2002/622/EG för att avspegla de nya uppgifter som RSPG tilldelas genom detta direktiv.

(74) Behöriga myndigheter bör övervaka och säkerställa uppfyllandet av villkoren för allmän auktorisation och nyttjanderätter, och i synnerhet säkerställa ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och uppfyllande av skyldigheter avseende täckning och tjänstekvalitet, genom administrativa sanktioner, inklusive ekonomiska sanktioner och förelägganden och indragning av nyttjanderätter, vid överträdelser av dessa villkor. Företagen bör lämna så exakt och uttömmande information som möjligt till de behöriga myndigheterna så att dessa kan utföra sina tillsynsuppgifter.

(75) De villkor som får knytas till allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter bör begränsas till de som är absolut nödvändiga för att säkerställa beaktande av krav och skyldigheter enligt nationell rätt och unionsrätt.

(76) Varje part som är föremål för ett beslut som fattats av en behörig myndighet bör ha rätt att överklaga beslutet till en instans som är oberoende av de berörda parterna och av varje externt ingripande eller politiskt tryck som skulle kunna äventyra dess oberoende bedömning av ärenden som den hanterar. Denna instans kan vara en domstol. Dessutom bör varje företag, som anser att dess begäran om tilldelning av rättigheter för att installera faciliteter inte har behandlats i enlighet med principerna i detta direktiv, ha rätt att överklaga sådana beslut. Detta överklagandeförfarande bör inte påverka fördelningen av behörighet inom nationella rättssystem eller juridiska eller fysiska personers rättigheter enligt nationell lagstiftning. I vart fall bör medlemsstaterna bevilja en effektiv rättslig prövning av sådana beslut.

(77) För att säkerställa rättssäkerhet för marknadsaktörerna bör överklagandeinstanserna utföra sina uppgifter effektivt. Framför allt bör inte överklagandeförfaranden ta otillbörligt lång tid i anspråk. Interimistiska åtgärder som skjuter upp effekten av beslut från de behöriga myndigheterna bör endast beviljas i brådskande fall för att förhindra allvarlig och irreparabel skada för den aktör som ansöker om dessa åtgärder och om intressebalansen så kräver.

(78) Det har varit stor skillnad mellan olika överklagandeinstansers sätt att tillämpa interimistiska åtgärder för att skjuta upp beslut från de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna. För att uppnå ett mer enhetligt tillvägagångssätt bör gemensamma normer tillämpas i linje med domstolens rättspraxis. Överklagandein-

stanser bör även ha rätt att begära in sådan tillgänglig information som publicerats av Berec. Med tanke på hur viktiga överklaganden är för regelverkets allmänna funktion bör en mekanism inrättas i samtliga medlemsstater för att samla in information om överklaganden och beslut om att skjuta upp beslut som fattats av de behöriga myndigheterna och för att rapportera denna information till kommissionen och Berec. Denna mekanism bör säkerställa att kommissionen eller Berec kan erhålla texten till besluten och domsluten från medlemsstaterna med sikte på att utveckla en databas.

(79) Insynen i tillämpningen av unionens mekanism för befästande av den inre marknaden för elektronisk kommunikation bör ökas i medborgarnas och intressenternas intresse och för att ge berörda parter möjligheten att ge sina åsikter till känna, bland annat genom att kräva att nationella regleringsmyndigheter offentliggör alla förslag till åtgärder samtidigt som de översänds till kommissionen, Berec och de nationella regleringsmyndigheterna i andra medlemsstater. Alla sådana förslag till åtgärder bör vara motiverade och innehålla en detaljerad analys.

(80) Kommissionen bör, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, kunna kräva att en nationell regleringsmyndighet drar tillbaka ett förslag till åtgärd om förslaget avser definitionen av relevanta marknader eller fastställandet av att företag ska anses ha betydande inflytande på marknaden, och om sådana beslut skulle skapa ett hinder för den inre marknaden eller vara oförenliga med unionsrätten och framför allt med de politiska mål som de nationella regleringsmyndigheterna bör följa. Detta förfarande påverkar varken anmälningsförfarandet enligt direktiv (EU) 2015/1535 eller de särskilda befogenheter kommissionen har enligt EUF-fördraget i fråga om överträdelser av unionsrätten.

(81) Det nationella samrådet med berörda parter bör hållas före samrådet på unionsnivå, för att konsolidera den inre marknaden för elektronisk kommunikation och inom ramen för förfarandet för konsekvent tillämpning av korrigeringsåtgärder i syfte att åsikterna från berörda parter ska kunna återspeglas i samrådet på unionsnivå. På så vis undviker man även behovet av ett andra samråd på unionsnivå om det skulle förekomma ändringar i en planerad åtgärd som resultat av det nationella samrådet.

(82) Det är viktigt att regelverket genomförs inom rimlig tid. När kommissionen har fattat ett beslut om att en nationell regleringsmyndighet ska dra tillbaka en planerad åtgärd bör den nationella regleringsmyndigheten dra tillbaka sitt förslag till åtgärd eller lämna in ett reviderat förslag till åtgärd till kommissionen. För att marknadsaktörerna ska veta hur länge marknadsöversynen varar och för att öka rättssäkerheten bör en tidsfrist fastställas för att meddela det reviderade förslaget till åtgärd till kommissionen.

(83) Den unionsmekanism som ger kommissionen rätt att kräva att nationella regleringsmyndigheter drar tillbaka planerade åtgärder som rör marknadsdefinition och fastställandet av att företag ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden har i hög grad bidragit till en konsekvent strategi för att fastställa de omständigheter då förhandsreglering kan tillämpas och då företag ska omfattas av sådan reglering. Erfarenheterna av förfarandena enligt artiklarna 7 och 7a i direktiv 2002/21/EG har visat att inkonsekvens i de nationella regleringsmyndigheternas tillämpning av korrigeringsåtgärder under likartade marknadsvillkor undergräver den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Kommissionen och Berec bör därför medverka till att säkerställa större enhetlighet vid tillämpningen av korrigeringsåtgärder avseende de förslag till åtgärder som föreslås av de nationella regleringsmyndigheterna. När Berec delar kommissionens invändningar bör kommissionen dessutom kunna ålägga en nationell regleringsmyndighet att dra tillbaka ett förslag till åtgärd som rör utvidgning av skyldigheter bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, vid behov för att hantera stora och icke tillfälliga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning, för företag oavsett om de anses ha betydande inflytande på marknaden, eller som rör regleringen av element i nya nät med mycket hög kapacitet, I syfte att dra nytta av de nationella regleringsmyndigheternas sakkunskap i fråga om marknadsanalyser bör kommissionen rådgöra med Berec innan den antar sina beslut eller rekommendationer.

(84) Med tanke på de korta tidsfristerna i samrådsmekanismen på unionsnivå bör kommissionen ges befogenhet att anta rekommendationer eller riktlinjer för att förenkla förfarandena för informationsutbyte mellan kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna, till exempel i ärenden som rör stabila marknader eller som endast innebär smärre ändringar av tidigare anmälda åtgärder. Kommissionen bör även ges befogenhet att tillåta införandet av ett anmälningsundantag för att effektivisera förfarandena i vissa ärenden.

(85) Det bör krävas att de nationella regleringsmyndigheterna samarbetar med varandra, med Berec och med kommissionen på ett transparent sätt för att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstaterna av detta direktiv.

(86) De nationella regleringsmyndigheternas skönsmässiga befogenheter måste stämmas av med utvecklingen av en konsekvent regleringspraxis och en konsekvent tillämpning av regelverket för att effektivt kunna bidra till den inre marknadens utveckling och fullbordan. De nationella regleringsmyndigheterna bör därför stödja kommissionens och Berecs aktiviteter rörande den inre marknaden.

(87) Åtgärder som skulle kunna påverka handeln mellan medlemsstater är åtgärder som direkt eller indirekt, faktiskt eller potentiellt, skulle kunna påverka handelsmönstren mellan medlemsstater på sådant sätt att det skulle kunna skapa ett hinder för den inre marknaden. Det rör sig om åtgärder som har omfattande konsekvenser för företag eller användare i andra medlemsstater, bland annat åtgärder som påverkar priserna för användare i andra medlemsstater, åtgärder som inverkar på ett i en annan medlemsstat etablerat företags möjligheter att tillhandahålla en elektronisk kommunikationstjänst och, i synnerhet, åtgärder som inverkar på möjligheterna att tillhandahålla tjänster på gränsöverskridande basis, samt åtgärder som påverkar marknadsstrukturen eller tillträdet till marknaden och som har konsekvenser för företag i andra medlemsstater.

(88) En mer enhetlig användning och ett mer enhetligt fastställande av element av urvalsförfarandena och villkor knutna till nyttjanderätter till radiospektrum som har betydande inverkan på marknadsvillkoren och konkurrenssituationen, inklusive villkoren för tillträde och expansion, skulle främjas av en samordningsmekanism där RSPG, på begäran av den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten eller i undantagsfall på eget initiativ, sammankallar ett forum för sakkunnigbedömning för att förhandsgranska förslag till åtgärder innan nyttjanderätter beviljas av en medlemsstat i syfte att utbyta bästa praxis. Forumet för sakkunnigbedömning är ett verktyg för peer learning. Det bör bidra till ett bättre utbyte av bästa praxis mellan medlemsstaterna och öka insynen i urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens. Processen för sakkunnigbedömning bör inte vara ett formellt villkor i nationella auktorisationsförfaranden. Diskussionen bör bygga på information som tillhandahålls av den nationella regleringsmyndighet eller behöriga myndighet som begär forumet för sakkunnigbedömning och bör vara en del i en bredare nationell åtgärd, som mer allmänt kan utgöras av beviljande, handel och uthyrning, giltighetstid, förnyelse eller ändring av nyttjanderätter. Därför bör den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten också kunna tillhandahålla information om andra förslag till nationella åtgärder, eller aspekter av dessa, av betydelse för det relevanta urvalsförfarandet för begränsning av nyttjanderätter till radiospektrum som inte omfattas av mekanismen för sakkunnigbedömning. För att minska den administrativa bördan bör den nationella regleringsmyndigheten eller behöriga myndigheten kunna lämna sådan information via ett gemensamt rapporteringsformat, om ett sådant finns tillgängligt, för vidarebefordran till medlemmarna i RSPG.

(89) Överenskommelser på unionsnivå om harmonisering av tilldelningen av radiospektrum till särskilda företag bör följas strikt av medlemsstaterna vid beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum från den nationella frekvensfördelningsplanen.

(90) Medlemsstaterna bör kunna överväga gemensamma auktorisationsförfaranden som ett alternativ vid utfärdandet av nyttjanderätter, om den väntade användningen omfattar gränsöverskridande situationer.

(91) Kommissionsbeslut som syftar till att säkerställa en harmoniserad tillämpning av detta direktiv bör endast avse regleringsprinciper, -strategier och -metoder. För att undvika missförstånd bör de inte innehålla detaljerade bestämmelser som vanligtvis måste avspegla nationella förhållanden, och de bör inte förbjuda alternativa strategier som rimligtvis kan förväntas ha motsvarande verkan. Sådana beslut bör vara proportionella och bör inte påverka de nationella regleringsmyndigheternas eller andra behöriga myndigheters beslut som inte skapar hinder för den inre marknaden.

(92) Unionen och medlemsstaterna har inom ramen för Världshandelsorganisationen gjort åtaganden i fråga om standarder och regelverket för telenät och teletjänster.

(93) Standardisering bör förbli en i första hand marknadsdriven process. Det kan dock fortfarande förekomma situationer där det är lämpligt att på unionsnivå kräva att vissa bestämda standarder måste följas i syfte att förbättra interoperabiliteten och användarnas valfrihet samt uppmuntra till interkonnektivitet på den inre marknaden. På nationell nivå omfattas medlemsstaterna av direktiv (EU) 2015/1535. Standardiseringsförfarandena enligt detta direktiv påverkar inte tillämpningen av Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/30/EU ([1]) och 2014/35/EU ([2]) samt direktiv 2014/53/EU.

(94) Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, eller båda, bör åläggas att vidta åtgärder för att skydda säkerheten för sina nät respektive tjänster, samt för att förebygga eller minimera konsekvenserna av säkerhetsincidenter. Med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen bör dessa åtgärder säkerställa en säkerhetsnivå för näten och tjänsterna som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. Säkerhetsåtgärderna bör minst ta hänsyn till alla relevanta aspekter av följande element: när det gäller näts och faciliteters säkerhet: fysisk säkerhet och miljösäkerhet, funktionssäkerhet, kontroll av åtkomst till nät samt nätintegritet; när det gäller hantering av säkerhetsincidenter: hanteringsförfaranden, kapacitet att upptäcka säkerhetsincidenter, rapportering och kommunikation i fråga om säkerhetsincidenter; när det gäller hantering av verksamhetskontinuitet: strategier för tjänstekontinuitet samt beredskapsplaner, kapacitet för katastrofberedskap; när det gäller övervakning, granskning och testning: strategier för övervakning och loggning, planer för beredskapsövningar, testning av nät och tjänster, säkerhetsbedömningar och övervakning av efterlevnaden; samt efterlevnad av internationella standarder.

(95) Mot bakgrund av att de nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänsterna blir allt viktigare måste det säkerställas att även dessa omfattas av lämpliga säkerhetskrav i enlighet med sina särskilda egenskaper och ekonomiska betydelse. Tillhandahållare av sådana tjänster bör därför också säkerställa en säkerhetsnivå som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. Eftersom tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster i allmänhet inte utövar någon faktisk kontroll över överföringen av signaler via nät kan graden av risk för sådana tjänster i vissa avseenden anses lägre än för traditionella elektroniska kommunikationstjänster. Därför bör de åtgärder som vidtas av tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vara lindrigare när detta är motiverat på grund av den faktiska bedömningen av de berörda säkerhetsriskerna. Samma tillvägagångssätt bör i tillämpliga delar gälla för interpersonella kommunikationstjänster som använder nummer och som inte utövar faktisk kontroll över överföringen av signaler.

(96) Tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster bör informera användare om särskilda och betydande säkerhetshot och om vilka åtgärder de kan vidta för att skydda säkerheten vid sin kommunikation, till exempel genom att använda särskilda typer av mjukvara eller krypteringsteknik. Kravet på att informera användarna om sådana hot bör inte befria en tjänstetillhandahållare från skyldigheten att på egen bekostnad vidta lämpliga och omedelbara åtgärder för att avhjälpa eventuella säkerhetshot och återställa tjänstens normala säkerhetsnivå. Tillhandahållandet av sådan information till användare om säkerhetshot bör vara gratis.

(97) För att skydda nätens och tjänsternas säkerhet, och utan att det åsidosätter medlemsstaternas behörighet att skydda sina väsentliga säkerhetsintressen och den allmänna säkerheten, och för att tillåta utredning, upptäckt och lagföring av brott, bör användningen av kryptering, till exempel end-to-end-kryptering, där så är lämpligt uppmuntras, och där så krävs bör krypteringen göras obligatorisk, i enlighet med principerna om automatisk och inbyggd säkerhet och automatiskt och inbyggt integritetsskydd.

(98) Behöriga myndigheter bör säkerställa att integriteten i och tillgången till de allmänna elektroniska kommunikationsnäten upprätthålls. Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) bör bidra till en högre säkerhetsnivå för elektronisk kommunikation genom att bland annat tillhandahålla expertis och rådgivning och främja utbyte av bästa praxis. De behöriga myndigheterna bör ha de medel som de behöver för att kunna fullgöra

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/30/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om elektromagnetisk kompatibilitet (EUT L 96, 29.3.2014, s. 79).

([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/35/EU av den 26 februari 2014 om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning om tillhandahållande på marknaden av elektrisk utrustning (EUT L 96, 29.3.2014, s. 357).

sina förpliktelser, inklusive befogenheter att begära den information som är nödvändig för att bedöma säkerhetsnivån för nät eller tjänster. De bör också ha befogenhet att begära omfattande och tillförlitliga uppgifter om faktiska säkerhetsincidenter som avsevärt påverkat funktionen för nät eller tjänster. De bör vid behov bistås av enheter för hantering av it-säkerhetsincidenter (nedan kallade *CSIRT-enheter*) som inrättats genom Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 ([1]). CSIRT-enheter kan särskilt förpliktigas att informerade behöriga myndigheterna om risker och säkerhetsincidenter som påverkar allmänna elektroniska kommunikationsnät och allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och rekommendera hur de ska hanteras.

(99) När tillhandahållandet av elektronisk kommunikation förlitar sig på allmänna resurser vars användning är föremål för särskild auktorisation bör medlemsstaterna kunna ge den myndighet som är behörig att utfärda auktorisationerna rätt att ta ut avgifter för att säkerställa en optimal användning av dessa resurser, i enlighet med de förfaranden som avses i detta direktiv. I enlighet med domstolens rättspraxis får inte medlemsstaterna ta ut några andra avgifter i samband med tillhandahållandet av nät och elektroniska kommunikationstjänster än de som föreskrivs i detta direktiv. I detta hänseende bör medlemsstaterna ha ett enhetligt sätt att fastställa dessa avgifter på för att se till att det allmänna auktorisationsförfarandet eller nyttjanderätterna inte medför en orimlig finansiell belastning för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

(100) För att säkerställa en optimal användning av resurser bör avgifterna återspegla den ekonomiska och tekniska situationen på den berörda marknaden samt varje annan betydande faktor som påverkar deras värde. Samtidigt bör avgifterna fastställas på ett sätt som säkerställer effektiv tilldelning och användning av radiospektrum. Detta direktiv påverkar inte det ändamål för vilket avgifter för nyttjanderätter och rättigheter att installera faciliteter används. Det bör till exempel vara möjligt att använda sådana avgifter för att finansiera verksamhet vid de nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som inte kan täckas av administrativa avgifter. När det rör sig om urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens och avgifterna för nyttjanderätter till radiospektrum helt eller delvis består av ett engångsbelopp, bör betalningsarrangemangen säkerställa att sådana avgifter inte i praktiken leder till att urvalet sker på grundval av kriterier som inte har något samband med målet att säkerställa optimal användning av radiospektrum. Kommissionen bör regelbundet kunna offentliggöra benchmarkstudier och, beroende på vad som är lämpligt, annan vägledning i fråga om bästa praxis för tilldelning av radiospektrum, tilldelning av nummerresurser eller beviljande av ledningsrätter.

(101) Avgifter som tas ut av företag för nyttjanderätter till radiospektrum kan påverka beslut om att ansöka om sådana rätter och om att ta radiospektrumresurser i bruk. I syfte att säkerställa optimal användning av radiospektrum bör medlemsstaterna därför fastställa acceptpriser på ett sätt som leder till en effektiv tilldelning av de rättigheterna, oavsett vilken typ av urvalsförfarande som används. Medlemsstaterna kan också ta hänsyn till möjliga kostnader för att uppfylla auktorisationsvillkor som införs för att främja policymål. Hänsyn bör då också tas till konkurrenssituationen på den berörda marknaden, inbegripet eventuell alternativ resursanvändning.

(102) En optimal användning av radiospektrumresurser beror på tillgången till lämpliga nät och tillhörande faciliteter. Därför bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter när de tar ut avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och för rättigheter att installera faciliteter beaktar behovet av att främja en kontinuerlig infrastrukturutveckling för att uppnå effektivast möjliga användning av resurser. Medlemsstaterna bör sträva efter att säkerställa att villkoren för betalning av avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum i största möjliga utsträckning kopplas till den faktiska tillgången till resurser på ett sätt som stöder de investeringar som krävs för att främja sådan infrastrukturutveckling och tillhandahållande av besläktade tjänster. Betalningsvillkoren bör specificeras på ett objektivt, transparent, proportionellt och icke-diskriminerande sätt innan man inleder förfarandena för beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum.

(103) Det bör säkerställas att det finns förfaranden för beviljande av rättigheter att installera faciliteter som är lägliga, icke-diskriminerande och transparenta, så att förutsättningar säkras för en sund och effektiv konkurrens. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av nationella bestämmelser om expropriering eller användning av egendom, normalt utövande av egendomsrättigheter, normal användning av offentlig egendom eller tillämpning av neutralitetsprincipen med avseende på medlemsstaternas regler om egendomsordning.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2016/1148 av den 6 juli 2016 om åtgärder för en hög gemensam nivå på säkerhet i nätverks- och informationssystem i hela unionen (EUT L 194, 19.7.2016, s. 1).

(104) Tillstånd som utfärdats för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och som ger dem tillträde till offentlig eller privat egendom är grundläggande faktorer för etablerande av elektroniska kommunikationsnät eller nya nätelement. Onödigt krångel och förseningar i förfarandet för att tilldela ledningsrätter kan därför utgöra ett betydande hinder för konkurrensutvecklingen. Följaktligen bör förvärvet av ledningsrätter förenklas för auktoriserade företag. Behöriga myndigheter bör samordna förvärvet av ledningsrätter och lägga ut relevant information på sina webbplatser.

(105) Det är nödvändigt att stärka medlemsstaternas befogenheter gentemot innehavare av ledningsrätter för att säkerställa etablering eller byggande av nya nät på ett rättvist, effektivt och miljöansvarigt sätt, oberoende av eventuella skyldigheter för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden att bevilja tillträde till sitt elektroniska kommunikationsnät. Ett förbättrat gemensamt nyttjande av faciliteter kan sänka de miljömässiga kostnaderna för att bygga ut infrastrukturen för elektronisk kommunikation och bidra till mål som rör folkhälsa, allmän säkerhet och fysisk planering. De behöriga myndigheterna bör få befogenhet att kräva att företag som har dragit nytta av rättigheterna att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom gemensamt nyttjar sådana faciliteter eller sådan egendom, inbegripet fysisk samlokalisering, efter en skälig tid av offentligt samråd under vilket alla berörda parter bör ges tillfälle att yttra sig, inom de specifika områden där skäl som rör allmänna intressen gör sådant gemensamt nyttjande nödvändigt. Detta kan till exempel vara fallet när utrymmet under jord är överanvänt eller när naturliga hinder måste korsas. De behöriga myndigheterna bör särskilt kunna ålägga gemensamt nyttjande av nätelement och tillhörande faciliteter som kanalisation, rör, master, inspektionsbrunnar, kopplingsskåp, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, byggnader eller ingångar till byggnader, och en bättre samordning av anläggningsarbeten av miljöskäl eller skäl som rör allmän ordning. Det bör däremot vara de nationella regleringsmyndigheterna som fastställer bestämmelserna för hur kostnaderna ska fördelas för det gemensamma nyttjandet av faciliteten eller egendomen, för att säkerställa att det sker en skälig anpassning till de berörda företagens risktagande. Mot bakgrund av de skyldigheter som införs genom direktiv 2014/61/EU, bör de behöriga myndigheterna, särskilt de lokala myndigheterna, också inrätta lämpliga samordningsförfaranden i samarbete med de nationella regleringsmyndigheterna för offentliga arbeten och för andra lämpliga offentliga faciliteter och annan lämplig offentlig egendom, vilka bör kunna omfatta förfaranden som säkerställer att de berörda parterna får information om lämpliga offentliga faciliteter och lämplig offentlig egendom samt pågående och planerade offentliga arbeten, att de meddelas i god tid om sådana arbeten och att gemensamt nyttjande underlättas i möjligaste mån.

(106) Om mobiloperatörer är tvungna att gemensamt nyttja torn eller master av miljöskäl, kan sådant föreskrivet gemensamt nyttjande leda till en minskning av de högsta nivåer för överförd effekt som av folkhälsoskäl är tillåtna för varje operatör, och detta kan i sin tur leda till krav på operatörerna att installera fler överföringsplatser för att säkerställa nationell täckning. Behöriga myndigheter bör sträva efter att ta hänsyn till de berörda miljöaspekterna och folkhälsoaspekterna, med beaktande av försiktighetsprincipen enligt rådets rekommendation 1999/519/EG ([1]).

(107) Radiospektrum är en begränsad allmän resurs av stort värde för allmänheten och stort marknadsvärde. Det är en väsentlig förutsättning för radiobaserade elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och bör, i den mån det används för sådana nät och tjänster, därför allokeras och tilldelas på ett effektivt sätt av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter i enlighet med harmoniserade mål och principer som styr deras verksamhet och objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier, med hänsyn tagen till demokratiska, sociala, språkliga och kulturella intressen i samband med användningen av radiospektrum. Genom beslut nr 676/2002/EG inrättas ett regelverk för harmonisering av radiospektrum.

(108) Verksamhet som sammanhänger med radiospektrumpolitiken i unionen bör inte påverka de åtgärder som unionsrätten vidtagits på unionsnivå eller nationell nivå, i enlighet med unionsrätten, som ett led i arbetet med att nå mål av allmänt intresse, särskilt i fråga om offentliga myndigheters och försvarets nätverk, innehållsreglering och audiovisuell politik och mediepolitik samt medlemsstaternas rätt att organisera och använda sitt radiospektrum för allmän ordning, allmän säkerhet och försvaret.

([1]) Rådets rekommendation 1999/519/EG av den 12 juli 1999 om begränsning av allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält (0 Hz–300 GHz) (EGT L 199, 30.7.1999, s. 59).

(109) Säkerställande av utbredd konnektivitet i varje medlemsstat är mycket viktigt för den ekonomiska och sociala utvecklingen, deltagandet i samhällslivet och den sociala och territoriella sammanhållningen. I takt med att konnektivitet och användning av elektronisk kommunikation blir en självklar del av det europeiska samhället och den europeiska välfärden bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa trådlös bredbandstäckning i hela unionen. Sådan täckning bör uppnås genom att medlemsstaterna inför ändamålsenliga täckningskrav som bör anpassas till varje betjänat område och begränsas till proportionella bördor för att inte hindra att tjänstetillhandahållare anlägger nät. Med tanke på den viktiga roll som sådana system som trådlösa lokala nät (RLAN) har när det gäller att tillhandahålla trådlöst höghastighetsbredband inomhus, bör åtgärderna syfta till att säkerställa att tillräckligt radiospektrum frigörs i band som utgör särskilt värdefulla tillgångar för en kostnadseffektiv anläggning av trådlösa nät med samhällsomfattande täckning, i synnerhet inomhus. Dessutom bör enhetliga och samordnade åtgärder för markbunden trådlös täckning av hög kvalitet i hela unionen, på grundval av bästa nationella praxis vad gäller operatörernas licensvillkor, syfta till att uppnå målet i programmet för radiospektrumpolitik att alla unionsmedborgare senast 2020, både inomhus och utomhus, bör ha tillgång till högsta bredbandshastigheter på minst 30 Mbit/s, och bör syfta till att uppnå den ambitiösa visionen för ett gigabitsamhälle i unionen. Sådana åtgärder kommer att främja innovativa digitala tjänster och säkerställa långsiktiga socioekonomiska vinster. Den sömlösa täckningen av territoriet och konnektiviteten i alla medlemsstater bör maximeras och vara tillförlitlig, för att främja tjänster och tillämpningar inom och över gränserna, som uppkopplade bilar och e-hälsa.

(110) Behovet av att säkerställa att medborgarna inte utsätts för elektromagnetiska fält på en nivå som är skadlig för folkhälsan är tvingande. Medlemsstaterna bör eftersträva konsekvens inom hela unionen vad gäller hanteringen av denna fråga, med särskild hänsyn till försiktighetsansatsen enligt rekommendation 1999/519/EG, för att sträva efter att säkerställa mer enhetliga villkor för anläggning. Medlemsstaterna bör vid behov tillämpa förfarandet i direktiv (EU) 2015/1535 också för att ge berörda parter insyn och låta andra medlemsstater och kommissionen reagera.

(111) Harmonisering och samordning av radiospektrum å ena sidan reglering av utrustning med hjälp av standardisering å andra sidan kompletterar varandra och måste noga samordnas för att de ska uppnå de gemensamma målen på ett ändamålsenligt sätt, med stöd av RSPG. Samordning mellan innehållet i och tidpunkterna för Cepts mandat enligt beslut nr 676/2002/EG och standardiseringsansökningar till standardiseringsorgan som Europeiska institutet för telekommunikationsstandarder, även när det gäller parametrar för radiomottagare, bör främja införandet av framtida system, stödja möjligheterna för delad användning av radiospektrum och säkerställa effektiv radiospektrumförvaltning.

(112) Efterfrågan på harmoniserat radiospektrum är inte enhetlig i alla delar av unionen. När det finns en bristande efterfrågan på ett helt eller delar av ett harmoniserat band på regional eller nationell nivå skulle medlemsstaterna undantagsvis kunna tillåta en alternativ användning av bandet, till exempel för att täcka ett bristande marknadsutbud för vissa användningar, så länge som denna bristande efterfrågan kvarstår och förutsatt att den alternativa användningen inte inverkar på andra medlemsstaters harmoniserade användning av bandet och att användningen upphör när det uppstår en efterfrågan på harmoniserad användning.

(113) Flexibilitet när det gäller radiospektrumförvaltning och tillträde till radiospektrum har upprättats genom teknik- och tjänsteneutrala auktorisationer så att radiospektrumanvändare kan välja de bästa teknikerna och tjänsterna för de frekvensband som förklarats tillgängliga för elektroniska kommunikationstjänster enligt de tillämpliga nationella frekvensfördelningsplanerna i enlighet med unionsrätten (*principen om teknikneutralitet* och *principen om tjänsteneutralitet*). Det administrativa fastställandet av tekniker och tjänster bör tillämpas endast när det gäller mål av allmänt intresse och bör tydligt motiveras och bli föremål för regelbundna granskningar.

(114) Inskränkningar i principen om teknikneutralitet bör vara adekvata och motiveras av behovet av att undvika skadliga störningar, till exempel genom att införa spektrummasker och effektnivåer för att skydda folkhälsan genom att begränsa allmänhetens exponering för elektromagnetiska fält, säkerställa att tjänsterna fungerar väl, genom en

adekvat nivå på tjänstens tekniska kvalitet, utan att nödvändigtvis utesluta möjligheten att använda mer än en tjänst i samma frekvensband, säkerställa en god fördelning av radiospektrum, särskilt där dess användning endast underkastas allmän auktorisation, skydda en effektiv radiospektrumanvändning, eller uppfylla ett mål av allmänt intresse i enlighet med unionsrätten.

(115) Radiospektrumanvändare bör även fritt kunna välja vilka tjänster de vill erbjuda över radiospektrumet. Det bör å andra sidan vara tillåtet att vid behov och på ett proportionellt sätt medge åtgärder som kräver tillhandahållandet av en särskild tjänst för att uppfylla tydligt definierade mål av allmänt intresse som till exempel säkerhet för människors liv, främjandet av social, regional och geografisk sammanhållning eller undvikandet av ett ineffektivt användande av radiospektrum. I dessa mål bör ingå att främja kulturell och språklig mångfald och mediemångfald på det vis som detta definieras av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten. Undantagen bör inte, förutom om det är nödvändigt för att skydda människors liv eller, i undantagsfall, för att uppfylla andra mål av allmänt intresse som definierats av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten, resultera i en exklusiv användning för vissa tjänster utan snarare ge dem prioritet så att andra tjänster och tekniker så långt det är möjligt kan existera samtidigt i samma frekvensband. Det är medlemsstaterna som är behöriga att fastställa omfattning och art för eventuella undantag för att främja kulturell och språklig mångfald och mediemångfald.

(116) Eftersom allokeringen av radiospektrum till särskilda tekniker eller tjänster är ett undantag från principerna om teknik- och tjänsteneutralitet samt begränsar friheten att välja vilken tjänst eller teknik som används, bör varje förslag till sådan allokering vara transparent och underkastas ett offentligt samråd.

(117) När medlemsstater undantagsvis beslutar att begränsa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster på grunder som avser allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa bör medlemsstaterna förklara skälen till denna begränsning.

(118) Radiospektrum bör förvaltas på ett sätt som säkerställer att skadlig störning undviks. Detta grundläggande koncept om skadlig störning bör därför definieras på ett korrekt sätt för att säkerställa att reglering sker endast i den omfattning som är nödvändig för att förhindra sådan störning, med beaktande också av behovet av att ta hänsyn till avancerade metoder för skydd mot skadlig störning, i syfte att tillämpa denna teknik och dessa radiospektrumförvaltningsmetoder för att så långt som möjligt undvika tillämpning av principen om ”störningsfritt och oskyddat”. Transporter har ett starkt gränsöverskridande element och digitaliseringen av transporter medför utmaningar. Fordon (som exempelvis tunnelbana, buss, bilar, lastbilar och tåg) blir allt mer autonoma och uppkopplade. På den inre marknaden färdas fordon lättare över nationella gränser. Tillförlitliga kommunikationer och motverkande av skadlig störning är avgörande för en säker och fungerande drift av fordon och deras kommunikationssystem.

(119) Med tanke på den ökade efterfrågan på radiospektrum och nya varierande tillämpningar och tekniker som förutsätter mer flexibel tillgång till och användning av radiospektrum bör medlemsstaterna främja delad användning av radiospektrum genom att fastställa de lämpligaste auktorisationsordningarna för varje scenario och genom att fastställa ändamålsenliga och transparenta regler och villkor för detta. Delad användning av radiospektrum säkrar i allt högre grad en ändamålsenlig och effektiv användning i och med att flera oberoende användare eller anordningar kan ha tillträde till samma frekvensband enligt olika typer av rättsliga ordningar så att ytterligare radiospektrumresurser blir tillgängliga, användningseffektiviteten ökar och radiospektrumtillgång underlättas för nya användare. Delad användning kan baseras på allmänna auktorisationer eller licensfri användning som, inom ramen för specifika delningsvillkor, ger flera användare möjlighet att få tillgång till och använda samma radiospektrum i olika geografiska områden eller vid olika tidpunkter. Den kan också baseras på individuella nyttjanderätter enligt sådana arrangemang som licensbaserat gemensamt tillträde där alla användare (med en befintlig användare och nya användare) enas om villkoren för gemensam tillgång, under tillsyn av de behöriga myndigheterna, på ett sätt som säkerställer en garanterad miniminivå på radioöverföringskvaliteten. När delad användning enligt olika auktorisationsordningar tillåts bör medlemsstaterna inte fastställa alltför skilda giltighetstider för sådan användning enligt olika auktorisationsordningar.

(120) Allmänna auktorisationer för radiospektrumanvändning kan i vissa fall underlätta den ändamålsenligaste radiospektrumanvändningen och sporra till innovation och ökad konkurrens, medan i andra fall individuella nyttjanderätter till radiospektrum under vissa särskilda omständigheter kan vara den lämpligaste metoden för auktorisation. Individuella nyttjanderätter bör exempelvis övervägas om gynnsamma utbredningsegenskaper för radiospektrum eller den planerade uteffekten innebär att tjänstekvalitetskraven är så höga att störningsproblemen inte kan åtgärdas med hjälp av allmänna auktorisationer. Tekniska åtgärder, såsom lösningar för att förbättra mottagares resiliens, kan möjliggöra användning av allmänna auktorisationer eller gemensam användning av radiospektrum och eventuellt göra det möjligt att undvika att systematiskt använda principer om ”störningsfritt och oskyddat”.

(121) För att säkerställa förutsebarheten och bevara rättssäkerheten och investeringsstabiliteten bör medlemsstaterna i förväg fastställa lämpliga kriterier för att avgöra om målet med effektiv radiospektrumanvändning uppfylls av rättighetshavarna när de genomför de villkor som hör samman med individuella nyttjanderätter och allmänna auktorisationer. Berörda parter bör delta i fastställandet av sådana villkor och på ett transparent sätt informeras om hur uppfyllandet av deras skyldigheter kommer att bedömas.

(122) För att undvika att det upprättas hinder för marknadsinträde, i synnerhet genom konkurrensskadlig hamstring, bör medlemsstaternas kontroll av efterlevnaden av de villkor som är förbundna med radiospektrumrättigheter vara effektiv och alla behöriga myndigheter bör vid behov medverka. Villkoren för kontroll av efterlevnaden bör innefatta tillämpning av en *använd eller förlora*-princip. För att säkerställa rättssäkerhet i fråga om eventuellt åläggande av sanktioner vid underlåtenhet att använda radiospektrum bör trösklarna för användning, inbegripet avseende tid, kvantitet eller radiospektrumidentitet, fastställas i förväg. Radiospektrumhandel och radiospektrumuthyrning bör säkerställa en ändamålsenlig användning från den ursprungliga rättsinnehavarens sida.

(123) Om de harmoniserade villkoren för ett frekvensband har fastställts enligt beslut nr 676/2002/EG ska de behöriga myndigheterna besluta om vilken metod för auktorisation som lämpligast ska tillämpas i detta band eller delar av det. Om det är sannolikt att alla medlemsstater ställs inför liknande problem där olika lösningar skulle kunna fragmentera den inre marknaden för utrustning och därigenom försena utbyggnaden av 5G-systemen, kan det vara nödvändigt för kommissionen, som i största möjliga utsträckning ska beakta yttrandet från RSPG, att rekommendera gemensamma lösningar, med hänsyn tagen till gällande tekniska harmoniseringsåtgärder. Detta skulle kunna ge medlemsstaterna en gemensam verktygslåda som de kan beakta när de fastställer de lämpliga konsekventa auktorisationssystem som ska tillämpas på ett band eller en del av ett band, beroende på sådana olika faktorer som befolkningstäthet, bandens utbredningsegenskaper, skillnaderna mellan användningen i tätortsområden och på landsbygden, det eventuella behovet av att skydda befintliga tjänster och de därav följande konsekvenserna för stordriftsfördelar i tillverkningen.

(124) Gemensam användning av nätinfrastruktur, och i vissa fall gemensam användning av radiospektrum, kan möjliggöra en mer ändamålsenlig och effektivare användning av radiospektrum och säkerställa en snabb anläggning av nät, särskilt i mer glesbefolkade områden. Vid fastställandet av villkoren för nyttjanderätter till radiospektrum bör de behöriga myndigheterna också överväga att auktorisera former för gemensam användning eller samordning mellan företag för att säkerställa ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller uppfyllande av täckningsskyldigheter, i enlighet med konkurrensrättsliga principer.

(125) Kraven på iakttagande av principerna om teknikneutralitet och tjänsteneutralitet vid beviljandet av nyttjanderätter stöder, tillsammans med möjligheten att överföra rättigheter mellan företag, friheten och möjligheterna att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster åt allmänheten, och främjar därmed även uppnåendet av mål av allmänintresse. Detta direktiv påverkar inte huruvida radiospektrum direkt tilldelas tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, eller enheter som nyttjar dessa nät eller tjänster. Sådana enheter kan vara tillhandahållare av innehåll i radio- eller tv-sändningar. Ansvaret för att uppfylla de villkor som hör samman med nyttjanderätten till radiospektrum och de tillämpliga villkor som är knutna till den allmänna auktorisationen bör i alla händelser bäras av det företag som har beviljats nyttjanderätten till radiospektrum. Vissa skyldigheter för programföretag avseende tillhandahållande av audiovisuella medietjänster kan göra det nödvändigt att använda särskilda kriterier och förfaranden för beviljande av nyttjanderätter till radiospektrum för att uppnå ett särskilt mål av allmänt intresse som fastställs av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten. Förfarandena för beviljande av sådana rättigheter bör i vilket fall vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella.

(126) Enligt domstolens rättspraxis bör alla nationella begränsningar av rättigheter som garanteras genom artikel 56 i EUF-fördraget vara motiverade på ett objektivt sätt och proportionella, och bör inte överskrida vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål. Radiospektrum som beviljas utan ett öppet förfarande bör inte användas för andra syften än det mål av allmänt intresse för vilket det beviljades. I sådana fall bör berörda parter beredas tillfälle att inkomma med synpunkter inom rimlig tid. Medlemsstaterna bör som en del av ansökningsförfarandet för beviljandet av nyttjanderätter kontrollera om den sökande kommer att kunna uppfylla de villkor som är knutna till sådana rättigheter. Dessa villkor bör återspeglas i objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande behörighetskriterier som fastställs innan ett urvalsförfarande grundat på konkurrens inleds. För tillämpningen av sådana kriterier kan den sökande anmodas att lämna nödvändig information för att styrka sin förmåga att uppfylla dessa villkor. Om denna information inte lämnas kan ansökan om nyttjanderätt till radiospektrum avslås.

(127) Medlemsstaterna bör innan de beviljar nyttjanderätten endast kräva verifiering av element som rimligtvis kan visas av en normalt omsorgsfull sökande, med vederbörligt beaktande av radiospektrums avsevärda värde för allmänheten och marknadsvärde som begränsad offentlig resurs. Detta påverkar inte möjligheten till senare verifiering av att behörighetskriterierna uppfylls, till exempel genom milstolpar när kriterierna rimligtvis inte kan uppfyllas från början. För att upprätthålla en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum bör medlemsstaterna inte bevilja rättigheter i de fall då deras granskning visar att sökanden inte klarar att uppfylla villkoren, utan att det påverkar möjligheten att främja tidsbegränsad experimentell användning. Tillräckligt lång giltighetstid på auktorisationerna för radiospektrumanvändning bör öka förutsebarheten för investeringar för att bidra till snabbare nätutbyggnad och bättre tjänster, liksom stabilitet som främjar handel med och uthyrning av radiospektrum. Om inte användningen av radiospektrum är auktoriserad för obegränsad tid bör en sådan giltighetstid både beakta de mål som ska uppnås och vara tillräckligt lång för att främja återvinning av de investeringar som gjorts. Medan en längre giltighetstid kan säkra förutsebarheten för investeringar kan åtgärder för att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, såsom den behöriga myndighetens befogenhet att ändra eller dra in en nyttjanderätt när de villkor som hör samman med nyttjanderätten inte uppfylls, eller främjande av handel med och uthyrning av radiospektrum, bidra till att förhindra olämplig ackumulering av radiospektrum och stödja ökad flexibilitet vid distribueringen av radiospektrumresurser. Ökad användning av årsavgifter är också ett sätt att säkerställa en kontinuerlig bedömning av hur innehavare av nyttjanderätter använder radiospektrum.

(128) Med hänsyn till vikten av teknisk innovation bör medlemsstaterna kunna föreskriva rättigheter för experimentell användning av radiospektrum, med förbehåll för särskilda restriktioner och villkor till följd av dessa rättigheters experimentella karaktär.

(129) När det beslutas huruvida redan beviljade nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum ska förnyas bör behöriga myndigheter beakta i vilken utsträckning en förnyelse skulle främja målen med regelverket och andra mål enligt unionsrätt och nationell lagstiftning. Varje sådant beslut ska fattas enligt ett öppet, icke-diskriminerande och transparent förfarande och baseras på en granskning av hur villkoren för de berörda nyttjanderätterna har uppfyllts. När medlemsstaterna bedömer behovet av att förnya nyttjanderätter bör de väga konkurrenseffekterna av att förnya tilldelade rättigheter mot främjandet av ett effektivare utnyttjande eller av innovativa nya användningsområden som skulle kunna bli följden om bandet öppnades för nya användare. De behöriga myndigheterna bör i det här hänseendet kunna besluta om endast en begränsad giltighetstid för förnyelsen för att förhindra allvarliga avbrott i en etablerad användning. Besluten om huruvida man ska förnya rättigheter som tilldelades innan detta direktiv började tillämpas bör vara förenliga med alla redan gällande bestämmelser, men medlemsstaterna bör också säkerställa att de inte inverkar på detta direktivs syften.

(130) Vid förnyelse av befintliga nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum bör medlemsstaterna, tillsammans med bedömningen av behovet av att förnya rättigheten, se över de avgifter som är förbundna med den för att säkerställa att dessa avgifter fortsätter att främja en optimal användning, med beaktande av bl.a. marknadsutvecklingen och den tekniska utvecklingen. Med tanke på rättssäkerheten är det lämpligt att eventuella ändringar av de befintliga avgifterna baseras på samma principer som de som tillämpas vid tilldelningen av nya nyttjanderätter.

(131) En ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum kan säkerställas genom främjande av en fortsatt effektiv användning av radiospektrum som redan har tilldelats. För att säkerställa rättssäkerhet för rättsinnehavarna bör möjligheten att förnya nyttjanderätter övervägas inom en lämplig tidsperiod innan de berörda rättigheterna löper ut, till exempel, om rättigheterna har tilldelats för en period på 15 år eller mer, minst två år innan dessa rättigheter löper ut, såvida inte möjligheten till förnyelse uttryckligen har uteslutits vid tidpunkten för tilldelningen av rättigheterna. För att uppnå en kontinuerlig resursförvaltning bör de behöriga myndigheterna kunna göra sådana överväganden både på eget initiativ och på begäran från rättsinnehavaren. Nyttjanderätten får inte förnyas mot rättsinnehavarens vilja.

(132) Överlåtelse av nyttjanderätter till radiospektrum kan vara en ändamålsenlig metod för att öka den effektiva användningen av spektrum. För att uppnå flexibilitet och effektivitet, och göra det möjligt för marknaden att värdera radiospektrum, bör medlemsstaterna som standard tillåta radiospektrumanvändare att överlåta eller hyra ut sina nyttjanderätter till radiospektrum till tredje part genom ett enkelt förfarande och i enlighet med de villkor som är förbundna med dessa rättigheter och enligt konkurrensreglerna, under tillsyn av de ansvariga nationella regleringsmyndigheterna. För att främja sådana överlåtelser eller uthyrningar, förutsatt att tekniska genomförandeåtgärder som antas enligt beslut nr 676/2002/EG följs, bör medlemsstaterna också ta ställning till ansökningar om separering eller uppdelning av nyttjanderätter till radiospektrum och om en översyn av nyttjandevillkoren.

(133) Åtgärder som vidtas specifikt för att främja konkurrens i samband med beviljande eller förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum bör beslutas av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som har den nödvändiga kunskapen om ekonomi, teknik och marknad. Villkoren för radiospektrumtilldelning kan påverka konkurrenssituationen på marknader för elektronisk kommunikation samt tillträdesvillkoren. Begränsad tillgång till radiospektrum, i synnerhet när radiospektrum är en bristvara, kan skapa ett hinder för tillträde eller hindra investering, utbyggnad av nät, tillhandahållande av nya tjänster eller tillämpningar, innovation och konkurrens. Nya nyttjanderätter, inklusive sådana som förvärvas genom överlåtelse eller uthyrning, och införandet av nya flexibla kriterier för radiospektrumanvändning kan också påverka befintlig konkurrens. Vid felaktig tillämpning kan vissa villkor som används för att främja konkurrens ha andra effekter. Exempelvis kan radiospektrumbegränsningar och reservation av radiospektrum skapa konstlade brister, tillträdesskyldigheter i grossistledet kan på ett orimligt sätt begränsa affärsmodeller i avsaknad av marknadsinflytande och överlåtelsebegränsningar kan hämma utvecklingen av andrahandsmarknader. Inför införandet av sådana villkor är det därför nödvändigt med ett konsekvent och objektivt konkurrenstest som bör tillämpas på ett konsekvent sätt. Användningen av sådana åtgärder bör därför baseras på de nationella regleringsmyndigheternas och andra behöriga myndigheters grundliga och objektiva bedömning av marknaden och konkurrensvillkoren på denna. Nationella behöriga myndigheter bör dock alltid säkerställa en ändamålsenlig och effektiv radiospektrumanvändning och undvika snedvridning av konkurrensen till följd av konkurrensskadlig hamstring.

(134) Baserat på yttranden från RSPG kan det vara nödvändigt att anta en gemensam tidsfrist för att tillåta användningen av ett frekvensband som har harmoniserats enligt beslut nr 676/2002/EG; detta kan krävas för att undvika gränsöverskridande störningar och kan bidra till säkerställandet av att alla potentiella fördelar med de relaterade tekniska harmoniseringsåtgärderna kan uppnås på marknaderna för utrustning och i samband med anläggningen av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med mycket hög kapacitet. Att tillåta användningen av ett frekvensband innebär tilldelning av radiospektrum enligt en allmän metod för auktorisation eller individuella nyttjanderätter, så att radiospektrum kan användas så snart tilldelningsförfarandet avslutats. För att tilldela frekvensband kan det bli nödvändigt att frigöra ett band som används av andra användare och ge dem kompensation. Genomförandet av en gemensam tidsfrist för att möjliggöra användning av harmoniserade band för elektroniska kommunikationstjänster, inbegripet för 5G, kan dock i en viss medlemsstat påverkas av problem som rör olösta gränsöverskridande samordningsproblem mellan medlemsstater eller med tredjeländer, svårigheter att säkerställa teknisk migrering av befintliga användare av ett band, en begränsning av användningen av bandet som grundar sig på ett mål av allmänt intresse eller skydd av nationell säkerhet och försvar eller force majeure. I varje fall bör medlemsstaterna vidta alla åtgärder som krävs för att reducera eventuella förseningar till ett minimum i fråga om geografisk täckning, tidsaspekter och radiospektrumområde. Dessutom bör medlemsstaterna, om så är lämpligt, mot

bakgrund av deras bedömning av de relevanta omständigheterna, kunna begära att unionen ska ge rättsligt, politiskt och tekniskt stöd för att lösa frågor om samordning av radiospektrum med unionens grannländer, inbegripet kandidatländer och anslutande länder, på ett sådant sätt att de berörda medlemsstaterna kan iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten.

(135) I syfte att säkerställa ökad samordning av tillgången till radiospektrum fram till 2020 och bygga upp mycket snabba fasta och trådlösa nät i 5G-sammanhang, har RSPG identifierat frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz som prioriterade band som är lämpade för att uppfylla målen för handlingsplanen för 5G fram till 2020. Frekvensbanden 40,5–43,5 GHz och 66–71 GHz har också identifierats med avseende på ytterligare undersökning. Det är därför nödvändigt att säkerställa att frekvensbanden 3,4–3,8 GHz och 24,25–27,5 GHz eller delar av dem senast den 31 december 2020 är tillgängliga för markbundna system som kan tillhandahålla trådlösa bredbandstjänster enligt harmoniserade villkor som fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder antagna i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG, som ett komplement till Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/899 ([1]), eftersom de banden har särskilda egenskaper när det gäller täckning och datakapacitet, som gör det möjligt att kombinera dem på lämpligt sätt för att uppfylla kraven för 5G. Medlemsstaterna skulle dock kunna påverkas av störningar som sannolikt kan komma från tredjeländer som i enlighet med ITU:s radioreglemente har identifierat dessa band för andra tjänster än internationell mobiltelekommunikation. Detta kan inverka på skyldigheten att uppfylla ett gemensamt tillämpningsdatum. Framtida användning av 26 GHz-bandet för markbundna trådlösa 5G-tjänster kommer sannolikt, bland annat, att vara inriktad på stadsområden och hotspotområden i förorter, medan viss anläggning kan förväntas längs större vägar och järnvägar i landsbygdsområden. Detta ger möjlighet att använda 26 GHz-bandet för andra tjänster än trådlösa 5G-tjänster utanför dessa geografiska områden, till exempel för företagsspecifik kommunikation eller inomhusbruk, och därför kan medlemsstaterna identifiera detta band och göra det tillgängligt på icke-exklusiv grund.

(136) Om efterfrågan på ett frekvensband överstiger tillgången och en medlemsstat till följd av detta kommer fram till att nyttjanderätterna till radiospektrum ska begränsas, bör lämpliga och transparenta förfaranden tillämpas vid beviljandet av sådana rättigheter, för att undvika diskriminering och för att de knappa resurserna ska kunna användas på ett optimalt sätt. Sådana begränsningar bör vara motiverade och proportionella och bör baseras på en ingående bedömning av marknadsvillkoren, och vederbörlig vikt bör läggas på de totala fördelarna för användarna och när det gäller nationella mål och målen för den inre marknaden. Syftena med varje begränsningsförfarande bör vara tydligt fastställda i förväg. När medlemsstaterna tar ställning till vilket urvalsförfarande som är lämpligast bör de, i enlighet med samordningsåtgärder som vidtas på unionsnivå, i god tid och på ett transparent sätt samråda med alla berörda parter om förfarandets motiv, syften och villkor. Medlemsstaterna bör vid tilldelningen av radiospektrum eller nummerresurser med exceptionellt ekonomiskt värde kunna använda bland annat urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens. Vid förvaltningen av sådana system bör de behöriga myndigheterna ta hänsyn till detta direktivs syften. Om en medlemsstat finner att ytterligare rättigheter kan göras tillgängliga i ett band bör de inleda processen för detta.

(137) Den massiva ökningen av efterfrågan på radiospektrum, liksom av slutanvändarnas efterfrågan på trådlös bredbandskapacitet, gör att det krävs lösningar som möjliggör alternativa, kompletterande, spektrumeffektiva tillträdeslösningar, inklusive trådlösa kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, som till exempel RLAN och nät med små cellulära accesspunkter med låg effekt. Sådana kompletterande trådlösa kommunikationssystem, i synnerhet allmänt tillgängliga RLAN-accesspunkter, gör internet allt mer lättåtkomligt för slutanvändarna och gör det möjligt för mobiloperatörerna att avlasta trafiken. RLAN använder harmoniserat radiospektrum utan att kräva någon individuell auktorisation eller nyttjanderätt till radiospektrum. Hittills används de flesta RLAN-accesspunkterna av privata användare som en lokal trådlös utökning av deras fasta bredbandsanslutning. Inom gränserna för sina egna internetabonnemang bör slutanvändarna inte hindras från att dela anslutningen till sitt RLAN med andra, för att öka antalet tillgängliga accesspunkter och särskilt, i tätbefolkade områden, maximera den trådlösa datakapaciteten genom återanvändning av radiospektrum och skapa en kostnadseffektiv och kompletterande trådlös bredbandsinfrastruktur som är tillgänglig för andra slutanvändare. Därför bör onödiga begränsningar av ibruktagande och sammanlänkning av RLAN-accesspunkter också avskaffas.

([1]) Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/899 av den 17 maj 2017 om användningen av frekvensbandet 470–790 MHz i unionen (EUT L 138, 25.5.2017, s. 131).

(138) Offentliga organ eller tillhandahållare av allmännyttiga tjänster som i sina lokaler använder RLAN för personal, besökare eller kunder, till exempel för att underlätta tillgången till e-förvaltningstjänster eller för information om allmänna transporter eller vägtrafik, skulle också kunna ge tillgång till sådana accesspunkter för allmän användning av medborgarna, som en sidotjänst till de tjänster som de erbjuder allmänheten i dessa lokaler, i den utsträckning som detta tillåts av konkurrensreglerna och bestämmelserna om offentlig upphandling. Den som tillhandahåller sådant lokalt tillträde till elektroniska kommunikationsnät inom eller kring privat egendom eller ett begränsat offentligt område, på icke-kommersiell grund eller som en sidotjänst till en annan verksamhet som inte är beroende av sådan anslutning, såsom RLAN-hotspots som görs tillgängliga för kunder som utnyttjar andra kommersiella verksamheter eller för allmänheten i det området, kan behöva efterleva allmänna auktorisationer för nyttjanderätter till radiospektrum, men bör inte omfattas av några villkor eller krav knutna till allmänna auktorisationer som gäller för tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller några skyldigheter avseende slutanvändare eller samtrafik. Sådana tillhandahållare bör dock fortfarande omfattas av ansvarighetsbestämmelserna i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG ([1]). Annan teknik, som LiFi, börjar utvecklas och därigenom kommer den nuvarande radiospektrumkapaciteten i RLAN och trådlösa accesspunkter att kompletteras med optiskt synliga ljusbaserade accesspunkter som skapar trådlösa lokala hybridnät som möjliggör optisk trådlös kommunikation.

(139) Eftersom trådlösa accesspunkter med kort räckvidd och låg effekt, såsom till exempel femtoceller, pikoceller, metroceller eller mikroceller, kan vara väldigt små och använder diskret utrustning som liknar RLAN-routrar för hemmabruk, vilka inte kräver några tillstånd utöver vad som är nödvändigt för användningen av radiospektrum, och med tanke på trådlösa accesspunkters positiva effekter på radiospektrumanvändningen och utvecklingen av trådlös kommunikation, bör eventuella restriktioner för ibruktagandet av dem begränsas i så stor utsträckning som möjligt. För att underlätta ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med liten räckvidd, och utan att det påverkar tillämpningen av tillämpliga krav relaterade till radiospektrumförvaltning, bör medlemsstaterna därför inte införa några krav på individuella tillstånd för ibruktagandet av sådana enheter i byggnader som inte är officiellt skyddade antingen som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, förutom av skäl som rör den allmänna säkerheten. För detta ändamål bör deras egenskaper – till exempel maximal storlek, vikt och utsändningsegenskaper – specificeras på unionsnivå på ett proportionellt sätt för lokalt ibruktagande och för att säkerställa en hög skyddsnivå för folkhälsan i enlighet med rekommendation 1999/519/EG. Vad gäller driften av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd bör artikel 7 i direktiv 2014/53/EU tillämpas. Detta påverkar inte privat egendomsrätt som fastställts i unionsrätt eller nationell rätt. Förfarandet för prövning av tillståndsansökningar bör rationaliseras och inte påverka tillämpningen av några affärsavtal, och eventuella administrativa avgifter i detta sammanhang bör begränsas till de administrativa kostnaderna för handläggningen av ansökan. Handläggningen av en tillståndsansökan bör gå så fort som möjligt och i princip inte ta längre än fyra månader.

(140) Offentliga byggnader och annan offentlig infrastruktur besöks och används dagligen av ett betydande antal slutanvändare som behöver konnektivitet för att kunna ta del av e-förvaltning, e-transporter och andra tjänster. Annan offentlig infrastruktur såsom gatlyktor och trafikljus erbjuder ytterst värdefulla platser för utbyggnad av till exempel små basstationer på grund av deras kompakta utförande. Utan att det påverkar behöriga myndigheters möjlighet att låta ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd omfattas av enskilda förhandstillstånd bör operatörerna ha tillträdesrätt till dessa offentliga platser för att på lämpligt sätt kunna tillgodose efterfrågan. Medlemsstaterna bör därför säkerställa att offentliga byggnader och annan offentlig infrastruktur av det här slaget upplåts på rimliga villkor för ibruktagande av små basstationer, för att komplettera direktiv 2014/61/EU och utan att det påverkar tillämpningen av de principer som anges i det här direktivet. I direktiv 2014/61/EU går man funktionellt tillväga, så att tillträdesskyldigheter till fysisk infrastruktur införs endast när infrastrukturen ingår i ett nät och bara om den ägs eller används av en nätoperatör, med den följden att många byggnader som ägs eller används av myndigheterna kommer att falla utanför direktivets tillämpningsområde. Däremot behövs det ingen specifik skyldighet för fysisk infrastruktur, såsom kanalisation eller stolpar som används inom intelligenta transportsystem och som ägs av nätoperatörer (tillhandahållare av transporttjänster eller tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät), eller för värddelar i ett nät, vilket alltså innebär att dessa omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2014/61/EU.

(141) Bestämmelserna i detta direktiv avseende tillträde och samtrafik är tillämpliga på allmänna elektroniska kommunikationsnät. Tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät till andra än till allmänheten har inte några skyldigheter avseende tillträde eller samtrafik enligt detta direktiv såvida de inte genom sitt tillträde till allmänna nät omfattas av villkor som medlemsstaterna har fastställt.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG av den 8 juni 2000 om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel") (EGT L 178, 17.7.2000, s. 1).

(142) Termen *tillträde* har många olika betydelser och därför är det nödvändigt att exakt definiera hur den används i detta direktiv, utan att det påverkar dess användning i andra unionsbestämmelser. En operatör kan äga underliggande nät eller faciliteter, eller helt eller delvis hyra nät och faciliteter.

(143) På en öppen marknad med fungerande konkurrens bör det inte finnas några begränsningar som hindrar företag från att förhandla om förutsättningarna för tillträde och samtrafik mellan dem, i synnerhet gränsöverskridande avtal, om inte annat följer av konkurrensreglerna i EUF-fördraget. I syfte att uppnå en verkligt alleuropeisk marknad med ökad effektivitet, effektiv konkurrens, fler valmöjligheter och konkurrenskraftiga tjänster för slutanvändarna bör företag som erhåller begäran om tillträde eller samtrafik från andra företag som omfattas av allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster till allmänheten i princip ingå sådana avtal på kommersiell basis och förhandla i god tro.

(144) På de marknader där skillnaderna i förhandlingsstyrka mellan olika företag ännu är betydande och där några företag är beroende av infrastruktur som tillhandahålls av andra för att kunna tillhandahålla sina tjänster, är det lämpligt att fastställa ett regelverk för att säkerställa att marknaden fungerar effektivt. Om kommersiella förhandlingar misslyckas bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att i slutanvändarnas intresse säkerställa adekvat tillträde, samtrafik och interoperabilitet för tjänster. De kan särskilt säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra genom att införa rimliga skyldigheter för företag som omfattas av den allmänna auktorisationen och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna. Kontroll av tillträde kan innebära ägande eller kontroll av den fysiska anslutningen till slutanvändaren (antingen fast eller mobil) eller möjligheten att ändra eller dra in det eller de nationella nummer som behövs för tillträde till en slutanvändares nätanslutningspunkt. Detta skulle till exempel vara fallet om nätoperatörer på ett orimligt sätt skulle begränsa slutanvändarnas valfrihet när det gäller tillgång till internetportaler och internettjänster.

(145) I ljuset av principen om icke-diskriminering bör de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att alla företag, oavsett storlek och affärsmodell och oavsett om de är vertikalt integrerade eller åtskilda, kan bedriva samtrafik enligt rimliga villkor, i syfte att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tillhandahålla anslutning till internet.

(146) Nationella rättsliga eller administrativa åtgärder som innebär att villkoren för tillträde eller samtrafik kopplas till den verksamhet som bedrivs av den part som begär samtrafik, och särskilt till denna parts investeringsgrad i nätinfrastrukturen, och inte till den samtrafik eller det tillträde som tillhandahålls, kan ge upphov till snedvridningar på marknaden och därför strida mot konkurrensreglerna.

(147) Nätoperatörer som kontrollerar tillträdet till sina egna kunder gör det med hjälp av unika nummer och adresser från en offentliggjord nummer- eller adressförteckning. Andra nätoperatörer måste kunna leverera trafik till dessa kunder och måste därför kunna bedriva direkt eller indirekt samtrafik med varandra. Det är därför lämpligt att fastställa rättigheter och skyldigheter att förhandla om samtrafik.

(148) Interoperabilitet gynnar slutanvändarna och är ett viktigt mål för det regelverket. Att främja interoperabilitet är ett av de mål för de nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som anges i det regelverket. Regelverket föreskriver även att kommissionen ska offentliggöra en förteckning över standarder eller specifikationer för tillhandahållande av tjänster, tekniska gränssnitt eller nätfunktioner, som en grundval för främjande av harmonisering inom elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör uppmuntra användandet av offentliggjorda standarder eller specifikationer i den utsträckning det är absolut nödvändigt för att säkerställa interoperabilitet för tjänster och öka användarnas valmöjligheter.

(149) I dagsläget är både slutanvändarnas möjlighet att nå varandra och tillgången till alarmeringstjänster beroende av att slutanvändarna använder nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster. Framtida teknisk utveckling eller en ökad användning av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster kan medföra en bristande interoperabilitet mellan kommunikationstjänster. Till följd av detta kan betydande hinder uppstå för marknadsinträde och fortsatt innovation, som avsevärt kan hota slutanvändarnas möjlighet att nå varandra.

(150) När sådana interoperabilitetsfrågor uppstår bör kommissionen kunna begära en Berec-rapport, som ska innehålla en faktabaserad bedömning av marknadssituationen på unionsnivå och medlemsstatsnivå. Med största möjliga beaktande av Berec-rapporten och andra tillgängliga fakta, och med beaktande av effekterna på den inre marknaden, bör kommissionen besluta om de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna behöver vidta regleringsåtgärder. Om kommissionen anser att sådana regleringsåtgärder bör övervägas av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör den kunna anta genomförandeåtgärder för att specificera typen och räckvidden för regleringsåtgärder som eventuellt vidtagits av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, i synnerhet när det gäller skyldigheter att offentliggöra och godkänna myndigheters och andra tillhandahållares användning, ändring och omfördelning av relevant information och åtgärder för att införa en obligatorisk användning av standarder eller specifikationer för samtliga tillhandahållare eller vissa tillhandahållare.

(151) Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör utifrån de särskilda nationella omständigheterna bedöma om det är nödvändigt och motiverat med någon åtgärd för att säkerställa att slutanvändarna kan nå varandra och bör, i sådana fall, införa proportionella skyldigheter i enlighet med kommissionens genomförandeåtgärder för de tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster som har betydande täckning och användarutnyttjande. Termen betydande bör tolkas som att den berörda tillhandahållarens geografiska täckning och antal slutanvändare uppnår en kritisk massa i relation till målet att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra. Tillhandahållare som har ett begränsat antal slutanvändare eller en begränsad geografisk täckning och som endast marginellt skulle bidra till att uppnå detta mål bör normalt sett inte omfattas av sådana krav på interoperabilitet.

(152) I situationer då företag saknar tillgång till fungerande alternativ till ledningar, kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till första koncentrations- eller distributionspunkten som inte kan anläggas parallellt, samt för att gynna konkurrenskraftiga resultat av intresse för slutanvändarna, bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att införa tillträdesskyldigheter för alla företag, oavsett om de anses ha ett betydande inflytande på marknaden. I detta hänseende bör de nationella regleringsmyndigheterna beakta alla tekniska och ekonomiska hinder för framtida parallell anläggning av nät. Men eftersom sådana skyldigheter i vissa fall kan vara inkräktande, undergräva incitamenten för investeringar och stärka de dominanta aktörernas ställning, bör de införas endast när detta är påkallat och proportionellt till målet om hållbar konkurrens på de relevanta marknaderna. Enbart det faktum att det redan finns mer än en sådan infrastruktur bör inte nödvändigtvis tolkas som att det visar att tillgångarna är replikerbara. Om det är nödvändigt i kombination med sådana tillträdesskyldigheter, bör företag också kunna förlita sig på skyldigheterna att tillhandahålla tillträde till fysisk infrastruktur på grundval av direktiv 2014/61/EU. Eventuella skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten inför enligt det här direktivet och beslut som fattas av andra behöriga myndigheter direktiv 2014/61/EU för att säkerställa tillträde till byggnaders fysiska infrastruktur eller till fysisk infrastruktur fram till accesspunkten.

(153) De nationella regleringsmyndigheterna bör i den utsträckning det är nödvändigt kunna införa skyldigheter för företag att tillhandahålla tillträde till sådana faciliteter som avses i en bilaga till detta direktiv, nämligen gränssnitt för applikationsprogrammering (API:er) och elektroniska programguider (EPG:er), för att säkerställa slutanvändares tillgång inte bara till digitala radio- och tv-sändningar utan också till därtill hörande tilläggstjänster. Sådana tilläggstjänster bör kunna omfatta programrelaterade tjänster som är särskilt utformade för att förbättra tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning, och programrelaterade uppkopplade tv-tjänster.

(154) När de nationella regleringsmyndigheterna bedömer den koncentrations- eller distributionspunkt som de vill införa en tillträdesskyldighet till, är det viktigt att de väljer en punkt i enlighet med Berecs riktlinjer. En punkt närmare slutanvändarna är mer fördelaktig för infrastrukturkonkurrens och för utbyggnaden av nät med mycket hög kapacitet. Den nationella regleringsmyndigheten bör därför i första hand överväga att välja en punkt i en byggnad eller precis utanför en byggnad. Det kan vara motiverat att utvidga tillträdesskyldigheter till ledningar och kablar bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten – vilka skyldigheter bör begränsas till punkter som är belägna så nära slutanvändarna som möjligt och som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändare – när det kan visas att det finns stora och icke tillfälliga fysiska eller ekonomiska hinder mot parallell anläggning vilket leder till betydande konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden på slutkundsnivå till nackdel för slutanvändarna. Bedömningen av möjligheten att anlägga parallella nätelement kräver en marknadsöversyn som skiljer sig från en analys av betydande inflytande på marknaden, och den nationella regleringsmyndigheten behöver därför inte

fastställa betydande inflytande på marknaden i syfte att införa dessa skyldigheter. Däremot förutsätter en sådan översyn en tillräcklig ekonomisk bedömning av marknadsvillkoren för att fastställa huruvida de kriterier som krävs för att införa skyldigheter utöver den första koncentrations- eller distributionspunkten är uppfyllda. Det finns sannolikt större behov av sådana utvidgade tillträdesskyldigheter i geografiska områden där affärsnyttan för utbyggnad av alternativ infrastruktur är mer riskabel, exempelvis på grund av låg befolkningstäthet eller på grund av att det antalet flerfamiljshus är begränsat. Omvänt kan en hög koncentration av hushåll tyda på att det inte finns behov av att införa sådana skyldigheter. Nationella regleringsmyndigheter bör också överväga om sådana skyldigheter kan komma att stärka ställningen för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna införa en skyldighet att ge tillträde till aktiva eller virtuella nätelement som används för tillhandahållande av tjänster på sådan infrastruktur, om tillträde till passiva element skulle vara ekonomiskt ineffektivt eller fysiskt ogenomförbart, och om den nationella regleringsmyndigheten anser att syftet med tillträdesskyldigheten skulle kringgås om den inte infördes. I syfte att stärka konsekvent regleringspraxis i unionen bör kommissionen kunna kräva att den nationella regleringsmyndigheten drar tillbaka sitt förslag till åtgärd som utvidgar tillträdesskyldigheterna bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, i de fall där Berec delar kommissionens allvarliga tvivel om huruvida förslaget till åtgärd är förenligt med unionsrätten och särskilt regleringsmålen i detta direktiv.

(155) I sådana fall kan det vara lämpligt att de nationella regleringsmyndigheterna, för att iaktta proportionalitetsprincipen, undantar vissa kategorier av ägare eller företag, eller båda, från skyldigheter som går utöver den första koncentrations- eller distributionspunkten, som bör fastställas av nationella regleringsmyndigheter, av skälet att en tillträdesskyldighet som inte baseras på att ett företag anses ha betydande inflytande på marknaden riskerar att äventyra affärsnyttan för nybyggda nätelement, särskilt genom små lokala projekt. Företag som endast är verksamma i grossistledet bör inte omfattas av sådana tillträdesskyldigheter om de erbjuder ett effektivt alternativt tillträde på kommersiell grund till ett nät med mycket hög kapacitet under rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet vad gäller priset. Det bör vara möjligt att utvidga det undantaget till andra tillhandahållare på samma villkor. Undantaget kan vara olämpligt för tillhandahållare som tar emot offentliga medel.

(156) Gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur som används för tillhandahållande av trådlösa elektroniska kommunikationstjänster, i enlighet med konkurrensrättsliga principer, kan vara till särskilt stor nytta för att maximera konnektivitet med mycket hög kapacitet i hela unionen, i synnerhet i mer glesbefolkade områden där parallell anläggning är opraktisk och slutanvändarna riskerar att inte få sådan konnektivitet. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter bör i undantagsfall kunna föreskriva sådan gemensam användning, eller tillträde till lokaliserad roaming, i enlighet med unionsrätten, om denna möjlighet redan tydligt fastställts i de ursprungliga villkoren för beviljandet av nyttjanderätt och om de visar att sådan gemensam användning kan bidra till att undanröja oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och om tillträdet till nät eller tjänster därför är starkt begränsat eller saknas, med beaktande av flera faktorer, bland annat behovet av täckning längs med viktiga transportvägar, valfrihet och högre tjänstekvalitet för slutanvändare, samt behovet av att behålla incitamenten för utbyggnad av infrastruktur. Om slutanvändarna saknar tillträde och detta inte kan åtgärdas enbart med hjälp av gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna införa skyldigheter om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter bör därvid bibehålla möjligheten att välja den mest lämpliga delnings- eller tillträdesskyldigheten, som bör vara proportionerlig och motiverad med hänsyn till det fastställda problemets art.

(157) Även om det under vissa omständigheter är lämpligt för en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet att införa skyldigheter för företag oavsett om de anses ha betydande inflytande på marknaden i syfte att uppnå mål såsom slutanvändarnas möjlighet att nå varandra eller interoperabilitet för tjänster, är det nödvändigt att säkerställa att sådana skyldigheter införs i enlighet med regelverket och särskilt med dess anmälningsförfaranden. Sådana skyldigheter bör införas enbart när det är motiverat för att säkerställa målen med detta direktiv och när de är objektivt motiverade, transparenta, proportionerliga och icke-diskriminerande avseende målet att främja effektivitet, hållbar konkurrens, effektiv investering och innovation samt när de ger maximala fördelar för slutanvändare och införs i enlighet med relevanta anmälningsförfaranden.

(158) I syfte att undanröja oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder för att tillhandahålla slutanvändare med tjänster eller nät som är beroende av radiospektrumanvändning, och om brister i mobiltäckningen kvarstår, kan det för att åtgärda dessa krävas tillträde till och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur, eller om detta inte är tillräckligt, gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur, eller tillträdesavtal om lokaliserad roaming. Utan att det påverkar

skyldigheter som avser gemensam användning och som är knutna till nyttjanderätter på grundval av andra bestämmelser i detta direktiv, särskilt konkurrensfrämjande åtgärder, kan de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter, när de avser att vidta åtgärder för att införa skyldigheter som avser gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur, eller, om passivt tillträde och passiv gemensam användning inte är tillräckligt, skyldigheter som avser gemensam användning av aktiv infrastruktur eller tillträdesavtal om lokaliserad roaming, emellertid också behöva överväga den eventuella risken för marknadsaktörer i områden med dålig täckning.

(159) Konkurrensregler är inte alltid i sig tillräckliga för att säkerställa kulturell mångfald och mediemångfald på området digital television. Den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen gör det nödvändigt att regelbundet se över skyldigheterna att tillhandahålla villkorad tillgång på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, genom en medlemsstat för dess nationella marknad, i synnerhet för att avgöra om det är motiverat att utvidga skyldigheterna till att omfatta EPG:er och API:er, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas tillgång till specificerade digitala sändningstjänster. Medlemsstaterna bör genom de lagar och andra författningar som de anser vara nödvändiga kunna specificera vilka digitala sändningstjänster till vilka slutanvändarnas tillgång ska säkerställas.

(160) Medlemsstaterna bör även kunna tillåta sin nationella regleringsmyndighet att se över skyldigheterna när det gäller villkorad tillgång till digitala sändningstjänster i syfte att genom marknadsanalys bedöma om villkoren för företag som inte har något betydande inflytande på den relevanta marknaden ska ändras eller upphävas. Sådana ändringar eller upphävanden bör inte negativt påverka slutanvändares tillgång till sådana tjänster eller utsikterna till effektiv konkurrens.

(161) Det finns ett behov av förhandsskyldigheter under vissa omständigheter i syfte att säkerställa framväxten av en marknad med fungerande konkurrens med villkor som främjar anläggning och användning av nät och tjänster med mycket hög kapacitet och största möjliga nytta för slutanvändarna. Definitionen av betydande inflytande på marknaden i detta direktiv är likvärdig med begreppet dominerande ställning som det definieras i domstolens rättspraxis.

(162) Två eller flera företag kan anses ha en gemensam dominerande ställning inte endast om det finns strukturella eller andra kopplingar mellan dem, utan även om den relevanta marknadens struktur gynnar samordnade effekter, det vill säga att den främjar att företagen bedriver parallell eller anpassad verksamhet på marknaden som motverkar konkurrens.

(163) Det är väsentligt att skyldigheter i form av förhandsreglering införs på grossistmarknader endast där det finns ett eller flera företag med betydande inflytande på marknaden, för att säkerställa hållbar konkurrens, och där åtgärder i unionens konkurrensrätt och nationell konkurrensrätt inte räcker för att lösa problemet. Kommissionen har tagit fram riktlinjer på unionsnivå i enlighet med konkurrensrättsliga principer som nationella regleringsmyndigheter ska följa när de bedömer dels huruvida konkurrensen är effektiv på en viss marknad, dels huruvida ett företag har ett betydande inflytande på marknaden. De nationella regleringsmyndigheterna bör analysera huruvida konkurrensen på en viss produkt- eller tjänstemarknad är effektiv i ett visst geografiskt område, vilket kan utgöras av hela eller en del av en berörd medlemsstats territorium eller angränsande delar av medlemsstaters territorium betraktade som helhet. En analys av den effektiva konkurrensen bör inbegripa en analys av huruvida man kan få konkurrens på marknaden i framtiden, och alltså huruvida bristen på effektiv konkurrens är bestående. Dessa riktlinjer bör också omfatta frågan om nya, framväxande marknader, där det marknadsledande företaget faktiskt kan ha betydande marknadsandel men inte bör åläggas olämpliga skyldigheter. Kommissionen bör se över riktlinjerna regelbundet, i synnerhet i samband med en översyn av befintlig rätt, med beaktande av domstolens rättspraxis, ekonomiskt tänkande och konkreta marknadserfarenheter samt för att säkerställa att de alltid är aktuella på en snabbt föränderlig marknad. De nationella regleringsmyndigheterna kommer att behöva samarbeta med varandra i de fall då den aktuella marknaden befinns vara gränsöverskridande.

(164) Vid bedömningen av huruvida ett företag har betydande inflytande på en viss marknad bör de nationella regleringsmyndigheterna handla i enlighet med unionsrätten och med största möjliga beaktande av kommissionens riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden.

(165) De nationella regleringsmyndigheterna bör definiera relevanta geografiska marknader inom sitt territorium med största möjliga beaktande av kommissionens rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader (nedan kallad *rekommendationen*) som antas enligt detta direktiv och med beaktande av nationella och lokala omständigheter. Därför bör de nationella regleringsmyndigheterna åtminstone analysera de marknader som omfattas av rekommendationen, inklusive de marknader som förtecknas men som inte längre regleras i det specifika nationella eller lokala sammanhanget. De nationella regleringsmyndigheterna bör också analysera marknader som inte ingår i den rekommendationen, men som regleras på det territorium som tillhör deras jurisdiktion på grundval av tidigare marknadsanalyser, eller andra marknader, om de har tillräckliga skäl att anse att de tre kriterier som anges i detta direktiv är uppfyllda.

(166) Gränsöverskridande marknader kan definieras när det motiveras av definitionen av geografiska marknader, med beaktande av alla faktorer på utbudssidan och efterfrågesidan i enlighet med konkurrensrättsliga principer. Berec är det lämpligaste organet för att göra sådana analyser, med hjälp av de nationella regleringsmyndigheternas omfattande kollektiva erfarenheter av att definiera av marknader på nationell nivå. Nationella omständigheter bör beaktas vid en analys av potentiella gränsöverskridande marknader. Om gränsöverskridande marknader definieras och behöver regleringsåtgärder bör de berörda nationella regleringsmyndigheterna samarbeta för att identifiera vilken regleringsinsats som är lämplig, inklusive i förfarandet för anmälan till kommissionen. De kan också samarbeta på samma sätt när gränsöverskridande marknader inte identifieras men marknadsvillkoren på deras territorium är tillräckligt homogena för att gagnas av en sådan regleringsansats, till exempel i form av liknande kostnader, marknadsstrukturer eller operatörer, eller vid gränsöverskridande eller jämförbar efterfrågan från slutanvändarna.

(167) Under vissa omständigheter definieras geografiska marknader som nationella eller regionala, till exempel på grund av att det är nationellt eller lokalt inriktad nätutbyggnad som avgör gränserna för företagens potentiella inflytande på marknaden när det gäller utbud i grossistledet, men det fortfarande finns en betydande gränsöverskridande efterfrågan från en eller flera kategorier av slutanvändare. Detta kan i synnerhet vara fallet när det gäller företagsslutkunder med verksamhet på flera olika platser i olika medlemsstater. Om denna gränsöverskridande efterfrågan inte i tillräcklig grad möts av tillhandahållare, till exempel om dessa är fragmenterade längs nationella gränser eller lokalt, uppstår ett potentiellt hinder på den inre marknaden. Därför bör Berec ha befogenhet att ge nationella regleringsmyndigheter riktlinjer om gemensamma regleringsansatser för att säkerställa att gränsöverskridande efterfrågan kan mötas på ett tillfredsställande sätt, vilket utgör en grund för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet över hela unionen och möjliggör effektivitetsvinster och stordriftsfördelar trots att utbudssidan är fragmenterad. Berecs riktlinjer bör styra de nationella regleringsmyndigheternas val när de för att uppnå den inre marknadens mål inför regleringsskyldigheter för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden på nationell nivå och samtidigt vara vägledande för harmoniseringen av de tekniska specifikationer av tillträdesprodukter i grossistledet som kan tillgodose sådan konstaterad gränsöverskridande efterfrågan i den inre marknadens intresse.

(168) Slutmålet med varje förhandsreglering är att ge slutanvändarna fördelar i form av pris, kvalitet och utbud genom att skapa effektiv och hållbar konkurrens på slutkundsmarknaderna. Det är sannolikt att de nationella regleringsmyndigheterna gradvis kommer att kunna anse att många slutkundsmarknader är konkurrensutsatta även utan reglering i grossistledet, särskilt med hänsyn till förväntade förbättringar vad gäller innovation och konkurrens.

(169) För de nationella regleringsmyndigheterna är utgångspunkten för identifiering av grossistmarknader som kan komma i fråga för förhandsreglering analysen av motsvarande slutkundsmarknader. Analysen av effektiv konkurrens i slutkundsledet och grossistledet bör baseras på ett framåtblickande perspektiv över en viss tidsperiod och bör vägledas av konkurrensrätten, inklusive, beroende på vad som är lämpligt, relevant rättspraxis från domstolen. Om slutsatsen är att slutkundsmarknaderna skulle ha effektiv konkurrens utan förhandsreglering i grossistledet på motsvarande relevanta marknader bör den nationella regleringsmyndigheten komma fram till att reglering inte längre behövs i det berörda grossistledet.

(170) Under den gradvisa övergången till avreglerade marknader kommer affärsavtal, inbegripet för saminvesteringar och tillträde, mellan operatörer gradvis att bli vanligare, och om de är hållbara och förbättrar konkurrensdynamiken kan de bidra till slutsatsen att en viss grossistmarknad inte behöver förhandsregleras. Samma logik skulle gälla i andra

riktningen, vid oförutsebar uppsägning av affärsavtal på en avreglerad marknad. Analysen av sådana avtal bör beakta att utsikterna för reglering kan vara ett motiv för nätägare att ingå affärsavtal. För att säkerställa att effekterna av införandet av en reglering på relaterade marknader beaktas i tillräcklig grad när det ska fastställas om en viss marknad behöver förhandsregleras, bör de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att marknaderna analyseras på ett enhetligt sätt och om möjligt samtidigt eller så nära varandra i tiden som möjligt.

(171) När de nationella regleringsmyndigheterna tar ställning till reglering i grossistledet för att lösa problem bör de beakta det faktum att flera grossistmarknader kan tillhandahålla insatsvaror i grossistledet för en viss slutkundsmarknad och även det motsatta förhållandet, att en enda grossistmarknad kan tillhandahålla insatsvaror i grossistledet för flera olika slutkundsmarknader. Konkurrensdynamiken på en viss marknad kan också påverkas av marknader som är angränsande men som inte står i ett vertikalt förhållande, vilket kan vara fallet för vissa marknader för fast och mobil telefoni. De nationella regleringsmyndigheterna bör göra denna bedömning för varje enskild grossistmarknad som övervägs för reglering och då börja med korrigeringsåtgärder för tillträde till civil infrastruktur, eftersom sådana korrigeringsåtgärder vanligtvis främjar mer hållbar konkurrens inbegripet infrastrukturkonkurrens; därefter bör de analysera grossistmarknader som övervägs för förhandsreglering i tur och ordning baserat på hur lämpliga de förmodas vara för att åtgärda identifierade konkurrensproblem på slutkundsnivå. När de nationella regleringsmyndigheterna beslutar om vilken specifik korrigeringsåtgärd som ska införas bör de bedöma åtgärdens tekniska genomförbarhet och göra en kostnads-nyttoanalys, med beaktande av hur lämplig åtgärden är för att åtgärda de identifierade konkurrensproblemen på slutkundsnivå samt för att möjliggöra konkurrens baserad på differentiering och teknikneutralitet. De nationella regleringsmyndigheterna bör överväga konsekvenserna av att införa en specifik korrigeringsåtgärd som, om den endast är genomförbar på en viss nättopologi, kan ha en hämmande effekt på anläggningen av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

(172) Utan att det påverkar principen om teknikneutralitet bör de nationella regleringsmyndigheterna genom de korrigeringsåtgärder som införts, och där så är möjligt före utbyggnaden av infrastrukturen, skapa incitament till att utveckla en flexibel och öppen nätarkitektur som med tiden skulle leda till att de korrigeringsåtgärder som införs längre fram blir mindre betungande och komplicerade. I varje skede av bedömningen bör den nationella regleringsmyndigheten, innan den fastställer om några ytterligare mera betungande korrigeringsåtgärder bör införas för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, försöka fastställa om den berörda slutkundsmarknaden skulle kunna få effektiv konkurrens även med hänsyn till relevanta kommersiella lösningar eller andra omständigheter på grossistmarknaden, inklusive andra typer av reglering som redan är i kraft, till exempel allmänna tillträdesskyldigheter avseende ej reproducerbara tillgångar eller skyldigheter som införts i enlighet med direktiv 2014/61/EU, eller genom någon annan reglering som den nationella regleringsmyndigheten redan anser lämplig för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. En sådan bedömning med syfte att säkerställa att det införs endast sådana korrigeringsåtgärder som bäst lämpar sig för att effektivt åtgärda eventuella problem som framkommit vid marknadsanalysen hindrar inte att en nationell regleringsmyndighet kommer fram till att en kombination av sådana korrigeringsåtgärder, även om de har olika intensitet, i enlighet med proportionalitetsprincipen är det minst inkräktande sättet att åtgärda problemet. Även om sådana skillnader inte medför att skilda geografiska marknader definieras bör de kunna motivera en differentiering när det gäller vilka korrigeringsåtgärder som är lämpliga att införa mot bakgrund av skillnader i konkurrenstryckets intensitet.

(173) Förhandsreglering som införs i grossistledet, som i princip är mindre ingripande än reglering i slutkundsledet, anses vara tillräcklig för att hantera potentiella konkurrensproblem på relaterade slutkundsmarknader i efterföljande led. Den stegvisa avregleringen av slutkundsmarknaderna i unionen är ett tecken på konkurrensframstegen sedan regelverket för elektronisk kommunikation infördes. Dessutom bör bestämmelserna om införande av korrigeringsåtgärder på förhand för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden när så är möjligt förenklas och göras mer förutsebara. Därför bör införande av regleringskontroller på förhand på grundval av att ett företag anses ha betydande inflytande på grossistmarknader vara det som har företräde.

(174) När en nationell regleringsmyndighet upphäver reglering i grossistledet bör den fastställa en lämplig övergångsperiod för att säkerställa en hållbar övergång till en avreglerad marknad. När denna övergångsperiod fastställs bör den nationella regleringsmyndigheten ta hänsyn till sådana befintliga avtal mellan dem som

tillhandahåller tillträdet och dem som ansöker om tillträde som har ingåtts baserat på de berörda regleringsskyldigheterna. Sådana avtal kan till exempel föreskriva ett avtalsenligt rättsligt skydd av dem som ansöker om tillträde för en fastställd tidsperiod. Den nationella regleringsmyndigheten bör också ta hänsyn den praktiska möjligheten för marknadsaktörer att utnyttja eventuellt kommersiellt tillträde i grossistledet eller saminvesteringserbjudanden som kan finnas på marknaden samt behovet av att undvika en lång period av eventuellt regelarbitrage. Övergångsbestämmelser om fastställs av den nationella regleringsmyndigheten bör ta hänsyn till omfattningen av och tidpunkten för tillsynen över redan befintliga avtal, när övergångsperioden börjar löpa.

(175) För att ge marknadsaktörerna förutsebara regleringsvillkor är det nödvändigt med en tidsfrist för marknadsgranskningar. Det är viktigt att marknadsanalyser utförs regelbundet och inom en rimlig och lämplig tidsram. Om en nationell regleringsmyndighet underlåter att analysera en marknad inom tidsramen riskerar detta att undergräva den inre marknaden, och att normala överträdelseförfaranden då inte når önskad effekt i tid. Alternativt bör den berörda nationella regleringsmyndigheten kunna begära bistånd från Berec för att avsluta marknadsanalysen. Detta bistånd kan exempelvis ges genom en särskild arbetsgrupp bestående av företrädare för andra nationella regleringsmyndigheter.

(176) På grund av den höga tekniska innovationsnivån och de synnerligen dynamiska marknaderna inom sektorn för elektronisk kommunikation finns det ett behov av att på ett snabbt, samordnat och harmoniserat sätt kunna anta regler på unionsnivå, eftersom erfarenheten har visat att skillnader bland de nationella regleringsmyndigheterna när det gäller att genomföra regelverket kan skapa ett hinder för den inre marknaden.

(177) För att uppnå ökad stabilitet och förutsebarhet för regleringsåtgärderna bör den maximala tid som tillåts mellan marknadsanalyser förlängas från tre till fem år, förutsatt att marknadsförändringar under mellantiden inte innebär att en ny analys krävs. När det ska fastställas om en nationell regleringsmyndighet har fullgjort sin skyldighet att analysera marknader och anmält motsvarande åtgärdsförslag minst vart femte år är det endast en anmälan som innehåller en ny bedömning av marknadsdefinitionen och av betydande inflytande på marknaden som kommer att anses inleda en ny femårig marknadscykel. Enbart en anmälan av nya eller ändrade regleringsåtgärder som införs på grundval av en tidigare och oförändrad marknadsanalys kommer inte att anses uppfylla denna skyldighet. En nationell regleringsmyndighets bristande efterlevnad av skyldigheten att med jämna mellanrum genomföra marknadsanalyser i enlighet med detta direktiv bör inte i sig anses utgöra grund för att befintliga skyldigheter som införts av den nationella regleringsmyndigheten på den berörda marknaden ska vara ogiltiga eller icke tillämpliga.

(178) För införandet av en specifik skyldighet för ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden krävs inte någon ytterligare marknadsanalys utan snarare en motivering att skyldigheten i fråga är lämplig och rimlig mot bakgrund av det fastställda problemets art på den berörda marknaden, och på den därmed förbundna slutkundsmarknaden.

(179) Vid bedömningen av om de skyldigheter och villkor som är avsedda att införas är proportionella bör de nationella regleringsmyndigheterna beakta att konkurrensförhållandena kan skilja sig åt i olika områden i respektive medlemsstat och då ta särskild hänsyn till resultaten av den geografiska kartläggning som utförts i enlighet med detta direktiv.

(180) När de nationella regleringsmyndigheterna överväger att införa korrigeringsåtgärder för att styra priserna och i så fall i vilken form bör de sträva efter att möjliggöra en rättvis avkastning för investeraren i ett visst nytt investeringsprojekt. Det kan i synnerhet finnas vissa risker i samband med investeringsprojekt som är förknippade med nya accessnät för vilka efterfrågan är osäker vid investeringstillfället.

(181) Vid översyner av skyldigheter som införts för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden under tidsramen för en marknadsanalys bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna ta hänsyn till den påverkan som ny utveckling har på konkurrensvillkoren, till exempel nyligen ingångna frivilliga överenskommelser mellan företag, såsom tillträdesavtal och saminvesteringsavtal, som ger den flexibilitet som är särskilt viktig i samband med längre regleringscykler. Samma logik bör gälla vid oförutsebar överträdelse eller uppsägning av affärsavtal, eller om ett sådant avtal får konsekvenser som avviker från marknadsanalysen. Om uppsägningen av ett befintligt avtal sker på

en avreglerad marknad är det möjligt att en ny marknadsanalys behövs. Om det inte rör sig om en enda viktig förändring på marknaden utan om dynamiska marknader, kan det bli nödvändigt att utföra en marknadsanalys oftare än vart femte år, till exempel inte tidigare än vart tredje år, som var fallet före tillämpningsdatumet för detta direktiv. Marknader bör anses vara dynamiska om den tekniska utvecklingen och efterfrågemönstren bland slutanvändarna sannolikt kommer att utvecklas på ett sådant sätt att slutsatserna från analysen på medellång sikt skulle bli föråldrade för en betydande grupp av geografiska områden eller av slutanvändare inom den geografiska marknad och produktmarknad som definierats av den nationella regleringsmyndigheten.

(182) Insyn i villkor och krav för tillträde och samtrafik, inbegripet prissättning, bidrar till snabbare förhandlingar samtidigt som tvister kan undvikas och marknadsaktörerna får förtroende för att en tjänst inte tillhandahålls på diskriminerande villkor. Det kan vara särskilt viktigt med öppenhet och insyn när det gäller tekniska gränssnitt för att säkerställa interoperabilitet. Om en nationell regleringsmyndighet inför skyldigheter att offentliggöra uppgifter, bör den även kunna ange hur uppgifterna ska göras tillgängliga samt huruvida uppgifterna är gratis med hänsyn till de berörda uppgifternas art och syfte.

(183) Med tanke på de många olika nättopologier, tillträdesprodukter och marknadsvillkor som har uppstått sedan 2002 kan syftena enligt bilaga II till direktiv 2002/19/EG, avseende tillträde till accessnät samt tillträdesprodukter för tillhandahållare av digitala tv- och radiotjänster, uppnås bättre och på ett mer flexibelt sätt genom att Berec utarbetar och regelbundet uppdaterar riktlinjer om minimikriterier för ett referenserbjudande. Den bilagan bör därför utgå.

(184) Principen om icke-diskriminering säkerställer att företag med ett betydande inflytande på marknaden inte kan snedvrida konkurrensen, särskilt när det rör sig om vertikalt integrerade företag som tillhandahåller tjänster till företag som de konkurrerar med på marknader i efterföljande led.

(185) För att åtgärda och förebygga ej prisrelaterade diskriminerande beteenden är principen om lika insatsresurser (equivalence of inputs, EoI) i princip det säkraste sättet att uppnå ett effektivt skydd mot diskriminering. Å andra sidan är det troligt att tillhandahållandet av reglerade insatsresurser på EoI-basis leder till högre kostnader för efterlevnaden än andra former av skyldigheter avseende icke-diskriminering. Dessa högre kostnader för efterlevnaden bör avvägas mot fördelarna i form av ökad konkurrens i efterföljande led och mot betydelsen av icke-diskrimineringsgarantier under omständigheter då ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden inte omfattas av direkt priskontroll. De nationella regleringsmyndigheterna kan i synnerhet ta ställning till om tillhandahållandet av insatsresurser i grossistledet via nya system på grundval av EoI mer sannolikt skulle skapa tillräckligt stora nettofördelar och därmed vara proportionellt med hänsyn till de jämförelsevis lägre marginalkostnaderna för att säkerställa att nybyggda system uppfyller kravet på EoI. Samtidigt bör de nationella regleringsmyndigheterna också bedöma huruvida skyldigheterna är proportionella för berörda företag, till exempel genom att beakta kostnaderna för genomförandet och uppväga eventuella hämmande effekter på anläggningen av nya system jämfört mer gradvisa uppgraderingar, om det förstnämnda skulle vara förbundet med mer restriktiva regleringsskyldigheter. I medlemsstater med många småskaliga företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden kan det vara oproportionellt att tillämpa EoI på vart och ett av dessa företag.

(186) Med särredovisning blir det möjligt att synliggöra interna prisöverföringar, och de nationella regleringsmyndigheterna kan i förekommande fall kontrollera om skyldigheter avseende icke-diskriminering fullgörs. När det gäller detta område har kommissionen offentliggjort rekommendation 2005/698/EG ([1]).

(187) Tillgångar i anläggningsinfrastruktur som kan användas för ett elektroniskt kommunikationsnät har stor betydelse för en framgångsrik utbyggnad av nya nät, med tanke på de höga kostnaderna för att dubblera dem och de betydande besparingar som kan göras om de kan återanvändas. Vid sidan av de bestämmelser om fysisk infrastruktur som fastställs i direktiv 2014/61/EU behövs därför en specifik korrigeringsåtgärd i de fall då sådana tillgångar ägs av ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden. När det finns tillgångar i anläggningsinfrastruktur som kan återanvändas har det stora positiva effekter om man kan uppnå effektivt tillträde till dem för utbyggnad av

([1]) Kommissionens rekommendation 2005/698/EG av den 19 september 2005 om särredovisnings- och kostnadsredovisningssystem enligt regelverket för elektronisk kommunikation (EUT L 266, 11.10.2005, s. 64).

konkurrerande infrastruktur, och det bör därför säkerställas att tillträdet till sådana tillgångar kan användas som en självständig korrigeringsåtgärd för att förbättra dynamiken i konkurrensen och anläggningen på marknader i efterföljande led, vilket bör analyseras innan man gör en bedömning av behovet av andra potentiella korrigeringsåtgärder, och inte bara som en kompletterande korrigeringsåtgärd till andra produkter eller tjänster i grossistledet eller som en korrigeringsåtgärd som begränsas till företag som själva utnyttjar sådana andra produkter eller tjänster. De nationella regleringsmyndigheterna baserar sin värdering av befintliga återanvändningsbara tillgångar i anläggningsinfrastruktur på det regleringsmässiga redovisningsvärdet efter ackumulerade avskrivningar vid beräkningstidpunkten, och indexeras med ett lämpligt prisindex, till exempel konsumentprisindex, och undantaget de tillgångar som är helt avskrivna, under en period av minst 40 år, men fortfarande i användning.

(188) När de nationella regleringsmyndigheterna inför skyldigheter för tillträdet till nya och förbättrade infrastrukturer bör de säkerställa att tillträdesvillkoren avspeglar de omständigheter som ligger bakom investeringsbeslutet, med hänsyn till bland annat kostnaderna för idrifttagande, den förväntade utnyttjandeandelen för de nya produkterna och tjänsterna samt de förväntade prisnivåerna för slutkunderna. För att erbjuda säkerhet i planeringen för investerare bör de nationella regleringsmyndigheterna dessutom, i tillämpliga fall, kunna fastställa tillträdesvillkor som tillämpas konsekvent under lämpliga granskningsperioder. I de fall då priskontroller anses lämpliga kan sådana villkor omfatta prissättningsarrangemang som utgår från volymer eller avtalslängder, under förutsättning att dessa arrangemang följer unionsrätten och under förutsättning att de inte har någon diskriminerande effekt. De eventuella tillträdesvillkor som införs bör respektera behovet av att upprätthålla en effektiv konkurrens inom området för konsument- och företagstjänster.

(189) Ett föreskrivet tillträde till nätinfrastruktur kan motiveras som ett sätt att öka konkurrensen, men de nationella regleringsmyndigheterna måste hitta en jämvikt mellan en infrastrukturägares rätt att utnyttja sin infrastruktur för egen del och andra tjänstetillhandahållares rätt att få tillträde till faciliteter som är väsentliga för att erbjuda konkurrerande tjänster.

(190) På marknader där ett allt större antal accessnät kan väntas på framåtblickande grund är det mer troligt att slutanvändarna kan gagnas av förbättrad nätkvalitet, tack vare infrastrukturbaserad konkurrens, jämfört med marknader där det bara finns ett nät. Nationella och lokala konkurrensförhållanden avgör sannolikt om konkurrensen är tillräcklig i fråga om andra parametrar, som pris och utbud. Vid bedömningen av huruvida konkurrensen i fråga om dessa parametrar är tillräcklig samt av behovet av regleringsåtgärder bör de nationella regleringsmyndigheterna även beakta huruvida tillträde i grossistledet erbjuds alla intresserade företag på rimliga affärsvillkor som tillåter hållbara konkurrenskraftiga resultat för slutanvändarna på slutkundsmarknaden. Det bör vara tillräckligt att tillämpa allmänna konkurrensregler på marknader som kännetecknas av hållbar och effektiv infrastrukturbaserad konkurrens.

(191) Om företag åläggs skyldigheter att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av nätelement och tillhörande faciliteter bör sådana ansökningar endast avslås på grundval av objektiva kriterier, till exempel teknisk genomförbarhet eller nödvändigheten av att bevara nätintegriteten. Om tillträde vägras bör den part vars intressen har åsidosatts kunna begära att fallet tas upp inom tvistlösningsförfarandena enligt detta direktiv. Ett företag med föreskrivna tillträdesskyldigheter kan inte förpliktas tillhandahålla sådana typer av tillträde som denne inte har befogenhet att tillhandahålla. Nationella regleringsmyndigheters krav på föreskrivet tillträde som ökar konkurrensen på kort sikt, bör inte minska incitamenten för konkurrenter att investera i alternativa faciliteter som kan säkra en mer hållbar konkurrens eller högre prestanda och nytta för slutanvändare på lång sikt. Den nationella regleringsmyndigheten kan, när den väljer den minst ingripande regleringsmetoden och i enlighet med proportionalitetsprincipen, exempelvis fatta beslut om att se över de skyldigheter som ålagts företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden och ändra tidigare beslut, bland annat genom att upphäva skyldigheter, införa eller låta bli att införa nya tillträdesskyldigheter om detta gynnar användare och en hållbar konkurrens mellan tjänstetillhandahållare. Nationella regleringsmyndigheter bör kunna införa, i enlighet med unionsrätten, tekniska och operativa villkor för sådana som tillhandahåller eller utnyttjar föreskrivet tillträde. Särskilt införandet av tekniska standarder bör överensstämma med direktiv (EU) 2015/1535.

(192) Det kan vara nödvändigt med priskontroll när analysen av en särskild marknad avslöjar att konkurrensen fungerar dåligt. I synnerhet företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden bör undvika att utöva prispress som

gör att skillnaden mellan deras avgifter för slutkunderna och deras samtrafikavgifter eller tillträdespriser för konkurrenter som tillhandahåller liknande slutkundstjänster inte är adekvat för att säkerställa en hållbar konkurrens. När en nationell regleringsmyndighet beräknar kostnaderna för att införa en tjänst enligt detta direktiv är det lämpligt att medge en rimlig avkastning på det kapital som investerats, inklusive lämpliga arbetskrafts- och byggkostnader, varvid kapitalvärdet vid behov anpassas så att den aktuella värderingen av tillgångarna och en effektiv drift beaktas. Metoden för kostnadstäckning bör vara lämplig för förhållandena och hänsyn bör tas till behovet av att främja effektivitet, hållbar konkurrens och anläggning av nät med mycket hög kapacitet och därigenom ge största möjliga nytta för slutanvändarna, och bör beakta behovet av förutsebara och stabila grossistpriser till gagn för alla operatörer som önskar anlägga nya och förbättrade nät, i enlighet med kommissionens rekommendation 2013/466/EU ([1]).

(193) På grund av osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på nästa generations bredbandstjänster kommer att utvecklas är det, för att främja effektiv investering och innovation, viktigt att låta de operatörer som investerar i nya eller uppgraderade nät få en viss grad av prisflexibilitet. De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna besluta att upprätthålla eller att inte införa reglerade tillträdespriser i grossistledet för nästa generations nät om tillräckliga skyddsåtgärder för konkurrensen har vidtagits. Mer specifikt och för att förhindra orimliga priser på marknader där det finns företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, bör prisflexibiliteten kombineras med ytterligare åtgärder för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas intressen, såsom strikta skyldigheter avseende icke-diskriminering, åtgärder för att säkerställa teknisk och ekonomisk reproducerbarhet för produkter i efterföljande led, samt en påvisbar begränsning av slutkundspriset till följd av infrastrukturkonkurrens eller ett prisankare som härrör från andra reglerade tillträdesprodukter, eller båda. Dessa konkurrensskyddande åtgärder påverkar inte de nationella regleringsmyndigheternas möjlighet att identifiera andra omständigheter då det skulle vara lämpligt att inte införa reglerade tillträdespriser för vissa insatsresurser i grossistledet, till exempel då hög priselasticitet för slutanvändarnas efterfrågan gör det olönsamt för det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden att ta ut avgifter som ligger märkbart över den konkurrenskraftiga nivån eller om lägre befolkningstäthet minskar incitamenten för uppbyggnad av nät med mycket hög kapacitet och den nationella regleringsmyndigheten fastställer att ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde har säkerställts genom skyldigheter som åläggs i enlighet med detta direktiv.

(194) Om en nationell regleringsmyndighet inför skyldigheter om att tillämpa ett system för kostnadsredovisning till hjälp vid priskontroller, bör myndigheten under förutsättning att den har nödvändig kvalificerad personal kunna göra en årlig revision för att säkerställa överensstämmelse med kostnadsredovisningssystemet eller begära att en sådan revision utförs av ett annat kvalificerat organ som är oberoende av det berörda företaget.

(195) Prissystemet i unionen för terminering av röstsamtal i grossistledet är baserat på CPNP-principen (Calling Party Network Pays). En analys av utbytbarhet i utbuds- och efterfrågeledet visar att det varken i dag och inom en överskådlig framtid finns någon ersättningsprodukt i grossistledet som kan begränsa fastställandet av termineringstaxor i ett givet nät. På grund av det dubbla tillträdet till termineringsmarknaderna är ett ytterligare potentiellt konkurrensproblem korssubventionering mellan operatörer. Dessa potentiella konkurrensproblem är gemensamma för termineringsmarknaderna när det gäller marknaderna för terminering av röstsamtal i både fasta och mobila nät. Mot bakgrund av termineringsoperatörernas möjlighet och incitament att sätta priserna högt över kostnaderna, betraktas kostnadsorientering som den lämpligaste åtgärden för att ta itu med detta problem på medellång sikt. Den framtida marknadsutvecklingen kan förändra dessa marknaders dynamik i den utsträckning att reglering inte längre skulle vara nödvändig.

(196) För att på man på ett enhetligt sätt och i hela unionen ska kunna minska regleringsbördan vid åtgärdandet av konkurrensproblem i samband med terminering av röstsamtal i grossistledet bör kommissionen genom en delegerad akt fastställa en enda högsta termineringstaxa för mobila tjänster och en enda högsta termineringstaxa för fasta tjänster, vilka ska tillämpas i hela unionen.

([1]) Kommissionens rekommendation 2013/466/EU av den 11 september 2013 om enhetliga krav på icke-diskriminering och kostnadsberäkningsmetoder för att främja konkurrensen och förbättra klimatet för bredbandsinvesteringar (EUT L 251, 21.9.2013, s. 13).

(197) Detta direktiv bör fastställa detaljerade kriterier och parametrar som ligger till grund för fastställandet av prisnivåerna för terminering av röstsamtal. Avgifterna för terminering har sjunkit genomgående runt om i unionen och förväntas fortsätta sjunka. När kommissionen i den första delegerade akt som den antar i enlighet med detta direktiv fastställer de maximala avgifterna för terminering bör den bortse från alla omotiverade exceptionella nationella avvikelser från denna utvecklingsgång.

(198) På grund av den rådande osäkerheten om hur snabbt efterfrågan på bredbandstjänster med mycket hög kapacitet kommer att utvecklas, samt när det gäller allmänna skaleffekter och densitet, erbjuder saminvesteringsavtal betydande fördelar i form av delade kostnader och risker och ger mer småskaliga företag möjlighet att investera på ekonomiskt rationella villkor och därmed främja hållbar, långsiktig konkurrens, även inom områden där den infrastrukturbaserade konkurrensen kanske inte är effektiv. Sådan saminvestering kan ske i olika former, inbegripet delat ägande av nättillgångar eller långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal. I det sammanhanget medför saminvesteringar i form av inköpsavtal förvärv av särskilda rättigheter till kapacitet av strukturell karaktär vilket medför ett mått av medbestämmande och gör det möjligt för saminvesterare att långsiktigt konkurrera på ett effektivt och hållbart sätt på marknader i efterföljande led där ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden är verksam. Däremot ger kommersiella tillträdesavtal som är begränsade till uthyrning av kapacitet inte upphov till sådana rättigheter och bör därför inte anses vara saminvesteringar.

(199) När ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden lämnar ett erbjudande om saminvestering på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor i nät med mycket hög kapacitet bestående av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstationen och ger möjlighet för företag av olika storlek och ekonomisk kapacitet att bli saminvesterare i infrastruktur, bör den nationella regleringsmyndigheten kunna avstå från att införa skyldigheter enligt detta direktiv på nya nät med mycket hög kapacitet om minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med det företaget. När en nationell regleringsmyndighet beslutar att göra ett erbjudande om saminvestering som ännu inte har lett till ett avtal bindande och beslutar att inte införa ytterligare lagstadgade skyldigheter, kan den göra det, förutsatt att ett sådant avtal ingås innan den avreglerande åtgärden får verkan. I de fall där det är tekniskt svårt att anlägga fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler, bör även nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till en plats i omedelbar närhet till, det vill säga strax utanför, sådana lokaler kunna omfattas av samma regler.

(200) När den nationella regleringsmyndigheten beslutar att avstå från att införa skyldigheter bör den vidta sådana åtgärder efter att ha säkerställt att saminvesteringserbjudandena uppfyller de nödvändiga kriterierna och görs i god tro. Den differentierade regleringen av nya nät med mycket hög kapacitet bör bli föremål för översyn i påföljande marknadsanalyser som, särskilt efter det att en viss tid har förflutit, kan nödvändiggöra anpassningar av regleringen. I vederbörligen motiverade fall bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna införa skyldigheter för sådana nya nätelement när de fastställer att vissa marknader, i avsaknad av reglering, skulle stöta på betydande konkurrensproblem. När det finns flera marknader i efterföljande led som inte har samma grad av konkurrens kan de nationella regleringsmyndigheterna i synnerhet kräva särskilda asymmetriska åtgärder för att främja effektiv konkurrens, till exempel, men inte enbart, nischade slutkundsmarknader såsom elektroniska kommunikationsprodukter för företagsslutkunder. För att upprätthålla konkurrenskraften på marknaderna, bör de nationella regleringsmyndigheterna också skydda rättigheterna för dem som ansöker om tillträde och som inte deltar i en viss saminvestering. Detta bör uppnås genom bibehållande av befintliga tillträdesprodukter eller – när befintliga nätelement med tiden avvecklas – genom införandet av tillträdesprodukter som med avseende på funktion och kvalitet är åtminstone jämförbara med dem som tidigare fanns tillgängliga inom den befintliga infrastrukturen, i båda fallen under förutsättning att det finns en lämplig flexibel mekanism som godkänts av den nationella regleringsmyndigheten och som inte undergräver incitamenten för saminvesterare.

(201) I syfte att stärka en konsekvent regleringspraxis i hela unionen bör kommissionen, om de nationella regleringsmyndigheterna konstaterar att villkoren i saminvesteringserbjudandet är uppfyllda, kunna kräva att den nationella regleringsmyndigheten drar tillbaka sina förslag till åtgärder och antingen avstår från att införa

skyldigheter eller inför regleringsskyldigheter i syfte att åtgärda betydande konkurrensproblem i de fall där Berec delar kommissionens allvarliga tvivel angående huruvida förslaget till åtgärd är förenligt med unionsrätten och särskilt med regleringsmålen i detta direktiv. Av effektivitetsskäl bör en nationell regleringsmyndighet kunna lämna in en enda anmälan till kommissionen om ett förslag till åtgärd som avser ett system för saminvestering som uppfyller de relevanta villkoren. Om kommissionen inte utövar sina befogenheter att kräva att förslaget till åtgärd dras tillbaka skulle det vara oproportionellt om efterföljande förenklade anmälningar av enskilda utkast till beslut från den nationella regleringsmyndigheten på grundval av samma system, även inbegripet bevis för faktiskt ingående av ett avtal med minst en saminvesterare, blev föremål för ett beslut om tillbakadragande i avsaknad av en förändring i omständigheterna. Skyldigheter som enligt detta direktiv eller direktiv 2014/61/EU införts för företag oavsett om de anses ha ett betydande inflytande på marknaden fortsätter dessutom att gälla. Skyldigheter i samband med saminvesteringsavtal påverkar inte tillämpningen av unionsrätten.

(202) Syftet med funktionell separation, som innebär att det uppställs ett krav på att det vertikalt integrerade företaget upprättar operativt separata affärsenheter, är att säkerställa tillhandahållandet av fullt likvärdiga tillträdesprodukter för samtliga operatörer i senare led, inbegripet operatörens egna vertikalt integrerade avdelningar i senare led. Genom funktionell separation kan konkurrensen på flera relevanta marknader förbättras genom att incitamenten till diskriminering minskas väsentligt och det blir enklare att kontrollera och genomdriva fullgörandet av skyldigheterna avseende icke-diskriminering. I undantagsfall bör funktionell separation kunna vara berättigad som en korrigeringsåtgärd om det under längre tid inte har gått att uppnå effektiv icke-diskriminering på flera av de berörda marknaderna och det finns små eller inga utsikter till framtida infrastrukturbaserad konkurrens inom rimlig tid, efter det att en eller flera korrigeringsåtgärder vilka tidigare ansetts lämpliga vidtagits. Det är dock mycket viktigt att säkerställa att detta åläggande bevarar incitamenten för det berörda företaget att investera i sitt nät och att det inte medför några potentiella negativa effekter för konsumenterna. Innan funktionell separation åläggs krävs en samordnad analys av olika relevanta marknader som är knutna till accessnätet, i enlighet med förfarandet för analys av marknaden. När de nationella regleringsmyndigheterna utför sin marknadsanalys och utformar detaljerna för denna korrigeringsåtgärd, bör de ta särskild hänsyn till de produkter som ska hanteras av de separata affärsenheterna, med beaktande av nätutvecklingen och de tekniska framsteg som gjorts, vilket kan påverka utbytbarheten mellan fasta och trådlösa tjänster. För att undvika snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden bör kommissionen i förväg godkänna förslag till funktionell separation.

(203) Genomförandet av funktionell separation bör inte förhindra lämpliga samordningsmekanismer mellan de olika separata affärsenheterna för att säkerställa att moderbolagets ekonomiska och förvaltningsmässiga kontrollrättigheter skyddas.

(204) När ett vertikalt integrerat företag väljer att dela upp sin verksamhet genom att överföra en betydande del av eller hela sitt lokala accessnät till en separat juridisk person med annat ägande eller genom att inrätta en separat affärsenhet för hantering av tillträdesprodukter, bör den nationella regleringsmyndigheten bedöma effekten av den avsedda transaktionen, inklusive de tillträdesåtaganden som erbjuds av detta företag, för samtliga befintliga regleringsskyldigheter som införts för det vertikalt integrerade företaget för att säkerställa att den nya organisationen är förenlig med detta direktiv. Den berörda nationella regleringsmyndigheten bör utföra en ny analys av de marknader där den avskilda enheten är verksam och införa, bibehålla, ändra eller återkalla skyldigheter i enlighet därmed. Den nationella regleringsmyndigheten bör i det syftet kunna begära information från företaget.

(205) Det är redan i dag på vissa marknader möjligt att företag som anses ha betydande inflytande på marknaden inom ramen för marknadsanalysen erbjuder åtaganden som syftar till att åtgärda de konkurrensproblem som identifierats av den nationella regleringsmyndigheten och som den nationella regleringsmyndigheten sedan beaktar när den beslutar om lämpliga regleringsskyldigheter. All utveckling på marknaden bör beaktas när beslut fattas om mest lämpliga korrigeringsåtgärder. Utan att det påverkar tillämpningen av bestämmelserna om reglering av saminvesteringar begränsar arten av de åtaganden som erbjudits emellertid inte i sig det utrymme för skönsmässig bedömning att införa korrigeringsåtgärder för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden som tilldelats den nationella regleringsmyndigheten. För att öka insynen och skapa rättssäkerhet i hela unionen, bör det i detta direktiv fastställas ett förfarande för hur företag ska erbjuda åtaganden och för hur de nationella

regleringsmyndigheterna ska utvärdera dem, med beaktande av marknadsaktörernas synpunkter genom ett marknadstest, och, i förekommande fall, för hur de ska göras bindande för det företag som gör åtagandet och verkställbara av den nationella tillsynsmyndigheten. Såvida inte den nationella regleringsmyndigheten har gjort åtaganden om saminvestering bindande och beslutat att inte införa skyldigheter ska det förfarandet inte påverka tillämpningen av förfarandet för marknadsanalys och skyldigheten att vidta lämpliga och proportionella korrigeringsåtgärder för att åtgärda det identifierade marknadsmisslyckandet.

(206) De nationella regleringsmyndigheterna bör kunna göra åtagandena bindande, helt eller delvis, för en viss period som inte bör vara längre än den period för vilken de erbjuds, efter att ha genomfört ett marknadstest med hjälp av ett offentligt samråd med berörda parter. Om åtagandena har gjorts bindande bör den nationella regleringsmyndigheten beakta konsekvenserna av detta beslut i sin marknadsanalys och ta hänsyn till dem när den väljer de mest lämpliga regleringsåtgärderna. De nationella regleringsmyndigheterna bör ta ställning till de åtaganden som gjorts utifrån ett framåtblickande hållbarhetsperspektiv, i synnerhet när de väljer den period då åtagandena ska vara bindande, och de bör ta hänsyn till hur intressenterna har värderat stabila och förutsebara marknadsvillkor under det offentliga samrådet. Bindande åtaganden när det gäller frivillig separering av ett vertikalt integrerat företag som anses ha betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader kan ge ökad förutsebarhet och insyn under förfarandet, genom att förfarandet för genomförande av den planerade separeringen fastställs, till exempel genom att tillhandahålla en färdplan med tydliga delmål för genomförandet och förutsebara konsekvenser om vissa delmål inte uppnås.

(207) Åtagandena kan omfatta utseendet av en övervakningsförvaltare, vars identitet och mandat bör godkännas av den nationella regleringsmyndigheten, och en skyldighet för det företag som gjort åtaganden att tillhandahålla periodiska genomföranderapporter.

(208) Nätägare vars affärsmodell är begränsad till tillhandahållande av grossisttjänster till andra kan vara till nytta för skapandet av en blomstrande grossistmarknad, med positiva effekter på slutkundskonkurrensen i efterföljande led. Deras affärsmodell kan också vara attraktiv för potentiella finansiella investerare i mindre volatila infrastrukturtillgångar och med mer långsiktiga perspektiv på anläggningen av nät med mycket hög kapacitet. Förekomsten av ett företag som endast verkar i grossistledet leder dock inte nödvändigtvis till effektiv konkurrens på slutkundsmarknader, och företag som endast verkar i grossistledet kan anses ha ett betydande inflytande på särskilda produktmarknader och geografiska marknader. Vissa konkurrensrisker som uppstår genom beteendet hos företag med affärsmodeller som endast omfattar grossistledet kan dock vara mindre än för vertikalt integrerade företag, förutsatt att denna grossistmodell är genuin och det inte finns några incitament för diskriminering när det gäller tillhandahållare i efterföljande led. Regleringsinsatsen bör därför göras mindre inkräktande i proportion till detta, men bör i synnerhet bevara möjligheten att införa skyldigheter avseende rättvis och rimlig prissättning. Samtidigt måste nationella regleringsmyndigheter kunna ingripa om konkurrensproblem har uppstått till men för slutanvändare. Ett företag som är verksamt på en grossistmarknad och som levererar slutkundstjänster uteslutande till företagsanvändare som är större än små och medelstora företag bör betraktas som ett rent grossistföretag.

(209) För att främja migrering från traditionella kopparnät till nästa generations nät, något som ligger i slutanvändarnas intresse, bör de nationella regleringsmyndigheterna kunna övervaka nätoperatörernas egna initiativ i detta hänseende och om nödvändigt fastställa villkoren för ett lämpligt migreringsförfarande, till exempel genom förhandsinformation, insyn och tillgång till alternativa tillträdesprodukter av åtminstone jämförbar kvalitet, när det är tydligt att nätägaren avser och är redo att byta till uppdaterade nät. För att undvika att migreringen försenas på ett omotiverat sätt bör de nationella regleringsmyndigheterna ha befogenhet att dra tillbaka tillträdesskyldigheter som rör kopparnätet så fort ett lämpligt migreringsförfarande har fastställts, och uppfyllandet av villkoren och förfarandet för migrering från den befintliga infrastrukturen har säkerställts. Nätägare bör emellertid kunna avveckla befintliga nät. De som ansöker om tillträde och som migrerar från en tillträdesprodukt baserad på befintlig infrastruktur till en

tillträdesprodukt baserad på mer avancerad teknik eller ett mer avancerat medium bör kunna uppgradera sitt tillträde till reglerade produkter med högre kapacitet, men de bör inte vara tvungna till det. Vid uppgradering bör de som ansöker om tillträde följa de regleringsvillkor som gäller för tillträde till tillträdesprodukten med högre kapacitet, enligt vad den nationella regleringsmyndigheten har fastställt i sin marknadsanalys.

(210) Liberaliseringen av sektorn för telekommunikationer, den ökade konkurrensen och ett allt större urval av kommunikationstjänster går hand i hand med parallella åtgärder för att skapa ett harmoniserat regelverk som garanterar tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster. Begreppet samhällsomfattande tjänster bör utvecklas till att återspegla tekniska framsteg, marknadsutveckling och förändringar i användarnas efterfrågan.

(211) Enligt artikel 169 i EUF-fördraget ska unionen bidra till konsumentskyddet.

(212) Samhällsomfattande tjänster är ett skyddsnät som säkerställer att åtminstone en minimiuppsättning tjänster finns tillgängliga för alla slutanvändare och till överkomligt pris för konsumenterna, när det föreligger en risk för socialt utanförskap eftersom bristen på sådan tillgång hindrar medborgare från ett fullständigt deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet.

(213) Grundläggande internetanslutning via bredband finns i princip tillgänglig i hela unionen och används allmänt för många olika typer av verksamheter. Den allmänna användningsgraden är dock lägre än tillgången eftersom det fortfarande finns personer som inte är uppkopplade av kostnadsskäl eller för att de saknar information eller färdigheter, eller för att de har valt att inte vara det. Frågan om adekvat internetanslutning via bredband till ett överkomligt pris har blivit mycket viktig för samhället och ekonomin i stort. Den är basen för deltagandet i den digitala ekonomin och samhället genom nödvändiga uppkopplade internettjänster.

(214) Ett grundläggande krav för samhällsomfattande tjänster är att det säkerställs att alla konsumenter till ett överkomligt pris har tillgång till en tillgänglig och adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster, på en fast plats. Medlemsstaterna bör också ha möjlighet att säkerställa att medborgare på resande fot till ett överkomligt pris har tillgång till adekvat internetanslutning via bredband samt talkommunikationstjänster på annat sätt än på en fast plats, när de anser att detta är nödvändigt för att säkerställa konsumenternas fullständiga deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Särskild uppmärksamhet bör i det sammanhanget ägnas åt att säkerställa likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning. Det bör inte föreligga någon begränsning när det gäller de tekniska medel med vilka anslutningen tillhandahålls – både trådlös och trådbunden teknik är tillåten – och inte heller när det gäller vilken kategori av tillhandahållare som ska uppfylla alla eller några skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

(215) Den hastighet för internetuppkopplingen som upplevs av en viss användare kan bero på flera faktorer, inbegripet de som tillhandahåller internetuppkopplingen och den särskilda tillämpning som anslutningen används för. Det är upp till medlemsstaterna att med beaktande av Berecs rapport om bästa praxis fastställa vad som är adekvat internetanslutning via bredband mot bakgrund av nationella förhållanden och den minimibandbredd som de flesta konsumenter inom en medlemsstats territorium har, för att möjliggöra en adekvat nivå av social inkludering och delaktighet i den digitala ekonomin och det digitala samhället på deras territorium. Den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband till ett överkomligt pris bör ha tillräcklig bandbredd för att stödja tillgång till och användning av åtminstone ett minimiantal grundläggande tjänster som återspeglar de tjänster som används av huvuddelen av slutanvändarna. Kommissionen bör i detta syfte övervaka internetanvändningens utveckling för att identifiera vilka av de onlinetjänster som används av majoriteten av slutanvändarna i hela unionen som är nödvändiga för det sociala och ekonomiska deltagandet i samhället, och uppdatera förteckningen i enlighet därmed. Unionsrättens krav på en öppen internetanslutning, i synnerhet i förordning (EU) 2015/2120, bör gälla alla adekvata internetanslutningstjänster via bredband.

(216) Konsumenter bör inte vara skyldiga att koppla upp sig till tjänster som de inte vill ha och det bör därför vara möjligt för berättigade konsumenter att på begäran begränsa den överkomliga samhällsomfattande tjänsten till endast talkommunikationstjänster.

(217) Medlemsstaterna bör också kunna utöka åtgärderna vad gäller överkomliga priser och kontroll av utgiftsåtgärder till att omfatta även mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte, förutsatt att de uppfyller tillämpliga villkor.

(218) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter kunna övervaka utvecklingen och nivån på taxorna till slutkunder för tjänster som omfattas av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Sådan övervakning bör göras på ett sådant sätt att den inte utgör en alltför stor administrativ börda vare sig för de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter eller för de företag som tillhandahåller sådana tjänster.

(219) Ett överkomligt pris är ett pris som medlemsstaten fastställer på nationell nivå mot bakgrund av särskilda nationella förhållanden. Om medlemsstaten fastställer att detaljhandelspriserna för adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster inte är överkomliga för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov, däribland äldre personer, slutanvändare med funktionsnedsättning och konsumenter som bor på landsbygden eller i geografiskt isolerade områden, bör de vidta lämpliga åtgärder. Medlemsstaterna kan i detta syfte erbjuda dessa konsumenter direkt stöd för kommunikationssyften, vilket kan vara en del av socialförsäkringsförmånerna, eller kuponger eller direktstöd till dessa konsumenter. Detta kan vara ett lämpligt alternativ med beaktande av behovet att minimera snedvridningen av marknaden. Alternativt eller utöver detta kan medlemsstaterna kräva att tillhandahållare av sådana tjänster erbjuder grundläggande prisalternativ eller prispaket till dessa konsumenter.

(220) Att säkerställa ett överkomligt pris kan innefatta särskilda prisalternativ eller prispaket som tillgodoser behoven hos användare med låga inkomster eller användare med särskilda sociala behov. Sådana erbjudanden bör tillhandahållas med grundläggande funktioner, så att man undviker snedvridning av den inre marknadens funktion. Ett överkomligt pris för enskilda konsumenter bör baseras på deras rätt att teckna avtal med en tillhandahållare, tillgången till ett nummer, obruten uppkoppling till tjänsten och deras möjlighet att övervaka och kontrollera sina utgifter.

(221) Om en medlemsstat kräver att tillhandahållarna ska erbjuda konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov olika prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds till normala kommersiella villkor bör dessa prisalternativ eller prispaket tillhandahållas av samtliga tillhandahållare av internetanslutningstjänster och talkommunikationstjänster. I enlighet med proportionalitetsprincipen bör det faktum att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster och talkommunikationstjänster måste erbjuda prisalternativ eller prispaket inte leda till en alltför stor administrativ eller ekonomisk börda för dessa tillhandahållare eller medlemsstater. Om en medlemsstat påvisar en sådan alltför stor administrativ eller ekonomisk börda på grundval av en objektiv bedömning, skulle den i undantagsfall kunna besluta att endast för utsedda tillhandahållare införa skyldigheten att erbjuda särskilda prisalternativ eller prispaket. Den objektiva bedömningen bör också ta hänsyn till de fördelar som möjligheten att kunna välja mellan olika tillhandahållare medför för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov samt fördelarna för alla tillhandahållare som kan dra fördel av att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Om en medlemsstat undantagsvis beslutar att endast ålägga utsedda tillhandahållare en skyldighet att erbjuda särskilda prisalternativ eller prispaket bör den säkerställa att konsumenter med låga inkomster eller särskilda behov kan välja mellan olika tillhandahållare som erbjuder särskilda rabatter för dessa grupper. I vissa situationer kan det dock hända att medlemsstaterna inte kan garantera att det går att välja mellan olika tillhandahållare, exempelvis om endast ett företag tillhandahåller tjänster i området där den som nyttjar tjänsterna är bosatt, eller om tillhandahållandet av valmöjligheter skulle medföra en alltför stor ytterligare organisatorisk och ekonomisk börda för medlemsstaten.

(222) Frågan om överkomliga priser bör inte längre skapa ett hinder för konsumenters tillgång till en minimiuppsättning konnektivitetstjänster. Rätten att teckna avtal med en tillhandahållare bör innebära att konsumenter som riskerar att nekas att göra detta, i synnerhet slutanvändare med låga inkomster eller särskilda sociala behov, bör få möjlighet att ingå avtal om tillhandahållande av adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänst till ett överkomligt pris åtminstone på en fast plats med varje tillhandahållare av sådana tjänster på den platsen, eller en utsedd tillhandahållare om en medlemsstat undantagsvis har beslutat att utse en eller flera tillhandahållare som ska erbjuda dessa prisalternativ eller prispaket. För att minimera de finansiella riskerna (till exempel obetalda fakturor) bör tillhandahållarna vara fria att tillhandahålla avtalet enligt förskottsbetalningsvillkor, på grundval av individuella förbetalda enheter till överkomligt pris.

(223) För att säkerställa att medborgarna kan nås med talkommunikationstjänster bör medlemsstaterna säkerställa tillgången till ett nummer för en rimlig period, även under perioder då talkommunikationstjänsten inte används. Tillhandahållare bör kunna införa mekanismer för att kontrollera konsumenternas fortsatta intresse för att behålla tillgången till numret.

(224) Ersättning till tillhandahållare av sådana tjänster under sådana förhållanden behöver inte leda till snedvridning av konkurrensen, förutsatt att dessa tillhandahållare ersätts för den aktuella särskilda nettokostnaden och att nettokostnaden täcks på ett konkurrensneutralt sätt.

(225) För att bedöma behovet av åtgärder som ska garantera överkomliga priser bör de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter, ha möjlighet att övervaka utvecklingen och detaljerna kring erbjudanden om olika prisalternativ eller prispaket för konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov.

(226) Medlemsstaterna bör införa åtgärder för att främja upprättandet av en marknad för rimligt prissatta produkter och tjänster som är anpassade för konsumenter med funktionsnedsättning, inbegripet utrustning med tekniska hjälpmedel. Detta kan ske bland annat genom att man hänvisar till europeiska standarder, eller genom att man stöder genomförandet av krav i unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Medlemsstaterna bör införa lämpliga åtgärder i enlighet med nationella förhållanden, vilket ger medlemsstaterna flexibilitet att vidta specifika åtgärder till exempel om marknaden inte tillhandahåller överkomligt prissatta produkter och tjänster som är anpassade för konsumenter med funktionsnedsättning på normala ekonomiska villkor. Dessa åtgärder kan omfatta direkt ekonomiskt stöd till slutanvändare. Kostnaden för samtalsförmedlande tjänster bör för konsumenter med funktionsnedsättning motsvara genomsnittskostnaden för talkommunikationstjänster.

(227) Med samtalsförmedlande tjänster avses tjänster som möjliggör tvåvägskommunikation på distans mellan slutanvändare av olika kommunikationssätt (till exempel text, tecken, tal) genom omställning mellan dessa kommunikationssätt som vanligtvis utförs av en operatör. Realtidstext definieras i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster och hänvisar till en typ av textbaserad konversation i punkt-till-punktsituationer eller vid flerpunktskonferenser där text som matas in överförs på ett sådant sätt att användaren uppfattar kommunikationen som kontinuerlig, dvs. att den sker tecken för tecken.

(228) För datakommunikation med en datahastighet som tillåter en adekvat internetanslutning via bredband, är fasta förbindelser nästan allmänt tillgängliga och används av en majoritet av unionsmedborgarna. Den grundläggande fasta bredbandstäckningen och tillgängligheten i unionen omfattade 97 % av hushållen år 2015, med en genomsnittlig utnyttjandegrad på 72 %, och tjänster som bygger på trådlös teknik har ännu större räckvidd. Det finns dock skillnader mellan medlemsstaterna när det gäller tillgänglighet och överkomliga priser på fast bredband i tätorts- och landsbygdsområden.

(229) Marknaden har en ledande roll när det gäller att säkerställa en tillgång till internetanslutning via bredband med ständigt växande kapacitet. I områden där marknaden inte klarar av att tillgodose behoven förefaller andra offentliga politiska instrument till stöd för tillgången till adekvat internetanslutning via bredband i princip vara mer kostnadseffektiva och mindre marknadssnedvridande än skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster, exempelvis tillgång till finansiella instrument såsom de som är tillgängliga inom ramen för Europeiska fonden för strategiska investeringar och Fonden för ett sammanlänkat Europa, användningen av offentliga medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna, täckningsskyldigheter förbundna med nyttjanderätter till radiospektrum till stöd för anläggning av bredbandsnät i glest befolkade områden och offentliga investeringar i enlighet med unionens regler om statligt stöd.

(230) Om det efter en vederbörlig bedömning med hänsyn tagen till resultaten av den geografiska kartläggning av anläggningar av nät som den behöriga myndigheten har genomfört, eller den senaste informationen som varit tillgänglig för medlemsstaterna innan resultaten av den första geografiska kartläggningen finns tillgängliga, visar sig att varken marknaden eller mekanismerna för offentligt ingripande förväntas kunna förse slutanvändare i vissa områden med en anslutning som kan tillhandahålla en adekvat internetanslutningstjänst via bredband, såsom

definierats av medlemsstaterna och talkommunikationstjänster på en fast plats, bör medlemsstaten undantagsvis ha möjlighet att utse olika tillhandahållare eller grupper av tillhandahållare som ska tillhandahålla dessa tjänster i de olika berörda delarna av det nationella territoriet. Utöver den geografiska kartläggningen bör medlemsstaterna om så behövs kunna använda ytterligare bevis för att fastställa i vilken utsträckning adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster är tillgängliga på en fast plats. Det ytterligare beviset kan inkludera uppgifter som är tillgängliga för de nationella regleringsmyndigheterna genom förfarandet för marknadsanalys samt uppgifter som samlats in från användare. Medlemsstater bör kunna begränsa skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster till stöd för tillgången till adekvata internetanslutningstjänster via bredband till att bara gälla slutanvändarens primära anslutningspunkt eller bostad. Det bör inte finnas några restriktioner när det gäller de tekniska medel med vilka adekvata internetanslutningstjänster via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats tillhandahålls – både trådlös och annan teknik är tillåten – och inte heller när det gäller vilka företag som ska uppfylla alla eller några av skyldigheterna avseende samhällsomfattande tjänster.

(231) I enlighet med subsidiaritetsprincipen är det medlemsstaterna som på grundval av objektiva kriterier beslutar vilka företag som utses till att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, när så är lämpligt med beaktande av företagens förmåga och villighet att godta hela eller del av skyldigheten avseende samhällsomfattande tjänster. Detta utesluter inte att medlemsstaterna i urvalsförfarandet inbegriper specifika villkor som motiveras av effektivitetsskäl, bland annat att gruppera geografiska områden eller komponenter eller utfärda minimiperioder under vilka företagen utses.

(232) Kostnaderna för att säkerställa tillgången till en anslutning som kan erbjuda en adekvat internetanslutningstjänst via bredband i enlighet med detta direktiv och talkommunikationstjänster på en fast plats till ett överkomligt pris inom ramen för skyldigheterna avseende samhällsomfattande tjänster bör beräknas, särskilt genom att bedöma den förväntade ekonomiska bördan för tillhandahållare och användare inom sektorn för elektronisk kommunikation.

(233) I princip gäller att krav för att säkerställa nationell geografisk täckning som ålagts i samband med urvalsförfarandet sannolikt utesluter eller avskräcker vissa företag från att ansöka om att utses till att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Att utse tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster under en orimligt lång eller obestämd tidsperiod kan också leda till att vissa tillhandahållare utesluts på förhand. Om en medlemsstat beslutar att utse en eller flera tillhandahållare med i syfte att uppnå överkomliga priser bör dessa tillhandahållare kunna vara andra än de som utsetts för att garantera de samhällsomfattande tjänsternas tillgänglighet.

(234) När en tillhandahållare som, som ett undantag, utsetts till att tillhandahålla prisalternativ eller prispaket som skiljer sig från dem som erbjuds på normala kommersiella villkor såsom fastställs i enlighet med detta direktiv eller att säkerställa tillgången till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband eller talkommunikationstjänster på en fast plats såsom fastställs i enlighet med detta direktiv, väljer att avyttra en del av sina tillgångar, som mot bakgrund av företagets skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan anses väsentlig, eller samtliga sina tillgångar till det lokala accessnätet på det nationella territoriet till en separat juridisk enhet med annat slutligt ägande, bör den behöriga myndigheten bedöma effekten av affären i syfte att säkerställa kontinuiteten avseende skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på hela eller delar av det nationella territoriet. I detta syfte bör den tillhandahållare som av den behöriga myndigheten ålagts skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på förhand underrätta denna myndighet om avyttringen. Den behöriga myndighetens bedömning bör inte påverka genomförandet av affären.

(235) För att skapa stabilitet och stödja en gradvis övergång bör medlemsstaterna kunna fortsätta att säkerställa tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster inom sitt territorium, utom i fråga om adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats, som på dagen för detta direktivs ikraftträdande omfattas av tillämpningsområdet för deras skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på grundval av direktiv 2002/22/EG, förutsatt att tjänsterna eller jämförbara tjänster inte är tillgängliga på normala kommersiella villkor. En möjlighet att fortsätta tillhandahålla allmänheten offentliga telefonautomater som fungerar med mynt, kredit-, debet- eller telefonkort, inklusive kort vars användning kräver nummerkoder, abonnentförteckningar och nummerupplysningstjänster i enlighet med systemet med samhällsomfattande tjänster, så länge ett behov av dem kan påvisas, skulle ge medlemsstaterna den flexibilitet de behöver för att på ett lämpligt sätt beakta olika nationella

förhållanden. Detta kan omfatta tillhandahållande av offentliga telefonautomater vid de huvudsakliga platserna för inresa i landet, såsom flygplatser och tåg- och busstationer samt platser som används av personer i nödsituationer, såsom sjukhus, polisstationer och motorvägars nöduppställningsplatser, för att tillgodose rimliga behov hos slutanvändare, inbegripet särskilt slutanvändare med funktionsnedsättning.

(236) Medlemsstaterna bör övervaka konsumenternas situation med avseende på deras användning av adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster, särskilt när det gäller överkomliga priser. Överkomliga priser för adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster står i samband med den information som användarna får om såväl kostnaden för användningen som den relativa kostnaden för sådan användning i förhållande till övriga tjänster och användarnas möjligheter att kontrollera sina utgifter. Överkomliga priser innebär därför att ge konsumenterna inflytande genom de skyldigheter som åläggs tillhandahållare. Dessa skyldigheter innefattar en särskild detaljeringsgrad för specificerad fakturering, möjligheten för konsumenter att selektivt spärra vissa samtal såsom högkostnadssamtal till betalsamtalstjänster, att kontrollera sina utgifter genom förhandsbetalning och att kvitta på förhand erlagda anslutningsavgifter. Sådana åtgärder kan behöva ses över och ändras mot bakgrund av marknadsutvecklingen. Specificerade fakturor över användning av internetanslutning bör endast innehålla uppgifter om tid, varaktighet och förbrukning under ett användningstillfälle, och inte webbplatser eller slutpunkter på internet som kunden anslutit sig till under ett sådant användningstillfälle.

(237) Utom i fall av upprepad försenad betalning eller utebliven betalning av fakturor bör konsumenter som har rätt till överkomliga priser, i avvaktan på att tvisten avgörs, skyddas från omedelbar avstängning från nätet på grund av att en faktura inte har betalats, och de bör särskilt vid tvister om höga fakturor för betalsamtalstjänster ha fortsatt tillgång till grundläggande talkommunikationstjänster och en lägsta servicenivå när det gäller tillgång till internet, såsom fastställts av medlemsstaterna. Medlemsstater bör kunna besluta att sådan tillgång får fortsätta att tillhandahållas endast om abonnenten fortsätter att betala avgifterna för en hyrd linje eller grundläggande internetanslutning.

(238) Om tillhandahållandet av adekvat internetanslutning via bredband och talkommunikationstjänster eller tillhandahållandet av andra tjänster i enlighet med detta direktivleder till en oskälig börda för en tillhandahållare, med vederbörlig hänsyn till såväl kostnader och intäkter som de immateriella förmåner som är en följd av tillhandahållandet av de berörda tjänsterna, kan denna oskäliga börda tas med i en eventuell beräkning av nettokostnaderna för skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster.

(239) Medlemsstaterna bör vid behov inrätta system för finansiering av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster när det visar sig att skyldigheten endast kan genomföras med förlust eller till en nettokostnad som går utöver normala kommersiella standarder. Det är viktigt att säkerställa att nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster är korrekt beräknad och att eventuell finansiering innebär minsta möjliga snedvridning av marknaden och av företag samt är förenlig med artiklarna 107 och 108 i EUF-fördraget.

(240) Vid beräkningar av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bör vederbörlig hänsyn tas till såväl kostnader och intäkter som immateriella förmåner som härrör från tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster, men detta bör inte hindra det allmänna målet att säkerställa att kostnaderna återspeglas i prisstrukturen. Samtliga nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster bör beräknas med utgångspunkt i transparenta förfaranden.

(241) Hänsyn till immateriella förmåner innebär att en beräkning i reda pengar av de indirekta förmåner som ett företag har i sin egenskap av tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster bör dras av från den direkta nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i syfte att fastställa den totala kostnaden.

(242) I de fall då skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster utgör en oskälig börda för en tillhandahållare är det lämpligt att medlemsstaterna ges möjlighet att införa system för effektiv kostnadstäckning. Täckning genom offentliga medel är en metod för täckning av nettokostnaderna för skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Fördelning av nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster är en annan metod. Medlems-

staterna bör kunna finansiera nettokostnaderna för olika delar av samhällsomfattande tjänster genom olika system eller finansiera nettokostnaderna för några eller alla delar med något av systemen eller en kombination av båda. Adekvat internetanslutning via bredband medför inte bara fördelar för sektorn för elektronisk kommunikation utan också för den bredare digitala ekonomin och samhället som helhet. Tillhandahållandet av en anslutning som stöder bredbandshastigheter till ett ökat antal slutanvändare gör det möjligt för dem att använda onlinetjänster och därmed aktivt delta i det digitala samhället. Säkerställandet av sådana anslutningar på grundval av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster tjänar både allmänintresset och intressena hos tillhandahållare av elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör ta hänsyn till dessa aspekter när de väljer och utser system för kostnadstäckning.

(243) I fall av kostnadstäckning genom att nettokostnaderna för skyldigheter avseende samhällsomfattande tjänster delas mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster bör medlemsstaterna säkerställa att tillhandahållarnas fördelningsmetod baseras på objektiva och icke-diskriminerande kriterier och är i enlighet med proportionalitetsprincipen. Denna princip hindrar inte medlemsstaterna från att göra undantag för nya aktörer som ännu inte har uppnått någon betydande närvaro på marknaden. Alla finansieringssystem bör säkerställa att marknadsaktörerna endast bidrar till att finansiera skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, och inte till annan verksamhet som inte står i direkt samband med tillhandahållandet av dessa tjänster. Systemen för täckning bör följa unionsrättsliga principer och, särskilt när det gäller systemen för fördelning, principerna om icke-diskriminering och proportionalitet. Alla finansieringssystem bör säkerställa att användare i en medlemsstat inte bidrar till kostnaderna för att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i en annan medlemsstat. Det bör vara möjligt att fördela nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan samtliga eller vissa angivna klasser av tillhandahållare. Medlemsstaterna bör säkerställa att fördelningssystemet följer principerna om insyn, minsta möjliga snedvridning av marknaden, icke-diskriminering och proportionalitet. Minsta möjliga snedvridning av marknaden innebär att bidrag bör krävas in på ett sätt som så långt det är möjligt minimerar effekterna av den ekonomiska börda som läggs på slutanvändarna, exempelvis genom en så stor spridning av avgifterna som möjligt.

(244) Tillhandahållare som erhåller finansiering av sina kostnader för de samhällsomfattande tjänsterna bör som motivering för sin begäran tillhandahålla de nationella regleringsmyndigheterna tillräckligt detaljerade uppgifter om de särskilda delar för vilka sådan finansiering krävs. Medlemsstaterna bör meddela kommissionen om sina system för kostnadsberäkning och finansiering av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för prövning av huruvida de är förenliga med EUF-fördraget. Medlemsstaterna bör säkerställa ändamålsenlig insyn och kontroll av de belopp som debiteras för finansieringen av dessa tjänster. Beräkningen av nettokostnaderna för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster bör grunda sig på en objektiv och transparent metod för att säkerställa det mest kostnadseffektiva tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster och främja lika villkor för marknadsaktörerna. Det kan bidra till ökad insyn om den metod som är avsedd att användas för att beräkna nettokostnaderna för enskilda beståndsdelar i tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster tillkännages på förhand.

(245) Medlemsstaterna får inte ålägga marknadsaktörerna avgifter för åtgärder som inte utgör en del av skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster. Enskilda medlemsstater kan dock införa särskilda bestämmelser (utanför tillämpningsområdet för skyldigheterna att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster) och finansiera dem i enlighet med unionsrätten, men inte genom avgifter från marknadsaktörerna.

(246) I syfte att effektivt stödja den fria rörligheten för varor, tjänster och personer inom unionen, bör det vara möjligt att använda vissa nationella nummerresurser, särskilt vissa icke-geografiska nummer, extraterritoriellt, det vill säga utanför territoriet för den tilldelande medlemsstaten. Mot bakgrund av den betydande risken för bedrägerier när det gäller interpersonell kommunikation, bör sådan extraterritoriell användning endast tillåtas för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster som inte är interpersonella kommunikationstjänster. Tillämpning av relevant nationell lagstiftning, särskilt regler om konsumentskydd och andra regler som avser användningen av nummerresurser bör säkerställas av medlemsstaterna oberoende av om nyttjanderätterna har beviljats och om nummerresurserna används inom unionen. Medlemsstaterna förblir behöriga att tillämpa sin nationella lagstiftning på nummerresurser som används på deras territorium, inklusive om rättigheterna har beviljats i en annan medlemsstat.

(247) De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i de medlemsstater där nummerresurser från en annan medlemsstat används har inte kontroll över dessa nummerresurser. Det är därför viktigt att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i den medlemsstat som beviljar rätt till extraterritoriell användning även bör säkerställa ett effektivt skydd av slutanvändarna i de medlemsstater där dessa nummer används. I syfte att uppnå effektivt skydd bör nationella regleringsmyndigheter eller annan behörig myndighet som beviljar rätt till extraterritoriell användning fastställa villkor enligt detta direktiv vad gäller tillhandahållarens respekt av regler om konsumentskydd och andra regler som avser användningen av nummerresurser i de medlemsstater där dessa resurser kommer att användas.

(248) De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheterna i dessa medlemsstater där nummerresurser används bör kunna begära stöd från de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter som beviljade nyttjanderätter till nummerresurser, för att bidra till efterlevnaden av deras regler. Verkställighetsåtgärder som vidtas av de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter som beviljade nyttjanderätterna bör omfatta avskräckande sanktioner, särskilt, vid en allvarlig överträdelse, återkallande av rätten till extraterritoriell användning för de nummerresurser som tilldelats det berörda företaget. Kraven på extraterritoriell användning bör inte påverka medlemsstaternas befogenheter att blockera, från fall till fall, tillträde till nummer eller tjänster om det är motiverat på grund av bedrägeri eller missbruk. Den extraterritoriella användningen av nummerresurser bör inte påverka unionens regler om tillhandahållande av roamingtjänster, bland annat de som gäller förhindrande av onormal användning eller missbruk av roamingtjänster som omfattas av prisreglering i återförsäljarledet och som omfattas av reglerade roamingavgifter i grossistledet. Medlemsstaterna bör fortsätta att ha möjlighet att träffa särskilda överenskommelser om extraterritoriell användning av nummerresurser med tredjeländer.

(249) Medlemsstaterna bör främja over-the-air-tillhandahållande av nummerresurser för att underlätta byte av tillhandahållare av elektronisk kommunikation. Over-the-air-tillhandahållande av nummerresurser möjliggör omprogrammering av identifierare av kommunikationsutrustning utan fysiskt tillträde till de berörda enheterna. Denna aspekt är särskilt relevant för maskin till maskin-tjänster, dvs. tjänster som omfattar automatisk överföring av data och information mellan enheter eller mjukvarubaserade tillämpningar med liten eller ingen mänsklig medverkan. Tillhandahållare av sådana maskin till maskin-tjänster kan kanske inte utnyttja möjligheten till fysiskt tillträde till sina enheter eftersom dessa används på avlägset belägna orter, eller till det stora antal enheter som utplacerats eller till deras användningsmönster. Mot bakgrund av den framväxande M2M-marknaden och ny teknik bör medlemsstaterna sträva efter att säkerställa teknisk neutralitet för att främja over-the-air-tillhandahållande.

(250) Tillgång till nummerresurser på grundval av objektiva, transparenta och icke-diskriminerande kriterier är av avgörande betydelse för att företag ska kunna konkurrera inom sektorn för elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna bör ha möjlighet att bevilja nyttjanderätter till nummerresurser till andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster mot bakgrund av den ökande betydelsen av nummer för olika tjänster i samband med sakernas internet. Alla delar av de nationella nummerplanerna bör förvaltas av nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, inklusive punktkoder som används vid nätadresstilldelning. Där det finns ett behov av harmonisering av nummerresurserna i unionen för att stödja utvecklingen av alleuropeiska tjänster eller gränsöverskridande tjänster, särskilt nya M2M-baserade tjänster som uppkopplade bilar, och om efterfrågan inte kan tillgodoses med befintliga nummerresurser, kan kommissionen vidta genomförandeåtgärder med bistånd från Berec.

(251) Kravet på att offentliggöra beslut om beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser bör kunna uppfyllas genom att dessa beslut offentliggörs via en webbplats.

(252) Med tanke på de speciella aspekterna när det gäller rapportering av försvunna barn, bör medlemsstaterna hålla fast vid sitt åtagande för att säkerställa att en sådan välfungerande tjänst för att rapportera försvunna barn faktiskt finns på deras territorier via numret 116 000. Medlemsstaterna bör vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att en tillräckligt hög kvalitet på tjänsterna i samband med driften av 116 000-numret uppnås.

(253) Parallellt med journumret 116 000 för försvunna barn säkerställer många medlemsstater också att barn får tillträde till en barnvänlig tjänst med en hjälplinje som hjälper barn i behov av omsorg och skydd via numret 116 111. Dessa medlemsstater och kommissionen bör säkerställa att medvetenheten ökar bland medborgarna, särskilt bland barn och nationella barnskyddssystem, om hjälplinjen 116 111.

(254) En inre marknad innebär att slutanvändare har tillträde till samtliga nummer, inklusive de från de nationella nummerplanerna i andra medlemsstater och tillträde till tjänster, som använder icke-geografiska nummer, inklusive gratisnummer och nummer till betalteletjänster, inom unionen, utom när den uppringda slutanvändaren av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet från vissa geografiska områden. Slutanvändarna bör även ha tillträde till nummer från den allmänna internationella frisamtalstjänsten (UIFN). Gränsöverskridande tillträde till nummerresurser och tilläggstjänster bör inte hindras förutom i objektivt motiverade fall, som till exempel när det är nödvändigt för att bekämpa bedrägeri eller missbruk exempelvis i samband med vissa betalteletjänster när numret anses ha ett endast nationellt syfte (till exempel nationella koder), eller om det inte är ekonomiskt genomförbart. Olika taxor kan tillämpas för personer som ringer från utlandet till den berörda medlemsstaten och personer som ringer från en plats inom den medlemsstaten. Användare bör informeras i förväg och på ett tydligt sätt om det förekommer några avgifter för gratisnummer, som till exempel internationella samtalstaxor för nummer tillgängliga genom vanliga internationella uppringningskoder. Om tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne inkomster från samtrafik eller andra tjänster på grund av bedrägeri eller missbruk, bör medlemsstaterna säkerställa att innehållna inkomster från tjänster när så är möjligt återbetalas till den slutanvändare som drabbats av det aktuella bedrägeriet eller missbruket.

(255) I enlighet med proportionalitetsprincipen bör ett antal bestämmelser om slutanvändares rättigheter i detta direktiv inte gälla mikroföretag som tillhandahåller enbart nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster. Enligt domstolens rättspraxis ska definitionen av små och medelstora företag, som omfattar mikroföretag, tolkas restriktivt. För att endast de företag som faktiskt utgör oberoende mikroföretag ska omfattas av definitionen är det lämpligt att undersöka strukturen hos mikroföretag som bildar en ekonomisk grupp vars makt är större än ett sådant enskilt mikroföretags makt och att säkerställa att definitionen på mikroföretag inte kringgås av enbart formella skäl.

(256) För att fullborda den inre marknaden för elektronisk kommunikation är det nödvändigt att undanröja hindren för slutanvändarnas tillgång till elektroniska kommunikationstjänster inom unionen. Tillhandahållare av elektronisk kommunikation till allmänheten bör inte avslå eller begränsa tillträde eller diskriminera slutanvändare på grundval av deras nationalitet, bosättningsmedlemsstat eller etableringsmedlemsstat. Åtskillnad bör emellertid vara möjlig på grundval av objektivt motiverade skillnader i kostnader och risker, ej begränsade till de åtgärder som föreskrivs i förordning (EU) nr 531/2012 när det gäller missbruk eller onormal användning av reglerade roamingtjänster i slutkundsledet.

(257) Skillnader i genomförande av reglerna för skydd av slutanvändare har skapat stora hinder på den inre marknaden som påverkar både tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster och slutanvändare. Dessa hinder bör minskas genom tillämpning av samma bestämmelser som garanterar en hög gemensam skyddsnivå i hela unionen. En kalibrerad fullständig harmonisering av slutanvändarnas rättigheter som omfattas av detta direktiv bör leda till en betydligt större rättslig säkerhet både för slutanvändare och tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, och bör avsevärt minska inträdeshinder och onödig börda när det gäller efterlevnad till följd av fragmenteringen av

bestämmelserna. Fullständig harmonisering bidrar till att övervinna hinder för den inre marknadens funktion till följd av sådana nationella bestämmelser om slutanvändarrättigheter som samtidigt skyddar nationella tillhandahållare mot konkurrens från andra medlemsstater. I syfte att uppnå en hög gemensam skyddsnivå bör flera bestämmelser om slutanvändarrättigheter i rimlig utsträckning förstärkas i detta direktiv mot bakgrund av bästa praxis i medlemsstaterna. Fullständig harmonisering av slutanvändarnas rättigheter ökar deras förtroende för den inre marknaden eftersom de åtnjuter ett lika gott skydd vid användning av elektroniska kommunikationstjänster, inte bara i den egna medlemsstaten utan också när de bor, arbetar eller reser i andra medlemsstater. Fullständig harmonisering bör endast utsträckas till de frågor som omfattas av bestämmelserna om slutanvändarnas rättigheter i detta direktiv. Den bör därför inte påverka nationell rätt vad gäller de aspekter av skydd för slutanvändarna, bl.a. vissa aspekter av åtgärder för insyn, som inte omfattas av dessa bestämmelser. Åtgärder som avser insynskrav som inte omfattas av detta direktiv bör exempelvis anses vara förenliga med principen om fullständig harmonisering, medan kompletterande insynsskyldigheter som omfattas av detta direktiv, till exempel offentliggörande av information, bör anses vara oförenliga. Dessutom bör medlemsstaterna kunna bibehålla eller införa nationella bestämmelser i frågor som inte specifikt behandlas i detta direktiv, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

(258) Avtal är ett viktigt instrument för slutanvändare för att säkerställa insyn i informationen och rättssäkerhet. De flesta tjänstetillhandahållare i en konkurrensutsatt miljö kommer att ingå avtal med sina kunder av kommersiella skäl. Förutom detta direktiv är kraven i den gällande unionsrätten om konsumentskydd i samband med avtal, särskilt rådets direktiv 93/13/EEG ([1]) och Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU ([2]), tillämpliga på konsumenttransaktioner avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Ett införande av informationskrav i detta direktiv, som också kan krävas i enlighet med direktiv 2011/83/EU, bör inte leda till att informationen lämnas både i informationsunderlag inför ingående av avtal och i avtalshandlingarna. Relevant information som tillhandahålls med avseende på detta direktiv, inklusive andra eventuella mer bindande och detaljerade krav på information, bör anses uppfylla motsvarande krav i direktiv 2011/83/EU.

(259) Vissa av de bestämmelser om skydd av slutanvändare som i princip endast är tillämpliga på konsumenter, nämligen de som handlar om avtalsinformation, maximal avtalstid och paketerbjudanden, bör gagna inte endast konsumenter utan även mikroföretag samt små och medelstora företag, samt organisationer som drivs utan vinstsyfte, enligt definitionerna i nationell rätt. Dessa företags och organisationers förhandlingsposition är jämförbar med konsumenternas förhandlingsposition och de bör därför åtnjuta lika starkt skydd, såvida de inte uttryckligen avstår från dessa rättigheter. Informationskraven för avtal i detta direktiv, inbegripet de krav i direktiv 2011/83/EU som det hänvisas till i detta direktiv, bör gälla oavsett om en betalning görs eller ej och hur stort belopp som ska betalas av konsumenten. Informationskraven för avtal, även de krav som ingår i direktiv 2011/83/EU, bör tillämpas automatiskt på mikroföretag, små företag och på organisationer som drivs utan vinstsyfte såvida de inte föredrar att förhandla fram individualiserade avtalsvillkor med tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster. Till skillnad från mikroföretag, små företag och organisationer som drivs utan vinstsyfte har större företag vanligtvis en starkare förhandlingsposition och är därför inte beroende av samma krav på information i samband med avtal som konsumenterna. Andra bestämmelser, till exempel om nummerportabilitet, som är viktiga också för större företag bör fortsätta att gälla för alla slutanvändare. ”Organisationer som drivs utan vinstsyfte” är rättsliga enheter som inte genererar någon vinst för sina ägare eller medlemmar. Vanligtvis handlar det om välgörenhetsorganisationer eller andra typer av allmännyttiga organisationer. Mot bakgrund av den likartade situationen är det berättigat att behandla dessa på samma sätt som mikroföretag eller små företag enligt detta direktiv, i den mån slutanvändarnas rättigheter berörs.

([1]) Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal (EGT L 95, 21.4.1993, s. 29).
([2]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/83/EU av den 25 oktober 2011 om konsumenträttigheter och om ändring av rådets direktiv 93/13/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG och om upphävande av rådets direktiv 85/577/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG (EUT L 304, 22.11.2011, s. 64).

(260) Särdragen hos sektorn för elektronisk kommunikation kräver, utöver övergripande avtalsregler, ett begränsat antal ytterligare bestämmelser för skydd av slutanvändare. Slutanvändarna bör bl.a. informeras om eventuella nivåer på de erbjudna tjänsternas kvalitet, om villkoren för reklamerbjudanden och uppsägning av avtal, om tillämpliga prisplaner och taxor för tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor. Denna information är relevant för tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster. Utan att det påverkar de tillämpliga reglerna om skydd av personuppgifter bör en tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte omfattas av de skyldigheter om informationskrav för avtal i de fall då tillhandahållaren och anknutna företag eller personer inte uppbär ersättning som är direkt eller indirekt kopplad till tillhandahållandet av elektroniska kommunikationstjänster, som till exempel om ett universitet ger besökare gratis tillträde till trådlösa nätverk på universitetsområdet utan ersättning, i form av betalning från användarna eller genom reklamintäkter.

(261) För att ge slutanvändarna möjlighet att göra välgrundade val är det ytterst viktigt att den nödvändiga relevanta informationen ges innan avtalet ingås, och det på ett klart och begripligt sätt samt på ett varaktigt medium eller, om detta inte är möjligt och utan att det påverkar tillämpningen av definitionen av varaktigt medium i direktiv 2011/83/EU, i ett dokument som tillhandahålls av tillhandahållaren och som användaren får meddelande om, som är lätt att ladda ner, öppna och ta del av på enheter som vanligen används av konsumenterna. För att underlätta valet bör tillhandahållarna också presentera en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren. I syfte att underlätta jämförbarheten och minska kostnaderna för efterlevnad bör kommissionen, efter samråd med Berec, besluta om en mall för sådana avtalssammanfattningar. Den information som tillhandahålls innan ett avtal ingås bör, liksom mallen för sammanfattning, utgöra en integrerad del av det slutliga avtalet. Sammanfattningen av avtalet bör vara kortfattad och lättläst, helst inte längre än motsvarande en A4-sida eller, där ett antal olika tjänster paketeras i ett enda kontrakt, inte längre än motsvarande tre A4-sidor.

(262) Efter antagandet av förordning (EU) 2015/2120 har bestämmelserna i detta direktiv avseende information om villkor som begränsar tillträdet till eller användningen av tjänster och tillämpningar och information om trafikutformning blivit föråldrade och bör upphävas.

(263) När det gäller terminalutrustning bör kundavtalet innehålla information om de villkor som tillhandahållaren kan ha infört för kundens användning av sådan utrustning, till exempel i form av *SIM-låsta* mobila enheter, om sådana villkor inte är förbjudna i nationell rätt, och om eventuella avgifter som ska betalas när avtalet löper ut, vare sig detta sker den överenskomna sista tillämpningsdagen eller tidigare, inklusive eventuella kostnader som tas ut för att behålla utrustningen. Om slutanvändaren väljer att behålla terminalutrustning som är knuten till avtalet vid tidpunkten för dess ingående bör eventuell ersättning inte överstiga det tidsproportionella värdet, beräknat på grundval av värdet vid den tidpunkt då avtalet ingicks eller den kvarstående delen av serviceavgiften fram till utgången av avtalet, beroende på vilket belopp som är lägst. Medlemsstaterna bör kunna välja andra metoder för att beräkna ersättningsnivån om denna nivå är densamma som eller lägre än den ersättning som beräknats. Alla begränsningar av användningen av terminalutrustning på andra nät bör hävas kostnadsfritt av tillhandahållaren senast vid betalningen av sådan ersättning.

(264) Avtalet bör, utan att det påverkar tillhandahållarens materiella skyldighet att ansvara för säkerheten enligt detta direktiv, innehålla närmare uppgifter om vilka slags åtgärder som tillhandahållaren kan vidta vid säkerhetsincidenter, hot eller utsatta lägen. Dessutom bör avtalet innehålla närmare uppgifter om de ersättnings- och återbetalningssystem som finns tillgängliga om tillhandahållaren agerar på ett otillfredsställande sätt vid en säkerhetsincident, bland annat om en säkerhetsincident, som meddelats tillhandahållaren, inträffar på grund av en känd sårbarhet i mjuk- eller maskinvaran för vilka en programfix har släppts av tillverkaren eller utvecklaren, och tjänstetillhandahållaren inte har använt denna programfix eller vidtagit motåtgärder.

(265) Att ha tillgång till öppen, aktuell och jämförbar information om erbjudanden och tjänster är av avgörande betydelse för konsumenterna på marknader med fungerande konkurrens och flera tjänstetillhandahållare. Slutanvändare bör kunna jämföra priser för olika tjänster som erbjuds på marknaden enkelt på grundval av information som

offentliggjorts i lättillgänglig form. För att dessa enkelt ska kunna jämföra priser och tjänster bör de behöriga myndigheterna, där så är relevant i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, få rätt att kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ger bättre insyn när det gäller information (inbegripet om taxor, tjänsternas kvalitet, villkor som gäller användningen av tillhandahållen terminalutrustning, och annan relevant statistik). I alla dessa krav bör vederbörlig hänsyn tas till nätens eller tjänsternas särdrag. Där bör också säkerställas att tredje part har rätt att kostnadsfritt använda offentligt tillgänglig information som offentliggörs av dessa företag, i syfte att tillhandahålla jämförelseverktyg.

(266) Slutanvändarna är ofta inte medvetna om kostnaderna för sin konsumtion eller har svårt att uppskatta tidsåtgång eller datakonsumtion vid användning av elektroniska kommunikationstjänster. I syfte att öka insynen och göra det möjligt för slutanvändare att bättre kontrollera sin kommunikationsbudget är det viktigt att ge dem tillgång till resurser som gör det möjligt för dem att följa sin förbrukning i god tid. Medlemsstaterna bör dessutom kunna bibehålla eller införa bestämmelser om förbrukningsgränser för att skydda slutanvändarna mot *chockfakturor*, bland annat i samband med betalteletjänster och andra tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor. Detta ger behöriga myndigheter möjlighet att kräva att information om sådana priser ges innan tjänsten tillhandahålls och påverkar inte medlemsstaternas möjlighet att bibehålla eller införa allmänna skyldigheter för betalteletjänster för att säkerställa ett effektivt skydd av slutanvändare.

(267) Oberoende jämförelseverktyg, till exempel webbplatser, är ett effektivt sätt för slutanvändare att bedöma fördelarna med olika tillhandahållare av internetanslutningstjänster och interpersonella kommunikationstjänster, som tillhandahålls mot återkommande eller förbrukningsbaserad direkt betalning i pengar, och att få opartisk information, särskilt genom att jämföra priser, tariffer och kvalitetsparametrar på ett enda ställe. Sådana verktyg bör vara operativt oberoende av tjänstetillhandahållare och ingen tjänstetillhandahållare bör ges förmånsbehandling i sökresultaten. Sådana verktyg bör syfta till att tillhandahålla information som är såväl tydlig och koncis som heltäckande och omfattande. För att ge en representativ översikt och täcka en betydande del av marknaden bör de också syfta till att omfatta så många olika sorters erbjudanden som möjligt. Den information som ges om dessa verktyg bör vara tillförlitlig, objektiv och transparent. Slutanvändare bör informeras om tillgången till sådana verktyg. Medlemsstaterna bör säkerställa att slutanvändarna har fritt tillträde till minst ett sådant verktyg inom sina respektive territorier. Om det bara finns ett verktyg i en medlemsstat och det verktyget slutar att fungera eller inte längre uppfyller kvalitetskriterierna bör medlemsstaten säkerställa att slutanvändarna inom rimlig tid får tillträde till ett annat jämförelseverktyg på nationell nivå.

(268) Oberoende jämförelseverktyg kan göras tillgängliga av privata företag, eller av behöriga myndigheter eller på deras vägnar, men de bör användas i enlighet med specificerade kvalitetskriterier, inbegripet kravet att de bör tillhandahålla uppgifter om deras ägare och korrekt och aktuell information, ange tidpunkten för den senaste uppdateringen, ange tydliga och objektiva kriterier som jämförelserna kommer att grundas på samt omfatta ett brett urval av erbjudanden som täcker en betydande del av marknaden. Medlemsstaterna bör kunna bestämma hur ofta jämförelseverktyg måste granska och uppdatera den information som de tillhandahåller slutanvändare, med hänsyn till hur ofta tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster vanligtvis uppdaterar sin information om taxor och kvalitet.

(269) För att hantera frågor av allmänintresse som rör användningen av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, och uppmuntra till skydd av andra personers fri- och rättigheter, bör medlemsstaterna, med hjälp av tillhandahållare av sådana tjänster, kunna utarbeta och sprida eller ha spridit information av allmänintresse om användningen av dessa tjänster. Sådan bör kunna innehålla information av allmänintresse om de vanligaste överträdelserna och de rättsliga följderna av dessa, till exempel om intrång i

upphovsrätten, annan olaglig användning och spridning av skadligt innehåll, samt råd och sätt att skydda sig mot risker när det gäller den personliga säkerheten, som till exempel orsakas av utlämnande av information om personen under särskilda omständigheter, integriteten och personuppgifter samt tillgången till lättanvänd och konfigurerbar mjukvara eller mjukvarualternativ som gör det möjligt att skydda barn eller utsatta personer. Informationen skulle kunna samordnas genom det samarbetsförfarande som fastställs i detta direktiv. Sådan information av allmänintresse bör uppdateras vid behov och presenteras i lättbegripliga format, som fastställts av varje medlemsstat, och på nationella myndigheters webbplatser. Medlemsstaterna bör kunna kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster sprider denna standardiserade information till alla sina kunder på ett sätt som de nationella offentliga myndigheterna anser vara lämpligt. Informationsspridningen bör dock inte leda till orimliga bördor för tillhandahållarna. Om den gör det bör medlemsstaterna kräva att informationen sprids med hjälp av de metoder som tillhandahållare använder för att kommunicera med slutanvändare inom ramen för den normala affärsverksamheten.

(270) Om det saknas tillämpliga bestämmelser i unionsrätten bör innehåll, applikationer och tjänster anses lagliga eller skadliga i enlighet med nationell materiell rätt och processrätt. Det är medlemsstaterna och inte tillhandahållarna av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som på vederbörligt sätt bör avgöra huruvida innehållet, tillämpningarna eller tjänsterna är antingen lagliga eller skadliga. Det här direktivet och direktiv 2002/58/EG påverkar inte tillämpningen av direktiv 2000/31/EG, som bland annat innehåller en bestämmelse om *enbart vidarebefordran* för tjänstelevererande mellanhänder, enligt definitionen i det direktivet.

(271) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, bemyndigas att övervaka kvaliteten på tjänsterna och att systematiskt samla in information om kvaliteten på de tjänster som erbjuds av tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, i den mån det är möjligt för de sistnämnda att erbjuda minimitjänstekvalitet antingen genom kontroll av åtminstone vissa nätelement eller genom ett tjänstenivåavtal för detta ändamål, inbegripet kvaliteten i samband med tillhandahållandet av tjänster till slutanvändare med funktionsnedsättning. Den informationen bör samlas in på grundval av kriterier som tillåter en jämförelse mellan tjänstetillhandahållare och mellan medlemsstater. Tillhandahållare av sådana elektroniska kommunikationstjänster i en konkurrensutsatt miljö kommer sannolikt av kommersiella skäl att göra lämplig och uppdaterad information om sina tjänster allmänt tillgänglig. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, bör ändå kunna kräva att sådan information offentliggörs om det kan påvisas att sådan information inte är faktiskt tillgänglig för allmänheten. Om kvaliteten på allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster är beroende av externa faktorer, såsom kontroll över överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet bör de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter kunna kräva att tillhandahållare av sådana tjänster ska informera konsumenterna om detta.

(272) De nationella regleringsmyndigheterna bör i samverkan med andra behöriga myndigheter också ange de mätmetoder som ska tillämpas av tjänstetillhandahållarna för att förbättra de lämnade uppgifternas jämförbarhet. För att underlätta jämförelser inom unionen och för att minska efterlevnadskostnaderna bör Berec anta riktlinjer om relevanta parametrar för tjänstekvalitet, som de nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter bör beakta i största möjliga utsträckning.

(273) För att fullt ut utnyttja den konkurrenskraftiga miljön bör konsumenter kunna göra välinformerade val och byta tillhandahållare när det ligger i deras bästa intresse. Det är mycket viktigt att säkerställa att konsumenterna har möjlighet att göra detta utan att hindras av juridiska, tekniska eller praktiska hinder, inklusive avtalsvillkor, förfaranden och avgifter. Detta hindrar dock inte tillhandahållarna från att fastställa rimliga minimiperioder för avtal på högst 24 månader i konsumentkontrakt. Medlemsstaterna bör dock ha möjlighet att bibehålla eller införa bestämmelser för en kortare varaktighet och tillåta konsumenterna att ändra sina prisplaner eller säga upp avtalet

inom bindningstiden utan extra kostnad med hänsyn till nationella förhållanden, exempelvis konkurrensnivåer och nätinvesteringarnas stabilitet. Oberoende av avtalet om elektroniska kommunikationstjänster kan det hända att konsumenterna föredrar och drar nytta av en längre återbetalningsperiod för fysiska anslutningar. Sådana konsumentåtaganden kan vara en viktig faktor för att underlätta anläggningen av nät med mycket hög kapacitet fram till eller mycket nära slutanvändarnas lokaler, bland annat genom sådana system för aggregering av efterfrågan som gör det möjligt för investerare att minska riskerna med ett första införande. Konsumenternas rätt att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster, enligt vad som föreskrivs i detta direktiv, bör inte inskränkas av sådana återbetalningsperioder i avtal om fysiska anslutningar, och sådana avtal bör inte omfatta tillgång till terminalutrustning eller internetutrustning för anslutning såsom telefoner, routrar eller modem. Medlemsstaterna bör säkerställa lika behandling av enheter, inbegripet operatörer, som finansierar anläggningen av en fysisk anslutning med mycket hög kapacitet till en slutanvändares lokaler, även i de fall finansieringen sköts med hjälp av ett avtal med avbetalningar.

(274) Automatisk förlängning av avtal för elektroniska kommunikationstjänster är också möjlig. Slutanvändarna bör i sådana fall ha möjlighet att säga upp avtalet utan kostnad efter utgången av bindningstiden.

(275) Alla eventuella ändringar i de avtalsvillkor som föreslagits av tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, och som inte gynnar slutanvändarna, till exempel avseende avgifter, taxor, datavolymbegränsningar, datahastigheter, täckning eller behandling av personuppgifter, bör ge upphov till en rättighet för slutanvändarna att säga upp avtalet utan kostnader, även om de är kombinerade med vissa positiva förändringar. Alla eventuella ändringar av avtalsvillkoren på initiativ av tillhandahållaren bör därför ge slutanvändaren rätt att säga upp avtalet om inte varje ändring i sig är till fördel för slutanvändaren, eller om ändringarna är av rent administrativ karaktär, till exempel en förändring av tillhandahållarens adress, och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller i strikt bemärkelse har införts genom lagar eller andra förordningar, till exempel nya informationskrav för avtal som införts i unionsrätten eller nationell rätt. Huruvida en ändring enbart är till slutanvändarens fördel bör bedömas utifrån objektiva kriterier. Slutanvändarens rätt att säga upp avtalet bör endast uteslutas om tillhandahållaren kan visa att samtliga ändringar i avtalet enbart är till slutanvändarens fördel eller är av rent administrativ karaktär och inte har någon negativ inverkan på slutanvändaren.

(276) Slutanvändarna bör underrättas om alla eventuella förändringar av avtalsvillkoren genom ett varaktigt medium. Andra slutanvändare än konsumenter, mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte bör inte omfattas av rätten till uppsägning vid avtalsändring, såvitt avser överföringstjänster som används för maskin till maskin-tjänster. Medlemsstaterna bör kunna föreskriva skydd för slutanvändarna när det gäller uppsägning av avtal om slutanvändare byter bostadsort. Bestämmelserna om uppsägning av avtal bör inte påverka tillämpningen av andra bestämmelser i unionsrätten eller i nationell rätt vad gäller de grunder på vilka avtal kan sägas upp eller avtalsvillkor kan ändras av tjänstetillhandahållaren eller slutanvändaren.

(277) Möjligheten att byta tillhandahållare är en grundläggande förutsättning för effektiv konkurrens i en konkurrensutsatt miljö. Tillgången till transparent och exakt information i rätt tid om byten av tillhandahållare bör öka slutanvändarnas förtroende för sådana byten och göra dem mer villiga att aktivt medverka i konkurrensprocessen. Tjänstetillhandahållare bör säkerställa kontinuitet i tjänsterna så att slutanvändarna kan byta tillhandahållare utan att hindras av risken för ett avbrott i tjänsten och, om det är tekniskt möjligt, tillåta att bytet sker den dag som anges av slutanvändarna.

(278) Nummerportabilitet är viktig för att underlätta konsumentens val och effektiv konkurrens på konkurrensutsatta marknader för elektronisk kommunikation. Slutanvändare bör på begäran kunna behålla sina telefonnummer

oberoende av vilken tillhandahållare som tillhandahåller tjänsten, och under en begränsad tid i samband med byte av tillhandahållare. Nummerportabilitet mellan anslutningar till det allmänna telefonnätet på fasta och icke fasta platser omfattas inte av detta direktiv. Medlemsstaterna får emellertid tillämpa bestämmelser om nummerportabilitet mellan nät som tillhandahåller tjänster på en fast plats och mobilnät.

(279) Betydelsen av nummerportabilitet ökar avsevärt när transparent information om taxor finns, både för slutanvändare som behåller sitt nummer och för slutanvändare som ringer upp dem som har behållit sitt nummer. De nationella regleringsmyndigheterna bör där så är möjligt underlätta lämplig insyn om taxor som en del i genomförandet av nummerportabilitet.

(280) När de nationella regleringsmyndigheterna säkerställer att man följer kostnadsorienteringsprincipen vid prissättningen för samtrafik i samband med tillhandahållande av nummerportabilitet, bör de även kunna beakta de priser som erbjuds på jämförbara marknader.

(281) Att kunna portera numret är centralt när det gäller att underlätta konsumenternas val och främja effektiv konkurrens på marknader för elektroniska kommunikationstjänster med fungerande konkurrens, och denna tjänst bör genomföras med minsta möjliga dröjsmål så att numret aktiveras inom en arbetsdag och så att slutanvändaren inte drabbas av att tjänsten ligger nere i mer än en arbetsdag från och med den överenskomna dagen. Rätten att portera numret bör ges till den slutanvändare som har relevant (förhands- eller efterhandsbetalt) avtal med tillhandahållaren. I syfte att underlätta en gemensam kontaktpunkt som möjliggör en smidig övergång för slutanvändare, bör bytesprocessen ledas av den mottagande tillhandahållaren av elektronisk kommunikation till allmänheten. De nationella regleringsmyndigheterna eller, i relevanta fall, andra behöriga myndigheter, bör kunna föreskriva den globala processen för byte och portering av nummer, med hänsyn till nationella bestämmelser om avtal och den tekniska utvecklingen. Detta bör i förekommande fall omfatta ett krav på att nummerportabilitet ska genomföras med hjälp av over-the-air-tillhandahållande, om inte slutanvändaren begär något annat. Erfarenheten i vissa medlemsstater har visat att det finns en risk för att det kan ske byten av tillhandahållare utan slutanvändarnas samtycke. Denna fråga bör främst hanteras av de brottsbekämpande myndigheterna, men medlemsstaterna bör när det gäller portering av nummer kunna föreskriva de proportionerliga minimiåtgärder som är nödvändiga för att minimera riskerna och för att säkerställa att slutanvändarna åtnjuter skydd under hela porteringsförfarandet, bland annat genom att införa lämpliga sanktioner, utan att göra processen mindre attraktiv för slutanvändarna. Rätten att portera nummer bör inte begränsas av avtalsvillkor.

(282) För att säkerställa att byte och portering sker inom de tidsfrister som föreskrivs i detta direktiv bör medlemsstaterna föreskriva att slutanvändarna ska få ersättning från tillhandahållare på ett enkelt sätt och inom rimlig tid om ett avtal mellan en tillhandahållare och en slutanvändare inte iakttas. Dessa åtgärder bör stå i proportion till förseningen med avtalets fullgörande. Slutanvändarna bör åtminstone ersättas för förseningar på mer än en arbetsdag i samband med aktiveringen av tjänsten, porteringen av ett nummer eller ett avbrott i tjänsten, och när tillhandahållare uteblivit från överenskomna service- eller installationstillfällen. Ytterligare ersättning kan också ges i form av en automatisk minskning av ersättningen de i fall där den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sina tjänster till dess att den mottagande tillhandahållarens tjänster är aktiverade.

(283) Paket som åtminstone består av en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, samt andra tjänster, såsom allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, linjära sändningstjänster, maskin till maskin-tjänster eller terminalutrustning har blivit allt vanligare och är en viktig konkurrensfaktor. I detta direktiv bör ett paket anses föreligga i situationer där delarna i paketet tillhandahålls eller säljs av samma tillhandahållare inom ramen för samma eller ett närbesläktat eller anknytande avtal. Även om paket ofta medför fördelar för konsumenterna kan de göra ett byte svårare eller dyrare och öka risken för *inlåsning* i ett avtal. Om olika tjänster och terminalutrustning i ett paket omfattas av motstridiga regler om uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare, eller för avtalsmässiga åtaganden avseende förvärv av terminalutrustning, är konsumenterna i själva verket förhindrade att utöva sina rättigheter enligt detta direktiv att

byta till konkurrenskraftiga erbjudanden för hela eller delar av paketet. Vissa väsentliga bestämmelser i detta direktiv i fråga om kortfattad information om avtalet, insyn, avtalets löptid, uppsägning av avtal och byte av tillhandahållare bör därför tillämpas på alla delar av ett paket, däribland terminalutrustning, andra tjänster, såsom digitalt innehåll eller digitala tjänster och elektroniska kommunikationstjänster som inte direkt omfattas av tillämpningsområdet för dessa bestämmelser. Alla slutanvändarskyldigheter enligt detta direktiv i samband med en viss elektronisk kommunikationstjänst som tillhandahålls eller säljs som en separat tjänst bör också vara tillämpliga när tjänsten utgör en del av ett paket med minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst. Andra avtalsrelaterade frågor, som de rättsmedel som är tillämpliga i fall av bristande överensstämmelse med avtalet, bör omfattas av de regler som är tillämpliga på respektive beståndsdel i paketet, exempelvis av reglerna för avtal om försäljning av varor eller tillhandahållande av digitalt innehåll. Rätten att säga upp någon del av ett paket som omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst före utgången av de överenskomna avtalsvillkoren på grund av bristande överensstämmelse eller underlåtenhet att leverera bör ge konsumenten rätt att säga upp alla delarna i paketet. För att bibehålla möjligheten att enkelt byta tillhandahållare bör konsumenterna inte heller vara låsta vid en tillhandahållare genom en avtalsmässig faktisk förlängning av den ursprungliga bindningstiden.

(284) Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster har en skyldighet att ge tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation. Under exceptionella omständigheter, dvs. på grund av bristande teknisk genomförbarhet, kanske de inte kan ge tillgång till alarmeringstjänster eller information om varifrån samtalet kommer, eller till båda tjänsterna. I sådana fall bör de informera sina kunder ordentligt om detta i avtalet. Sådana tillhandahållare bör förse sina kunder med tydlig och transparent information i det inledande avtalet och uppdatera den vid eventuella ändringar av bestämmelserna om tillträde till alarmeringstjänster, till exempel när det gäller fakturor. Den informationen bör innehålla uppgifter om eventuella begränsningar av den geografiska täckningen, med utgångspunkt i de planerade tekniska driftsparametrarna för kommunikationstjänsten och den tillgängliga infrastrukturen. Om tjänsten inte tillhandahålls över en anslutning som är avsedd att tillhandahålla en tjänst av en viss kvalitet, bör informationen även innehålla uppgifter om i vilken utsträckning tillträdet och informationen om varifrån samtalet kommer är tillförlitliga i jämförelse med en tjänst som tillhandahålls över en sådan anslutning, med beaktande av den aktuella tekniken och de gällande kvalitetsstandarderna samt de parametrar för tjänsternas kvalitet som anges i detta direktiv.

(285) Slutanvändarna bör ha tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda betalningsmedel, från varje enhet som möjliggör nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, inbegripet när de använder roamingtjänster i en medlemsstat. Nödkommunikation är ett kommunikationsmedel som omfattar inte bara talkommunikationstjänster utan också sms, meddelandehantering, video eller andra typer av kommunikation, exempelvis realtidstext samt totalkonversationstjänster och samtalsförmedlande tjänster. Medlemsstaterna bör, med beaktande av alarmeringscentralernas kapacitet och tekniska utrustning, kunna besluta vilka nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som är lämpliga för alarmeringstjänster, inklusive möjligheten att begränsa dessa alternativ till talkommunikationstjänster och motsvarande för slutanvändare med funktionsnedsättning, eller lägga till ytterligare alternativ enligt överenskommelse med nationella alarmeringscentraler. Nödkommunikation kan utlösas på uppdrag av en person genom ett nödanrop i fordon eller eCall enligt definitionen i förordning (EU) 2015/758.

(286) Medlemsstaterna bör säkerställa att tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster tillhandahåller tillförlitligt och korrekt tillträde till alarmeringstjänster, med hänsyn tagen till nationella specifikationer och kriterier samt till nationella alarmeringscentralers kapacitet. Medlemsstaterna bör beakta alarmeringscentralernas förmåga att hantera nödkommunikation på fler än ett språk. Om den nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänsten inte tillhandahålls via en förbindelse som är avsedd att tillhandahålla en viss tjänstekvalitet, kan det hända att tjänstetillhandahållaren inte kan säkerställa att larmsamtal som går via deras tjänst överförs till den lämpligaste alarmeringscentralen med samma tillförlitlighet. För sådana nätoberoende tillhandahållare, dvs. tillhandahållare som inte är integrerade med en tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät, är det kanske inte alltid tekniskt möjligt att tillhandahålla lokaliseringsuppgifter. Medlemsstaterna bör säkerställa att standarder som garanterar korrekt och tillförlitlig dirigering och koppling till

alarmeringstjänster införs så snart som möjligt för att ge nätoberoende tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster möjlighet att uppfylla de skyldigheter som gäller tillträde till alarmeringstjänster och lokaliseringsuppgifter på en nivå som är jämförbar med vad som krävs av övriga tillhandahållare av sådana kommunikationstjänster. Om sådana standarder och tillhörande system för alarmeringscentraler ännu inte har införts bör tillhandahållare av nätoberoende nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster inte vara skyldiga att tillhandahålla tillträde till alarmeringstjänster, förutom om det är tekniskt möjligt eller ekonomiskt lönsamt. Detta kan till exempel inbegripa att en medlemsstat utser en enskild, central alarmeringscentral för att denna ska ta emot nödkommunikation. Tillhandahållarna bör dock informera slutanvändarna när tillträde till det gemensamma europeiska nödnumret 112 eller till lokaliseringsuppgifter inte stöds.

(287) I syfte att förbättra medlemsstaternas rapportering om och resultatmätning av hur larmsamtal besvaras och hanteras bör kommissionen vartannat år lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet om hur effektivt genomförandet av det gemensamma europeiska nödnumret 112 är.

(288) Medlemsstaterna bör vidta särskilda åtgärder för att säkerställa att alarmeringstjänster, inklusive det gemensamma europeiska nödnumret 112, är lika lättillgängliga för slutanvändare med funktionsnedsättning, särskilt döva användare och användare med hörselnedsättning, talsvårigheter eller dövblindhet och stämmer överens med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster. Detta kan omfatta tillhandahållande av särskild terminalutrustning för slutanvändare med funktionsnedsättning, när andra kommunikationssätt inte är lämpliga för dem.

(289) Det är viktigt att öka medvetenheten om det gemensamma europeiska nödnumret 112 för att förbättra säkerhetsskyddet för medborgare som reser inom unionen. Därför bör medborgare, vid resa inom någon medlemsstat, särskilt genom information i internationella bussterminaler, tågstationer, hamnar och flygplatser samt i telefonlistor, slutanvändar- och fakturainformation, informeras om att det gemensamma europeiska nödnumret 112 kan användas som enda nödnummer inom hela unionen. Ansvaret för detta ligger framför allt på medlemsstaterna, men kommissionen bör fortsätta att stödja och komplettera medlemsstaternas initiativ för att ytterligare öka kännedomen om det gemensamma europeiska nödnumret 112 och med jämna mellanrum utvärdera allmänhetens kännedom om detta nödnummer.

(290) Lokaliseringsuppgifter, som används i all nödkommunikation, förbättrar säkerhetsskyddet för slutanvändarna och hjälper alarmeringstjänsten i dess arbete, under förutsättning att förmedlingen av nödkommunikationsdata och därtill hörande data till alarmeringstjänsten garanteras genom det nationella systemet för alarmeringscentraler. Mottagandet och användningen av lokaliseringsuppgifter, som inbegriper både nätbaserade lokaliseringsuppgifter och, om sådana finns tillgängliga, förbättrade lokaliseringsuppgifter från terminaler, bör överensstämma med relevant unionsrätt om behandling av personuppgifter och säkerhetsåtgärder. Företag som tillhandahåller nätbaserad lokalisering bör göra lokaliseringsuppgifter tillgängliga för alarmeringstjänster så snart samtalet når den tjänsten, oberoende av vilken teknik som används. Lokaliseringsteknik som baserar sig på terminaler har dock visat sig vara betydligt mer exakt och kostnadseffektiv tack vare tillgången på uppgifter som tillhandahålls av Egnos (European Geostationary Navigation Overlay Service) och satellitnavigeringssystemet Galileo och andra globala satellitnavigeringssystem och wifi-data. Lokaliseringsuppgifter som fås från terminaler bör därför komplettera nätbaserade lokaliseringsuppgifter även om lokaliseringsuppgifter som fås från terminaler kanske blir tillgängliga först efter det att nödkommunikationen har upprättats. Medlemsstaterna bör säkerställa att lokaliseringsuppgifter som fås från terminaler, när sådana finns tillgängliga, görs tillgängliga för den lämpligaste alarmeringscentralen. Detta är kanske inte alltid möjligt, exempelvis när lokalisering inte finns att tillgå på terminalen eller genom de interpersonella kommunikationstjänster som används, eller när det inte är tekniskt möjligt att inhämta den informationen. Dessutom bör medlemsstaterna säkerställa att alarmeringscentralerna, när så är möjligt, kan samla in och hantera de

lokaliseringsuppgifter som finns tillgängliga. Fastställandet och överföringen av lokaliseringsuppgifter bör vara kostnadsfritt för både slutanvändaren och den myndighet som ansvarar för nödkommunikation, oavsett hur detta har fastställts, till exempel via terminalen eller via nätverket, och oberoende av överföringssätt, till exempel via röstkommunikation, sms eller ip-baserat.

(291) För att kunna hålla jämna steg med den tekniska utvecklingen när det gäller exakt information om varifrån samtalet kommer, likvärdigt tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigering av samtalet till den lämpligaste alarmeringscentralen, bör kommissionen ges befogenhet att genom en delegerad akt anta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet för nödkommunikation i unionen, såsom funktionella bestämmelser som anger den roll som spelas av olika parter i kommunikationskedjan, till exempel tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, nätoperatörer och alarmeringscentraler, samt tekniska bestämmelser som anger de tekniska metoderna för att följa de funktionella bestämmelserna. Dessa åtgärder bör inte påverka det sätt på vilket medlemsstaternas alarmeringstjänster är organiserade.

(292) En medborgare i en medlemsstat som behöver kontakta alarmeringstjänsten i en annan medlemsstat kan inte göra detta eftersom alarmeringstjänsten kanske inte har kontaktuppgifter till alarmeringstjänster i andra medlemsstater. En unionsomfattande, säker databas över nummer till en huvudansvarig alarmeringstjänst i varje land bör därför inrättas. Därför bör Berec upprätthålla en säker databas med E.164-nummer till medlemsstaternas alarmeringstjänster, om andra organisationer inte redan har en sådan databas, i syfte att säkerställa att alarmeringstjänster i en medlemsstat kan kontaktas av alarmeringstjänster i en annan.

(293) Nationell rätt har utvecklats i olika riktningar när det gäller sändningen av varningar till allmänheten via elektroniska kommunikationstjänster avseende överhängande eller pågående större nödsituationer och katastrofer. För att få till stånd en tillnärmning av rätten på detta område bör detta direktiv därför föreskriva att tillhandahållare av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster ska sända varningar till allmänheten till samtliga berörda slutanvändare, om system för varning av allmänheten finns. Berörda slutanvändare bör anses vara de slutanvändare som befinner sig i de geografiska områden som potentiellt påverkas av överhängande eller pågående större nödsituationer och katastrofer under varningsperioden, enligt vad som fastställts av de behöriga myndigheterna.

(294) När det har säkerställts att samtliga berörda slutanvändare nås på ett effektivt sätt, oberoende av bosättningsort eller bosättningsmedlemsstat, och den högsta datasäkerhetsnivån är uppnådd bör medlemsstaterna kunna föreskriva att varningar till allmänheten får utsändas via andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för utsändning eller via en mobil applikation som överförs via internetanslutningstjänster. I syfte att informera slutanvändare som reser in i en medlemsstat om förekomsten av ett sådant system för varningar till allmänheten bör medlemsstaten säkerställa att dessa slutanvändare automatiskt, utan onödigt dröjsmål och kostnadsfritt ges lättbegriplig information om hur man kan ta emot varningar till allmänheten, inklusive genom mobil terminalutrustning som inte medger användning av internetanslutningstjänster. Andra varningar till allmänheten än de som är beroende av mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster bör sändas till slutanvändarna på ett lättmottagligt sätt. När ett system för varning av allmänheten bygger på en applikation bör slutanvändarna inte vara tvungna att registrera sig hos myndigheterna eller applikationstillhandahållaren. Slutanvändarnas lokaliseringsuppgifter bör användas i enlighet med direktiv 2002/58/EG. Sändningen av varningar till allmänheten bör vara kostnadsfri för slutanvändarna. Vid sin översyn av genomförandet av detta direktiv skulle kommissionen även kunna bedöma om det är möjligt, i överensstämmelse med unionsrätten, och genomförbart att inrätta ett gemensamt unionsomfattande system för varningar till allmänheten för att varna allmänheten i händelse av en överhängande eller pågående katastrof eller allvarlig nödsituation i flera olika medlemsstater.

(295) Medlemsstaterna bör kunna fastställa huruvida förslag på andra alternativa system än sådana som går via mobila nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster verkligen är likvärdiga med sådana tjänster, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer. Sådana riktlinjer bör utarbetas i samråd med de myndigheter som ansvarar för

alarmeringscentraler för att säkerställa att experter på nödsituationer deltar i utformningen av dem och att det finns en samsyn mellan de olika medlemsstaternas myndigheter om vad som behövs för att säkerställa att sådana system för varning av allmänheten genomförs fullt ut i medlemsstaterna samtidigt som man säkerställer att unionens medborgare är effektivt skyddade när de reser i andra medlemsstater.

(296) I enlighet med målen i stadgan och i enlighet med skyldigheterna enligt Förenta nationernas konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning, bör i regelverket säkerställas att samtliga slutanvändare, inklusive slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre användare och användare med särskilda sociala behov, enkelt får likvärdigt tillträde till högkvalitativa och prismässigt överkomliga tjänster, oavsett var i unionen de bor. I förklaring 22 som fogas till slutakten till Amsterdamfördraget anges att unionens institutioner ska beakta behoven hos personer med funktionsnedsättning när åtgärder utarbetas enligt artikel 114 i EUF-fördraget.

(297) För att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan utnyttja konkurrensen och det urval av tjänstetillhandahållare som majoriteten av slutanvändare drar fördel av, bör de behöriga myndigheterna, när så är lämpligt och med hänsyn till de nationella förhållandena, samt efter samråd med slutanvändare med funktionsnedsättning, specificera konsumentskyddskrav för slutanvändare med funktionsnedsättning som måste uppfyllas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Dessa krav kan särskilt omfatta att tillhandahållare ska säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan utnyttja deras tjänster på samma villkor, inbegripet priser, tariffer och kvalitet, som de som erbjuds deras övriga slutanvändare, oberoende av eventuella extra kostnader för dessa tillhandahållare. Övriga krav kan gälla grossistarrangemang mellan tillhandahållare. För att undvika att tjänstetillhandahållare åläggs en orimlig börda bör de behöriga myndigheterna kontrollera om målen avseende lika tillträde och valmöjligheter kan uppnås utan sådana åtgärder.

(298) Som komplement till unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskrav för produkter och tjänster fastställs i detta direktiv nya förstärkta krav på överkomliga priser och tillgång med avseende på tillhörande terminalutrustning samt särskild utrustning och särskilda tjänster för slutanvändare med funktionsnedsättning. Motsvarande skyldighet i direktiv 2002/22/EG för medlemsstaterna att främja tillgången på terminalutrustning för användare med funktionsnedsättning har därför blivit föråldrad och bör upphävas.

(299) Effektiv konkurrens har utvecklats när det gäller tillhandahållandet av nummerupplysningstjänster och abonnentförteckningar bland annat enligt artikel 5 i kommissionens direktiv 2002/77/EG ([1]). För att upprätthålla denna effektiva konkurrens bör alla tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som tilldelar sina slutanvändare telefonnummer från en nummerplan fortsätta att vara skyldiga att tillhandahålla relevant information på ett skäligt, kostnadsorienterat och icke-diskriminerande sätt.

(300) Slutanvändarna bör informeras om sin rätt att bestämma huruvida de vill ingå i en abonnentförteckning. Tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster bör respektera slutanvändarnas beslut när uppgifter görs tillgängliga för tillhandahållare av katalogtjänster. Artikel 12 i direktiv 2002/58/EG säkerställer slutanvändarnas rätt till integritet när det gäller införandet av deras personliga upplysningar i en allmän abonnentförteckning.

(301) Åtgärder i grossistledet genom vilka uppgifter om slutanvändare tas med i databaser bör vara förenliga med säkerhetsåtgärder för skydd av personuppgifter enligt förordning (EU) 2016/679, inbegripet artikel 12 i direktiv 2002/58/EG. Tillhandahållandet av dessa uppgifter för tjänstetillhandahållare bör vara kostnadsbaserat, samtidigt som medlemsstaterna ges möjlighet att inrätta en central mekanism för att tillhandahålla övergripande samlad information till nummerupplysningstillhandahållare och ge tillträde till nätet på rimliga och transparenta

([1]) Kommissionens direktiv 2002/77/EG av den 16 september 2002 om konkurrens på marknaderna för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster (EGT L 249, 17.9.2002, s. 21).

villkor, för att säkerställa att slutanvändarna kan dra fullständig nytta av konkurrensen, vilket i stor utsträckning har gjort det möjligt att avlägsna återförsäljningsregleringen för dessa tjänster och tillhandahålla nummerupplysningstjänster på rimliga och transparenta villkor.

(302) Efter avskaffandet av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande nummerupplysningstjänster och eftersom det finns en fungerande marknad för sådana tjänster, är rätten till tillgång till nummerupplysningstjänster inte längre nödvändig. De nationella regleringsmyndigheterna bör dock fortfarande kunna införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar tillträde till slutanvändare för att upprätthålla tillträde och konkurrens på denna marknad.

(303) Slutanvändare bör kunna garanteras interoperabilitet för all utrustning som säljs inom unionen för radiomottagning i nya fordon i kategori M samt mottagning av digital television. Medlemsstaterna bör kunna kräva en lägsta nivå av harmoniserade standarder när det gäller sådan utrustning. Sådana standarder kan ibland anpassas mot bakgrund av den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen.

(304) Om medlemsstaterna beslutar att anta åtgärder i enlighet med direktiv (EU) 2015/1535 för interoperabilitet för radiomottagare för konsumenter, bör de kunna ta emot och återge radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning eller ip-nät, för att säkerställa bibehållen interoperabilitet. Detta kan också förbättra den allmänna säkerheten, genom att användarna får möjlighet att använda flera olika former av teknik för att få tillgång till och ta emot information vid nödsituationer i medlemsstaterna.

(305) Konsumenterna bör ges möjlighet att uppnå största möjliga anslutning till digitala tv-apparater. Interoperabilitet är ett begrepp som gradvis förändras på dynamiska marknader. Standardiseringsorganen bör göra sitt yttersta för att säkerställa att lämpliga standarder utvecklas i takt med den aktuella tekniken. Det är även viktigt att säkerställa att digitala tv-apparater är utrustade med anslutningsdon som kan överföra alla nödvändiga delar av den digitala signalen, inbegripet ljud- och videoströmmar, information om villkorad tillgång, tjänster, API och kopieringsskydd. Genom detta direktiv bör därför säkerställas att funktioner som har samband med eller genomförs i anslutningsdon inte begränsas av nätoperatörer, tjänstetillhandahållare eller tillverkare av utrustning och även fortsättningsvis utvecklas i linje med den tekniska utvecklingen. En gemensam standard för återgivning och presentation av anslutna tv-tjänster bör införas genom en marknadsstyrd mekanism, eftersom det skulle vara till fördel för konsumenterna. Medlemsstaterna och kommissionen bör kunna ta policyinitiativ som överensstämmer med fördraget i syfte att främja denna utveckling.

(306) Bestämmelserna om interoperabilitet för radio- och tv-utrustning för konsumenter utgör inget hinder för att bilradiomottagare i nya fordon i kategori M kan ta emot och återge radiotjänster som tillhandahålls via analog markbunden radiosändning och dessa bestämmelser hindrar inte medlemsstaterna från att införa skyldigheter för att säkerställa att digitala radiomottagare kan ta emot och återge analoga markbundna radiosändningar.

(307) Utan att det påverkar tillämpningen av unionsrätten hindrar detta direktiv inte medlemsstaterna från att anta tekniska bestämmelser som rör digital markbunden tv-utrustning, för att förbereda konsumenternas övergång till nya standarder för markbunden sändning och undvika utbud av utrustning som inte är förenlig med de standarder som ska införas.

(308) Medlemsstaterna bör ha möjlighet att fastställa proportionella skyldigheter avseende *sändningsplikt* (*must carry*) för företag som omfattas av deras jurisdiktion av legitima hänsyn till allmän ordning, men sådana skyldigheter bör dock endast införas om de är nödvändiga för att uppfylla de mål som avser allmänintresset och som medlemsstaterna klart fastställt i enlighet med unionsrätten och de bör vara proportionella och transparenta öppet redovisade. Det bör vara möjligt att tillämpa *sändningsplikt* på vissa angivna radio- och tv-sändningar och tilläggstjänster som tillhandahålls av en bestämd tillhandahållare av medietjänster. Den sändningsplikt som åläggs av medlemsstaterna bör vara rimlig, det vill säga att den bör vara proportionell och transparent mot bakgrund av klart fastställda mål

som avser allmänintresset. Medlemsstaterna bör ge en objektiv motivering till den *sändningsplikt* som de föreskriver i sin nationella lagstiftning för att säkerställa att denna plikt är transparent, proportionell och tydligt definierad. Sändningsplikten bör utformas på ett sådant sätt att det ger tillräckliga incitament till effektiva investeringar i infrastruktur.

(309) *Sändningsplikten* bör ses över regelbundet minst vart femte år för att hålla den aktuell i förhållande till den tekniska utvecklingen och marknadsutvecklingen och för att säkerställa att den fortsätter att vara proportionell i förhållande till de mål som ska nås. Sändningsplikten kan, där så är lämpligt, förenas med en bestämmelse om proportionell ersättning som bör fastställas i nationell lagstiftning. När så är fallet bör man i nationell rätt även fastställa vilken metod som ska tillämpas för att beräkna lämplig ersättning. I fråga om denna metod bör man undvika inkonsekvenser i förhållande till korrigeringsåtgärder avseende tillträde som nationella regleringsmyndigheter kan ålägga de tillhandahållare av överföringstjänster som används för sändning som har konstaterats ha ett betydande inflytande på marknaden. Om det i ett tidsbegränsat avtal som undertecknats före den 20 december 2018 föreskrivs en annan metod bör det vara möjligt att fortsätta att tillämpa den metoden under avtalets löptid. Om det inte finns en nationell bestämmelse om ersättning bör tillhandahållare av radio- eller tv-sändningar och tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät som används för överföringen av dessa radio- eller tv-sändningar genom avtal kunna fastställa en proportionell ersättning.

(310) Elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som används för distribution av radio- eller tv-sändningar till allmänheten inbegriper kabelnät, IP-tv, samt nät för satellitsändningar och markbundna sändningar. De kan också inbegripa andra nät i den mån ett betydande antal slutanvändare huvudsakligen använder sådana nät för att ta emot radio- och tv-sändningar. *Sändningsplikt* för analoga tv-sändningar bör övervägas endast om avsaknad av en sådan plikt skulle medföra betydande störningar för ett betydande antal slutanvändare eller om det inte finns några andra överföringssätt för vissa angivna tv-sändningar. *Sändningsplikt* kan omfatta överföring av tjänster som är särskilt utformade för att slutanvändare med funktionsnedsättning ska kunna få tillgång till dem på likvärdiga villkor. Tilläggstjänster omfattar följaktligen tjänster som är avsedda att förbättra tillgängligheten för slutanvändare med funktionsnedsättning, till exempel text-tv, textning för döva slutanvändare och slutanvändare med hörselnedsättning, syntolkning, uppläst textning och teckenspråkstolkning, och skulle vid behov kunna innefatta tillgång till relaterade rådata. Mot bakgrund av det ökande tillhandahållandet och mottagandet av internetanslutna tv-tjänster och den fortsatta betydelsen av EPG:er för slutanvändarens valfrihet kan överföringen av programrelaterade uppgifter som är nödvändiga för att stödja uppkopplade tv-tjänster och EPG omfattas av *sändningsplikt*. Sådana programrelaterade uppgifter bör kunna innehålla information om programmets innehåll och hur man kommer åt detta, men inte själva programinnehållet.

(311) Nummerpresentation är i regel tillgänglig i moderna telefonväxlar och kan därför i allt större utsträckning tillhandahållas till låg kostnad eller utan kostnad. Medlemsstaterna behöver inte införa skyldigheter om att tillhandahålla sådana tjänster när de redan finns tillgängliga. I direktiv 2002/58/EG slås vakt om användarnas integritet när det gäller specificerad fakturering genom att ge dem möjlighet att skydda sin integritet när nummerpresentation genomförs. Utvecklingen av dessa tjänster på alleuropeisk grund skulle gynna konsumenterna och främjas genom detta direktiv. Det är vanligt att tillhandahållare av internetanslutningstjänster tillhandahåller kunden en e-postadress som innehåller tillhandahållarens kommersiella namn eller varumärke. För att säkerställa att slutanvändare inte drabbas av inlåsningseffekter kopplade till risken för att förlora tillgång till e-post vid byte av internetanslutningstjänst bör medlemsstaterna kunna införa skyldigheter för tillhandahållare av sådana tjänster att, på begäran, antingen ge tillgång till e-posten eller överföra e-post som skickats till det eller de berörda e-postkontona. Denna funktion bör tillhandahållas kostnadsfritt och under en tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser lämplig.

(312) Medlemsstaterna kommer genom offentliggörande av information att säkerställa att både befintliga och potentiella marknadsaktörer förstår sina rättigheter och skyldigheter och vet var de kan få närmare relevanta upplysningar. Ett offentliggörande av information i de nationella officiella tidningarna hjälper berörda parter i andra medlemsstater att hitta de relevanta upplysningarna.

(313) Kommissionen bör övervaka avgifter som bidrar till att avgöra priset för slutanvändarna och offentliggöra information om sådana avgifter för att säkerställa att den alleuropeiska marknaden för elektroniska kommunikationstjänster fungerar väl och effektivt.

(314) För att avgöra om unionsrätten tillämpas på ett korrekt sätt behöver kommissionen veta vilka företag som anses ha betydande inflytande på marknaden och vilka skyldigheter som de nationella regleringsmyndigheterna infört för marknadsaktörerna. Medlemsstaterna måste därför, utöver offentliggörandet på nationell nivå, lämna dessa uppgifter till kommissionen. När medlemsstaterna åläggs att översända uppgifter till kommissionen, bör de kunna göra elektroniskt under förutsättning av överenskommelse om lämpliga förfaranden för autentisering.

(315) För att beakta marknadsutvecklingen och den sociala och tekniska utvecklingen, inbegripet utvecklingen av tekniska standarder, för att hantera riskerna för nätens och tjänsternas säkerhet och för att säkerställa effektiv tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation bör befogenheten att anta akter i enlighet med artikel 290 i EUF-fördraget delegeras till kommissionen när det gäller att fastställa en enhetlig högsta taxa för röstsamtalsterminering i grossistledet på marknaderna för fasta och mobila nät, anta åtgärder som avser nödkommunikation i unionen och anpassa bilagorna till detta direktiv. Det är särskilt viktigt att kommissionen genomför lämpliga samråd under sitt förberedande arbete, inklusive på expertnivå, och att dessa samråd genomförs i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning av den 13 april 2016 ([1]). För att säkerställa lika stor delaktighet i förberedelsen av delegerade akter erhåller Europaparlamentet och rådet alla handlingar samtidigt som medlemsstaternas experter, och deras experter ges systematiskt tillträde till möten i kommissionens expertgrupper som arbetar med förberedelse av delegerade akter.

(316) För att säkerställa enhetliga villkor för genomförandet av detta direktiv bör kommissionen tilldelas genomförandebefogenheter att anta beslut för att komma till rätta med gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstater, att identifiera ett harmoniserad eller samordnad strategi för att åtgärda inkonsekvent genomförande av allmänna regleringsstrategier från nationella regleringsmyndigheters sida när det gäller reglering av marknader för elektronisk kommunikation samt nummer, inklusive nummerserier, nummerportabilitet och portabilitet av identifierare, översättningssystem för nummer och adresser samt tillträde till alarmeringstjänster genom det gemensamma europeiska nödnumret 112, att göra tillämpningen av standarder eller specifikationer obligatorisk, eller stryka standarder eller specifikationer från den obligatoriska delen av förteckningen över standarder, att anta tekniska och organisatoriska åtgärder för att korrekthantera risker för säkerhet för nät och tjänster, samt de förhållanden, format och förfaranden som är tillämpliga på anmälan av säkerhetsincidenter, att ange relevanta detaljer om individuella nyttjanderätter som är allmänt tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format när nyttjanderätterna till radiospektrum skapas för att ange de fysiska och tekniska egenskaperna hos trådlösa accesspunkter med kort räckvidd, att auktorisera eller hindra en nationell regleringsmyndighet från att införa, för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, vissa skyldigheter när det gäller tillträde eller samtrafik, att harmonisera specifika nummer eller nummerserier för att ta itu med ej tillgodosedd gränsöverskridande eller alleuropeisk efterfrågan på nummerresurser, och att fastställa den sammanfattning av avtalet som ska tillhandahållas konsumenter. Dessa befogenheter bör utövas i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 ([2]).

(317) Slutligen bör kommissionen vid behov, efter att ha tagit största möjliga hänsyn till Berecs yttrande, kunna anta rekommendationer som gäller identifiering av relevanta produkt- och tjänstemarknader, anmälningar enligt förfarandet för konsolidering av den inre marknaden och en harmoniserad tillämpning av bestämmelserna i regelverket.

(318) Kommissionen bör se över direktivets funktionssätt med jämna mellanrum, främst i syfte att avgöra behovet av ändringar med hänsyn till den tekniska utvecklingen eller ändrade marknadsvillkor.

([1]) EUT L 123, 12.5.2016, s. 1.
([2]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 av den 16 februari 2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter (EUT L 55, 28.2.2011, s. 13).

(319) Vid sin översyn av hur detta direktiv fungerar bör kommissionen göra en bedömning av huruvida det med tanke på marknadsutvecklingen samt konkurrensen och konsumentskyddet även i fortsättningen behövs bestämmelser om sektorsspecifik förhandsreglering eller om dessa bestämmelser bör ändras eller upphävas. Eftersom det genom detta direktiv införs nya metoder för reglering av sektorer för elektronisk kommunikation, såsom möjligheten att utvidga tillämpningen av symmetriska skyldigheter bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten och regleringen av saminvesteringar bör särskild hänsyn tas till bedömningen av hur dessa fungerar.

(320) Ytterligare teknisk utveckling och marknadsutveckling, i synnerhet vad gäller användningen av olika elektroniska kommunikationstjänster och dessas förmåga att säkerställa ett effektivt tillträde till alarmeringstjänster, skulle kunna äventyra uppnåendet av målen i detta direktiv vad gäller slutanvändares rättigheter. Berec bör därför övervaka denna utveckling i medlemsstaterna och regelbundet offentliggöra yttranden som innefattar en bedömning av utvecklingens påverkan på den praktiska tillämpningen av de bestämmelser i detta direktiv som avser slutanvändare. Kommissionen bör, med största möjliga beaktande av Berecs yttrande, offentliggöra en rapport och lägga fram ett lagstiftningsförslag där den anser att det är nödvändigt för att säkerställa att målen för detta direktiv uppnås.

(321) Direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG, 2002/22/EG och artikel 5 i beslut nr 243/2012/EU bör upphävas.

(322) Kommissionen bör övervaka övergången från nuvarande regelverk till det nya regelverket.

(323) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att åstadkomma ett harmoniserat och förenklat regelverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster, för villkoren för auktorisering av nät och tjänster, för radiospektrumanvändning och nummerresurser, för tillträde till och samtrafik mellan elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter och för skydd av slutanvändare inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdens omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.

(324) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument [1] har medlemsstaterna åtagit sig att, i de fall detta är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

(325) Skyldigheten att införliva detta direktiv med nationell lagstiftning bör endast gälla de bestämmelser som utgör en innehållsmässig ändring i förhållande till de upphävda direktiven. Skyldigheten att införliva de oförändrade bestämmelserna följer av de upphävda direktiven.

(326) Detta direktiv bör inte påverka medlemsstaternas skyldigheter vad gäller de tidsfrister för införlivande med nationell lagstiftning och de datum för tillämpningen av direktiven som anges i del B i bilaga XII.

[1] EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

DEL I

RAM (ALLMÄNNA REGLER FÖR ORGANISATIONEN AV SEKTORN)

AVDELNING I

TILLÄMPNINGSOMRÅDE, SYFTE OCH MÅL, DEFINITIONER

KAPITEL I

Syfte, mål och definitioner

Artikel 1

Syfte, tillämpningsområde och mål

1. Genom detta direktiv inrättas ett harmoniserat ramverk för elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter, tillhörande tjänster och vissa aspekter av terminalutrustning. I detta direktiv fastställs uppgifter för nationella regleringsmyndigheter och, i tillämpliga fall, för andra behöriga myndigheter och inrättas en rad förfaranden för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av regelverket inom hela unionen.

2. Målen med detta direktiv är att

a) genomföra en inre marknad för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som leder till anläggning och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, hållbar konkurrens och interoperabilitet för elektroniska kommunikationstjänster, tillgänglighet, säkerhet för nät och tjänster samt nytta för slutanvändare,

b) genom effektiv konkurrens och valmöjligheter säkerställa att allmänt tillgängliga tjänster av god kvalitet och till ett överkomligt pris tillhandahålls i hela unionen, att hantera situationer där behoven hos slutanvändare, inbegripet slutanvändare med funktionsnedsättning så att de kan ha tillträde till tjänsterna på samma villkor som andra, inte tillgodoses på ett tillfredsställande sätt av marknaden och att fastställa de nödvändiga rättigheterna för slutanvändare.

3. Detta direktiv påverkar inte

a) skyldigheter som följer av nationell rätt i överensstämmelse med unionsrätten, eller direkt av unionsrätten, med avseende på sådana tjänster som tillhandahålls med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,

b) åtgärder som i överensstämmelse med unionsrätten vidtagits på unionsnivå eller nationell nivå för att uppnå mål av allmänt intresse, särskilt när det gäller skydd av personuppgifter och integritetsskydd, reglering av innehåll och audiovisuell politik,

c) åtgärder som medlemsstater vidtagit för ändamål som rör allmän ordning och säkerhet samt försvar,

d) förordningarna (EU) nr 531/2012 och (EU) 2015/2120 och direktiv 2014/53/EU.

4. Kommissionen, Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (nedan kallat *Berec*) och de berörda myndigheterna ska säkerställa att deras behandling av personuppgifter sker i enlighet med unionens dataskyddsbestämmelser.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *elektroniskt kommunikationsnät*: system för överföring, oberoende av om det bygger på en permanent infrastruktur eller en centralt administrerad kapacitet eller inte, och i tillämpliga fall utrustning för koppling eller dirigering samt andra resurser, inbegripet nätelement som inte är aktiva, som medger överföring av signaler via tråd, via radio, på optisk väg eller via andra elektromagnetiska överföringsmedier, däribland satellitnät, fasta nät (kretskopplade och paketkopplade, inbegripet internet) och mobilnät, elnätssystem i den utsträckning dessa används för signalöverföring, nät för radio- och tv-utsändning samt kabel-tv-nät, oberoende av vilken typ av information som överförs,

2. *nät med mycket hög kapacitet*: antingen ett elektroniskt kommunikationsnät som helt består av fiberoptiska element åtminstone fram till distributionspunkten på betjäningsplatsen eller ett elektroniskt kommunikationsnät som under normala högtrafikförhållanden kan erbjuda liknande nätprestanda i fråga om tillgänglig ned- och upplänksbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter; nätprestandan kan anses vara liknande oberoende av om slutanvändarens upplevelse varierar på grund av de olika inneboende egenskaperna hos det medium genom vilket nätet slutligen förbinds med nätanslutningspunkten,

3. *gränsöverskridande marknader*: marknader som fastställs i enlighet med artikel 65 och som omfattar unionen eller en betydande del därav och är belägna i mer än en medlemsstat,

4. *elektronisk kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning via elektroniska kommunikationsnät och som omfattar, med undantag av tjänster i form av tillhandahållande av innehåll som överförts med hjälp av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller utövande av redaktionellt ansvar över sådant innehåll, följande typer av tjänster:

   a) *internetanslutningstjänst* enligt definitionen i artikel 2.2 i förordning (EU) 2015/2120,

   b) interpersonell kommunikationstjänst, och

   c) tjänster som helt eller huvudsakligen utgörs av överföring av signaler, såsom överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster och för utsändningstjänster,

5. *interpersonell kommunikationstjänst*: en tjänst som vanligen tillhandahålls mot ersättning och som möjliggör direkt interpersonellt och interaktivt informationsutbyte via elektroniska kommunikationsnät mellan ett begränsat antal personer, varigenom de personer som inleder eller deltar i kommunikationen bestämmer vem eller vilka som ska vara mottagare av denna; den inbegriper inte tjänster som möjliggör interpersonell och interaktiv kommunikation enbart som en extrafunktion av mindre betydelse som är direkt kopplad till en annan tjänst,

6. *nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst*: en interpersonell kommunikationstjänst som använder allmänt tilldelade nummerresurser, närmare bestämt ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner, eller som möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

7. *nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst*: en interpersonell kommunikationstjänst som inte använder allmänt tilldelade nummerresurser, närmare bestämt ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner, eller som inte möjliggör kommunikation med ett eller flera nummer i nationella eller internationella nummerplaner,

8. *allmänt elektroniskt kommunikationsnät*: elektroniskt kommunikationsnät som helt eller huvudsakligen används för att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och som stöder informationsöverföring mellan nätanslutningspunkter,

9. *nätanslutningspunkt*: den fysiska punkt vid vilken en slutanvändare ansluts till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät och vilken, när det gäller nät där man använder sig av koppling och dirigering, identifieras med hjälp av en särskild nätadress och kan vara knuten till en slutanvändares nummer eller namn,

10. *tillhörande faciliteter*: tillhörande tjänster, fysisk infrastruktur och andra faciliteter eller komponenter i samband med ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster via det nätet eller den tjänsten, eller har möjlighet att göra detta, och inbegriper byggnader eller tillträde till byggnader, ledningar i byggnader, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, kanalisation, rör, master, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp,

11. *tillhörande tjänst*: tjänst som hör till ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst och som möjliggör eller stöder tillhandahållande av tjänster, eget tillhandahållande eller automatiserat tillhandahållande via det nätet eller den tjänsten, eller har möjlighet att göra detta, och inbegriper nummeröversättning eller system med motsvarande funktion, system för villkorad tillgång och elektroniska programguider (EPG:er) samt andra tjänster, såsom identitet, lokalisering och närvarotjänster,

12. *system för villkorad tillgång*: tekniska åtgärder, autentiseringssystem och/eller arrangemang som endast medger tillträde till en skyddad radio- eller tv-utsändningstjänst i en form som kan uppfattas efter abonnemang eller annan form av på förhand utfärdat enskilt tillstånd,

13. *användare*: en fysisk eller juridisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst,

14. *slutanvändare*: en användare som inte tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster,

15. *konsument*: varje fysisk person som använder eller efterfrågar en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för ändamål som ligger utanför dennes näringsverksamhet, affärsverksamhet, hantverk eller yrke,

16. *tillhandahållande av ett elektroniskt kommunikationsnät*: etablering, drift, kontroll eller tillgängliggörande av ett sådant nät,

17. *förbättrad digital tv-utrustning*: digitalboxar som är avsedda att anslutas till tv-apparater eller integrerade digital-tv-apparater, som kan ta emot digitala interaktiva tv-tjänster,

18. *gränssnitt för applikationsprogrammering* eller *API*: gränssnitt mellan applikationsprogram, som tillhandahålls av sändningsföretag eller tjänstetillhandahållare, samt resurser i den förbättrade digital-tv-utrustningen för digitala tv- och radiotjänster,

19. *radiospektrumallokering*: fastställande av ett visst frekvensband för användning av en eller flera typer av radiokommunikationstjänster, där det är lämpligt, på bestämda villkor,

20. *skadlig störning*: en störning som äventyrar en radionavigeringstjänst eller annan säkerhetstjänst eller som i övrigt allvarligt försämrar, hindrar eller upprepade gånger stör en radiokommunikationstjänst som tillhandahålls i enlighet med tillämplig internationell reglering, unionslagstiftning eller nationell lagstiftning,

21. *säkerhet för nät och tjänster*: elektroniska kommunikationsnäts och kommunikationstjänsters förmåga att vid en viss tillförlitlighetsnivå motstå åtgärder som undergräver tillgängligheten, riktigheten, integriteten eller konfidentialiteten hos dessa nät och tjänster, hos lagrade eller överförda eller behandlade uppgifter eller hos de närliggande tjänster som erbjuds genom eller är tillgängliga via dessa elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

22. *allmän auktorisation*: ett rättsligt ramverk som upprättats av en medlemsstat för att säkerställa rättigheter för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och genom vilken det fastställs sektorsspecifika skyldigheter som kan gälla för alla eller vissa typer av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med detta direktiv,

23. *trådlös accesspunkt med kort räckvidd*: liten trådlös nätanslutningsutrustning med låg effekt och kort räckvidd, som använder licensbelagt radiospektrum eller licensfritt radiospektrum eller en kombination av dessa, som kan användas som en del av ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät, som kan vara utrustad med en eller flera antenner med låg visuell inverkan och som gör det möjligt för användare att få trådlös tillgång till elektroniska kommunikationsnät oberoende av den underliggande nättopologin för mobila eller fasta nät,

24. *trådlöst lokalt nät* (*radio local area network – RLAN*): trådlöst kommunikationssystem med låg effekt och kort räckvidd, med låg risk för störningar på andra sådana system som utnyttjas av andra användare i omedelbar närhet av systemet, och vilket på icke-exklusiv grund använder harmoniserat radiospektrum,

25. *harmoniserat radiospektrum*: radiospektrum för vilket harmoniserade villkor för tillgång och effektiv användning har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG,

26. *delad användning av radiospektrum*: två eller flera användares tillträde för användning av samma frekvensband inom ramen för en fastställd delningsplan, godkänd på grundval av allmän auktorisation, individuella nyttjanderätter till radiospektrum eller en kombination därav, inbegripet regleringsstrategier såsom licensbelagt delat tillträde som syftar till att underlätta delad användning av ett frekvensband, enligt en bindande överenskommelse mellan alla inblandade parter som överensstämmer med delningsregler som ingår i deras nyttjanderätter till radiospektrum för att garantera förutsebara och tillförlitliga delningsplaner för alla användare och som inte påverkar tillämpningen av konkurrensrätt,

27. *tillträde*: när faciliteter eller tjänster görs tillgängliga för ett annat företag på fastställda villkor, med eller utan ensamrätt, i syfte att tillhandahålla elektroniska kommunikationstjänster, bland annat när de används för att leverera informationssamhällets tjänster eller utsändning av innehållstjänster; bland annat omfattas följande: tillträde till nätelement samt tillhörande faciliteter, vilket kan inbegripa fast eller icke-fast anslutning av utrustning (detta inbegriper i synnerhet tillträde till accessnätet och till faciliteter och tjänster som är nödvändiga för att tillhandahålla tjänster över accessnätet), tillträde till fysisk infrastruktur, inbegripet byggnader, kanalisation och master, tillträde till relevanta mjukvarusystem, inbegripet driftstödssystem, tillgång till informationssystem eller databaser för förbeställning, anskaffning, beställning, begäran om underhåll och reparation samt fakturering, tillträde till nummeröversättning eller system som erbjuder likvärdiga funktioner, tillträde till fasta nät och mobilnät, i synnerhet för roaming, tillträde till system för villkorad tillgång för digital-tv-tjänster och tillträde till virtuella nättjänster,

28. *samtrafik*: en särskild typ av tillträde som genomförs mellan operatörer av allmänna nät genom en fysisk och logisk sammankoppling av allmänna elektroniska kommunikationsnät som används av samma eller ett annat företag för att göra det möjligt för ett företags användare att kommunicera med samma eller ett annat företags användare eller få tillgång till tjänster som erbjuds av ett annat företag, där dessa tjänster kan tillhandahållas av de berörda parterna eller andra parter som har tillträde till nätet,

29. *operatör*: ett företag som tillhandahåller eller som har auktorisation för att tillhandahålla ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller tillhörande facilitet,

30. *accessnät*: den fysiska väg som används av signaler för elektronisk kommunikation och som förbinder nätanslutningspunkten med en korskoppling eller likvärdig facilitet i det fasta allmänna elektroniska kommunikationsnätet,

31. *samtal*: en förbindelse som upprättas genom en allmänt tillgänglig interpersonell kommunikationstjänst som möjliggör talkommunikation i båda riktningarna,

32. *talkommunikationstjänst*: en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst för uppringning och mottagning, direkt eller indirekt, av nationella eller nationella och internationella samtal via ett eller flera nummer inom en nationell eller internationell nummerplan,

33. *geografiskt nummer*: ett nummer i den nationella nummerplanen där en del av dess sifferstruktur har geografisk betydelse och används för dirigering av samtal till den fysiska nätanslutningspunkten,

34. *icke-geografiskt nummer*: ett nummer från en nationell nummerplan som inte är ett geografiskt nummer, exempelvis mobiltelefonnummer, frisamtalsnummer och betalsamtalsnummer,

35. *totalkonversationstjänst*: en multimedietjänst för realtidskonversation som tillhandahåller dubbelriktad symmetrisk realtidsöverföring av video, realtidstext och tal mellan användare på två eller flera platser,

36. *alarmeringscentral* (*public safety answering point – PSAP*): en fysisk plats där nödkommunikation först tas emot under ansvar av en myndighet eller en privat organisation som är erkänd av medlemsstaten,

37. *den lämpligaste alarmeringscentralen*: en alarmeringscentral som utsetts av ansvariga myndigheter som den alarmeringscentral som ska ta hand om nödkommunikation från ett visst område eller för nödkommunikation av en viss typ,

38. *nödkommunikation*: kommunikation med hjälp av interpersonella kommunikationstjänster mellan en slutanvändare och alarmeringscentralen med syftet att begära och ta emot nödhjälp från alarmeringstjänster,

39. *alarmeringstjänst*: en tjänst, som sådan erkänd av medlemsstaten, som tillhandahåller omedelbar och snabb assistans i situationer där det finns i synnerhet ett direkt hot mot liv och lem, enskildas hälsa eller folkhälsan eller allmän säkerhet, enskild eller offentlig egendom, eller miljön, i enlighet med nationell rätt,

40. *lokaliseringsuppgifter*: i ett allmänt mobilnät, behandlad data som härrör från nätinfrastruktur eller terminaler, som anger den geografiska positionen för en slutanvändarens mobila terminalutrustning och, i ett fast allmänt nät, data om nätanslutningspunktens fysiska adress,

41. *terminalutrustning*: terminalutrustning enligt definitionen i artikel 1.1 i kommissionens direktiv 2008/63/EG ([1]),

42. *säkerhetsincident*: en händelse med en faktisk negativ inverkan på säkerheten i elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

([1]) Kommissionens direktiv 2008/63/EG av den 20 juni 2008 om konkurrens på marknaderna för teleterminalutrustning (EUT L 162, 21.6.2008, s. 20).

KAPITEL II

Mål

Artikel 3

Allmänna mål

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter, i samband med att de fullgör de regleringsuppgifter som anges i detta direktiv, vidtar alla rimliga åtgärder som är nödvändiga och proportionella för att uppnå de mål som framgår av punkt 2. Medlemsstaterna, kommissionen, gruppen för radiospektrumpolitik (Radio Spectrum Policy Group, nedan kallad *RSPG*) och Berec ska också bidra till att dessa mål uppnås.

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska inom sina behörighetsområden bidra till att säkerställa genomförandet av sådan politik som syftar till att främja yttrande- och informationsfrihet, kulturell och språklig mångfald och mediemångfald.

2. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter samt Berec, kommissionen och medlemsstaterna ska inom ramen för detta direktiv eftersträva vart och ett av följande allmänna mål, vilka inte är listade i prioritetsordning:

a) Främja konnektivitet och tillträde till och nyttjande av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fasta, mobila och trådlösa nät, för alla medborgare och företag i unionen.

b) Främja konkurrens i tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter, inbegripet effektiv infrastrukturbaserad konkurrens, och i tillhandahållandet av elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande tjänster.

c) Bidra till utvecklingen av den inre marknaden genom att avlägsna återstående hinder för, och främja konvergens i villkoren för, investering i och tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster i hela unionen, genom att utveckla gemensamma regler och förutsebara regleringsstrategier, genom att understödja ändamålsenlig, effektiv och samordnad användning av radiospektrum, öppen innovation, upprättande och utveckling av transeuropeiska nät, tillhandahållande av, tillgång till och interoperabilitet för alleuropeiska tjänster, och slutanvändares möjlighet att nå varandra.

d) Främja unionsmedborgarnas intressen genom att säkerställa konnektivitet och utbredd tillgång till och utbrett utnyttjande av nät med mycket hög kapacitet, inbegripet fasta, mobila och trådlösa nät, och av elektroniska kommunikationstjänster, genom att möjliggöra maximalt utbyte när det gäller urval, pris och kvalitet på grundval av effektiv konkurrens, genom att upprätthålla säkerheten för nät och tjänster, genom att säkerställa en hög och gemensam skyddsnivå för slutanvändare med hjälp av erforderliga sektorsspecifika regler och genom att tillgodose behoven, exempelvis av överkomliga priser, hos särskilda samhällsgrupper, i synnerhet slutanvändare med funktionsnedsättning, äldre slutanvändare och slutanvändare med särskilda sociala behov samt av valmöjligheter och likvärdig tillgång för slutanvändare med funktionsnedsättning.

3. Om kommissionen fastställer riktmärken för och utarbetar rapporter om hur effektiva medlemsstaternas åtgärder är för att uppnå de mål som avses i punkt 2, ska kommissionen vid behov bistås av medlemsstater, nationella regleringsmyndigheter, Berec och RSPG.

4. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska, för att nå de politiska mål som avses i punkt 2 och som anges i denna punkt, bland annat

a) främja regulatorisk förutsebarhet genom att säkerställa en konsekvent regleringsstrategi under avpassade granskningsperioder och genom samarbete med varandra, med Berec, med RSPG och med kommissionen,

b) säkerställa att tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inte behandlas olika under lika omständigheter,

c) tillämpa unionsrätten på ett teknikneutralt sätt, i den mån som detta är förenligt med uppnåendet av målen i punkt 2,

d) främja effektiva investeringar och innovation som avser ny och förbättrad infrastruktur, inbegripet genom att säkerställa att man i samband med varje tillträdesskyldighet på lämpligt sätt beaktar den risk som investeringsföretagen ådrar sig, samt tillåta olika former av samarbeten mellan investerare och parter som söker tillträde i syfte att diversifiera investeringsrisken, samtidigt som det ska säkerställas att konkurrensen på marknaden och principen om icke-diskriminering bevaras,

e) ta vederbörlig hänsyn till de varierande förhållanden vad gäller infrastruktur, konkurrens och omständigheter för slutanvändare, särskilt konsumenter, som råder i de olika geografiska områdena inom en medlemsstat, inbegripet lokal infrastruktur som förvaltas av fysiska personer utan vinstintresse,

f) införa skyldigheter att förhandsreglera endast i den omfattning som är nödvändig för att säkra effektiv och hållbar konkurrens i slutanvändarnas intresse och lindra eller häva dessa så snart det villkoret har uppfyllts.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter verkar på ett opartiskt, objektivt, transparent, icke-diskriminerande och proportionellt sätt.

Artikel 4

Strategisk planering och samordning av radiospektrumpolitiken

1. Medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och kommissionen när det gäller strategisk planering, samordning och harmonisering av användningen av radiospektrum i unionen i enlighet med unionens politik för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för elektronisk kommunikation. Medlemsstaterna ska därför bland annat beakta faktorer i unionens politik som ekonomi, säkerhet, hälsa, allmänintresset, yttrandefrihet, kultur, vetenskap och sociala och tekniska aspekter samt radiospektrumanvändares olika intressen i syfte att optimera användningen av radiospektrum och för att undvika skadlig störning.

2. Genom att samarbeta med varandra och med kommissionen ska medlemsstaterna verka för en samordning av strategierna för radiospektrumpolitiken i unionen och, vid behov, harmoniserade villkor för tillgänglighet och effektiv användning av radiospektrum som är nödvändiga för upprättandet av och funktionen hos den inre marknaden för elektronisk kommunikation.

3. Via RSPG ska medlemsstaterna samarbeta med varandra och med kommissionen i enlighet med punkt 1, och med Europaparlamentet och rådet på deras begäran, för att understödja den strategiska planeringen och samordningen av strategierna för radiospektrumpolitiken i unionen genom att

a) utforma bästa praxis i radiospektrumrelaterade frågor med sikte på genomförandet av detta direktiv,

b) underlätta samordningen mellan medlemsstaterna med sikte på genomförandet av detta direktiv och annan unionsrätt och på att bidra till den inre marknadens utveckling,

c) samordna sina strategier för tilldelning och auktorisation av radiospektrumanvändning och offentliggöra rapporter eller yttranden i radiospektrumrelaterade frågor.

Berec ska delta i frågor som rör dess befogenheter inom marknadsreglering och konkurrens med avseende på radiospektrum.

4. Kommissionen, som i största möjliga utsträckning ska beakta yttrandet från RSPG, får för Europaparlamentet och rådet lägga fram lagstiftningsförslag i syfte att fastställa fleråriga program för radiospektrumpolitiken där de politiska riktlinjerna och målen för den strategiska planeringen och harmoniseringen av radiospektrumanvändningen i enlighet med detta direktiv ska anges, samt i syfte att frigöra harmoniserat radiospektrum för delad användning eller för användning som inte är föremål för individuella rättigheter.

AVDELNING II

INSTITUTIONELL STRUKTUR OCH STYRELSEFORMER

KAPITEL I

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter

Artikel 5

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla uppgifter som fastställs i detta direktiv fullgörs av en behörig myndighet.

Inom tillämpningsområdet för detta direktiv ska de nationella regleringsmyndigheterna ansvara för åtminstone följande uppgifter:

a) Genomföra förhandsreglering av marknaden, däribland införa tillträdes- och samtrafikskyldigheter.

b) Säkerställa lösning av tvister mellan företag.

c) Genomföra radiospektrumförvaltning och radiospektrumbeslut eller, när dessa uppgifter har tilldelats andra behöriga myndigheter, ge råd om marknadsutformnings- och konkurrensaspekter i nationella processer för nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

d) Bidra till skyddet av slutanvändares rättigheter i sektorn för elektronisk kommunikation, i relevanta fall i samverkan med andra behöriga myndigheter.

e) Bedöma och noga övervaka marknadsutformnings- och konkurrensfrågor vad gäller öppen internetanslutning.

f) Bedöma den oskäliga bördan och beräkna nettokostnaden för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster.

g) Säkerställa nummerportabilitet mellan tillhandahållare.

h) Utföra alla andra uppgifter som enligt detta direktiv är förbehållna de nationella regleringsmyndigheterna.

Medlemsstaterna får tilldela nationella regleringsmyndigheter andra uppgifter som föreskrivs i detta direktiv och i annan unionsrätt, särskilt de som rör marknadskonkurrens eller marknadsinträde, såsom allmän auktorisation, och de som rör eventuella roller som tilldelats Berec. När de uppgifter som avser marknadskonkurrens eller marknadsinträde tilldelas andra behöriga myndigheter ska de sträva efter att samråda med den nationella regleringsmyndigheten innan de fattar beslut. I syfte att bidra till Berecs uppgifter ska nationella regleringsmyndigheter ha rätt att samla in nödvändiga data och annan information från marknadsaktörerna.

Medlemsstaterna får också tilldela nationella regleringsmyndigheter andra uppgifter på grundval av nationell rätt, inklusive nationell rätt som genomför unionsrätt.

Medlemsstaterna ska vid införlivandet av detta direktiv särskilt främja stabiliteten i de nationella regleringsmyndigheternas befogenheter med avseende på den fördelning av uppgifter som följde av unionens regelverk för elektronisk kommunikation i dess lydelse efter 2009 års ändringar.

2. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter i samma medlemsstat eller i olika medlemsstater ska när så krävs ingå samarbetsöverenskommelser med varandra för att främja tillsynssamarbete.

3. Medlemsstaterna ska offentliggöra de uppgifter som ska utföras av nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter i lätt åtkomlig form, i synnerhet när sådana uppgifter ges till fler än ett organ. Medlemsstaterna ska i lämpliga fall säkerställa samråd och samarbete mellan sådana myndigheter, och mellan sådana myndigheter och nationella myndigheter som har ansvar för genomförandet av konkurrensrätt eller konsumenträtt, i frågor av gemensamt intresse. Om mer än en myndighet har behörighet i sådana ärenden ska medlemsstaterna säkerställa att varje myndighets respektive uppgifter offentliggörs i lätt åtkomlig form.

4. Medlemsstaterna ska till kommissionen anmäla alla nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som tilldelas uppgifter enligt detta direktiv samt deras respektive ansvarsområden, liksom alla ändringar av dessa.

Artikel 6

Nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters oberoende

1. Medlemsstaterna ska garantera sina nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters oberoende genom att säkerställa att de är rättsligt åtskilda från och verksamhetsmässigt oberoende av alla fysiska och juridiska personer som tillhandahåller nät, utrustning eller tjänster för elektronisk kommunikation. Medlemsstater som behåller äganderätten till eller kontrollen över företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan regleringsverksamheten och sådan verksamhet som har samband med ägande eller kontroll.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter utövar sina befogenheter på ett sätt som är opartiskt, transparent och punktligt. Medlemsstaterna ska säkerställa att de har tillräckliga tekniska och ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de tilldelats.

Artikel 7

Utnämning och avsättning av medlemmar i nationella regleringsmyndigheter

1. Chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall medlemmarna i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom en nationell regleringsmyndighet eller deras suppleanter, ska utses för en mandatperiod på minst tre år bland personer vars auktoritet och yrkeserfarenhet är allmänt kända, på grundval av meriter, kompetens, kunskap och erfarenhet och efter ett öppet och transparent urvalsförfarande. Medlemsstaterna ska säkerställa kontinuiteten i beslutsfattandet.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall medlemmar i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom den nationella regleringsmyndigheten eller deras suppleanter, kan avsättas under mandatperioden enbart om de inte längre uppfyller de villkor som krävs för utförandet av de uppgifter som fastställts i nationell rätt innan de utsågs.

3. Beslutet att avsätta den berörda nationella regleringsmyndighetens chef, eller i förekommande fall medlemmar i det kollegiala organ som fyller denna funktion inom regleringsmyndigheten, ska offentliggöras vid tidpunkten för avsättningen. Den avsatta chefen för den nationella regleringsmyndigheten, eller i förekommande fall de avsatta medlemmarna i det kollegiala organ som fyller den funktionen inom den nationella regleringsmyndigheten, ska erhålla en motivering. Om motiveringen inte offentliggörs ska den offentliggöras på den personens begäran. Medlemsstaterna ska säkerställa att detta beslut kan prövas av en domstol, både i fråga om faktiska och rättsliga omständigheter.

Artikel 8

Politiskt oberoende och ansvarsskyldighet för de nationella regleringsmyndigheterna

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 10 ska nationella regleringsmyndigheter agera oberoende och objektivt, inbegripet när de utarbetar interna förfaranden och organiserar personal, verka på ett transparent sätt som medger ansvarsskyldighet i enlighet med unionsrätten, och inte begära eller ta emot instruktioner från något annat organ i samband med utövandet av de uppgifter som tilldelats dem enligt nationell rätt som genomför unionsrätt. Detta ska inte hindra tillsyn i enlighet med nationell konstitutionell rätt. Endast överklagandeinstanser som inrättats i enlighet med artikel 31 ska ha befogenheter att upphäva eller undanröja de nationella regleringsmyndigheternas beslut.

2. Nationella regleringsmyndigheter ska årligen rapportera bland annat om situationen på marknaden för elektronisk kommunikation, om de beslut som de utfärdar, om sina personalresurser och ekonomiska resurser och om hur de resurserna fördelas samt om framtida planer. Deras rapporter ska offentliggöras.

Artikel 9

Nationella regleringsmyndigheters regleringskapacitet

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har separata årliga budgetar och självständigt ansvar för genomförandet av den anslagna budgeten. Budgetarna ska offentliggöras.

2. Utan att det påverkar skyldigheten att säkerställa att nationella regleringsmyndigheter har tillräckliga ekonomiska resurser och tillräckligt med personal för att kunna utföra de uppgifter de tilldelats, ska finansiell autonomi inte hindra tillsyn eller kontroll i enlighet med nationell konstitutionell rätt. All kontroll av de nationella regleringsmyndigheternas budget ska utövas på ett transparent sätt samt offentliggöras.

3. Medlemsstaterna ska även säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har tillräckliga ekonomiska resurser och tillräcklig personal för att aktivt kunna delta i och stödja Berec.

Artikel 10

Nationella regleringsmyndigheters deltagande i Berec

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de mål som uppställts för Berec om att främja mer samordning och enhetlighet i regleringen aktivt stöds av deras respektive nationella regleringsmyndigheter.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna, när de antar egna beslut om sina nationella marknader, i största möjliga utsträckning beaktar riktlinjer, yttranden, rekommendationer, gemensamma ståndpunkter, bästa praxis och metoder som antagits av Berec.

Artikel 11

Samarbete med nationella myndigheter

De nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter enligt detta direktiv och de nationella konkurrensmyndigheterna ska förse varandra med den information som krävs för tillämpningen av detta direktiv. När det gäller den information som utbyts ska unionens dataskyddsbestämmelser gälla, och den mottagande myndigheten ska säkerställa samma grad av konfidentialitet som den myndighet som lämnar informationen.

KAPITEL II

Allmän auktorisation

Avsnitt 1

Allmän del

Artikel 12

Allmän auktorisation för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med de villkor som anges i detta direktiv. För detta ändamål får medlemsstaterna hindra ett företag från att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster endast om detta är nödvändigt av de skäl som anges i artikel 52.1 i EUF-fördraget. Varje sådan begränsning av friheten att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster ska vara vederbörligen motiverad och anmälas till kommissionen.

2. Tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster får, utan att det påverkar de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 eller nyttjanderätten enligt artiklarna 46 och 94, endast underkastas allmän auktorisation.

3. Om en medlemsstat anser att ett anmälningskrav är motiverat för företag som omfattas av en allmän auktorisation får den medlemsstaten begära att sådana företag endast ska göra en anmälan till den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet. Medlemsstaten får inte kräva att sådana företag ska ha erhållit ett uttryckligt beslut eller någon annan administrativ handling från en sådan myndighet eller från någon annan myndighet innan de börjar utöva de rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen.

Företaget får inleda sin verksamhet direkt efter ingiven anmälan, om sådan krävs, om nödvändigt under förutsättning att bestämmelserna om nyttjanderätter enligt detta direktiv är uppfyllda.

4. Den anmälan som avses i punkt 3 får inte innefatta mer än att en fysisk eller juridisk person underrättar den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet om att personen har för avsikt att börja tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och lämnar det minimum av information som Berec och den myndigheten behöver för att kunna föra ett register eller en förteckning över tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Informationen ska vara begränsad till

a) tillhandahållarens namn,

b) tillhandahållarens rättsliga status, form och registreringsnummer, om tillhandahållaren är registrerad i ett handelsregister eller liknande offentligt register i unionen,

c) den geografiska adressen för tillhandahållarens huvudsakliga verksamhetsställe i unionen, om sådant finns, och, i tillämpliga fall, alla underordnade filialer inom en medlemsstat,

d) tillhandahållarens webbadress, i tillämpliga fall, som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster,

e) en kontaktperson och kontaktuppgifter,

f) en kortfattad beskrivning av de nät eller tjänster som tillhandahållaren avser att tillhandahålla,

g) de berörda medlemsstaterna, och

h) ett beräknat startdatum för verksamheten.

Medlemsstaterna får inte införa några ytterligare eller separata anmälningskrav.

För att anmälningskraven ska närma sig varandra ska Berec offentliggöra riktlinjer för anmälningsmallen och upprätthålla en unionsdatabas med de anmälningar som har överförts till de behöriga myndigheterna. I detta syfte ska de behöriga myndigheterna utan onödigt dröjsmål och på elektronisk väg vidarebefordra alla mottagna anmälningar till Berec. Anmälningar som görs till de behöriga myndigheterna före den 21 december 2020 ska vidarebefordras till Berec senast den 21 december 2021.

Artikel 13

Villkor som är knutna till den allmänna auktorisationen och till nyttjanderätter till radiospektrum och till nummerresurser samt särskilda skyldigheter

1. Den allmänna auktorisationen för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster samt nyttjanderätter till radiospektrum och nyttjanderätter till nummerresurser får endast omfattas av de villkor som är upptagna i bilaga I. Sådana villkor ska vara icke-diskriminerande, proportionella och transparenta. I fråga om nyttjanderätter till radiospektrum ska sådana villkor säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum och vara förenliga med artiklarna 45 och 51; i fråga om nyttjanderätter till nummerresurser ska de vara förenliga med artikel 94.

2. Särskilda skyldigheter som kan åläggas företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster enligt artiklarna 61.1, 61.5, 62, 68 och 83 eller dem som i enlighet med detta direktiv utsetts att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska i rättsligt avseende vara åtskilda från de rättigheter och skyldigheter som följer av den allmänna auktorisationen. För att uppnå insyn ska det i den allmänna auktorisationen hänvisas till de kriterier och förfaranden som gäller för att ålägga enskilda företag sådana särskilda skyldigheter.

3. Den allmänna auktorisationen ska innehålla enbart sådana villkor som är specifika för den sektorn och som anges i delarna A, B och C i bilaga I, och den får inte innehålla någon upprepning av villkor som gäller för företagen enligt annan nationell rätt.

4. Medlemsstaterna får inte upprepa de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen när de beviljar nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser.

Artikel 14

Intyg som kan underlätta utövandet av rätten att installera faciliteter och rättigheter till samtrafik

Behöriga myndigheter ska inom en vecka efter ett företags begäran därom utfärda standardiserade handlingar där det bekräftas, i förekommande fall, att företaget har lämnat in en anmälan enligt artikel 12.3. I dessa handlingar ska anges under vilka omständigheter företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med allmän auktorisation har rätt att ansöka om rätt att installera faciliteter, förhandla om samtrafik och få rätt till tillträde eller samtrafik, så att företaget lättare kan utöva dessa rättigheter exempelvis på andra myndighetsnivåer eller i förhållande till andra företag. Sådana handlingar kan också i lämpliga fall utfärdas automatiskt efter anmälan enligt artikel 12.3.

Avsnitt 2

Allmän auktorisation – rättigheter och skyldigheter

Artikel 15

Minimiförteckning över rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen

1. Företag som omfattas av den allmänna auktorisationen enligt artikel 12 ska ha rätt att

a) tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,

b) få sina ansökningar om den rätt att installera faciliteter som behövs bedömda i enlighet med artikel 43,

c) använda, med förbehåll för artiklarna 13, 46 och 55, radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster,

d) få sina ansökningar om nödvändiga nyttjanderätter till nummerresurser bedömda i enlighet med artikel 94.

2. När sådana företag tillhandahåller allmänheten elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster ska den allmänna auktorisationen ge dem rätt att

a) förhandla om samtrafik med och, i tillämpliga fall, få tillträde till eller samtrafik med andra tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga kommunikationstjänster som omfattas av en allmän auktorisation i unionen i enlighet med detta direktiv,

b) få en möjlighet att bli utsedda att tillhandahålla olika delar av den samhällsomfattande tjänsten eller täcka olika delar av det nationella territoriet i enlighet med artikel 86 eller 87.

Artikel 16

Administrativa avgifter

1. Administrativa avgifter som tas ut av företag som tillhandahåller ett elektroniskt kommunikationsnät eller kommunikationstjänst i enlighet med den allmänna auktorisationen eller som har beviljats nyttjanderätt ska

a) sammanlagt täcka enbart de administrativa kostnaderna för förvaltning, kontroll och genomdrivande av systemet med den allmänna auktorisationen, samt för de nyttjanderätter och särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, som får inbegripa kostnader för internationellt samarbete, harmonisering och standardisering, marknadsanalys, övervakning av efterlevnaden och annan kontroll av marknaden samt regleringsarbete som inbegriper utarbetande och genomförande av sekundärrätt och förvaltningsbeslut, till exempel beslut om tillträde och samtrafik, och

b) åläggas de enskilda företagen på ett objektivt, transparent och proportionellt sätt så att administrativa tilläggskostnader och därmed sammanhängande avgifter minimeras.

Medlemsstaterna får välja att inte tillämpa administrativa avgifter för företag vars omsättning är lägre än ett visst tröskelvärde eller vars verksamhet inte uppnår en minsta marknadsandel eller har en mycket begränsad territoriell räckvidd.

2. Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter tar ut administrativa avgifter ska de offentliggöra en årlig översikt över sina administrativa kostnader och den sammanlagda summan av uppburna avgifter. Om det finns en skillnad mellan summan av avgifterna och de administrativa kostnaderna ska lämpliga justeringar göras.

Artikel 17

Särredovisning och ekonomisk rapportering

1. Medlemsstaterna ska kräva att företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som har särskilda eller exklusiva rättigheter att tillhandahålla tjänster inom andra sektorer i samma eller någon annan medlemsstat ska

a) särredovisa de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i den utsträckning som det skulle ha krävts om verksamheterna i fråga hade bedrivits av juridiskt fristående enheter, så att alla kostnader och intäkter kan detaljredovisas, tillsammans med beräkningsunderlag och specifikationer för de tillämpade fördelningsmetoder som har att göra med sådana verksamheter, inklusive en specificerad uppdelning av kostnader för anläggningstillgångar och organisatoriska kostnader, eller

b) se till att strukturell separation råder mellan de verksamheter som har samband med tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

En medlemsstat får välja att inte tillämpa kraven i första stycket på företag vars årsomsättning inom verksamheter som har samband med elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i unionen är lägre än 50 miljoner EUR.

2. Om företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte omfattas av kraven i företagslagstiftningen och inte uppfyller kriterierna för små och medelstora företag enligt bestämmelserna om redovisning i unionsrätten ska deras ekonomiska rapporter utarbetas och underställas granskning av en fristående revisor samt offentliggöras. Granskningen ska utföras i enlighet med tillämpliga unionsbestämmelser och nationella bestämmelser.

Första stycket i denna punkt ska tillämpas också för den särredovisning som föreskrivs i punkt 1 första stycket a.

Avsnitt 3

Ändring och återkallande

Artikel 18

Ändring av rättigheter och skyldigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att rättigheter, villkor och förfaranden avseende allmänna auktorisationer och nyttjanderätter till radiospektrum eller till nummerresurser eller rättigheter att installera faciliteter får ändras endast i sakligt motiverade fall och på ett proportionellt sätt, i tillämpliga fall med beaktande av de särskilda villkor som är tillämpliga på överlåtbara nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser.

2. Utom i de fall då ändringarna är obetydliga och har överenskommits med innehavaren av rättigheterna eller den allmänna auktorisationen, ska anmälan om avsikten att företa sådana ändringar göras på lämpligt sätt. Berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, ska få en tillräcklig tidsfrist för att lämna synpunkter på de föreslagna ändringarna. Den perioden ska vara minst fyra veckor utom under exceptionella omständigheter.

Ändringar ska offentliggöras tillsammans med skälen för respektive ändring.

Artikel 19

Begränsning eller återkallande av rättigheter

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 30.5 och 30.6 får medlemsstaterna inte begränsa eller återkalla rättigheter att installera faciliteter eller nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser före utgången av den tidsperiod för vilken de beviljades, utom när detta är berättigat enligt punkt 2 i den här artikeln och, i tillämpliga fall, enligt bilaga I och enligt relevanta nationella bestämmelser om kompensation för återkallande av rättigheter.

2. I enlighet med behovet av att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller genomförandet av tekniska genomförandeåtgärder som antagits enligt artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG får medlemsstaterna tillåta begränsning eller återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum, inbegripet de rättigheter som avses i artikel 49 i detta direktiv, på grundval av på förhand fastställda och tydligt definierade förfaranden, i enlighet med principerna om proportionalitet och icke-diskriminering. I sådana fall får rättsinnehavarna, i lämpliga fall och i enlighet med unionsrätt och relevanta nationella bestämmelser, ersättas på lämpligt sätt.

3. En ändring i användningen av radiospektrum till följd av tillämpningen av artikel 45.4 eller 45.5 ska inte i sig utgöra tillräcklig grund för att återkalla en nyttjanderätt till radiospektrum.

4. Varje avsikt att begränsa eller återkalla rättigheter som följer av den allmänna auktorisationen eller individuella nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser utan rättsinnehavarens samtycke ska vara föremål för samråd med berörda parter i enlighet med artikel 23.

KAPITEL III

Tillhandahållande av information, kartläggningar och samrådsmekanism

Artikel 20

Begäran om information från företag

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, tillhörande faciliteter eller tillhörande tjänster tillhandahåller all den information, även ekonomisk information, som är nödvändig för att de nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter och Berec ska kunna säkerställa att bestämmelserna i, eller beslut eller yttranden som antas i enlighet med, detta direktiv och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 ([1]) följs. Nationella regleringsmyndigheter och, om det krävs för att de ska kunna fullgöra sina uppgifter, andra behöriga myndigheter, ska särskilt ha befogenheter att kräva att företagen lämnar information om framtida utvecklingar i nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som de tillhandahåller konkurrenter samt information om elektroniska kommunikationsnät och tillhörande faciliteter som är uppdelad på lokal nivå och tillräckligt detaljerad för att möjliggöra den geografiska kartläggningen och identifieringen av områden i enlighet med artikel 22.

Om den information som har samlats in i enlighet med första stycket är otillräcklig för att de nationella regleringsmyndigheterna, andra behöriga myndigheter och Berec ska kunna genomföra sina regleringsuppgifter enligt unionsrätten, får sådan information efterfrågas från andra relevanta företag som är aktiva inom sektorn för elektronisk kommunikation eller nära anknutna sektorer.

Företag som anses ha ett betydande inflytande på grossistmarknader kan också anmodas att lämna in redovisningsuppgifter om de slutkundsmarknader som är förbundna med de aktuella grossistmarknaderna.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1971 av den 11 december 2018 om inrättande av Organet för europeiska regleringsmyndigheter för elektronisk kommunikation (Berec) och Byrån för stöd till Berec (Berecbyrån), om ändring av förordning (EU) 2015/2120 och om upphävande av förordning (EG) nr 1211/2009 (se sidan 1 i detta nummer av EUT).

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter får begära information från de centrala informationspunkter som inrättas i enlighet med direktiv 2014/61/EU.

Varje begäran om information ska stå i proportion till uppgiftens utförande och innehålla en motivering.

Företagen ska tillhandahålla begärd information snabbt och enligt den tidsram och med den detaljeringsgrad som krävs.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter på motiverad begäran tillhandahåller kommissionen den information som är nödvändig för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt EUF-fördraget. Den information som kommissionen begär ska vara anpassad till vad som behövs för att den ska kunna fullgöra sina uppgifter. Om den information som ges hänför sig till information som tidigare lämnats av företagen på begäran av myndigheten, ska de företagen informeras om detta. I den mån det behövs och om inte den myndighet som tillhandahåller informationen inkommit med en uttrycklig och motiverad begäran om motsatsen får kommissionen göra den information som lämnas tillgänglig för en annan sådan myndighet i en annan medlemsstat.

Om inte annat följer av kraven i punkt 3 ska medlemsstaterna säkerställa att den information som lämnas till en myndighet kan göras tillgänglig för en annan sådan myndighet i samma eller i en annan medlemsstat och för Berec efter en välgrundad ansökan, när det är nödvändigt för att endera myndigheten, eller Berec, ska kunna fullgöra sitt ansvar enligt unionsrätten.

3. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet anser att information som samlats in enligt punkt 1, inbegripet information som samlats in inom ramen för en geografisk kartläggning, är konfidentiell i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter ska kommissionen, Berec och andra berörda behöriga myndigheter säkerställa denna konfidentialitet. Sådan konfidentialitet får inte hindra ett informationsutbyte i rätt tid mellan den behöriga myndigheten, kommissionen, Berec och andra berörda behöriga myndigheter för ändamål som gäller översyn, övervakning och tillsyn av tillämpningen av detta direktiv.

4. Medlemsstaterna ska, i överensstämmelse med nationella bestämmelser om allmänhetens tillgång till information och i enlighet med unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter och skydd av personuppgifter, säkerställa att nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter offentliggör information som kan bidra till en öppen marknad med fungerande konkurrens.

5. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska offentliggöra de villkor som gäller för allmänhetens tillgång till den information som avses i punkt 4, inklusive förfaranden för att erhålla sådan tillgång.

Artikel 21

Uppgifter som krävs avseende den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter och särskilda skyldigheter

1. Utöver sådan information som begärs i enlighet med artikel 20 och uppgifts- och rapporteringsskyldigheter som följer av annan nationell rätt än den allmänna auktorisationen får nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter kräva att företagen tillhandahåller uppgifter avseende den allmänna auktorisationen, nyttjanderätter eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2 som står i proportion till syftet och är sakligt motiverade i synnerhet med avseende på

a) systematisk kontroll eller kontroll i enskilda fall, av att villkor 1 i del A, villkoren 2 och 6 i del D, och villkoren 2 och 7 i del E, i bilaga I, samt de skyldigheter som avses i artikel 13.2, är uppfyllda,

b) kontroll i enskilda fall av att villkoren i bilaga I är uppfyllda när det mottagits klagomål eller när den behöriga myndigheten av andra skäl misstänker att något villkor inte uppfylls eller när den behöriga myndigheten på eget initiativ gör en utredning,

c) förfaranden för och bedömning av framställningar om beviljande av nyttjanderätter,

d) offentliggörande av jämförande kvalitets- och prisöversikter över tjänsterna till gagn för konsumenterna,

e) kollationering av klart definierade statistisk, rapporter eller studier,

f) de marknadsanalyser som avses i detta direktiv, inbegripet uppgifter om de marknader i efterföljande led eller de slutkundsmarknader som har förbindelse med eller anknytning till de analyserade marknaderna,

g) tryggandet av en effektiv användning och säkerställande av en ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum och av nummerresurser,

h) utvärdering av sådan framtida utveckling av nät och tjänster som kan påverka de grossisttjänster som gjorts tillgängliga för konkurrenter, den geografiska täckningen, den konnektivitet som är tillgänglig för slutanvändare eller identifieringen av områden i enlighet med artikel 22,

i) genomförande av geografiska kartläggningar,

j) svar på motiverade framställningar om uppgifter från Berec.

De uppgifter som avses i första stycket leden a och b och d–j får inte begäras in före ett marknadsinträde eller som villkor för detta.

Berec får vid behov ta fram mallar för begäran om uppgifter för att möjliggöra en samlad presentation och analys av de uppgifter som erhållits.

2. I fråga om nyttjanderätter till radiospektrum ska de uppgifter som avses i punkt 1 särskilt vara kopplade till ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum samt till efterlevnad av skyldigheter avseende eventuell täckning och tjänstekvalitet som är knutna till nyttjanderätterna till radiospektrum samt kontrollen av denna efterlevnad.

3. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet kräver att ett företag ska tillhandahålla sådana uppgifter som avses i punkt 1 ska den upplysa företaget om det särskilda ändamål för vilket informationen ska användas.

4. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter får inte upprepa en begäran om uppgifter som redan framförts av Berec i enlighet med artikel 40 i förordning (EU) 2018/1971 om Berec har gjort de mottagna uppgifterna tillgängliga för dessa myndigheter.

Artikel 22

Geografiska kartläggningar av anläggningar av nät

1. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska genomföra en geografisk kartläggning av räckvidden för elektroniska kommunikationsnät som kan erbjuda bredband (nedan kallade *bredbandsnät*) senast den 21 december 2023 och ska därefter uppdatera den minst vart tredje år.

Den geografiska kartläggningen ska innefatta en kartläggning av den aktuella geografiska räckvidden hos bredbandsnät inom deras territorium, enligt vad som krävs för att nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska kunna utföra sina uppgifter enligt detta direktiv och enligt vad som krävs för de kartläggningar som krävs för tillämpningen av regler om statligt stöd.

Den geografiska kartläggningen får också innefatta en prognos för en period som fastställs av den relevanta myndigheten avseende räckvidden hos bredbandsnät, inbegripet nät med mycket hög kapacitet, inom deras territorium.

En sådan prognos ska inbegripa all relevant information, inbegripet information om all anläggning som företag eller offentliga myndigheter planerar av nät med mycket hög kapacitet och betydande uppgraderingar eller utbyggnad av nät till nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s. För detta ändamål ska nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter begära att företag och offentliga myndigheter ska tillhandahålla sådan information i den utsträckning den är tillgänglig och kan tillhandahållas med rimlig ansträngning.

Den nationella regleringsmyndigheten ska besluta, med beaktande av uppgifter som tilldelats den specifikt enligt detta direktiv, i vilken omfattning det är lämpligt att stödja sig på all eller delar av den information som samlats in inom ramen för en sådan prognos.

Om den nationella regleringsmyndigheten inte gör någon geografisk kartläggning ska den göras i samarbete med den myndigheten i den utsträckning den kan vara relevant för dess uppgifter.

Den information som samlas in vid den geografiska kartläggningen ska ligga på en lämplig nivå vad gäller lokala detaljuppgifter och ska inbegripa tillräcklig information om tjänstekvalitet och tillhörande parametrar och ska behandlas i enlighet med artikel 20.3.

2. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter får identifiera ett område med tydliga territoriella gränser för vilket det fastställts, på grundval av den information som samlats in och den prognos som utarbetats enligt punkt 1, att inget företag och ingen offentlig myndighet under den aktuella prognosperioden har anlagt eller planerar att anlägga ett nät med mycket hög kapacitet eller att göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s. Nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter ska offentliggöra uppgifter om vilka områden som identifierats.

3. Inom ett identifierat område får de relevanta regleringsmyndigheterna uppmana företag och offentliga myndigheter att tillkännage sin avsikt att anlägga ett nät med mycket hög kapacitet under den aktuella prognosperioden. I fall där denna uppmaning resulterar i att ett företag eller en offentlig myndighet tillkännager sin avsikt att göra detta får den relevanta myndigheten begära att andra företag och offentliga myndigheter ska tillkännage sina eventuella avsikter att anlägga nät med mycket hög kapacitet eller göra betydande uppgraderingar eller utbyggnader av sitt nät så att det klarar nedladdningshastigheter på minst 100 Mbit/s i detta område. Den relevanta myndigheten ska specificera vilka uppgifter som ska ingå i sådana avsiktsförklaringar, för att säkerställa en detaljnivå som åtminstone är jämförbar med den som beaktas i eventuella prognoser i enlighet med punkt 1. Den ska också informera alla företag eller offentliga myndigheter som uttrycker sitt intresse om huruvida det identifierade området täcks eller sannolikt kommer att täckas av ett nästa generationens accessnät som erbjuder nedladdningshastigheter under 100 Mbit/s på grundval av den information som samlats in enligt punkt 1.

4. Åtgärder enligt punkt 3 ska vidtas i enlighet med ett effektivt, objektivt, transparent och icke-diskriminerande förfarande, varvid inget företag ska vara uteslutet på förhand.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter samt lokala, regionala och nationella myndigheter med ansvar för fördelning av offentliga medel för anläggning av elektroniska kommunikationsnät, för utformning av nationella bredbandsplaner, för fastställande av täckningsskyldigheter knutna till nyttjanderätter till radiospektrum och för kontroll av tillgången till tjänster som omfattas av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inom deras territorier – beaktar resultaten av den geografiska kartläggningen och fastställandet av eventuella identifierade områden enligt punkterna 1, 2 och 3.

Medlemsstaterna ska säkerställa att de myndigheter som utför den geografiska kartläggningen tillhandahåller de resultaten under förutsättning att den mottagande myndigheten säkerställer samma grad av konfidentialitet för och skydd av affärshemligheter som den myndighet som lämnar informationen och informerar de parter som tillhandahållit informationen. Resultaten ska också göras tillgängliga för Berec och kommissionen på deras begäran och på samma villkor.

6. Om den relevanta informationen inte finns tillgänglig på marknaden ska de behöriga myndigheterna göra uppgifter från de geografiska kartläggningarna som inte är konfidentiella i egenskap av affärshemligheter direkt tillgängliga i enlighet med direktiv 2003/98/EG så att de kan utnyttjas vidare. Om sådana verktyg inte finns tillgängliga på marknaden ska de även tillgängliggöra informationsverktyg som gör det möjligt för slutanvändare att fastställa tillgången på konnektivitet inom olika områden, med en detaljnivå som är lämplig för att stödja slutanvändarnas val av operatör eller tjänstetillhandahållare.

7. För att bidra till en enhetlig tillämpning av geografiska kartläggningar och prognoser ska Berec senast den 21 juni 2020, efter samråd med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen och relevanta nationella myndigheter, utfärda riktlinjer för att bistå nationella regleringsmyndigheter och/eller andra behöriga myndigheter med det enhetliga genomförandet av deras skyldigheter enligt denna artikel.

Artikel 23

Mekanism för samråd och insyn

1. När nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter avser att vidta åtgärder i enlighet med detta direktiv eller om de i enlighet med artikel 45.4 och 45.5 avser att införa begränsningar som har betydande inverkan på den relevanta marknaden ska medlemsstaterna, förutom i de fall som omfattas av artikel 26, 27 eller 32.10, säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller de andra behöriga myndigheterna ger de berörda parterna möjlighet att yttra sig om det förslaget till åtgärd inom en skälig tidsfrist, med beaktande av frågans komplexitet och den ska vara, utom under exceptionella omständigheter, minst 30 dagar.

2. Vid tillämpning av artikel 35 ska de behöriga myndigheterna vid offentliggörandet underrätta RSPG om varje förslag till åtgärder som omfattas av urvalsförfarandet grundat på jämförelse eller konkurrens enligt artikel 55.2 och som avser användning av radiospektrum för vilket harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda det för trådlösa bredbandsnät och -tjänster för elektronisk kommunikation (nedan kallade *trådlösa bredbandsnät och -tjänster*).

3. De nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter ska offentliggöra sina nationella samrådsförfaranden.

Medlemsstaterna ska säkerställa att det inrättas en central informationspunkt där det kan erhållas information om alla pågående samrådsförfaranden.

4. Resultaten av samrådsförfarandena ska göras allmänt tillgängliga, utom när det rör sig om konfidentiell information enligt unionsregler och nationella regler om affärshemligheter i unionsrätten och nationell rätt.

Artikel 24

Samråd med berörda parter

1. Medlemsstaterna ska, i den mån det är lämpligt, säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, tar hänsyn till synpunkter från slutanvändare, särskilt konsumenter, och slutanvändare med funktionsnedsättning, tillverkare och företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i frågor som rör alla slutanvändar- och konsumenträttigheter, inbegripet likvärdig tillgång och utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning, avseende allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, i synnerhet då dessa har en betydande inverkan på marknaden.

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, inrättar ett samrådssystem som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning och som säkerställer att vederbörlig hänsyn tas till konsumentintressen i elektroniska kommunikationer vid deras beslut i frågor som gäller alla slutanvändares och konsumenters rättigheter avseende allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

2. De berörda parterna får med vägledning från behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, utarbeta mekanismer som inbegriper konsumenter, användargrupper och tjänstetillhandahållare, i syfte att förbättra tjänsternas allmänna kvalitet, bland annat genom att utarbeta och kontrollera uppförandekoder och genomförandenormer.

3. Utan att det påverkar nationella bestämmelser som är i överensstämmelse med unionsrätt som främjar kultur- och mediepolitiska mål, såsom kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, får behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, främja samarbete mellan företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och de sektorer som har intresse av att främja ett lagenligt innehåll i de elektroniska kommunikationsnäten och kommunikationstjänsterna. Detta samarbete kan även omfatta samordning av den information av allmänt intresse som ska göras tillgänglig i enlighet med artikel 103.4.

Artikel 25

Reglering av tvister utanför domstol

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten eller den andra behöriga myndighet som ansvarar för, alternativt minst ett oberoende organ med beprövad sakkunskap om, tillämpningen av artiklarna 102–107 och artikel 115 i det här direktivet förtecknas som alternativt tvistlösningsorgan i enlighet med artikel 20.2 i direktiv 2013/11/EU, med avseende på lösning av tvister mellan tillhandahållare och konsumenter inom ramen för detta direktiv och som gäller fullgörande av avtal. Medlemsstaterna får även ge andra slutanvändare än konsumenter, i synnerhet mikroföretag och småföretag, tillgång till alternativa tvistlösningsförfaranden som erbjuds av den myndigheten eller det organet.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av direktiv 2013/11/EU ska medlemsstaterna, om sådana tvister avser parter i olika medlemsstater, samordna sitt arbete för att åstadkomma en lösning av tvisten.

Artikel 26

Lösning av tvister mellan företag

1. Om en tvist uppstår i samband med befintliga skyldigheter enligt detta direktiv mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i en medlemsstat, eller mellan sådana företag och andra företag i den medlemsstat som drar nytta av skyldigheter i fråga om tillträde eller samtrafik eller mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i en medlemsstat och tillhandahållare av tillhörande faciliteter, ska den berörda nationella regleringsmyndigheten på begäran av någon av parterna och utan att det påverkar tillämpningen av punkt 2, så snart som möjligt, dock senast inom fyra månader, utom under exceptionella omständigheter, på grundval av tydliga och effektiva förfaranden fatta ett bindande beslut för att lösa tvisten. Medlemsstaten i fråga ska kräva att alla parter samarbetar fullt ut med den nationella regleringsmyndigheten.

2. Medlemsstaterna får ge de nationella regleringsmyndigheterna rätt att vägra lösa en tvist när andra mekanismer, till exempel medling, finns att tillgå och skulle vara bättre ägnade att leda till att tvisten löses inom rimlig tid i enlighet med de mål som anges i artikel 3. Den nationella regleringsmyndigheten ska utan dröjsmål underrätta parterna om detta. Om tvisten inte har lösts inom fyra månader och talan inte har väckts inför domstol av den part som begär prövning, ska den nationella regleringsmyndigheten på begäran av någon av parterna utfärda ett bindande beslut för att lösa tvisten inom en så kort tidsfrist som möjligt, dock senast inom fyra månader.

3. När den nationella regleringsmyndigheten löser en tvist ska den fatta beslut som syftar till att uppnå de mål som anges i artikel 3. Alla skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten ålägger ett företag i samband med att den löser en tvist ska vara förenliga med detta direktiv.

4. Den nationella regleringsmyndighetens beslut ska offentliggöras, varvid eventuella affärshemligheter ska respekteras. Den nationella regleringsmyndigheten ska tillhandahålla de berörda parterna en fullständig redogörelse för de skäl som beslutet grundar sig på.

5. Det förfarande som anges i punkterna 1, 3 och 4 ska inte hindra någon av parterna från att väcka talan vid domstol.

Artikel 27

Lösning av gränsöverskridande tvister

1. Punkterna 2, 3 och 4 i denna artikel ska tillämpas när en tvist inom det område som omfattas av detta direktiv uppkommer mellan företag i olika medlemsstater. Bestämmelserna ska inte tillämpas på tvister som rör samordning av radiospektrum som omfattas av artikel 28.

2. Varje part får hänskjuta tvisten till den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna. Om tvisten påverkar handeln mellan medlemsstaterna ska den eller de behöriga nationella regleringsmyndigheterna anmäla tvisten till Berec för att åstadkomma en konsekvent tvistlösning, i enlighet med de mål som anges i artikel 3.

3. Om en sådan anmälan har gjorts ska Berec utfärda ett yttrande med en uppmaning till den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna att antingen vidta särskilda åtgärder för att lösa tvisten eller avstå från åtgärder, så snart som möjligt och i alla händelser inom fyra månader, utom under exceptionella omständigheter.

4. Den eller de berörda nationella regleringsmyndigheterna ska invänta Berecs yttrande innan de vidtar någon åtgärd för att lösa tvisten. Under exceptionella omständigheter, om det finns ett trängande behov av att trygga konkurrensen eller skydda slutanvändares intressen, får vilken som helst av de behöriga nationella regleringsmyndigheterna, antingen på parternas begäran eller på eget initiativ, anta interimistiska åtgärder.

5. Alla skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten ålägger ett företag som en del av lösningen av tvisten ska vara förenliga med detta direktiv, i största möjliga utsträckning beakta det yttrande som Berec antagit och antas inom en månad från yttrandet.

6. Det förfarande som anges i punkt 2 ska inte hindra någon av parterna från att väcka talan vid domstol.

Artikel 28

Samordning av radiospektrum mellan medlemsstaterna

1. Medlemsstaterna och deras behöriga myndigheter ska säkerställa att användningen av radiospektrum på deras territorium är organiserad på ett sådant sätt att ingen annan medlemsstat hindras från att på sitt territorium tillåta användning av harmoniserat radiospektrum i enlighet med unionsrätten, särskilt på grund av gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstater.

Medlemsstaterna ska vidta alla åtgärder som krävs för detta ändamål, utan att det påverkar deras skyldigheter enligt internationell rätt och relevanta internationella avtal, exempelvis ITU:s radioreglemente och ITU:s regionala radioavtal.

2. Medlemsstaterna ska samarbeta med varandra och, när så är lämpligt, via RSPG, i den gränsöverskridande samordningen av användningen av radiospektrum för att

a) säkerställa förenlighet med punkt 1,

b) lösa eventuella problem eller tvister i samband med gränsöverskridande samordning eller gränsöverskridande skadlig störning mellan medlemsstaterna och med tredjeländer som hindrar medlemsstaterna från att använda det harmoniserade radiospektrumet på sina territorier.

3. För att säkerställa efterlevnad av punkt 1 får varje medlemsstat som påverkas begära att RSPG använder sin förmedling för att hantera eventuella problem eller tvister i samband med gränsöverskridande samordning eller gränsöverskridande skadlig störning. I lämpliga fall får RSPG utfärda ett yttrande med förslag om en samordnad lösning på ett sådant problem eller en sådan tvist.

4. Om de åtgärder som avses i punkterna 2 och 3 inte har löst problemet eller tvisten, och på begäran av en medlemsstat som påverkas, får kommissionen, med största möjliga beaktande av ett eventuellt yttrande från RSPG där en samordnad lösning enligt punkt 3 rekommenderas, anta beslut riktade till de medlemsstater som berörs av den olösta skadliga störningen genom genomförandeakter i syfte att lösa gränsöverskridande skadlig störning mellan två eller flera medlemsstater som hindrar dem från att använda det harmoniserade radiospektrumet på sina territorier.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

5. Unionen ska på begäran av varje medlemsstat som påverkas ge rättsligt, politiskt och tekniskt stöd för att lösa frågor om samordning av radiospektrum med unionens grannländer, inbegripet kandidatländer och anslutande länder, på ett sådant sätt att de berörda medlemsstaterna kan iaktta sina skyldigheter enligt unionsrätten. När unionen ger sådant stöd ska den främja genomförandet av unionens politik.

AVDELNING III

GENOMFÖRANDE

Artikel 29

Sanktioner

1. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner, om så är nödvändigt inbegripet böter och på förhand fastställda eller återkommande administrativa sanktioner, för överträdelse av nationella bestämmelser som antagits enligt detta direktiv eller av något bindande beslut som antagits av kommissionen, den nationella regleringsmyndigheten eller någon annan behörig myndighet enligt detta direktiv och vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de tillämpas. Inom gränserna för nationell rätt ska nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ha befogenhet att ålägga sådana sanktioner. Sanktionerna ska vara lämpliga, effektiva, proportionella och avskräckande.

2. Medlemsstaterna ska föreskriva sanktioner inom ramen för det förfarande som avses i artikel 22.3 endast om ett företag eller en offentlig myndighet medvetet eller genom grov oaktsamhet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information.

Vid fastställande av böter eller löpande viten som åläggs ett företag eller en offentlig myndighet som medvetet eller genom grov oaktsamhet tillhandahåller vilseledande, felaktig eller ofullständig information inom ramen för det förfarande som avses i artikel 22.3 ska hänsyn bland annat tas till huruvida företagets eller den offentliga myndighetens handlande har påverkat konkurrensen negativt och i synnerhet huruvida företaget eller den offentliga myndigheten, i strid med den information som ursprungligen lämnats eller en eventuell uppdatering av denna information, antingen har anlagt, byggt ut eller uppgraderat ett nät, eller inte har anlagt ett nät, utan att lämna någon objektiv motivering till de ändrade planerna.

Artikel 30

Uppfyllande av villkoren för den allmänna auktorisationen eller för nyttjanderätter till radiospektrum och till nummerresurser och uppfyllande av särskilda skyldigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att deras berörda behöriga myndigheter övervakar och utövar tillsyn över att företagen uppfyller de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser, de särskilda skyldigheter som anges i artikel 13.2 och skyldigheten att använda radiospektrum ändamålsenligt och effektivt i enlighet med artiklarna 4, 45.1 och 47.

Behöriga myndigheter ska ha befogenhet att kräva att företag som omfattas av den allmänna auktorisationen eller som har nyttjanderätter till radiospektrum eller nummerresurser tillhandahåller alla de uppgifter som krävs för att kontrollera att företaget uppfyller de villkor som gäller för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2 eller 47, i enlighet med artikel 21.

2. Om en behörig myndighet finner att ett företag inte uppfyller ett eller flera av villkoren för den allmänna auktorisationen eller nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, ska den underrätta företaget om detta och ge företaget möjlighet att inom en rimlig tidsperiod inkomma med synpunkter.

3. Den behöriga myndigheten ska ha befogenhet att kräva att det åsidosättande som avses i punkt 2 upphör, antingen omedelbart eller inom en rimlig tidsperiod, och ska vidta lämpliga och proportionella åtgärder för att säkerställa att villkoren uppfylls.

Medlemsstaterna ska i detta syfte ge de behöriga myndigheterna befogenheter att

a) om så är lämpligt ålägga avskräckande ekonomiska sanktioner, som får inbegripa löpande viten med retroaktiv verkan, och

b) besluta att tillhandahållandet av en tjänst eller en uppsättning tjänster som vid fortsatt tillhandahållande skulle medföra en avsevärd snedvridning av konkurrensen ska upphöra eller senareläggas tills de tillträdesskyldigheter fullgörs som införts efter en marknadsanalys i enlighet med artikel 67.

De behöriga myndigheterna ska utan dröjsmål informera det berörda företaget om åtgärderna och skälen för dessa samt fastställa en rimlig tidsfrist för företaget för att efterleva åtgärderna.

4. Utan hinder av punkterna 2 och 3 i denna artikel ska medlemsstaterna ge den behöriga myndigheten befogenheter att, om så är lämpligt, ålägga företag ekonomiska sanktioner om de underlåter att lämna information i enlighet med de skyldigheter som införs enligt artikel 21.1 första stycket a eller b och artikel 69 inom en rimlig tidsfrist som ska fastställas av den behöriga myndigheten.

5. Om villkoren för den allmänna auktorisationen, nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, 47.1 eller 47.2 allvarligt eller upprepat åsidosätts, och om åtgärder enligt punkt 3 i den här artikeln i syfte att säkerställa efterlevnad inte har gett resultat, ska medlemsstaterna ge behöriga myndigheter befogenhet att hindra ett företag från att fortsätta att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster eller tillfälligt upphäva eller återkalla nyttjanderätterna. Medlemsstaterna ska ge den behöriga myndigheten befogenhet att ålägga sanktioner som är effektiva, proportionella och avskräckande. Sådana sanktioner får tillämpas för en period som motsvarar åsidosättandets varaktighet, även om åsidosättandet i efterhand har korrigerats.

6. Utan hinder av punkterna 2, 3 och 5 i denna artikel får den behöriga myndigheten, om den har bevis för att villkoren för den allmänna auktorisationen, nyttjanderätterna till radiospektrum och till nummerresurser eller de särskilda skyldigheter som avses i artikel 13.2, 47.1 eller 47.2 har åsidosatts och det utgör ett direkt och allvarligt hot mot allmän ordning, allmän säkerhet eller folkhälsa, eller riskerar att orsaka allvarliga ekonomiska eller operativa problem för andra tillhandahållare eller användare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller andra användare av radiospektrumet, får den vidta brådskande interimistiska åtgärder för att avhjälpa situationen innan den fattar ett slutligt beslut. Den behöriga myndigheten ska ge det berörda företaget en rimlig möjlighet att lämna synpunkter och föreslå åtgärder. När så är lämpligt får den behöriga myndigheten bekräfta de interimistiska åtgärderna, vilka ska vara giltiga under högst tre månader men får utsträckas till att gälla under ytterligare en period om högst tre månader under omständigheter då tillsynsåtgärder ännu inte har avslutats.

7. Företag ska ha rätt att överklaga åtgärder som vidtas enligt denna artikel i enlighet med förfarandet i artikel 31.

Artikel 31

Rätt att överklaga

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det på nationell nivå finns fungerande system enligt vilka varje användare eller företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster eller tillhörande faciliteter, som berörs av ett beslut av en behörig myndighet, har rätt att överklaga beslutet till en överklagandeinstans som är oberoende av de inblandade parterna och gentemot extern inblandning eller politiska påtryckningar som kan äventyra dess oberoende bedömning av frågor som förelagts den. Denna instans, som kan vara en domstol, ska ha den kompetens som är nödvändig för att den effektivt ska kunna utföra sina uppgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att vederbörlig hänsyn tas till ärendet i sak.

I väntan på utgången av överklagandet ska den behöriga myndighetens beslut fortsätta att gälla, såvida inte interimistiska åtgärder beviljas i enlighet med nationell rätt.

2. Om den instans som avses i punkt 1 i denna artikel inte har domstolskaraktär, ska den alltid lämna en skriftlig motivering till sitt beslut. I sådana fall ska dess beslut dessutom kunna prövas av en domstol som avses i artikel 267 i EUF-fördraget.

Medlemsstaterna ska säkerställa att överklagandesystemet är effektivt.

3. Medlemsstaterna ska samla information om det allmänna innehållet i överklaganden, antalet ansökningar om överklagande, överklagandeförfarandenas längd och antalet beslut om att bevilja interimistiska åtgärder. Medlemsstaterna ska tillhandahålla kommissionen och Berec denna information, samt besluten eller domarna, på motiverad begäran från dem.

AVDELNING IV

PROCEDURER INOM DEN INRE MARKNADEN

KAPITEL I

Artikel 32

Stärkande av den inre marknaden för elektroniska kommunikationer

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska när de utför sina uppgifter enligt detta direktiv ta så stor hänsyn som möjligt till de mål som anges i artikel 3.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska bidra till utvecklandet av den inre marknaden genom att samarbeta med varandra och med kommissionen och Berec på ett transparent sätt i syfte att säkerställa konsekvent tillämpning i alla medlemsstaterna av detta direktiv. I detta syfte ska de särskilt samarbeta med kommissionen och Berec för att fastställa vilka typer av instrument och korrigeringsåtgärder som är bäst lämpade för att åtgärda särskilda situationer på marknaden.

3. Såvida inget annat anges i rekommendationer eller riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 34 ska en nationell regleringsmyndighet efter det att det offentliga samrådet, om detta krävs, enligt artikel 23 har avslutats, då den avser att vidta en åtgärd som

a) omfattas av artiklarna 61, 64, 67, 68 eller 83, och

b) skulle påverka handeln mellan medlemsstaterna,

offentliggöra förslaget till åtgärd och meddela detta till kommissionen, Berec och de nationella regleringsmyndigheterna i andra medlemsstater vid samma tidpunkt, tillsammans med skälen för åtgärden, i enlighet med artikel 20.3. Nationella regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen får yttra sig över förslaget till åtgärd inom en månad. Enmånadsperioden får inte förlängas.

4. Det förslag till åtgärd som avses i punkt 3 i denna artikel får inte antas förrän efter ytterligare två månader om åtgärden syftar till att

a) definiera en relevant marknad som skiljer sig från dem som definierats i den rekommendation som avses i artikel 64.1, eller

b) fastställa att ett företag, enskilt eller tillsammans med andra, ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden, i enlighet med artikel 67.3 eller 67.4,

och den skulle påverka handeln mellan medlemsstater och kommissionen har meddelat den nationella regleringsmyndigheten att den anser att den föreslagna åtgärden skulle utgöra ett hinder för den inre marknaden eller hyser allvarliga tvivel om att den är förenlig med unionsrätten, särskilt de mål som avses i artikel 3. Tvåmånadersperioden får inte förlängas. Kommissionen ska i sådana fall informera Berec och nationella regleringsmyndigheter om sina förbehåll, och samtidigt offentliggöra dem.

5. Berec ska offentliggöra ett yttrande om kommissionens förbehåll som avses i punkt 4 och ange om den anser att den föreslagna åtgärden bör behållas, ändras eller dras tillbaka och ska, i lämpliga fall, lägga fram specifika förslag om detta.

6. Under den tvåmånadersperiod som avses i punkt 4 får kommissionen antingen

a) fatta beslut om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka förslaget till åtgärd, eller

b) fatta beslut om att återkalla de förbehåll som avses i punkt 4.

Kommissionen ska i största möjliga utsträckning beakta Berecs yttrande innan den fattar ett beslut.

Beslut som avses i första stycket led a ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen inte anser att den föreslagna åtgärden ska antas, tillsammans med specifika förslag om ändringar av den.

7. När kommissionen har antagit ett beslut i enlighet med punkt 6 första stycket a i denna artikel vilket kräver att den nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka ett förslag till åtgärd, ska den nationella regleringsmyndigheten ändra eller dra tillbaka förslaget till åtgärd inom sex månader från dagen för kommissionens beslut. Om förslaget till åtgärd ändras ska den nationella regleringsmyndigheten genomföra ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23 och anmäla det ändrade förslaget till åtgärd till kommissionen i enlighet med punkt 3 i den här artikeln.

8. Den berörda nationella regleringsmyndigheten ska i största möjliga utsträckning beakta yttrandena från andra nationella regleringsmyndigheter, Berec och kommissionen och får, utom i de fall som omfattas av punkt 4 och punkt 6 a, anta det förslag till åtgärd som följer av detta och ska, om den gör detta, meddela det till kommissionen.

9. Den nationella regleringsmyndigheten ska meddela kommissionen och Berec alla antagna slutliga åtgärder som omfattas av punkt 3 a och b.

10. Under exceptionella omständigheter, när en nationell regleringsmyndighet anser att den måste handla skyndsamt för att säkerställa konkurrensen och skydda användarnas intressen får den, med avvikelse från förfarandet i punkterna 3 och 4, omedelbart vidta proportionella och interimistiska åtgärder. Regleringsmyndigheten ska utan dröjsmål, med en fullständig motivering, underrätta kommissionen, övriga nationella regleringsmyndigheter och Berec om dessa åtgärder. Om den nationella regleringsmyndigheten beslutar att göra sådana åtgärder permanenta eller att förlänga deras tillämpningsperiod ska detta beslut omfattas av punkterna 3 och 4.

11. En nationell regleringsmyndighet får när som helst dra tillbaka ett förslag till åtgärd.

Artikel 33

Förfarande för konsekvent tillämpning av korrigeringsåtgärder

1. Om en planerad åtgärd som omfattas av artikel 32.3 syftar till att införa, ändra eller upphäva ett företags skyldighet i enlighet med artikel 61 eller 67 jämförd med artiklarna 69–76 och 83 får kommissionen, inom den enmånadsperiod som avses i artikel 32.3, meddela den berörda nationella regleringsmyndigheten och Berec varför den anser att den föreslagna åtgärden skulle utgöra ett hinder för den inre marknaden eller varför den hyser allvarliga tvivel om att den föreslagna åtgärden är förenlig med unionsrätten. I sådana fall ska den föreslagna åtgärden inte antas förrän efter ytterligare tre månader från och med kommissionens meddelande.

Om kommissionen inte utfärdar något meddelande kan den berörda nationella regleringsmyndigheten, med största möjliga beaktande av kommissionens, Berecs eller andra nationella regleringsmyndigheters kommentarer, anta förslaget till åtgärd.

2. Under den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 i denna artikel ska kommissionen, Berec och den berörda nationella regleringsmyndigheten ha ett nära samarbete för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden mot bakgrund av de mål som fastställs i artikel 3 med beaktande av marknadsaktörernas yttranden och behovet av att säkerställa spridningen av en enhetlig regleringspraxis.

3. Inom sex veckor från början av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 ska Berec avge ett yttrande om det meddelande från kommissionen som avses i punkt 1 för att ange om den anser att den föreslagna åtgärden bör ändras eller dras tillbaka och, i lämpliga fall, lägga fram specifika förslag om detta. Detta yttrande ska motiveras och offentliggöras.

4. Om Berec i sitt yttrande delar kommissionens allvarliga tvivel ska Berec och den berörda nationella regleringsmyndigheten ha ett nära samarbete för att identifiera den effektivaste och lämpligaste åtgärden. Före utgången av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 får den nationella regleringsmyndigheten antingen

a) ändra eller dra tillbaka förslaget till åtgärd, med största möjliga beaktande av det meddelande från kommissionen som avses i punkt 1 och Berecs yttrande, eller

b) behålla den föreslagna åtgärden.

5. Kommissionen får inom en månad efter utgången av den tidsfrist på tre månader som avses i punkt 1 efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs eventuella yttrande

a) utfärda en rekommendation om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska ändra eller dra tillbaka den föreslagna åtgärden och därvid lägga fram särskilda förslag i detta syfte och ange de skäl som ligger till grund för rekommendationen, särskilt i de fall då Berec inte delar kommissionens allvarliga tvivel,

b) fatta beslut om att återkalla de förbehåll som den angett i enlighet med punkt 1, eller

c) när det gäller förslag till åtgärder som omfattas av artikel 61.3 andra stycket eller artikel 76.2, fatta beslut om att den berörda nationella regleringsmyndigheten ska dra tillbaka den föreslagna åtgärden, om Berec delar kommissionens allvarliga tvivel, beslutet ska åtföljas av en detaljerad och objektiv analys av varför kommissionen anser att den föreslagna åtgärden inte bör antas tillsammans med specifika förslag till ändringar av den föreslagna åtgärden, varvid det förfarande som avses i artikel 32.7 gäller i tillämpliga delar.

6. Inom en månad efter det att kommissionen avgett sitt yttrande i enlighet med punkt 5 a eller återkallat sina förbehåll i enlighet med punkt 5 b ska den berörda nationella regleringsmyndigheten meddela kommissionen och Berec om den antagna slutliga åtgärden.

Denna tidsfrist får förlängas så att den nationella regleringsmyndigheten kan företa ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23.

7. Den nationella regleringsmyndigheten ska, om den beslutar att inte ändra eller dra tillbaka den föreslagna åtgärden på grundval av den rekommendation som utfärdats enligt punkt 5 a, ange skälen till detta.

8. Den nationella regleringsmyndigheten får när som helst under förfarandets gång dra tillbaka den föreslagna åtgärden.

Artikel 34

Genomförandebestämmelser

Efter ett offentligt samråd och efter samråd med de nationella regleringsmyndigheterna får kommissionen, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta rekommendationer eller riktlinjer i anslutning till artikel 32 i vilka det fastställs form, innehåll och detaljnivå för de anmälningar som krävs i enlighet med artikel 32.3, under vilka omständigheter anmälan inte behöver göras samt beräkningen av tidsfrister.

KAPITEL II

Konsekvent radiospektrumtilldelning

Artikel 35

Processen för sakkunnigbedömning

1. Om den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet har för avsikt att genomföra ett urvalsförfarande i enlighet med artikel 55.2 avseende radiospektrum för vilka harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda dem för trådlösa bredbandsnät och -tjänster ska den, enligt artikel 23, informera RSPG om förslag till åtgärder som omfattas av urvalsförfarandet grundat på jämförelse eller konkurrens enligt artikel 55.2 och ange om och när den avser begära att RSPG ska sammankalla ett forum för sakkunnigbedömning.

RSPG ska på begäran organisera ett forum för sakkunnigbedömning för att diskutera och utbyta åsikter om de förslag till åtgärder som överlämnats och den ska underlätta utbyte av erfarenheter och bästa praxis i fråga om de förslagen till åtgärder.

Forumet för sakkunnigbedömning ska bestå av medlemmarna i RSPG och det ska organiseras av en företrädare för RSPG som även agerar ordförande.

2. Senast under det offentliga samråd som genomförs enligt artikel 23 får RSPG i undantagsfall ta initiativ till att sammankalla ett forum för sakkunnigbedömning i enlighet med bestämmelserna i arbetsordningen om hur sådana organiseras, i syfte att utbyta erfarenheter och bästa praxis i fråga om ett förslag till åtgärder avseende ett urvalsförfarande, om gruppen anser att förslaget till åtgärder på ett betydande sätt skulle äventyra den nationella regleringsmyndighetens eller en annan behörig myndighets förmåga att uppnå de mål som anges i artiklarna 3, 45, 46 och 47.

3. RSPG ska i förväg fastställa och offentliggöra objektiva kriterier för sammankallandet i undantagsfall av forumet för sakkunnigbedömning.

4. Under forumet för sakkunnigbedömning ska den nationella regleringsmyndigheten eller annan behörig myndighet förklara hur förslaget till åtgärd

a) främjar utvecklingen av den inre marknaden och det gränsöverskridande tillhandahållandet av tjänster samt konkurrens, maximerar fördelarna för konsumenterna och generellt sett uppfyller de mål som anges i artiklarna 3, 45, 46 och 47 i det här direktivet samt i besluten nr 676/2002/EG och nr 243/2012/EU,

b) säkerställer ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, och

c) säkerställer stabila och förutsebara investeringsvillkor för befintliga och potentiella radiospektrumanvändare i samband med uppbyggnad av nät för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster som är beroende av radiospektrum.

5. Forumet för sakkunnigbedömning ska vara öppet för frivilligt deltagande av experter från andra behöriga myndigheter och Berec.

6. Forumet för sakkunnigbedömning ska endast sammankallas en gång under det övergripande nationella förberedelse- och samrådsförfarandet avseende ett och samma urvalsförfarande för ett eller flera frekvensband, såvida inte den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet begär att forumet sammankallas igen.

7. RSPG får, på begäran av den nationella regleringsmyndighet eller andra behöriga myndighet som begärde mötet, anta en rapport om hur man genom förslaget till åtgärd uppnår de mål som föreskrivs i punkt 4, varvid åsiktsutbytet i forumet för sakkunnigbedömning ska återspeglas.

8. RSPG ska i februari varje år offentliggöra en rapport om de förslag till åtgärder som diskuterats i enlighet med punkterna 1 och 2. I rapporten ska tillvaratagna erfarenheter och bästa praxis anges.

9. Efter forumet för sakkunnigbedömning kan RSPG, på begäran av den nationella regleringsmyndighet eller andra behöriga myndighet som begärde mötet, anta ett yttrande om förslaget till åtgärd.

Artikel 36

Harmoniserad tilldelning av radiospektrum

Om användningen av radiospektrum har harmoniserats, villkor och förfaranden för tillträde har överenskommits och de företag som ska tilldelas radiospektrum har utsetts i enlighet med internationella avtal och unionsbestämmelser, ska medlemsstaterna bevilja nyttjanderätt till sådana radiospektrum i enlighet med dessa bestämmelser. Under förutsättning att alla nationella villkor i samband med nyttjanderätten till de berörda radiospektrumen har uppfyllts vid ett gemensamt urvalsförfarande, får medlemsstaterna inte införa några ytterligare villkor, ytterligare kriterier eller förfaranden som skulle begränsa, ändra eller fördröja ett korrekt genomförande av den gemensamma tilldelningen av sådana radiospektrum.

Artikel 37

Gemensamt auktorisationsförfarande för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum

Två eller flera medlemsstater får samarbeta med varandra och med RSPG, med beaktande av det eventuella intresse som framförts av marknadsaktörer, genom att gemensamt fastställa de gemensamma aspekterna av ett auktorisationsförfarande och, i förekommande fall, också gemensamt genomföra urvalsförfarandet för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum.

När medlemsstaterna utformar det gemensamma auktorisationsförfarandet får de beakta följande kriterier:

a) De individuella nationella auktorisationsförfarandena ska inledas och genomföras av de behöriga myndigheterna i enlighet med en gemensamt fastställd tidsplan.

b) Det ska där det är lämpligt föreskriva gemensamma villkor och förfaranden för urvalet och beviljandet av individuella nyttjanderätter till radiospektrum för de berörda medlemsstaterna.

c) Det ska där det är lämpligt föreskriva gemensamma eller jämförbara villkor som ska vara knutna till de individuella nyttjanderätterna till radiospektrum för de berörda medlemsstaterna, bland annat genom att tillåta att användare tilldelas liknande radiospektrumblock.

d) Det ska vara öppet för andra medlemsstater hela tiden fram till dess att det gemensamma auktorisationsförfarandet har genomförts.

Om medlemsstaterna, trots det intresse som framförts av marknadsaktörer, inte agerar gemensamt ska de underrätta dessa marknadsaktörer om skälen till sitt beslut.

KAPITEL III

Harmoniseringsförfaranden

Artikel 38

Harmoniseringsförfaranden

1. När kommissionen konstaterar att skillnader i de nationella regleringsmyndigheternas eller andra behöriga myndigheters genomförande av de regleringsuppgifter som anges i detta direktiv kan skapa hinder för den inre marknaden får kommissionen med största möjliga beaktande av yttrandet från Berec eller, i relevanta fall, RSPG, anta rekommendationer eller, om inte annat följer av punkt 3 i denna artikel, beslut genom genomförandeakter för att säkerställa en harmoniserad tillämpning av detta direktiv och för att främja uppnåendet av de mål som anges i artikel 3.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter tar största möjliga hänsyn till de rekommendationer som avses i punkt 1 när de utför sina uppgifter. Om en nationell regleringsmyndighet eller en annan behörig myndighet väljer att inte följa en rekommendation ska den meddela kommissionen detta och motivera sin ståndpunkt.

3. Besluten som antas i enlighet med punkt 1 ska bara omfatta en harmoniserad eller samordnad strategi för att hantera följande frågor:

a) Fall där nationella regleringsmyndigheter på ett inkonsekvent sätt genomfört allmänna regleringsstrategier vid reglering av marknader för elektronisk kommunikation som skett med tillämpning av artiklarna 64 och 67, om detta skapar hinder för den inre marknaden; sådana beslut får inte avse särskilda anmälningar som ingetts av de nationella regleringsmyndigheterna i enlighet med artikel 32; i sådana fall ska kommissionen utarbeta ett förslag till beslut

i) tidigast minst två år efter det att kommissionen antagit en rekommendation där samma fråga behandlas, och

ii) med största möjliga beaktande av ett yttrande från Berec angående huruvida ett sådant beslut ska antas, vilket Berec ska lämna in senast tre månader efter kommissionens begäran.

b) Frågor om nummer, inklusive nummerserier, nummerportabilitet och portabilitet av identifierare, översättningssystem för nummer och adresser samt tillträde till alarmeringstjänster genom det gemensamma europeiska nödnumret 112.

4. De genomförandeakter som avses i punkt 1 i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

5. Berec får på eget initiativ bistå kommissionen med råd om huruvida en åtgärd bör antas enligt punkt 1.

6. Om kommissionen inte har antagit någon rekommendation eller något beslut inom ett år från och med den dag då Berec antog sitt yttrande om förekomsten av avvikelser i nationella regleringsmyndigheters eller andra behöriga myndigheters genomförande av regleringsuppgifterna i detta direktiv som skulle kunna skapa hinder på den inre marknaden ska kommissionen informera Europaparlamentet och rådet om, samt offentliggöra, skälen till detta.

Om kommissionen har antagit en rekommendation i enlighet med punkt 1 men det inkonsekventa genomförande som skapar hinder på den inre marknaden fortgår i två år därefter ska kommissionen, om inte annat följer av punkt 3, anta ett beslut genom genomförandeakter i enlighet med punkt 4.

Om kommissionen inte har antagit något beslut inom ytterligare ett år efter en rekommendation som antagits enligt andra stycket ska kommissionen informera Europaparlamentet och rådet om, samt offentliggöra, skälen till detta.

Artikel 39

Standardisering

1. Kommissionen ska upprätta en förteckning över icke obligatoriska standarder eller specifikationer som ska fungera som ett stöd för främjandet av ett harmoniserat tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter och tillhörande tjänster, samt offentliggöra den i *Europeiska unionens officiella tidning*. Vid behov får kommissionen, efter samråd med den kommitté som inrättas genom direktiv (EU) 2015/1535, begära att standarder ska utarbetas av de europeiska standardiseringsorganen (Europeiska standardiseringskommittén (CEN), Europeiska kommittén för standardisering inom elområdet (Cenelec) och Europeiska institutet för elstandarder (ETSI)).

2. Medlemsstaterna ska främja användningen av sådana standarder eller specifikationer som anges i punkt 1 för tillhandahållande av tjänster, tekniska gränssnitt eller nätfunktioner, i den utsträckning som är absolut nödvändig för att säkerställa interoperabilitet för tjänster, slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, underlättande av byte av tillhandahållare och nummerportabilitet och portabilitet av identifierare och för att öka användarnas valfrihet.

I avsaknad av offentliggörande av standarder eller specifikationer i enlighet med punkt 1 ska medlemsstaterna främja tillämpning av standarder eller specifikationer som har antagits av de europeiska standardiseringsorganen.

Om sådana standarder eller specifikationer saknas ska medlemsstaterna främja tillämpningen av internationella standarder eller rekommendationer som har antagits av Internationella teleunionen (ITU), Europeiska post- och telesammanslutningen (CEPT), Internationella standardiseringsorganisationen (ISO) och Internationella elektrotekniska kommissionen (IEC).

Om det finns internationella standarder ska medlemsstaterna uppmana de europeiska standardiseringsorganen att använda dessa, eller tillämpliga delar av dessa, som grundval för de standarder som de utarbetar, utom i de fall då sådana internationella standarder eller tillämpliga delar av dem inte är ändamålsenliga.

De standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 eller i den här punkten ska om möjligt inte hindra sådant tillträde som kan krävas i detta direktiv.

3. Om de standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 inte har tillämpats på tillfredsställande sätt, så att interoperabilitet för tjänsterna inte kan säkerställas i en eller flera medlemsstater, kan tillämpningen av dessa standarder eller specifikationer göras obligatorisk i enlighet med punkt 4, i den utsträckning som är absolut nödvändig för att säkerställa sådan interoperabilitet och öka användarnas valfrihet.

4. Om kommissionen avser att göra tillämpningen av vissa standarder eller specifikationer obligatorisk, ska den offentliggöra ett meddelande i *Europeiska unionens officiella tidning* och begära in yttranden från alla berörda parter. Kommissionen ska genom genomförandeakter göra tillämpningen av relevanta standarder obligatorisk genom att ange dem som obligatoriska standarder i den förteckning över standarder eller specifikationer som offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*.

5. Om kommissionen anser att de standarder eller specifikationer som avses i punkt 1 inte längre bidrar till tillhandahållandet av harmoniserade elektroniska kommunikationstjänster, att de inte längre tillgodoser konsumenternas behov eller att de hindrar den tekniska utvecklingen, ska kommissionen stryka dem från den förteckning över standarder eller specifikationer som anges i punkt 1.

6. Om kommissionen anser att de standarder eller specifikationer som avses i punkt 4 inte längre bidrar till tillhandahållandet av harmoniserade elektroniska kommunikationstjänster, att de inte längre tillgodoser konsumenternas behov eller att de hindrar den tekniska utvecklingen, ska kommissionen genom genomförandeakter stryka dessa standarder eller specifikationer från den förteckning över standarder eller specifikationer som anges i punkt 1.

7. De genomförandeakter som avses i punkterna 4 och 6 i denna artikel ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

8. Denna artikel ska inte tillämpas på de väsentliga krav, specifikationer för gränssnitt eller harmoniserade standarder som direktiv 2014/53/EU är tillämpligt på.

AVDELNING V

SÄKERHET

Artikel 40

Säkerhet för nät och tjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster vidtar ändamålsenliga och proportionella tekniska och organisatoriska åtgärder för att på ett lämpligt sätt hantera risker som hotar näts och tjänsters säkerhet. Med beaktande av den senaste tekniska utvecklingen ska dessa åtgärder säkerställa en nivå på säkerheten som är lämplig i förhållande till den föreliggande risken. I synnerhet ska åtgärder, inbegripet kryptering när så är lämpligt, vidtas för att förhindra och minimera säkerhetsincidenters inverkan på användare och på andra nät och tjänster.

Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) ska i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013 ([1]) främja samordning mellan medlemsstaterna för att undvika sinsemellan olika nationella krav som kan skapa säkerhetsrisker och hinder på den inre marknaden.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster utan onödigt dröjsmål meddelar den behöriga myndigheten om säkerhetsincidenter som har haft en betydande påverkan på driften av nät och tjänster.

För att fastställa hur betydande påverkan en säkerhetsincident har ska särskilt följande parametrar, när sådana finns tillgängliga, beaktas:

a) Det antal användare som påverkas av säkerhetsincidenten.

b) Hur länge säkerhetsincidenten varar.

c) Hur stort det geografiska område som påverkas av säkerhetsincidenten är.

d) Den utsträckning i vilken nätverkets eller tjänstens funktion påverkas.

e) Den utsträckning i vilken ekonomisk och samhällelig verksamhet påverkas.

Den berörda behöriga myndigheten ska vid behov informera de behöriga myndigheterna i övriga medlemsstater och Enisa. Den berörda behöriga myndigheten kan informera allmänheten eller kräva att tillhandahållarna gör det, om den slår fast att ett avslöjande av säkerhetsincidenten ligger i allmänhetens intresse.

En gång om året ska den berörda behöriga myndigheten lämna in en sammanfattande rapport till kommissionen och Enisa om de anmälningar som kommit in och de åtgärder som vidtagits i enlighet med denna punkt.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, om det föreligger ett särskilt och betydande hot om en säkerhetsincident i sådana nät eller tjänster, informerar de av sina användare som kan komma att påverkas av ett sådant hot om eventuella skydds- eller motåtgärder som användarna kan vidta. Om så är lämpligt ska tillhandahållarna även informera sina användare om själva hotet.

4. Denna artikel ska inte påverka tillämpningen av förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG.

5. Kommissionen får, med största möjliga beaktande av yttrandet från Enisa, anta genomförandeakter som specificerar de tekniska och organisatoriska åtgärder som avses i punkt 1 samt omständigheter, format och förfaranden i samband med anmälningskrav enligt punkt 2. De ska grunda sig på europeiska och internationella standarder i så stor utsträckning som möjligt och får inte hindra medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att eftersträva de mål som anges i punkt 1.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Artikel 41

Genomförande och efterlevnad

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna i syfte att genomföra artikel 40 har befogenheter att utfärda bindande instruktioner, däribland sådana som rör de åtgärder som krävs för att avhjälpa en säkerhetsincident eller förhindra att en sådan uppstår när ett betydande hot har identifierats och tidsfrister för genomförande, till tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster.

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 526/2013 av den 21 maj 2013 om Europeiska unionens byrå för nät- och informationssäkerhet (Enisa) och om upphävande av förordning (EG) nr 460/2004 (EUT L 165, 18.6.2013, s. 41).

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har befogenheter att kräva av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att de

a) tillhandahåller den information som behövs för att kunna bedöma säkerheten i deras nät och tjänster, inbegripet dokumenterade säkerhetspolicyer, och

b) underkastar sig en säkerhetsgranskning som utförs av ett kvalificerat oberoende organ eller en behörig myndighet och gör resultatet av granskningen tillgängligt för den behöriga myndigheten; kostnaderna för säkerhetsgranskningen ska betalas av tillhandahållaren.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna har alla nödvändiga befogenheter för att undersöka fall av bristande efterlevnad och hur detta påverkar nätens och tjänsternas säkerhet.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna, för tillämpningen av artikel 40, har befogenhet att få assistans av en enhet för hantering av it-säkerhetsincidenter (nedan kallad *CSIRT-enhet*) som utsetts enligt artikel 9 i direktiv (EU) 2016/1148 när det gäller frågor som ingår i CSIRT-enheternas uppgifter enligt punkt 2 i bilaga I till det direktivet.

5. De behöriga myndigheterna ska, när det är lämpligt och i enlighet med nationell lagstiftning, samråda och samarbeta med de relevanta nationella brottsbekämpande myndigheterna, de behöriga myndigheterna, i den mening som avses i artikel 8.1 i direktiv (EU) 2016/1148, och de nationella dataskyddsmyndigheterna.

DEL II

NÄT

AVDELNING I

MARKNADSINTRÄDE OCH ANLÄGGNING

KAPITEL I

Avgifter

Artikel 42

Avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum och rättigheter att installera faciliteter

1. Medlemsstaterna får låta den behöriga myndigheten införa avgifter för nyttjanderätter till radiospektrum eller för rättigheter att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom vilka används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster och tillhörande faciliteter, varvid avgifterna ska säkerställa en optimal användning av de resurserna. Medlemsstaterna ska säkerställa att avgifterna är sakligt motiverade, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella till det avsedda syftet, och att de tar hänsyn till de allmänna målen för detta direktiv.

2. Vad gäller nyttjanderätter till radiospektrum ska medlemsstaterna sträva efter att säkerställa att tillämpliga avgifter fastställs på en nivå som säkerställer effektiv tilldelning och användning av radiospektrum, bland annat genom att

a) fastställa acceptpriser som minimiavgifter för nyttjanderätter till radiospektrum genom att ta hänsyn till nyttjanderätternas värde vid eventuella alternativa användningar,

b) ta hänsyn till kostnader som uppkommer till följd av villkor som är knutna till nyttjanderätterna, och

c) i största möjliga utsträckning tillämpa betalningsvillkor som är kopplade till radiospektrumets faktiska tillgänglighet för användning.

KAPITEL II

Tillträde till mark

Artikel 43

Ledningsrätter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att en behörig myndighet som överväger en ansökan om beviljande av rättigheter

— att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom för ett företag som godkänts för tillhandahållande av allmänna elektroniska kommunikationsnät, eller

— att installera faciliteter på, över eller under offentlig egendom för ett företag som godkänts för att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät till andra än allmänheten,

a) fattar beslut på grundval av enkla, effektiva, transparenta och allmänt tillgängliga förfaranden som tillämpas utan diskriminering och utan dröjsmål, och i alla händelser fattar sitt beslut inom sex månader efter ansökan, utom vid expropriation, och

b) följer principerna om insyn och icke-diskriminering när den knyter villkor till sådana rättigheter.

De förfaranden som avses i leden a och b får variera beroende på om sökanden tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller inte.

2. I fall där offentliga eller lokala myndigheter har äganderätt till eller kontroll över företag som tillhandahåller allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster ska medlemsstaterna säkerställa att det råder en ändamålsenlig strukturell separation mellan den verksamhet som har ansvar för beviljande av de rättigheter som avses i punkt 1 och de verksamheter som har samband med ägande eller kontroll.

Artikel 44

Samlokalisering och gemensamt nyttjande av nätelement och tillhörande faciliteter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät

1. När en operatör har utövat rättigheten enligt nationell rätt att installera faciliteter på, över eller under offentlig eller privat egendom, eller utnyttjat ett förfarande för expropriering eller användning av egendom, får behöriga myndigheter föreskriva samlokalisering och gemensamt nyttjande av de nätelement och tillhörande faciliteter som installerats på den grunden, för att skydda miljön, folkhälsan och den allmänna säkerheten eller för att uppnå mål för fysisk planering.

Samlokalisering eller gemensamt nyttjande av installerade nätelement och faciliteter, och gemensamt nyttjande av egendom, får föreskrivas endast efter en skälig tid av offentligt samråd under vilket alla berörda parter ska ges tillfälle att framföra sina synpunkter och endast inom de särskilda områden där sådant gemensamt utnyttjande anses vara nödvändigt för att målen i första stycket ska kunna uppnås. Behöriga myndigheter får föreskriva gemensamt nyttjande av sådana faciliteter eller sådan egendom, inbegripet mark, byggnader, ingångar till byggnader, ledningar i byggnader, master, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, kanalisation, rör, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp eller föreskriva åtgärder som underlättar samordning av offentliga arbeten. När det är nödvändigt får en medlemsstat utse en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet för en eller flera av följande uppgifter:

a) Samordna det förfarande som föreskrivs i denna artikel.

b) Fungera som central informationspunkt.

c) Fastställa regler för fördelning av kostnaderna för gemensamt nyttjande av faciliteter eller egendom och för samordning av bygg- och anläggningsarbeten.

2. De åtgärder som vidtas av en behörig myndighet i enlighet med denna artikel ska vara objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella. I tillämpliga fall ska dessa åtgärder genomföras i samarbete med de nationella regleringsmyndigheterna.

KAPITEL III

Tillträde till radiospektrum

Avsnitt 1

Auktorisationer

Artikel 45

Förvaltning av radiospektrum

1. Med vederbörlig hänsyn till att radiospektrum är en kollektiv nyttighet av stort socialt, kulturellt och ekonomiskt värde ska medlemsstaterna säkerställa en ändamålsenlig förvaltning av radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inom sitt territorium i enlighet med artiklarna 3 och 4. De ska säkerställa att behöriga myndigheters allokering av, utfärdande av allmänna auktorisationer för och beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster grundas på objektiva, transparenta, konkurrensfrämjande, icke-diskriminerande och proportionella kriterier.

Vid tillämpningen av denna artikel ska medlemsstaterna respektera relevanta internationella avtal, inbegripet Internationella telekommunikationsunionens (ITU) radioreglemente och andra avtal som antagits inom ramen för ITU och som är tillämpliga på radiospektrum, däribland det avtal som ingicks vid den regionala radiokommunikationskonferensen 2006, och får ta hänsyn till allmänintresset.

2. Medlemsstaterna ska verka för en harmonisering av användningen av radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster inom unionen, i linje med behovet av en ändamålsenlig och effektiv användning och för att uppnå konsumentfördelar som konkurrens, stordriftsfördelar och interoperabilitet för nät och tjänster. Medlemsstaterna ska i detta sammanhang agera i enlighet med artikel 4 i detta direktiv och med beslut nr 676/2002/EG genom att bland annat

a) eftersträva trådlös bredbandstäckning av sitt nationella territorium och av sin befolkning med hög kvalitet och hastighet, samt täckning av viktiga nationella och europeiska transportvägar, inbegripet det transeuropeiska transportnät som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 ([1]),

b) underlätta en snabb utveckling i unionen av nya trådlösa kommunikationstekniker och tillämpningar, inbegripet, där det är lämpligt, i en sektorsövergripande strategi,

c) säkerställa förutsebarhet och konsekvens vid beviljande, förnyelse, ändring, begränsning och återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum för att främja långsiktiga investeringar,

d) säkerställa att gränsöverskridande eller nationell skadlig störning förhindras i enlighet med artiklarna 28 respektive 46, och vidta lämpliga förebyggande och avhjälpande åtgärder i detta syfte,

e) främja delad användning av radiospektrum mellan liknande och/eller olika radiospektrumanvändningar i enlighet med konkurrensrätten,

([1]) Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1315/2013 av den 11 december 2013 om unionens riktlinjer för utbyggnad av det transeuropeiska transportnätet och om upphävande av beslut nr 661/2010/EU (EUT L 348, 20.12.2013, s. 1).

f) tillämpa det mest lämpliga och minst betungande auktorisationssystemet i enlighet med artikel 46 på ett sätt som maximerar flexibiliteten, delningen och effektiviteten vid användning av radiospektrum,

g) tillämpa regler för beviljande, överlåtelse, förnyelse, ändring och återkallande av nyttjanderätter till radiospektrum som fastställs på ett tydligt och transparent sätt i syfte att garantera rättslig säkerhet, konsekvens och förutsebarhet,

h) eftersträva konsekvens och förutsebarhet inom hela unionen i fråga om hur auktorisation ges till användning av radiospektrum för att skydda folkhälsan med beaktande av rekommendation 1999/519/EG.

Vid tillämpning av första stycket och i samband med utarbetande av tekniska genomförandeåtgärder för ett frekvensband enligt beslut nr 676/2002/EG, får kommissionen begära att RSPG utfärdar ett yttrande med rekommendation om de lämpligaste ordningarna för att auktorisera användningen av radiospektrum i det bandet eller delar av det. När så är lämpligt, och med största möjliga hänsyn till ett sådant yttrande, får kommissionen anta en rekommendation i syfte att främja ett enhetligt tillvägagångssätt i unionen vad gäller auktorisationsordningarna för användningen av det bandet.

Om kommissionen överväger att anta åtgärder i enlighet med artikel 39.1, 39.4, 39.5 och 39.6, får den begära ett yttrande från RSPG när det gäller konsekvenserna av alla sådana standarder eller specifikationer för samordningen av, harmoniseringen av och tillgången till radiospektrum. Kommissionen ska i största möjliga utsträckning beakta yttrandet från RSPG i alla senare steg.

3. Om det nationellt eller regionalt finns bristande efterfrågan på marknaden avseende användning av ett harmoniserat frekvensband får medlemsstaterna tillåta en alternativ användning av hela eller delar av det bandet, inbegripet den befintliga användningen, i enlighet med punkterna 4 och 5 i denna artikel, under förutsättning att

a) konstaterandet av bristande efterfrågan på marknaden avseende användning ett sådant band bygger på ett offentligt samråd i linje med artikel 23, inbegripet en framåtblickande bedömning av efterfrågan på marknaden,

b) sådan alternativ användning inte hindrar eller försvårar tillgången till eller användningen av ett sådant band i andra medlemsstater, och

c) den berörda medlemsstaten tar vederbörlig hänsyn till den långsiktiga tillgången till eller användningen av ett sådant band i unionen och till stordriftsfördelarna vad gäller utrustning till följd av användningen av det harmoniserade radiospektrumet i unionen.

Alla beslut om att i undantagsfall tillåta alternativ användning ska vara föremål för regelbunden översyn och ska under alla förhållanden omgående ses över vid vederbörligt motiverad begäran av en potentiell användare till den behöriga myndigheten att använda bandet i enlighet med den tekniska genomförandeåtgärden. Medlemsstaten ska underrätta kommissionen och de övriga medlemsstaterna om det beslut som fattats, med tillhörande motivering, samt om resultatet av eventuella översyner.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket ska medlemsstaterna säkerställa att alla former av teknik som används för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster kan användas i det radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplaner i enlighet med unionsrätten.

Medlemsstaterna får dock fastställa proportionella och icke-diskriminerande begränsningar för de former av teknik för radionät eller trådlös kommunikation som används för elektroniska kommunikationstjänster när det är nödvändigt för att

a) undvika skadlig störning,

b) skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, med största möjliga beaktande av rekommendation 1999/519/EG,

c) säkerställa tjänsternas tekniska kvalitet,

d) säkerställa maximalt med delad användning av radiospektrum,

e) garantera en effektiv användning av radiospektrum, eller

f) säkerställa ett mål av allmänt intresse i enlighet med punkt 5.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av andra stycket ska medlemsstaterna säkerställa att alla typer av elektroniska kommunikationstjänster kan tillhandahållas i det radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplan i enlighet med unionsrätten. Medlemsstater kan dock fastställa proportionella och icke-diskriminerande begränsningar för de typer av elektroniska kommunikationstjänster som ska tillhandahållas, inbegripet, när det är nödvändigt, för att uppfylla en bestämmelse enligt ITU:s radioreglemente.

Åtgärder som kräver att en elektronisk kommunikationstjänst tillhandahålls inom ett specifikt band som är tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster ska vara berättigade med hänsyn till säkerställandet av ett mål av allmänt intresse, såsom det fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten, inbegripet men inte begränsat till

a) säkerhet för människors liv,

b) främjande av social, regional eller territoriell sammanhållning,

c) undvikande av ineffektiv användning av radiospektrum, eller

d) främjande av kulturell och språklig mångfald och mediemångfald, exempelvis tillhandahållande av radio- och tv-tjänster.

En åtgärd som förbjuder att andra elektroniska kommunikationstjänster tillhandahålls inom ett specifikt band får endast införas där detta är motiverat för att säkerställa tjänster för säkerhet för människors liv. Medlemsstaterna får i undantagsfall också utvidga en sådan åtgärd i syfte att uppfylla andra mål av allmänt intresse såsom de fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten.

6. Medlemsstaterna ska regelbundet se över behovet av de begränsningar som anges i punkterna 4 och 5 och ska offentliggöra resultatet av dessa översyner.

7. Begränsningar som fastställts före den 25 maj 2011 ska uppfylla kraven i punkterna 4 och 5 senast den 20 december 2018.

Artikel 46

Auktorisation av användning av radiospektrum

1. Medlemsstaterna ska underlätta användningen av radiospektrum, inbegripet delad användning, enligt allmänna auktorisationer och begränsa beviljandet av individuella nyttjanderätter till radiospektrum till situationer där sådana rättigheter är nödvändiga för att maximera den effektiva användningen mot bakgrund av efterfrågan och med beaktande av de kriterier som anges i andra stycket. I alla andra fall ska de fastställa villkoren för användningen av radiospektrum i en allmän auktorisation.

I detta syfte ska medlemsstaterna fatta beslut om den lämpligaste metoden för auktorisation av användning av radiospektrum, med beaktande av

a) det berörda radiospektrumets särskilda egenskaper,

b) behovet av att tillhandahålla skydd mot skadlig störning,

c) utvecklingen av tillförlitliga villkor för radiospektrumdelning, där det är lämpligt,

d) behovet av att säkerställa kommunikationens eller tjänsternas tekniska kvalitet,

e) mål av allmänt intresse såsom de fastställts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten,

f) behovet av att säkra en effektiv användning av radiospektrum.

När medlemsstater överväger om de ska utfärda allmänna auktorisationer eller bevilja individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum, med beaktande av tekniska genomförandeåtgärder som antagits i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG, ska de sträva efter att minimera problem med skadlig störning, inbegripet i fall med delad användning av radiospektrum på grundval av en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter.

När så är lämpligt ska medlemsstaterna överväga möjligheten att auktorisera användningen av radiospektrum baserat på en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter, med beaktande av de sannolika konsekvenserna för konkurrens, innovation och marknadsinträde av olika kombinationer av allmänna auktorisationer och individuella nyttjanderätter och av successiva övergångar från en kategori till en annan.

Medlemsstaterna ska sträva efter att minimera begränsningarna av användningen av radiospektrum genom att i lämplig grad beakta tekniska lösningar för hantering av skadlig störning, så att metoden för auktorisation blir så lite betungande som möjligt.

2. När ett beslut fattas enligt punkt 1 i syfte att underlätta delad användning av radiospektrum, ska de behöriga myndigheterna säkerställa att villkoren för delad användning av radiospektrum är tydligt fastställda. Sådana villkor ska underlätta effektiv användning av radiospektrum samt konkurrens och innovation.

Artikel 47

Villkor förbundna med individuella nyttjanderätter till radiospektrum

1. Behöriga myndigheter ska koppla villkor till individuella nyttjanderätter till radiospektrum i enlighet med artikel 13.1 på ett sådant sätt att man säkerställer att radiospektrumet används optimalt och på det mest ändamålsenliga och effektiva sättet. Före tilldelning eller förnyelse av sådana rättigheter ska de tydligt fastställa alla sådana villkor, inbegripet den användningsgrad som krävs och möjligheten att uppfylla kravet genom handel eller uthyrning för att säkerställa genomförandet av dessa villkor i enlighet med artikel 30. Villkor som är knutna till förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum får inte leda till otillbörliga fördelar för befintliga innehavare av dessa rättigheter.

Sådana villkor ska specificera tillämpliga parametrar, inbegripet en eventuell tidsfrist inom vilken rättigheterna till användning ska utövas, vilka – om de inte uppfylls – skulle ge den behöriga myndigheten rätt att återkalla nyttjanderätten eller vidta andra åtgärder.

Behöriga myndigheter ska, i god tid och på ett transparent sätt, samråda med och informera berörda parter om de villkor som är knutna till individuella nyttjanderätter innan de införs. De ska på förhand fastställa kriterierna för bedömning av uppfyllandet av dessa villkor samt på ett transparent sätt informera berörda parter om de kriterierna.

2. När behöriga myndigheter knyter villkor till individuella nyttjanderätter till radiospektrum, får de, särskilt i syfte att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum eller att främja förbättrad täckning, föreskriva följande möjligheter:

a) dela passiv eller aktiv infrastruktur som är beroende av radiospektrum, eller radiospektrum,

b) kommersiella avtal om roamingtjänsttillträde,

c) gemensam uppbyggnad av infrastruktur för tillhandahållande av nät eller tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning.

Behöriga myndigheter får inte förhindra delad användning av radiospektrum på de villkor som är knutna till nyttjanderätterna till radiospektrum. Företags genomförande av villkor som är knutna till nyttjanderätter enligt denna punkt ska fortsätta att omfattas av konkurrensrätten.

Avsnitt 2

Nyttjanderätter

Artikel 48

Beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum

1. I fall då det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum ska medlemsstaterna på begäran bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster enligt den allmänna auktorisation som avses i artikel 12, om inte annat följer av artikel 13, artikel 21.1 c eller artikel 55 eller av andra bestämmelser som ska säkerställa att dessa resurser används på ett effektivt sätt i enlighet med detta direktiv.

2. Utan att det påverkar de särskilda kriterier och förfaranden som medlemsstaterna antagit för att bevilja individuella nyttjanderätter till radiospektrum för tillhandahållare av innehåll i radio- och tv-sändningar för att verka för mål av allmänt intresse i enlighet med unionsrätten, ska de individuella nyttjanderätterna till radiospektrum beviljas genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden med god insyn och i enlighet med bestämmelserna i artikel 45.

3. Ett undantag från kravet på öppna förfaranden kan tillämpas om det krävs att man beviljar tillhandahållarna av innehållstjänster för radio- eller tv-sändning individuella nyttjanderätter till radiospektrum för att uppnå ett mål av allmänt intresse som medlemsstaterna fastställt det i enlighet med unionsrätten.

4. Behöriga myndigheter ska behandla ansökningar om individuella nyttjanderätter till radiospektrum inom ramen för urvalsförfaranden enligt objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande urvalskriterier som har fastställts i förväg och som avspeglar de villkor som ska knytas till sådana rättigheter. Behöriga myndigheter ska ha möjlighet att begära in all nödvändig information från sökande för att på grundval av dessa kriterier bedöma deras förmåga att uppfylla villkoren. Om den behöriga myndigheten kommer fram till att en sökande inte har den förmåga som krävs, ska den fatta ett vederbörligen motiverat beslut om detta.

5. När medlemsstater beviljar individuella nyttjanderätter till radiospektrum ange om nyttjanderätterna kan överlåtas eller hyras ut av rättsinnehavaren och på vilka villkor detta kan ske. Artiklarna 45 och 51 ska tillämpas.

6. Den behöriga myndigheten ska fatta, meddela och offentliggöra beslut om beviljande av individuella nyttjanderätter till radiospektrum så snart som möjligt efter mottagandet av en fullständig ansökan och, för radiospektrum som förklarats tillgängligt för elektroniska kommunikationstjänster i deras nationella frekvensfördelningsplan, inom sex veckor från samma tidpunkt. Den tidsgränsen får inte påverka tillämpningen av artikel 55.7 och eventuella tillämpliga internationella avtal om användning av radiospektrum eller positioner i omloppsbanor.

Artikel 49

Rättigheters giltighetstid

1. Om en medlemsstat godkänner användning av radiospektrum genom individuella nyttjanderätter för en viss tid ska den säkerställa att nyttjanderätten beviljas för en period som är skälig med tanke på de mål som eftersträvas i enlighet med artikel 55.2, och i detta sammanhang beakta behovet av att säkerställa konkurrens samt, i synnerhet, ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum, och att främja innovation och effektiva investeringar, inbegripet genom att medge en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna.

2. Om medlemsstaterna beviljar individuella nyttjanderätter till radiospektrum för vilka harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda dem för trådlösa elektroniska kommunikationstjänster för bredband (nedan kallade *trådlösa bredbandstjänster*) under en begränsad period ska de säkerställa att regleringen är förutsebar för rättsinnehavarna under en period på minst 20 år vad gäller villkoren för investering i infrastruktur som är beroende av användning av sådana radiospektrum, med beaktande av kraven i punkt 1 i denna artikel. Denna artikel är i relevanta fall tillämplig med förbehåll för eventuella ändringar av de villkor som knutits till dessa nyttjanderätter i enlighet med artikel 18.

I det syftet ska medlemsstaterna säkerställa att sådana rättigheter har en giltighetstid på minst 15 år och, om så krävs för att efterleva första stycket, inkluderar en lämplig förlängning, på de villkor som fastställs i denna punkt.

Innan nyttjanderätten beviljas ska medlemsstaterna på ett transparent sätt och för alla berörda parter tillgängliggöra de allmänna kriterierna för en förlängning av nyttjanderättens giltighetstid, som en del av de villkor som fastställs enligt artikel 55.3 och 55.6. Sådana allmänna kriterier ska avse

a) behovet att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv användning av det berörda radiospektrumet, de mål som eftersträvas i artikel 45.2 a och b, eller behovet av att uppfylla mål av allmänt intresse vad gäller säkerställande av människors liv, allmän ordning, allmän säkerhet eller försvar, och

b) behovet av att säkerställa en icke snedvriden konkurrens.

Senast två år innan en individuell nyttjanderätts ursprungliga giltighetstid löper ut ska den behöriga myndigheten genomföra en objektiv och framåtblickande bedömning av de allmänna kriterier som fastställts för förlängningen av den nyttjanderättens giltighetstid mot bakgrund av artikel 45.2 c. Under förutsättning att den behöriga myndigheten inte har inlett en tillsynsåtgärd till följd av bristande uppfyllande av villkoren för nyttjanderätten i enlighet med artikel 30 ska den bevilja förlängningen av nyttjanderättens giltighetstid såvida den inte konstaterar att en sådan förlängning inte skulle uppfylla de allmänna kriterier som fastställts i tredje stycket a eller b i denna punkt.

Den behöriga myndigheten ska på grundval av den bedömningen underrätta rättsinnehavaren om huruvida förlängningen av nyttjanderättens giltighetstid ska beviljas.

Om en sådan förlängning inte ska beviljas ska den behöriga myndigheten tillämpa artikel 48 för beviljande av nyttjanderätter till det specifika frekvensbandet.

Åtgärder som vidtas i enlighet med denna punkt ska vara proportionella, icke-diskriminerande och transparenta och åtföljas av en motivering.

Med avvikelse från artikel 23 ska berörda parter ha möjlighet att lämna synpunkter på utkast till åtgärder i enlighet med tredje och fjärde styckena i denna punkt inom en period på minst tre månader.

Denna punkt ska inte påverka tillämpningen av artiklarna 19 och 30.

Medlemsstaterna ska ta hänsyn till den mekanism som föreskrivs i denna punkt när de fastställer avgifter för nyttjanderätter.

3. I vederbörligen motiverade fall får medlemsstaterna avvika från punkt 2 i denna artikel i följande fall:

a) I begränsade geografiska områden där tillgången till höghastighetsnät är starkt begränsad eller saknas och detta är nödvändigt för att säkerställa att målen i artikel 45.2 uppnås.

b) För specifika kortvariga projekt.

c) För experimentell användning.

d) För användning av radiospektrum som, i enlighet med artikel 45.4 och 45.5, kan samexistera med trådlösa bredbandstjänster.

e) För alternativ användning av radiospektrum i enlighet med artikel 45.3.

4. Medlemsstaterna får anpassa giltighetstider för nyttjanderätter som fastställts i denna artikel för att säkerställa att giltighetstiden för rättigheter i ett eller flera band löper ut samtidigt.

Artikel 50

Förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum

1. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska fatta ett beslut om förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum i god tid innan rättigheternas giltighetstid löper ut, utom när möjligheten till förnyelse uttryckligen har uteslutits vid tidpunkten för tilldelningen. I detta syfte ska de myndigheterna bedöma behovet av en sådan förnyelse på eget initiativ eller på begäran av rättsinnehavaren, i det senare fallet tidigast fem år innan de berörda rättigheternas giltighetstid löper ut. Detta ska inte påverka förnyelseklausuler som är tillämpliga på befintliga rättigheter.

2. Behöriga myndigheter ska bland annat beakta följande när de fattar ett beslut enligt punkt 1 i denna artikel:

a) Uppfyllandet av de mål som anges i artiklarna 3, 45.2 och 48.2 samt allmänpolitiska mål inom ramen för unionsrätten eller nationell rätt.

b) Genomförandet av en teknisk genomförandeåtgärd antagen i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

c) Översynen av tillämpningen av de villkor som är knutna till den berörda rättigheten.

d) Behovet av att främja, eller undvika all snedvridning av, konkurrensen i linje med artikel 52.

e) Behovet av att effektivisera användningen av radiospektrum mot bakgrund av teknikens eller marknadens utveckling.

f) Behovet av att undvika allvarliga störningar i tillhandahållandet av tjänster.

3. Behöriga myndigheter ska, när de överväger en eventuell förnyelse av individuella nyttjanderätter till harmoniserat radiospektrum för vilket antalet nyttjanderätter är begränsat i enlighet med punkt 2 i denna artikel, genomföra ett öppet, transparent och icke-diskriminerande förfarande, och de ska bland annat

a) ge alla berörda parter tillfälle att framföra sina synpunkter via ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23, och

b) tydligt ange skälen för en sådan eventuell förnyelse.

När de beslutar huruvida nyttjanderätterna ska förnyas eller ett nytt urvalsförfarande ska anordnas för att bevilja nyttjanderätterna i enlighet med artikel 55 ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beakta alla tecken, som framkommer genom samrådet enligt första stycket i denna punkt, på efterfrågan på marknaden från andra företag än de som innehar nyttjanderätter till radiospektrum i det berörda bandet.

4. Ett beslut att förnya de individuella nyttjanderätterna till harmoniserat radiospektrum får åtföljas av en översyn av de avgifter samt de övriga villkor som är förbundna därmed. I förekommande fall får de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter justera avgifterna för nyttjanderätterna i enlighet med artikel 42.

Artikel 51

Överlåtelse eller uthyrning av individuella nyttjanderätter till radiospektrum

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag får överlåta eller hyra ut individuella nyttjanderätter till radiospektrum till andra företag.

Medlemsstaterna får besluta att denna punkt inte ska tillämpas om företagets individuella nyttjanderätt till radiospektrum ursprungligen beviljades utan kostnad eller tilldelades för rundradio.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att ett företags avsikt att överlåta eller hyra ut nyttjanderätter till radiospektrum och den faktiska överlåtelsen av dessa anmäls i enlighet med nationella förfaranden till den behöriga myndigheten och att de offentliggörs. I fall då radiospektrum är harmoniserat ska sådan överensstämma med den harmoniserade användningen.

3. Medlemsstaterna ska tillåta överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum om de villkor som ursprungligen var knutna till nyttjanderätterna bibehålls. Utan att det påverkar behovet av att säkerställa att det inte förekommer någon snedvridning av konkurrensen, i synnerhet i enlighet med artikel 52, ska medlemsstaterna

a) se till att överlåtelse och uthyrning omfattas av ett förfarande som är så lite betungande som möjligt,

b) inte neka uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum om uthyraren åtar sig att förbli ansvarig för att uppfylla de villkor som ursprungligen var knutna till nyttjanderätterna,

c) inte neka överlåtelsen av nyttjanderätter till radiospektrum, såvida det inte finns en tydlig risk för att den nya innehavaren inte är i stånd att uppfylla de ursprungliga villkoren för nyttjanderätten.

Alla administrativa avgifter som åläggs företag för behandlingen av en ansökan om överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum ska vara förenliga med artikel 16.

Första stycket a, b och c ska inte påverka medlemsstaternas behörighet när det gäller att upprätthålla efterlevnaden av de villkor som är knutna till nyttjanderätterna vid vilken tidpunkt som helst både avseende uthyraren och den som hyr, i enlighet med deras nationella lagstiftning.

Behöriga myndigheter ska underlätta överlåtelse eller uthyrning av nyttjanderätter till radiospektrum genom att pröva varje begäran om att anpassa de villkor som är knutna till rättigheten i rätt tid och genom att säkerställa att rättigheterna eller det relevanta radiospektrumet i så stor utsträckning som möjligt kan separeras eller delas upp.

Med hänsyn till eventuella överlåtelser eller uthyrningar av nyttjanderätter till radiospektrum ska behöriga myndigheter göra relevanta uppgifter om överlåtbara individuella rättigheter allmänt tillgängliga i ett standardiserat elektroniskt format när rättigheterna skapas och behålla dessa uppgifter så länge rättigheterna finns kvar.

Kommissionen får anta genomförandeåtgärder för att specificera de relevanta uppgifterna.

Dessa tekniska genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Artikel 52

Konkurrens

1. Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska främja effektiv konkurrens och undvika snedvridningar av konkurrensen på den inre marknaden när de fattar beslut om beviljande, ändring eller förnyelse av nyttjanderätter till radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i enlighet med detta direktiv.

2. När medlemsstater beviljar, ändrar eller förnyar nyttjanderätter till radiospektrum får deras nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter på grundval av rådgivningen från den nationella regleringsmyndigheten vidta lämpliga åtgärder såsom att

a) begränsa den mängd frekvensband för vilken nyttjanderätter beviljas ett företag eller, i berättigade fall, knyta villkor till sådana nyttjanderätter, såsom tillhandahållande av tillträde i grossistledet, nationell eller regional roaming, i vissa band eller i vissa grupper av band med liknande egenskaper,

b) reservera, om det är lämpligt och berättigat med hänsyn till en specifik situation på den nationella marknaden, en viss del av ett frekvensband eller en grupp av band för tilldelning till nya aktörer,

c) vägra att bevilja nya nyttjanderätter till radiospektrum eller att tillåta ny radiospektrumanvändning i vissa band, eller knyta villkor till beviljandet av nya nyttjanderätter till radiospektrum eller till auktorisation för nya användningar av radiospektrum, för att undvika snedvridning av konkurrensen till följd av tilldelning, överlåtelse eller ackumulering av nyttjanderätter,

d) inkludera villkor som förbjuder eller ställer villkor för överlåtelser av nyttjanderätter till radiospektrum som inte omfattas av kontroll av företagskoncentrationer på unionsnivå eller nationell nivå, om sådana överlåtelser sannolikt skulle leda till betydande skada för konkurrensen,

e) ändra befintliga rättigheter i enlighet med detta direktiv om det är nödvändigt för att korrigera en snedvridning av konkurrensen i efterhand till följd av någon överlåtelse eller ackumulering av nyttjanderätter till radiospektrum.

Nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter ska, med beaktande av marknadsförhållanden och tillgängliga riktmärken, grunda sina beslut på en objektiv och framåtblickande bedömning av marknadens konkurrensvillkor, av huruvida sådana åtgärder är nödvändiga för att upprätthålla eller uppnå effektiv konkurrens och av de sannolika effekterna av sådana åtgärder på marknadsaktörers befintliga och framtida investeringar särskilt för nätuppbyggnad. De ska i detta sammanhang beakta den metod för marknadsanalys som anges i artikel 67.2.

3. Vid tillämpning av punkt 2 i denna artikel ska nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter agera i enlighet med de förfaranden som anges i artiklarna 18, 19, 23 och 35.

Avsnitt 3

Förfaranden

Artikel 53

Samordnat val av tidpunkt för tilldelningar

1. Medlemsstaterna ska samarbeta för att samordna användningen av harmoniserat radiospektrum för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster i unionen med vederbörligt beaktande av de olika nationella marknadssituationerna. Detta kan inbegripa fastställandet av en eller, i förekommande fall, flera gemensamma senaste tillåtna datum för auktorisation av användning av specifikt harmoniserat radiospektrum.

2. I fall då harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda radiospektrumet för trådlösa bredbandsnät och -tjänster ska medlemsstaterna tillåta användning av det radiospektrumet så snart som möjligt och senast 30 månader efter antagandet av den åtgärden, eller så snart som möjligt efter upphävandet av ett beslut om att tillåta alternativ användning som ett undantagsfall i enlighet med artikel 45.3 i detta direktiv. Detta påverkar inte tillämpningen av beslut (EU) 2017/899 eller kommissionens initiativrätt när det gäller att föreslå lagstiftningsakter.

3. En medlemsstat får förlänga den tidsfrist som föreskrivs i punkt 2 i denna artikel med avseende på ett specifikt band

a) om det är motiverat med hänsyn till en begränsning av användningen av bandet som grundar sig på det mål av allmänt intresse som föreskrivs i artikel 45.5 a eller d,

b) i fall av olösta gränsöverskridande samordningsproblem som resulterar i skadlig störning med tredjeländer, förutsatt att den medlemsstat som påverkas har, där så är lämpligt, begärt bistånd från unionen i enlighet med artikel 28.5,

c) för att skydda nationell säkerhet och försvar, eller

d) på grund av force majeure.

Den berörda medlemsstaten ska se över en sådan förlängning minst vartannat år.

4. En medlemsstat får förlänga den tidsfrist som föreskrivs i punkt 2 med avseende på ett specifikt band i den utsträckning som krävs och upp till 30 månader

a) i fall av olösta gränsöverskridande samordningsproblem som resulterar i skadlig störning mellan medlemsstater, förutsatt att den medlemsstat som påverkas vidtar alla nödvändiga åtgärder i tid i enlighet med artikel 28.3 och 28.4,

b) om det föreligger ett behov av att och svårigheter med att säkerställa teknisk migrering av befintliga användare av bandet.

5. Vid förseningar inom ramen för punkt 3 eller 4 ska den berörda medlemsstaten i god tid informera de andra medlemsstaterna och kommissionen med angivande av skälen.

Artikel 54

Samordnat val av tidpunkt för tilldelningar för specifika 5G-band

1. Senast den 31 december 2020 ska medlemsstaterna, med avseende på markbundna system som kan tillhandahålla trådlösa bredbandstjänster, om så krävs för att underlätta utbyggnaden av 5G vidta alla lämpliga åtgärder för att

a) omorganisera och tillåta användning av tillräckligt stora block av bandet 3,4-3,8 GHz,

b) tillåta användning av åtminstone 1 GHz av bandet 24,25–27,5 GHz, under förutsättning att det finns tydliga tecken på efterfrågan på marknaden och på att det saknas betydande hinder för migrering av befintliga användare eller tömning av frekvensband.

2. Medlemsstaterna får dock förlänga den tidsfrist som fastställs i punkt 1 i denna artikel, om så är motiverat, i enlighet med artikel 45.3 eller artikel 53.2, 53.3 eller 53.4.

3. Åtgärder som vidtas i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska uppfylla de harmoniserade villkor som fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

Artikel 55

Förfarande för att begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiospektrum

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 53 ska en medlemsstat, om den anser att en nyttjanderätt till radiospektrum inte kan omfattas av en allmän auktorisation och om den överväger huruvida den ska begränsa det antal nyttjanderätter som ska beviljas till radiospektrum, bland annat

a) tydligt ange skälen för begränsningen av nyttjanderätterna, i synnerhet genom att fästa vederbörlig vikt vid behovet av att ge användarna så stort utbyte som möjligt och underlätta utvecklingen av konkurrens och, beroende på vad som är lämpligt, ompröva begränsningen med regelbundna intervall eller på rimlig begäran av berörda företag,

b) ge alla berörda parter, inbegripet användare och konsumenter, tillfälle att lägga fram synpunkter på alla begränsningar genom ett offentligt samråd i enlighet med artikel 23.

2. När en medlemsstat anser att antalet nyttjanderätter ska begränsas ska den tydligt fastställa och motivera de eftersträvade målen genom ett urvalsförfarande grundat på jämförelse eller konkurrens, och om möjligt kvantifiera dem, varvid vederbörlig vikt ska fästas vid behovet av att uppfylla nationella mål och mål för den inre marknaden. De mål som medlemsstaten får fastställa i syfte att utforma det aktuella urvalsförfarandet ska, utöver att främja konkurrens, vara begränsade till ett eller flera av följande:

a) Främja täckning.

b) Säkerställa erforderlig tjänstekvalitet.

c) Främja ändamålsenlig användning av radiospektrum, bland annat genom beaktande av villkoren knutna till nyttjanderätterna och nivån på avgifterna.

d) Främja innovation och affärsutveckling.

Den nationella regleringsmyndigheten eller andra behöriga myndigheter ska tydligt fastställa urvalsförfarandet och motivera valet av detta, inbegripet eventuella preliminära faser som föregår tillträdet till urvalsförfarandet. Den ska också tydligt ange resultatet av eventuella tillhörande bedömningar av konkurrenssituationen samt den tekniska och ekonomiska situationen på marknaden och ange skäl för eventuella användningar och val av åtgärder enligt artikel 35.

3. Medlemsstaterna ska offentliggöra alla beslut om urvalsförfarandet och relaterade regler och tydligt ange skälen för beslutet. De ska också offentliggöra de villkor som ska knytas till nyttjanderätterna.

4. Efter att ha fastställt urvalsförfarandet ska medlemsstaten inbjuda till ansökningar om nyttjanderätter.

5. Om en medlemsstat konstaterar att ytterligare nyttjanderätter till radiospektrum eller en kombination av allmän auktorisation och individuella nyttjanderätter kan beviljas ska den offentliggöra detta och inleda förfarandet för beviljande av sådana rättigheter.

6. Om beviljandet av nyttjanderätter till radiospektrum måste begränsas ska medlemsstaterna bevilja sådana rättigheter på grundval av urvalskriterier och ett urvalsförfarande som är objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella. Med avseende på urvalskriterierna ska vederbörlig vikt fästas vid uppnåendet av målen och kraven i artiklarna 3, 4, 28 och 45.

7. Om urvalsförfaranden grundade på jämförelse eller konkurrens ska användas får medlemsstaterna förlänga den period på högst sex veckor som anges i artikel 48.6 med så lång tid som behövs, dock högst med åtta månader, för att säkerställa rättvisa, rimliga, öppna och transparenta förfaranden för alla berörda parter, med förbehåll för eventuella särskilda tidtabeller som upprättas i enlighet med artikel 53.

Dessa tidsfrister ska inte påverka tillämpningen av bestämmelser i tillämpliga internationella överenskommelser om användning av radiospektrum och satellitsamordning.

8. Denna artikel ska inte påverka överlåtelse av nyttjanderätter till radiospektrum enligt artikel 51.

KAPITEL III

Ibruktagande och användning av utrustning för trådlösa nät

Artikel 56

Tillgång till trådlösa lokala nät

1. Behöriga myndigheter ska tillåta tillhandahållande av tillgång via RLAN till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät samt användning av det harmoniserade radiospektrumet för detta tillhandahållande, med förbehåll endast för sådana tillämpliga villkor för användning av radiospektrum i allmän auktorisation som avses i artikel 46.1.

Om tillhandahållandet inte är en del av en ekonomisk verksamhet eller är en sidotjänst till en ekonomisk verksamhet eller en allmännyttig tjänst som inte är beroende av överföring av signaler via sådana nät, ska företag, offentliga myndigheter eller slutanvändare som tillhandahåller sådant tillträde inte omfattas av någon allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster enligt artikel 12, av skyldigheter avseende slutanvändares rättigheter enligt del III avdelning II eller av skyldigheter att sammankoppla sina nät i enlighet med artikel 61.1.

2. Artikel 12 i direktiv 2000/31/EG ska tillämpas.

3. Behöriga myndigheter får inte hindra tillhandahållare av allmänna kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster från att ge allmänheten tillgång till sina nät, via trådlösa lokala nät, som kan vara belägna i en slutanvändares lokaler, under förutsättning att tillämpliga villkor för allmän auktorisation uppfylls samt att slutanvändaren lämnar sitt förhandsgodkännande.

4. Särskilt i enlighet med artikel 3.1 i förordning (EU) 2015/2120 ska behöriga myndigheter säkerställa att tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster inte ensidigt begränsar eller hindrar slutanvändare från att

a) efter eget val skaffa sig tillgång till trådlösa lokala nät som tillhandahålls av tredje part, eller

b) ömsesidigt eller mer allmänt tillåta att andra slutanvändare får tillgång till sådana tillhandahållares nät via trådlösa lokala nät, även på grundval av tredje parts initiativ som förenar olika slutanvändares trådlösa lokala nät och gör dem allmänt tillgängliga.

5. Behöriga myndigheter får inte begränsa eller hindra slutanvändare från att tillåta att andra slutanvändare får tillträde, ömsesidigt eller på annat sätt, till deras trådlösa lokala nät, inbegripet på grundval av tredje parts initiativ som förenar olika slutanvändares trådlösa lokala nät och gör dem allmänt tillgängliga.

6. Behöriga myndigheter får inte otillbörligt begränsa tillhandahållandet av tillträde för allmänheten till trådlösa lokala nät

a) från offentliga myndigheter eller på offentliga platser i närheten av lokaler där sådana offentliga myndigheter är inhysta, när tillhandahållandet är en sidotjänst till de offentliga tjänster som tillhandahålls i lokalerna,

b) genom initiativ från icke-statliga organisationer eller offentliga myndigheter för att förena och ömsesidigt eller mer allmänt göra olika slutanvändares trådlösa lokala nät tillgängliga, i tillämpliga fall inklusive trådlösa lokala nät till vilka allmänt tillträde tillhandahålls i enlighet med led a.

Artikel 57

Ibruktagande och drift av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd

1. Behöriga myndigheter får inte otillbörligt begränsa ibruktagandet av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd. Medlemsstaterna ska söka säkerställa att alla regler som styr ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd är enhetliga på nationell nivå. Sådana regler ska offentliggöras innan de tillämpas.

De behöriga myndigheterna får särskilt inte kräva något enskilt stadsplaneringstillstånd eller något annat enskilt förhandstillstånd för ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd som har de egenskaper som fastställts enligt punkt 2.

Genom avvikelse från andra stycket i denna punkt får behöriga myndigheter begära tillstånd för ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd på byggnader eller platser med ett arkitektoniskt eller historiskt värde eller med ett naturvärde som är skyddade i enlighet med nationell lag eller, om så behövs, med hänsyn till den allmänna säkerheten. Artikel 7 i direktiv 2014/61/EU ska tillämpas på beviljandet av sådana tillstånd.

2. Kommissionen ska genom genomförandeakter specificera de fysiska och tekniska egenskaperna, såsom maximal storlek, vikt och, i lämpliga fall, utstrålad effekt från accesspunkter med kort räckvidd.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

De första av sådana genomförandeakter ska antas senast den 30 juni 2020.

3. Denna artikel påverkar inte de väsentliga krav som fastställs i direktiv 2014/53/EU eller den metod för auktorisation som är tillämplig på användningen av relevant radiospektrum.

4. Medlemsstaterna ska genom att i relevanta fall tillämpa de förfaranden som antagits i enlighet med direktiv 2014/61/EU, säkerställa att operatörer får tillträde till all fysisk infrastruktur som förvaltas av nationella, regionala eller lokala offentliga myndigheter och tekniskt lämpar sig som värd för trådlösa accesspunkter med kort räckvidd eller som behövs för att sådana accesspunkter ska kunna förbindas med ett stamnät, bland annat väg- och gatuutrustning såsom lyktstolpar, trafikmärken, trafikljus, annonspelare, buss- och spårvagnshållplatser och tunnelbanestationer. Myndigheterna ska tillgodose varje rimlig begäran om tillträde enligt rättvisa, skäliga, transparenta och icke-diskriminerande villkor, som ska medge insyn via en central informationspunkt.

5. Utan att det påverkar tillämpningen av några affärsmässiga avtal får ibruktagandet av accesspunkter med kort räckvidd inte omfattas av några avgifter utöver de administrativa avgifterna i enlighet med artikel 16.

Artikel 58

Tekniska föreskrifter om elektromagnetiska fält

De förfaranden som fastställs i direktiv (EU) 2015/1535 ska tillämpas på medlemsstaters utkast till åtgärder som skulle medföra andra krav på ibruktagande av trådlösa accesspunkter med kort räckvidd med avseende på elektromagnetiska fält än de som anges i rekommendation 1999/519/EG.

AVDELNING II

TILLTRÄDE

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser, tillträdesprinciper

Artikel 59

Allmänt ramverk för tillträde och samtrafik

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att det inte förekommer några restriktioner som hindrar företag i samma medlemsstat eller i olika medlemsstater från att förhandla med varandra om avtal rörande tekniska och kommersiella lösningar för tillträde eller samtrafik, i enlighet med unionsrätten. Ett företag som begär tillträde eller samtrafik behöver inte ha auktorisation för att bedriva verksamhet i den medlemsstat där företaget begär tillträde eller samtrafik, om företaget inte tillhandahåller några tjänster och inte är nätoperatör i den medlemsstaten.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 114 får medlemsstaterna inte bibehålla rättsliga eller administrativa åtgärder enligt vilka företag, när de beviljar tillträde eller samtrafik, är skyldiga att erbjuda olika företag olika villkor för likvärdiga tjänster eller åtgärder som medför skyldigheter som inte är kopplade till de tjänster avseende tillträde eller samtrafik som faktiskt tillhandahålls utan att det påverkar de villkor som fastställs i bilaga I.

Artikel 60

Rättigheter och skyldigheter för företag

1. Operatörer av allmänna elektroniska kommunikationsnät ska ha rätt och, när så begärs av andra företag som har rätt till det i enlighet med artikel 15, skyldighet att förhandla med varandra om samtrafik i syfte att tillhandahålla allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster, så att tillhandahållandet av och interoperabilitet för tjänster kan säkerställas inom hela unionen. Operatörer ska erbjuda andra företag tillträde och samtrafik på villkor som överensstämmer med de skyldigheter som den nationella regleringsmyndigheten inför i enlighet med artiklarna 61, 62 och 68.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 21 ska medlemsstaterna kräva att företag som får del av upplysningar från ett annat företag före, under eller efter förhandlingarna om tillträde eller samtrafik endast använder dessa upplysningar för det syfte för vilket de tillhandahölls och hela tiden respekterar den sekretess som gäller för upplysningar som överförs eller lagras. Sådana företag får inte lämna vidare de mottagna upplysningarna till andra, till exempel andra avdelningar, dotterbolag eller samarbetspartner, som skulle kunna få konkurrensfördelar genom dem.

3. Medlemsstaterna får föreskriva att förhandlingar via neutrala medlare ska genomföras när konkurrensförhållandena så kräver.

KAPITEL II

Tillträde och samtrafik

Artikel 61

Nationella regleringsmyndigheters och andra behöriga myndigheters befogenheter och ansvarsområden när det gäller tillträde och samtrafik

1. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter i de fall som anges i punkt 2 första stycket b och c i denna artikel ska i enlighet med de mål som anges i artikel 3 främja och i förekommande fall säkerställa adekvat tillträde och samtrafik samt interoperabilitet för tjänster, i enlighet med det här direktivet, och därvid utföra sina ålägganden på ett sätt som främjar effektivitet, hållbar konkurrens, anläggning av nät med mycket hög kapacitet, effektiva investeringar och innovation samt medför största möjliga nytta för slutanvändarna.

De ska tillhandahålla vägledning och offentliggöra de förfaranden som är tillämpliga för beviljande av tillträde och samtrafik för att säkerställa att små och medelstora företag och operatörer med en begränsad geografisk utbredning kan dra nytta av de skyldigheter som införs.

2. Utan att det påverkar de åtgärder som kan vidtas när det gäller företag som anses ha betydande inflytande på marknaden i enlighet med artikel 68 ska de nationella regleringsmyndigheterna, eller andra behöriga myndigheter i de fall som anges i detta stycke b och c, kunna införa särskilt,

a) skyldigheter för företag som omfattas av allmän auktorisation och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, bland annat, när detta är motiverat, skyldigheten att bedriva samtrafik mellan sina nät om detta inte redan sker,

b) skyldigheter för företag som omfattas av allmän auktorisation och som kontrollerar tillträde till slutanvändarna i syfte att säkerställa interoperabilitet mellan tjänsterna, när det är motiverat och i den utsträckning som är nödvändig,

c) när det är motiverat, skyldigheter för berörda tillhandahållare av nummeroberoende interpersonella elektroniska kommunikationstjänster som har betydande täckningsgrad och användarantal på marknaden att säkerställa interoperabilitet mellan tjänster, om det finns risk för att slutanvändarna inte kan nå varandra på grund av bristande interoperabilitet mellan interpersonella kommunikationstjänster och i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra,

d) skyldigheter för operatörer att tillhandahålla tillträde till sådana andra faciliteter som avses i bilaga II del II på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa slutanvändarnas tillgång till digitala radio- och tv-sändningar och därtill hörande tilläggstjänster som angetts av medlemsstaten.

De skyldigheter som avses i första stycket c får införas endast

i) i den utsträckning som är nödvändig för att säkerställa interoperabilitet för interpersonella kommunikationstjänster och får inbegripa proportionella skyldigheter för tillhandahållare av dessa tjänster att offentliggöra och godkänna myndigheters och andra tillhandahållares användning, ändring och omfördelning av relevant information, eller att tillämpa och genomföra standarder eller specifikationer som förtecknas i artikel 39.1 eller eventuella andra relevanta europeiska eller internationella standarder,

ii) om kommissionen, efter samråd med Berec och med största möjliga beaktande av dess yttrande, har konstaterat att det i hela unionen eller inom minst tre medlemsstater finns en avsevärd risk för att slutanvändare inte kan nå varandra och har antagit genomförandebestämmelser som anger arten och omfattningen av eventuella skyldigheter som får införas.

De genomförandeåtgärder som anges i andra stycket ii ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

3. I synnerhet, och utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2, får nationella regleringsmyndigheter införa skyldigheter att, efter rimlig begäran, bevilja tillträde till ledningar och kablar och tillhörande faciliteter inuti byggnader eller fram till den första koncentrations- eller distributionspunkten som fastställts av den nationella regleringsmyndigheten, om denna punkt är belägen utanför byggnaden. Om det är motiverat på grund av att parallell anläggning av sådana nätelement skulle vara ekonomiskt ineffektiv eller fysiskt ogenomförbar får sådana skyldigheter införas för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller för ägarna till sådana ledningar och kablar om företagen inte är tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät. Införda tillträdesvillkor får inbegripa särskilda regler för tillträde till sådana nätelement och tillhörande faciliteter och tjänster, för insyn och icke-diskriminering och för fördelning av kostnaderna för tillträde, vilka i förekommande fall ska justeras för att ta hänsyn till riskfaktorer.

Om en nationell regleringsmyndighet, i förekommande fall med beaktande av skyldigheter som följer av relevanta marknadsanalyser, kommer fram till att skyldigheter införda i enlighet med första stycket inte är tillräckliga för att åtgärda stora och icke tillfälliga ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning som ligger bakom en befintlig eller framväxande marknadssituation som i betydande omfattning begränsar resultat för slutanvändarna som står sig i konkurrens får den utvidga införandet av sådana tillträdesskyldigheter, på rättvisa och rimliga villkor, bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten, till en punkt som den avgör är den punkt närmast slutanvändarna som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att vara kommersiellt hållbart för en effektiv tillträdessökande. Den nationella regleringsmyndigheten ska ta största möjliga hänsyn till relevanta riktlinjer från Berec vid fastställandet av omfattningen på en utvidgning bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten. Nationella regleringsmyndigheter får införa aktiva eller virtuella tillträdesskyldigheter om det är berättigat av tekniska eller ekonomiska skäl.

Nationella regleringsmyndigheter får inte införa skyldigheter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät i enlighet med andra stycket om de fastställer att

a) tillhandahållaren har de egenskaper som förtecknas i artikel 80.1 och tillgängliggör en hållbar och likvärdig alternativ lösning för att nå slutanvändare genom att erbjuda tillträde till ett nätverk med mycket hög kapacitet till alla företag, på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor; nationella regleringsmyndigheter får utvidga det undantaget till andra tillhandahållare som erbjuder tillträde till nät med mycket hög kapacitet på rättvisa, icke-diskriminerande och rimliga villkor, eller

b) införandet av skyldigheter skulle äventyra den ekonomiska eller finansiella hållbarheten för anläggningen av ett nytt nät, särskilt i små lokala projekt.

Med avvikelse från tredje stycket a får nationella regleringsmyndigheter införa skyldigheter för tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät som uppfyller kriterierna i led a om det berörda nätet finansieras med offentliga medel.

Senast den 21 december 2020 ska Berec offentliggöra riktlinjer för att främja en konsekvent tillämpning av denna punkt genom att ange de relevanta kriterierna för fastställande av

a) den första koncentrations- eller distributionspunkten,

b) den punkt bortom den första koncentrations- eller distributionspunkten som kan hysa ett tillräckligt antal slutanvändaranslutningar för att göra det möjligt för ett effektivt företag att övervinna de betydande hinder mot parallell anläggning som identifierats,

c) vilka anläggningar av nät som kan anses vara nya,

d) vilka projekt som kan anses vara små, och

e) vilka ekonomiska eller fysiska hinder mot parallell anläggning som är stora och icke tillfälliga.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2 ska medlemsstaterna säkerställa att behöriga myndigheter har befogenhet att ålägga företag som tillhandahåller eller är auktoriserade att tillhandahålla elektroniska kommunikationsnät skyldigheter avseende gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur eller skyldigheter att ingå tillträdesavtal om lokaliserad roaming, i båda fallen om det är direkt nödvändigt för det lokala tillhandahållandet av tjänster som är beroende av radiospektrumanvändning, i enlighet med unionsrätten, och förutsatt att ingen hållbar och likvärdig alternativ lösning för tillträde till slutanvändare görs tillgänglig för alla företag på rättvisa och rimliga villkor. De behöriga myndigheterna får ålägga sådana skyldigheter enbart om denna möjlighet tydligt fastställts vid beviljandet av nyttjanderätten till radiospektrum, och det är motiverat på den grunden att den marknadsdrivna anläggningen av infrastruktur som kan användas för att tillhandahålla tjänster eller nät som är beroende av radiospektrumanvändning, på området som omfattas av sådana skyldigheter, är föremål för oöverstigliga ekonomiska eller fysiska hinder och tillträdet till tjänster eller nät därför är starkt begränsat eller saknas. I de fall tillträde och gemensamt nyttjande av passiv infrastruktur inte räcker för att åtgärda situationen får de nationella regleringsmyndigheterna införa skyldigheter om gemensamt nyttjande av aktiv infrastruktur.

Behöriga myndigheter ska beakta följande:

a) Behovet av att maximera konnektiviteten i hela unionen längs viktiga transportvägar och i särskilda territoriella områden, och möjligheten att avsevärt öka utbudet och höja tjänsternas kvalitet för slutanvändare.

b) Effektiv användning av radiospektrum.

c) Den tekniska genomförbarheten i fråga om gemensamt nyttjande och därmed förbundna villkor.

d) Konkurrenssituationen på infrastruktur- respektive tjänstenivå.

e) Teknisk innovation.

f) Det helt avgörande behovet av att understödja värdens incitament att anlägga infrastrukturen från första början.

Vid tvistlösning får behöriga myndigheter, bland annat, ålägga de som gynnas av skyldigheten om gemensamt nyttjande eller tillträdesskyldigheten en skyldighet att dela användningen av radiospektrum med infrastrukturvärden i det aktuella området.

5. Skyldigheter och villkor som införs i enlighet med punkterna 1– 4 i denna artikel ska vara objektiva, transparenta, proportionella och icke-diskriminerande, och de ska tillämpas i enlighet med förfarandena i artiklarna 23, 32 och 33. De nationella regleringsmyndigheter och andra behöriga myndigheter som har infört sådana skyldigheter och villkor ska bedöma resultaten av dessa senast fem år efter antagandet av den föregående åtgärd som antagits avseende samma företag och bedöma huruvida det skulle vara lämpligt att återkalla eller ändra dem mot bakgrund av ändrade förhållanden. De myndigheterna ska informera om resultatet av sin bedömning i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

6. Vid tillämpningen av punkterna 1 och 2 i denna artikel ska medlemsstaterna säkerställa att den nationella regleringsmyndigheten har befogenhet att ingripa på eget initiativ, när detta är motiverat för att säkerställa de politiska mål som anges i artikel 3, i enlighet med detta direktiv och i synnerhet med de förfaranden som avses i artiklarna 23 och 32.

7. För att främja ett konsekvent fastställande av var nätanslutningspunkter är belägna ska Berec, senast den 21 juni 2020, efter att ha samrått med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt för identifiering av nätanslutningspunkten i olika nättopologier. Nationella regleringsmyndigheter ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer när de fastställer var nätanslutningspunkter är belägna.

Artikel 62

System för villkorad tillgång och andra faciliteter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de villkor som fastställs i del I i bilaga II tillämpas när det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar till tittare och lyssnare inom unionen, oavsett överföringssätt.

2. Om en nationell regleringsmyndighet efter en marknadsanalys utförd i enlighet med artikel 67.1 finner att ett eller flera företag inte har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden får den ändra eller upphäva villkoren för de företagen i enlighet med förfarandena i artiklarna 23 och 32 endast i den utsträckning som

a) slutanvändarnas tillgång till radio- och tv-sändningar samt sändningskanaler och -tjänster, som anges i enlighet med artikel 114, inte påverkas negativt av sådana ändringar eller upphävanden, och

b) förutsättningarna för effektiv konkurrens på följande marknader inte skulle påverkas negativt av sådana ändringar eller upphävanden:

i) Digitala tv- och radiosändningstjänster till slutkund.

ii) System för villkorad tillgång och andra tillhörande faciliteter.

De parter som påverkas av sådana ändringar eller upphävanden av villkor ska ges en lämplig tidsfrist.

3. De villkor som tillämpas i enlighet med denna artikel ska inte påverka medlemsstaternas möjlighet att införa skyldigheter när det gäller utformningen av EPG:er och liknande listnings- och navigeringsfaciliteter.

4. Trots punkt 1 i denna artikel får medlemsstaterna tillåta sina nationella regleringsmyndigheter att, så snart som möjligt efter den 20 december 2018 och regelbundet därefter, se över de villkor som tillämpas enligt denna artikel genom att utföra en marknadsanalys enligt artikel 67.1 för att bedöma om de villkor som tillämpas ska bibehållas, ändras eller upphävas.

KAPITEL III

Marknadsanalys och betydande inflytande på marknaden

Artikel 63

Företag med betydande inflytande på marknaden

1. I de fall där nationella regleringsmyndigheter i enlighet med kraven i detta direktiv ska avgöra huruvida företag har ett betydande inflytande på marknaden i enlighet med förfarandet i artikel 67, ska punkt 2 i den här artikeln tillämpas.

2. Ett företag ska anses ha ett betydande inflytande på marknaden om det, antingen enskilt eller tillsammans med andra, har en ställning som är likvärdig med dominans, närmare bestämt en ställning av sådan ekonomisk styrka att det i betydande omfattning kan uppträda oberoende av sina konkurrenter, sina kunder och i sista hand av konsumenterna.

De nationella regleringsmyndigheterna ska särskilt, när de bedömer om två eller flera företag tillsammans har en dominerande ställning på en viss marknad, agera i enlighet med unionsrätten och ta största möjliga hänsyn till de riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden som ska offentliggöras av kommissionen enligt artikel 64.

3. Om ett företag har ett betydande inflytande på en specifik marknad kan det också anses ha ett betydande inflytande på en närliggande marknad när sambanden mellan de två marknaderna tillåter att inflytandet på den specifika marknaden överförs till den närliggande marknaden, varigenom företagets inflytande på marknaden stärks. Åtgärder som syftar till att förhindra en sådan överföring av marknadsinflytande får följaktligen tillämpas på den närliggande marknaden enligt artiklarna 69, 70, 71 och 74.

Artikel 64

Förfarande för identifiering och fastställande av marknader

1. Efter offentligt samråd, inbegripet med de nationella regleringsmyndigheterna, och med största möjliga beaktande av Berecs yttrande ska kommissionen anta en rekommendation om relevanta produkt- och tjänstemarknader (nedan kallad *rekommendationen*). Rekommendationen ska det anges vilka produkt- och tjänstemarknader inom sektorn för elektronisk kommunikation som har sådana särdrag att det kan vara motiverat att införa regleringsskyldigheter enligt detta direktiv, utan att det påverkar marknader som i vissa fall kan komma att avgränsas med stöd av konkurrensrätten. Kommissionen ska avgränsa marknaderna i enlighet med konkurrensrättsliga principer.

Kommissionen ska inkludera produkt- och tjänstemarknader i rekommendationen om den efter att ha observerat övergripande trender i unionen konstaterar att samtliga tre kriterier i artikel 67.1 är uppfyllda.

Kommissionen ska se över rekommendationen senast den 21 december 2020 och därefter regelbundet.

2. Efter samråd med Berec ska kommissionen offentliggöra riktlinjer för marknadsanalys och bedömning av ett företags betydande inflytande på marknaden (nedan kallade *riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden*), vilka ska överensstämma med relevanta konkurrensrättsliga principer. Riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden ska innehålla vägledning till de nationella regleringsmyndigheterna om den specifika tillämpningen av begreppet betydande inflytande på marknaden i samband med förhandsreglering av marknader för elektronisk kommunikation, med beaktande av de tre kriterierna i artikel 67.1.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska, med största möjliga beaktande av rekommendationen och riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden, avgränsa relevanta marknader i enlighet med de nationella förhållandena, i synnerhet relevanta geografiska marknader inom deras territorium, genom att bland annat beakta graden av infrastrukturkonkurrens inom dessa områden, i överensstämmelse med konkurrensrättsliga principer. De nationella regleringsmyndigheterna ska i relevanta fall även beakta resultaten av den geografiska kartläggning som genomförts i enlighet med artikel 22.1. De ska följa förfarandena i artiklarna 23 och 32 innan de avgränsar de marknader som avviker från dem som identifierats i rekommendationen.

Artikel 65

Förfarande för fastställande av gränsöverskridande marknader

1. Om kommissionen eller minst två berörda nationella regleringsmyndigheter överlämnar en motiverad begäran med stöddokumentation ska Berec genomföra en analys av en potentiell gränsöverskridande marknad. Efter att ha samrått med berörda parter och med största möjliga beaktande av den analys som Berec har utfört, får kommissionen anta beslut om fastställande av gränsöverskridande marknader i enlighet med konkurrensrättsliga principer och med största möjliga beaktande av rekommendationen och de riktlinjer för betydande inflytande på marknaden som antagits i enlighet med artikel 64.

2. För de gränsöverskridande marknader som ska fastställas i enlighet med punkt 1 i denna artikel ska de berörda nationella regleringsmyndigheterna gemensamt genomföra marknadsanalysen med största möjliga beaktande av riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden samt gemensamt besluta om huruvida de regleringsskyldigheter som anges i artikel 67.4 ska införas, behållas, ändras eller upphävas. De berörda nationella regleringsmyndigheterna ska gemensamt till kommissionen anmäla sina utkast till åtgärder avseende marknadsanalysen och eventuella regleringsskyldigheter enligt artiklarna 32 och 33.

Två eller flera nationella regleringsmyndigheter får också gemensamt anmäla sina utkast till åtgärder avseende marknadsanalys och eventuella regleringsskyldigheter i frånvaro av gränsöverskridande marknader, när de anser att marknadsförhållandena inom deras respektive jurisdiktioner är tillräckligt homogena.

Artikel 66

Förfarande för fastställande av gränsöverskridande efterfrågan

1. Berec ska genomföra en analys av gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare avseende produkter och tjänster som tillhandahålls inom unionen på en eller flera av de marknader som anges i rekommendationen, om Berec tar emot en motiverad begäran med stöddokumentation från kommissionen eller från minst två av de berörda nationella regleringsmyndigheterna som tyder på att det finns ett allvarligt efterfrågeproblem som måste lösas. Berec får också genomföra en sådan analys om Berec från marknadsaktörer mottar en motiverad begäran med tillräcklig stöddokumentation och anser att det finns ett allvarligt efterfrågeproblem som måste lösas. Berecs analys påverkar inte eventuella slutsatser om gränsöverskridande marknader i enlighet med artikel 65.1 eller nationella regleringsmyndigheters slutsatser om nationella eller subnationella geografiska marknader i enlighet med artikel 64.3.

Analysen av gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare får inbegripa produkter och tjänster som tillhandahålls på produkt- eller tjänstemarknader som har definierats på olika sätt av en eller flera nationella regleringsmyndigheter med beaktande av nationella förhållanden, förutsatt att dessa produkter och tjänster är utbytbara mot de produkter och tjänster som tillhandahålls på en av de marknader som anges i rekommendationen.

2. Om Berec anser att gränsöverskridande efterfrågan från slutanvändare föreligger, är betydande och inte i tillräcklig utsträckning möts genom utbud på kommersiell eller reglerad grund ska Berec, efter samråd med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer om gemensamma tillvägagångssätt avseende hur de nationella regleringsmyndigheterna kan möta den konstaterade gränsöverskridande efterfrågan, inklusive, när så är lämpligt, när de inför korrigeringsåtgärder i enlighet med artikel 68. De nationella regleringsmyndigheterna ska i största möjliga utsträckning beakta dessa riktlinjer när de utför sina regleringsuppgifter inom sin jurisdiktion. Dessa riktlinjer får utgöra grunden för interoperabilitet för tillträdesprodukter i grossistledet över hela unionen och får ge vägledning för harmoniseringen av de tekniska specifikationerna av tillträdesprodukter i grossistledet som kan möta sådan konstaterad gränsöverskridande efterfrågan.

Artikel 67

Förfarande för marknadsanalys

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska avgöra om en relevant marknad som definierats i enlighet med artikel 64.3 är sådan att den kan motivera införandet av de regleringsskyldigheter som anges i detta direktiv. Medlemsstaterna ska säkerställa att en analys, när så är lämpligt, genomförs i samarbete med de nationella konkurrensmyndigheterna. De nationella regleringsmyndigheterna ska i största möjliga utsträckning beakta riktlinjerna för betydande inflytande på marknaden och ska följa de förfaranden som avses i artiklarna 23 och 32 när de genomför sådana analyser.

En marknad kan anses motivera införandet av regleringsskyldigheter som anges i detta direktiv om samtliga följande kriterier är uppfyllda:

a) Det finns stora och icke tillfälliga strukturella, rättsliga eller regulatoriska hinder för marknadsinträde.

b) Det finns en marknadsstruktur som inte tenderar att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens inom den tillämpliga tidshorisonten, med beaktande av situationen i fråga om infrastrukturbaserad konkurrens och andra förutsättningar för konkurrens bakom hindren för marknadsinträde.

c) Enbart konkurrensrätt kan inte i tillräcklig grad avhjälpa det eller de aktuella marknadsmisslyckandena.

När en nationell regleringsmyndighet genomför en analys av en marknad som anges i rekommendationen ska den anse att andra stycket a, b och c har uppfyllts, såvida inte den nationella regleringsmyndigheten konstaterar att ett eller flera av dessa kriterier inte är uppfyllda under de specifika nationella omständigheterna.

2. Om en nationell regleringsmyndighet genomför den analys som krävs enligt punkt 1 ska den beakta utvecklingen ur ett framåtblickande perspektiv i frånvaro av reglering som införts på grundval av denna artikel på den relevanta marknaden, och med beaktande av samtliga följande omständigheter:

a) Marknadsutveckling som påverkar sannolikheten för att den relevanta marknaden ska tendera att utvecklas i riktning mot effektiv konkurrens.

b) Allt relevant konkurrenstryck, på grossist- och slutkundsnivå, oberoende av om källorna till sådant konkurrenstryck anses vara elektroniska kommunikationsnät, elektroniska kommunikationstjänster eller andra typer av tjänster eller tillämpningar som är jämförbara ur slutanvändarens perspektiv, och oberoende av om sådant konkurrenstryck är en del av den relevanta marknaden.

c) Andra typer av reglering eller åtgärder som införts och som påverkar den relevanta marknaden eller de närliggande slutkundsmarknaderna under hela den relevanta perioden, inbegripet, men inte begränsat till, skyldigheter som införts i enlighet med artiklarna 44, 60 och 61.

d) Reglering som införts på andra relevanta marknader på grundval av denna artikel.

3. I de fall då en nationell regleringsmyndighet konstaterar att en relevant marknad inte motiverar införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med förfarandet i punkterna 1 och 2 i denna artikel, eller om villkoren i punkt 4 i denna artikel inte är uppfyllda, får den inte införa eller bibehålla någon specifik regleringsskyldighet i enlighet med artikel 68. Om det redan finns sektorsspecifika regleringsskyldigheter som införts i enlighet med artikel 68, ska den upphäva sådana skyldigheter som ålagts företag på den relevanta marknaden.

Nationella regleringsmyndigheter ska säkerställa att parter som berörs av ett sådant upphävande av skyldigheter ges en lämplig övergångsperiod, som fastställs genom en avvägning mellan behovet av att säkerställa en hållbar övergång för dem som drar nytta av dessa skyldigheter och slutanvändare, behovet av att säkerställa slutanvändarnas valmöjligheter och behovet av att säkerställa att regleringen inte fortsätter längre än vad som är nödvändigt. Vid fastställandet av en sådan övergångsperiod får nationella regleringsmyndigheter fastställa särskilda villkor och övergångsperioder med hänsyn till befintliga tillträdesavtal.

4. Om en nationell regleringsmyndighet fastslår att införandet av regleringsskyldigheter i enlighet med punkterna 1 och 2 i denna artikel är motiverat på en relevant marknad, ska den identifiera alla företag som enskilt eller tillsammans med andra har ett betydande inflytande på den relevanta marknaden i enlighet med artikel 63. Den nationella regleringsmyndigheten ska ålägga dessa företag lämpliga specifika regleringsskyldigheter i enlighet med artikel 68 eller bibehålla eller ändra sådana skyldigheter om de redan existerar om den anser att utfallet för slutanvändarna inte i tillräcklig grad skulle stå sig i konkurrens utan sådana skyldigheter.

5. Åtgärder som vidtas i enlighet med punkterna 3 och 4 i denna artikel ska omfattas av förfarandena i artiklarna 23 och 32. De nationella regleringsmyndigheterna ska göra en analys av de relevanta marknaderna och anmäla motsvarande förslag till åtgärder i enlighet med artikel 32

a) inom fem år från antagandet av en tidigare åtgärd om den nationella regleringsmyndigheten har fastställt den relevanta marknaden och fastställt vilka företag som har betydande inflytande på marknaden; denna femårsperiod får undantagsvis förlängas med upp till ett år om den nationella regleringsmyndigheten har delgett kommissionen ett motiverat förslag till förlängning senast fyra månader före utgången av femårsperioden, och kommissionen inte har gjort några invändningar senast en månad före förlängningens början,

b) inom tre år från antagandet av en reviderad rekommendation om relevanta marknader, för marknader som inte tidigare anmälts till kommissionen, eller

c) inom tre år efter anslutningen, för medlemsstater som nyligen anslutit sig till unionen.

6. Om en nationell regleringsmyndighet anser att den eventuellt inte kommer att kunna slutföra eller inte har slutfört den analys av en relevant marknad som anges i rekommendationen inom den tidsfrist som fastställs i punkt 5 i denna artikel ska Berec på begäran bistå den berörda nationella regleringsmyndigheten med att slutföra analysen av den specifika marknaden och de särskilda skyldigheter som ska införas. Med detta bistånd ska den berörda nationella regleringsmyndigheten inom sex månader före utgången av den tidsfrist som anges i punkt 5 i denna artikel meddela kommissionen om förslaget till åtgärd i enlighet med artikel 32.

KAPITEL IV

Korrigeringsåtgärder avseende tillträde för företag med betydande inflytande på marknaden

Artikel 68

Införande, ändring eller upphävande av skyldigheter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna har befogenhet att införa de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 och 76–81.

2. Om ett företag efter en marknadsanalys som utförts i enlighet med artikel 67 anses ha betydande inflytande på en specifik marknad, ska de nationella regleringsmyndigheterna, beroende på vad som är lämpligt, införa någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80. I enlighet med proportionalitetsprincipen ska en nationell regleringsmyndighet välja det minst ingripande sättet att åtgärda de problem som identifierats i marknadsanalysen.

3. Nationella regleringsmyndigheter ska införa de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80 enbart för företag som anses ha betydande inflytande på marknaden i enlighet med punkt 2 i denna artikel, utan att detta påverkar tillämpningen av

a) artiklarna 61 och 62,

b) artiklarna 44 och 17 i detta direktiv, villkor 7 i del D i bilaga I såsom de ska tillämpas enligt artikel 13.1 i detta direktiv, artiklarna 97 och 106 i detta direktiv och de relevanta bestämmelserna i direktiv 2002/58/EG som innehåller skyldigheter för andra företag än sådana som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, eller

c) behovet av att fullfölja internationella åtaganden,

Under exceptionella omständigheter ska en nationell regleringsmyndighet, när den avser att, för företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden, införa andra skyldigheter avseende tillträde eller samtrafik än de som anges i artiklarna 69–74, 76 och 80, lämna en begäran om detta till kommissionen.

Kommissionen ska, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, genom genomförandeakter anta beslut som tillåter eller förhindrar den nationella regleringsmyndigheten att vidta sådana åtgärder.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det rådgivande förfarande som avses i artikel 118.3.

4. Skyldigheter som införs i enlighet med denna artikel ska

a) grundas på arten av det problem som en nationell regleringsmyndighet har identifierat i sin marknadsanalys, om lämpligt med beaktande av gränsöverskridande efterfrågan som identifierats enligt artikel 66,

b) vara proportionella, om möjligt med beaktande av kostnader och fördelar,

c) vara motiverade mot bakgrund av målen i artikel 3, och

d) åläggas efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32.

5. När det gäller det behov av att fullfölja internationella åtaganden so avses i punkt 3 i denna artikel ska de nationella regleringsmyndigheterna till kommissionen anmäla beslut om att införa, ändra eller upphäva skyldigheter för företag, i enlighet med förfarandet i artikel 32.

6. Nationella regleringsmyndigheter ska beakta följderna av ny marknadsutveckling, exempelvis med hänsyn till affärsavtal, inbegripet saminvesteringsavtal, som påverkar konkurrensdynamiken.

Om denna utveckling inte är tillräckligt betydelsefull för att motivera en ny marknadsanalys i enlighet med artikel 67, ska den nationella regleringsmyndigheten utan dröjsmål bedöma om det är nödvändigt att se över de skyldigheter som ålagts företag som anses ha betydande inflytande på marknaden och ändra tidigare beslut, inbegripet genom att återkalla skyldigheter eller införa nya skyldigheter, i syfte att säkerställa att sådana skyldigheter fortfarande uppfyller villkoren i punkt 4 i den här artikeln. Sådana ändringar ska införas endast efter samråd i enlighet med artiklarna 23 och 32.

Artikel 69

Skyldigheter avseende insyn

1. Nationella regleringsmyndigheter får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende insyn när det gäller samtrafik eller tillträde som innebär att företag ska offentliggöra vissa uppgifter, till exempel uppgifter om redovisning, priser, tekniska specifikationer, nätegenskaper och deras förväntade utveckling, samt villkor för tillhandahållande och användning, inklusive villkor som ändrar tillträde till eller användning av tjänster och applikationer, särskilt med avseende på migrering från tidigare generations infrastruktur, om sådana villkor tillåts av medlemsstaterna i enlighet med unionsrätten.

2. I synnerhet när ett företag omfattas av skyldigheter avseende icke-diskriminering får de nationella regleringsmyndigheterna ålägga det företaget att offentliggöra ett referenserbjudande som ska vara tillräckligt specificerat för att säkerställa att andra företag inte tvingas betala för faciliteter som inte är nödvändiga för den begärda tjänsten. Erbjudandet ska innehålla en beskrivning av de berörda erbjudanden som redovisas uppdelade på olika komponenter i enlighet med marknadens behov, samt därmed förbundna villkor, inbegripet prissättning. De nationella regleringsmyndigheterna får bland annat införa ändringar i referenserbjudanden för att ge effekt åt skyldigheter som införs enligt detta direktiv.

3. De nationella regleringsmyndigheterna får specificera exakt vilka uppgifter som ska tillhandahållas, hur detaljerade de ska vara samt på vilket sätt de ska offentliggöras.

4. Senast den 21 december 2019, i syfte att bidra till en enhetlig tillämpning av insynsskyldigheter, ska Berec, efter att ha samrått med berörda parter och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och därefter se över dem när det är nödvändigt för att anpassa dem till teknisk utveckling och marknadsutveckling. Vid tillhandahållandet av sådana minimikriterier ska Berec sträva efter att uppfylla målen i artikel 3 samt ta hänsyn till behoven hos dem som drar nytta av tillträdesskyldigheterna och hos slutanvändare som är verksamma i mer än en medlemsstat samt till alla riktlinjer från Berec i vilka gränsöverskridande efterfrågan identifieras i enlighet med artikel 66 och till alla därmed sammanhängande kommissionsbeslut.

Utan hinder av vad som sägs i punkt 3 i denna artikel ska de nationella regleringsmyndigheterna, i de fall ett företag har skyldigheter enligt artikel 72 eller 73 med avseende på grossisttillträde till nätinfrastruktur, säkerställa att ett referenserbjudande offentliggörs med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer om minimikriterierna för ett referenserbjudande och att nyckeltal för prestanda anges, där det är relevant, och motsvarande servicenivåer, samt noga övervaka och säkerställa att de efterlevs. De nationella regleringsmyndigheterna får dessutom, när så krävs, på förhand fastställa tillhörande straffavgifter i enlighet med unionsrätten och nationell rätt.

Artikel 70

Skyldigheter avseende icke-diskriminering

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende icke-diskriminering när det gäller samtrafik eller tillträde.

2. Skyldigheter avseende icke-diskriminering ska särskilt säkerställa att företaget under likvärdiga omständigheter tillämpar likvärdiga villkor för andra tillhandahållare av likvärdiga tjänster, samt att företaget erbjuder tjänster och information till andra på samma villkor och med samma kvalitet som gäller för företagets egna tjänster eller för dotterbolags eller samarbetspartners tjänster. Nationella regleringsmyndigheter får ålägga företaget skyldigheter att leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, inbegripet det egna företaget, med samma leveranstider och på samma villkor, inklusive pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden, i syfte att säkerställa likvärdigt tillträde.

Artikel 71

Skyldigheter avseende särredovisning

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter avseende särredovisning när det gäller specificerad verksamhet med anknytning till samtrafik eller tillträde.

En nationell regleringsmyndighet får särskilt ålägga ett vertikalt integrerat företag att ge insyn i sina grossistpriser och sina priser vid intern försäljning, bland annat för att säkerställa efterlevnad om det finns en skyldighet avseende icke-diskriminering enligt artikel 70 eller, om så är nödvändigt, för att förhindra oskälig korssubventionering. De nationella regleringsmyndigheterna får ange vilket format och vilken redovisningsmetod som ska användas.

2. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 20 ska de nationella regleringsmyndigheterna, för att underlätta kontrollen av att skyldigheterna avseende insyn och icke-diskriminering efterlevs, ha befogenhet att kräva att redovisning, inbegripet uppgifter om intäkter från tredje part tillhandahålls på begäran. De nationella regleringsmyndigheterna får offentliggöra uppgifter som bidrar till en öppen marknad med fungerande konkurrens, med beaktande av unionsregler och nationella regler om affärshemligheter.

Artikel 72

Tillträde till anläggningsinfrastruktur

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter för företag att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av anläggningsinfrastruktur, inbegripet, men inte begränsat till, byggnader eller ingångar till byggnader, ledningar i byggnader inklusive fastighetsnät, antenner, torn och andra stödkonstruktioner, stolpar, master, kanalisation, rör, tillsynsbrunnar, inspektionsbrunnar och kopplingsskåp, i situationer där den nationella regleringsmyndigheten efter att ha beaktat marknadsanalysen kommer fram till att nekat tillträde, eller tillträde som ges på orimliga villkor som ger en liknande verkan, skulle hindra uppkomsten av en marknad med hållbar konkurrens och att det inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

2. Nationella regleringsmyndigheter får införa skyldigheter för ett företag att tillhandahålla tillträde i enlighet med denna artikel, oberoende av om de tillgångar som påverkas av skyldigheten utgör en del av den relevanta marknaden enligt marknadsanalysen, förutsatt att skyldigheten är nödvändig för att uppnå, och står i proportion till, målen i artikel 3.

Artikel 73

Skyldigheter avseende tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter

1. Nationella regleringsmyndigheter får, i enlighet med artikel 68, införa skyldigheter för företag att tillgodose varje rimlig begäran om tillträde till och användning av specifika nätelement och tillhörande faciliteter, i situationer då de nationella regleringsmyndigheterna anser att ett nekat tillträde eller orimliga villkor som ger liknande verkan skulle hindra uppkomsten av en hållbar konkurrens på slutkundsmarknaden och att det inte skulle ligga i slutanvändarnas intresse.

Nationella regleringsmyndigheter får ålägga företag bland annat att

a) bevilja tredje part tillträde till och användning av specifika fysiska nätelement och tillhörande faciliteter, beroende på vad som är lämpligt, inklusive separat tillträde till accessnät och delaccessnät,

b) bevilja tredje part tillträde till specifika aktiva eller virtuella nätelement och nättjänster,

c) förhandla med god vilja med företag som begär tillträde,

d) inte upphäva ett redan beviljat tillträde till faciliteter,

e) erbjuda specificerade tjänster i grossistledet för återförsäljning av tredje part,

f) bevilja öppet tillträde till tekniska gränssnitt, protokoll och annan nyckelteknik som är nödvändig för interoperabilitet för tjänster eller virtuella nättjänster,

g) erbjuda samlokalisering eller andra möjligheter till gemensamt nyttjande av tillhörande faciliteter,

h) erbjuda specifika tjänster som är nödvändiga för att säkerställa interoperabilitet för tjänster ända fram till slutanvändarna, eller roaming i mobilnät,

i) erbjuda tillträde till driftstödssystem eller liknande mjukvarusystem som krävs för att säkerställa sund konkurrens när det gäller tillhandahållande av tjänster,

j) förbinda nät eller nätfaciliteter,

k) erbjuda tillträde till tillhörande tjänster, såsom identitets-, lokaliserings- och närvarotjänster.

De nationella regleringsmyndigheterna får förena dessa skyldigheter med villkor om rättvis behandling, rimlighet och läglighet.

2. När de nationella regleringsmyndigheterna överväger lämpligheten i att införa någon av de möjliga specifika skyldigheter som avses i punkt 1 i denna artikel och i synnerhet när de i enlighet med proportionalitetsprincipen bedömer om och hur sådana skyldigheter ska införas, ska de analysera huruvida andra former av tillträde till resurser i grossistledet, antingen på samma marknad eller på en närliggande grossistmarknad, skulle vara tillräckliga för att avhjälpa det identifierade problemet i slutanvändarnas intresse. Bedömningen ska inbegripa kommersiella tillträdeserbjudanden, reglerat tillträde enligt artikel 61, eller befintligt eller planerat reglerat tillträde till andra resurser i grossistledet enligt denna artikel. Nationella regleringsmyndigheter ska särskilt beakta följande faktorer:

a) Den tekniska och ekonomiska bärkraften för användning och installation av konkurrerande faciliteter i ljuset av marknadsutvecklingen, med beaktande av arten och typen av samtrafik eller tillträde, bland annat bärkraften för andra tillträdesalternativ i tidigare led, såsom tillträde till kanalisation.

b) Hur den förväntade tekniska utvecklingen kommer att påverka nätens utformning och förvaltning.

c) Behovet av att säkerställa teknikneutralitet för att möjliggöra för parterna att utforma och förvalta sina egna nät.

d) Möjligheten att tillhandahålla det erbjudna tillträdet med tanke på den tillgängliga kapaciteten.

e) Den ursprungliga investeringen för ägaren till faciliteten, med beaktande av varje offentlig investering och de risker som investeringen medför med särskilt beaktande av investeringar i och risknivåer förknippade med nät med mycket hög kapacitet.

f) Behovet av att värna om konkurrensen på lång sikt, särskilt vad gäller ekonomiskt effektiv infrastrukturbaserad konkurrens och innovativa affärsmodeller som stöder hållbar konkurrens, till exempel sådana som bygger på saminvestering i nät.

g) Alla berörda immateriella rättigheter, när så är lämpligt.

h) Tillhandahållande av alleuropeiska tjänster.

Om en nationell regleringsmyndighet i enlighet med artikel 68 överväger att införa skyldigheter på grundval av artikel 72 eller den här artikeln, ska den undersöka om införande av skyldigheter enbart i enlighet med artikel 72 skulle vara ett proportionellt sätt att främja konkurrens och slutanvändarens intressen.

3. När ett företag åläggs skyldigheter att tillhandahålla tillträde i enlighet med denna artikel, får de nationella regleringsmyndigheterna föreskriva tekniska eller operativa villkor för tillhandahållaren eller den som ges sådant tillträde om det är nödvändigt för att säkerställa normal drift av nätet. Skyldigheter att följa särskilda tekniska standarder eller specifikationer ska vara förenliga med de standarder och specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.

Artikel 74

Skyldigheter avseende priskontroll och kostnadsredovisning

1. En nationell regleringsmyndighet får i enlighet med artikel 68 införa skyldigheter som rör kostnadstäckning och priskontroll, inbegripet skyldigheter att tillämpa kostnadsorienterad prissättning och kostnadsredovisningssystem, för vissa specifika typer av samtrafik eller tillträde, i situationer då en marknadsanalys visar att en brist på effektiv konkurrens innebär att det berörda företaget kan ta ut överpriser eller tillämpa marginalklämning till skada för slutanvändarna.

När nationella regleringsmyndigheter avgör om skyldigheter avseende priskontroll skulle vara lämpliga ska de ta hänsyn till behovet av att främja konkurrens och slutanvändares långsiktiga intressen med avseende på anläggningen och användningen av nästa generations nät, i synnerhet nät med mycket hög kapacitet. För att uppmuntra företagen till investeringar, bland annat i nästa generations nät, ska de nationella regleringsmyndigheterna i synnerhet ta hänsyn till den investering som gjorts av företaget. Om de nationella regleringsmyndigheterna anser att skyldigheter avseende priskontroll är lämpliga ska de medge företaget en rimlig avkastning på sysselsatt kapital, med beaktande av eventuella risker som är specifika för ett visst nytt nätinvesteringsprojekt.

Nationella regleringsmyndigheter ska överväga att inte införa eller bibehålla skyldigheter enligt denna artikel om de konstaterar att det finns en påvisbar återhållande effekt på slutkundspriset och att alla skyldigheter som ålagts i enlighet med artiklarna 69–73, inbegripet i synnerhet eventuella ekonomiska replikerbarhetstest som införts enligt artikel 70, säkerställer ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde.

När nationella regleringsmyndigheter bedömer att det är lämpligt att införa priskontrollskyldigheter för tillträde till befintliga nätelement ska de också ta hänsyn till fördelarna med förutsebara och stabila grossistpriser när det gäller att säkerställa ett effektivt marknadsinträde och tillräckliga incitament för alla företag att anlägga nya och förbättrade nät.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att varje metod för kostnadstäckning eller för prissättning som föreskrivs bidrar till att främja anläggningen av nya och förbättrade nät, effektivitet och hållbar konkurrens samt ger största möjliga hållbara nytta för slutanvändarna. I detta avseende får de nationella regleringsmyndigheterna även beakta priserna på jämförbara marknader med fungerande konkurrens.

3. Om ett företag ålagts en skyldighet att kostnadsorientera sin prissättning, ska bevisbördan för att avgifterna härleds ur kostnaderna, inklusive en rimlig avkastning på investerat kapital, åligga det berörda företaget. För att beräkna kostnaden för att tillhandahålla tjänster på ett effektivt sätt får de nationella regleringsmyndigheterna använda andra metoder för kostnadsredovisning än de som företaget använder. De nationella regleringsmyndigheterna får ålägga ett företag att fullt ut motivera sina priser och, när så är lämpligt, kräva att priserna justeras.

4. Om det krävs att ett kostnadsredovisningssystem införs för att möjliggöra priskontroll, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att en beskrivning av kostnadsredovisningssystemet görs tillgänglig för allmänheten av vilken åtminstone kostnadernas huvudkategorier och reglerna för kostnadsfördelningen framgår. Ett kvalificerat oberoende organ ska kontrollera att kostnadsredovisningssystemet efterlevs och årligen offentliggöra en redogörelse för efterlevnaden.

Artikel 75

Termineringstaxor

1. Senast den 31 december 2020 ska kommissionen, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta en delegerad akt i enlighet med artikel 117 som kompletterar detta direktiv genom att fastställa en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät och en enda unionsomfattande högsta termineringstaxa för röstsamtal i fasta nät (tillsammans kallade *unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal*), vilka åläggs varje tillhandahållare av röstsamtalstermineringstjänster i mobila eller fasta nät i någon medlemsstat.

Kommissionen ska i detta syfte

a) följa de principer, kriterier och parametrar som anges i bilaga III,

b) när den för första gången fastställer de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal, ta hänsyn till det viktade genomsnittet av effektiva kostnader i fasta och mobila nät som fastställts i enlighet med principerna i bilaga III som tillämpas i hela unionen; de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal får i den första delegerade akten inte överstiga den högsta taxan av de taxor som var i kraft sex månader före antagandet av den delegerade akten i alla medlemsstater, efter eventuella nödvändiga anpassningar till exceptionella nationella omständigheter,

c) ta hänsyn till det totala antalet slutanvändare i varje medlemsstat, för att säkerställa en korrekt viktning av de högsta termineringstaxorna samt nationella omständigheter som resulterar i betydande skillnader mellan medlemsstaterna vid fastställandet av de högsta termineringstaxorna i unionen,

d) beakta den marknadsinformation som tillhandahålls av Berec, nationella regleringsmyndigheter eller, direkt, genom företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster, och

e) bedöma behovet av att tillåta en övergångsperiod på högst 12 månader för att möjliggöra anpassningar i medlemsstater där detta är nödvändigt på grundval av tidigare införda taxor.

2. Kommissionen ska, efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, vart femte år se över den delegerade akt som antagits enligt denna artikel och ska vid varje sådant tillfälle, genom tillämpning av de kriterier som är förtecknade i artikel 67.1, överväga om det fortfarande är nödvändigt att fastställa unionsomfattande termineringstaxor för röstsamtal. Om kommissionen, efter sin översyn i enlighet med denna punkt, beslutar att inte införa en högsta termineringstaxa för röstsamtal i mobila nät eller för röstsamtal i fasta nät, eller att inte införa en sådan taxa för någon av dessa kategorier, får de nationella regleringsmyndigheterna genomföra marknadsanalyser av marknaderna för röstsamtalsterminering i enlighet med artikel 67 för att bedöma om det är nödvändigt att införa regleringsskyldigheter. Om en nationell regleringsmyndighet till följd av en sådan analys inför kostnadsorienterade termineringstaxor på en relevant marknad ska den följa de principer, kriterier och parametrar som anges i bilaga III och dess utkast till åtgärd ska omfattas av de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska noga övervaka och säkerställa att tillhandahållare av termineringstjänster för röstsamtal tillämpar de unionsomfattande termineringstaxorna för röstsamtal. De nationella regleringsmyndigheterna får när som helst kräva att en tillhandahållare av termineringstjänster för röstsamtal ska ändra taxan den tar ut av andra företag om den inte rättar sig efter den delegerade akt som avses i punkt 1. Nationella regleringsmyndigheter ska varje år rapportera till kommissionen och Berec om tillämpningen av denna artikel.

Artikel 76

Reglering av nya nätelement med mycket hög kapacitet

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 får erbjuda åtaganden, i enlighet med förfarandet i artikel 79 och med förbehåll för andra stycket i denna punkt, för att ge möjlighet till saminvestering i anläggningen av nät med mycket hög kapacitet som består av fiberoptiska element fram till slutanvändarnas lokaler eller basstationen, till exempel genom att erbjuda medägarskap, långsiktig riskdelning genom samfinansiering eller genom inköpsavtal som ger upphov till särskilda rättigheter av strukturell karaktär för andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

När den nationella regleringsmyndigheten bedömer de åtagandena ska den särskilt avgöra om erbjudandet om saminvestering uppfyller samtliga följande villkor:

a) Det är öppet när som helst under nätets livstid för alla tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

b) Det gör det möjligt för andra saminvesterare som är tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster att långsiktigt konkurrera på ett effektivt och hållbart sätt på marknader i efterföljande led där ett företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden är verksamt, på villkor som innefattar

   i) rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor som medger tillträde till nätets hela kapacitet i den utsträckning det är föremål för saminvestering,

   ii) flexibilitet i fråga om värdet på och tidpunkten för varje saminvesterares deltagande,

   iii) möjlighet att öka ett sådant deltagande i framtiden, och

   iv) ömsesidiga rättigheter beviljade av saminvesterarna efter anläggningen av den saminvesterade infrastrukturen.

c) Det offentliggörs i god tid av företaget och, om företaget inte har de egenskaper som förtecknas i artikel 80.1, minst sex månader innan anläggningen av det nya nätet påbörjas; denna period får förlängas på grundval av nationella omständigheter.

d) De som ansöker om tillträde men inte deltar i saminvesteringen kan från början erhålla samma kvalitet, hastighet, villkor och möjligheter att nå slutanvändare som före anläggningen, åtföljt av en mekanism för successiv anpassning, bekräftad av den nationella regleringsmyndigheten mot bakgrund av utvecklingen på berörda slutkundsmarknader, vilken bibehåller incitamenten att delta i saminvesteringen; en sådan mekanism ska säkerställa att de som ansöker om tillträde har tillträde till nätelementen med mycket hög kapacitet vid en tidpunkt och på transparenta och icke-diskriminerande villkor som på ett rättvisande sätt återspeglar de grader av risk som de respektive saminvesterarna utsätts för i olika skeden av anläggningen och tar i beaktande konkurrenssituationen på slutkundsmarknader.

e) Det överensstämmer åtminstone med kriterierna i bilaga IV och avges med ärligt uppsåt.

2. Om den nationella regleringsmyndigheten, med beaktande av resultaten av det marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, konstaterar att det erbjudna saminvesteringsåtagandet uppfyller villkoren i punkt 1 i den här artikeln ska den göra åtagandet bindande enligt artikel 79.3 och får inte införa några ytterligare skyldigheter enligt artikel 68 vad gäller de delar av det nya nätet med mycket hög kapacitet som är föremål för åtagandena, om minst en potentiell saminvesterare har ingått ett saminvesteringsavtal med det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden.

Första stycket ska inte påverka regleringen av omständigheter som inte uppfyller villkoren i punkt 1 i denna artikel, med beaktande av resultaten av ett eventuellt marknadstest som utförts i enlighet med artikel 79.2, men som påverkar konkurrensen och beaktas vid tillämpningen av artiklarna 67 och 68.

Med avvikelse från första stycket i denna punkt får en nationell regleringsmyndighet i vederbörligen motiverade fall ålägga, bibehålla eller anpassa korrigeringsåtgärder i enlighet med artiklarna 68–74 för nya nät med mycket hög kapacitet för att åtgärda betydande konkurrensproblem på vissa marknader om den nationella regleringsmyndigheten, mot bakgrund av dessa marknaders särdrag, fastställer att de konkurrensproblemen annars inte skulle bli åtgärdade.

3. De nationella regleringsmyndigheterna ska kontinuerligt övervaka efterlevnaden av villkoren i punkt 1 och får kräva att det företag som anses ha betydande inflytande på marknaden årligen lämnar in redogörelser för efterlevnaden.

Denna artikel påverkar inte en nationell regleringsmyndighets befogenhet att fatta beslut enligt artikel 26.1 om det uppstår en tvist mellan företag i samband med ett saminvesteringsavtal som den anser uppfylla villkoren i punkt 1 i den här artikeln.

4. Efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen ska Berec offentliggöra riktlinjer i syfte att bidra till att de nationella regleringsmyndigheterna tillämpar villkoren i punkt 1 och kriterierna i bilaga IV på ett konsekvent sätt.

Artikel 77

Funktionell separation

1. Om den nationella regleringsmyndigheten drar slutsatsen att effektiv konkurrens inte har kunnat uppnås genom att införa lämpliga skyldigheter enligt artiklarna 69–74 och att betydande och kvarstående konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden har fastställts med avseende på tillhandahållandet av grossisttjänster på vissa tillträdesprodukt-marknader får den undantagsvis, i enlighet med artikel 68.3 andra stycket, ålägga en skyldighet för vertikalt integrerade företag att förlägga verksamhet som har anknytning till grossistleveranser av relevanta tillträdesprodukter till en oberoende operativ affärsenhet.

Denna affärsenhet ska leverera tillträdesprodukter och tillträdestjänster till alla företag, inklusive andra affärsenheter inom moderbolaget, med samma leveranstider och på samma villkor, inbegripet när det gäller pris- och servicenivåer, samt med hjälp av samma system och förfaranden.

2. När en nationell regleringsmyndighet har för avsikt att ålägga en skyldighet om funktionell separation ska den lämna en begäran till kommissionen som omfattar

a) bevis som motiverar den nationella regleringsmyndighetens slutsatser enligt punkt 1,

b) en motiverad bedömning i vilken det konstateras att det saknas eller finns små utsikter till effektiv och hållbar infrastrukturbaserad konkurrens inom rimlig tid,

c) en analys av den förväntade effekten på den nationella regleringsmyndigheten, på företaget, särskilt på personalen i det separerade företaget, och på sektorn för elektronisk kommunikation som helhet och på incitamenten att investera i denna, särskilt med beaktande av behovet att säkerställa social och territoriell sammanhållning, samt på andra intressenter, i synnerhet den förväntade effekten på konkurrensen, och alla potentiella följdeffekter för konsumenterna,

d) en analys av de skäl som motiverar att denna skyldighet skulle vara det effektivaste sättet att genomdriva åtgärder i syfte att komma till rätta med de konkurrensproblem eller marknadsmisslyckanden som fastställts.

3. Förslaget till åtgärd ska omfatta

a) en exakt beskrivning av separationens art och nivå, särskilt en specifikation av den separata affärsenhetens rättsliga status,

b) identifiering av den separata affärsenhetens tillgångar och de produkter eller tjänster som ska levereras av denna enhet,

c) hur företagsstyrningen är upplagd för att säkerställa personalens oberoende i den separata affärsenheten och den motsvarande incitamentsstrukturen,

d) regler för att säkerställa att skyldigheterna efterlevs,

e) regler för att säkerställa insyn i operativa förfaranden, i synnerhet gentemot andra intressenter,

f) ett övervakningsprogram för att säkerställa efterlevnad, inklusive en årlig rapport.

Efter kommissionens beslut i enlighet med artikel 68.3 angående förslaget till åtgärd ska den nationella regleringsmyndigheten utföra en samordnad analys av de olika marknaderna med anknytning till accessnätet i enlighet med förfarandet i artikel 67. På grundval av den analysen ska den nationella regleringsmyndigheten införa, bibehålla, ändra eller upphäva skyldigheter i enlighet med förfarandena i artiklarna 23 och 32.

4. Ett företag som ålagts funktionell separation får omfattas av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 på specifika marknader på vilka det anses ha ett betydande inflytande i enlighet med artikel 67, eller av andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3.

Artikel 78

Frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 ska meddela den nationella regleringsmyndigheten minst tre månader i förväg om de avser att överföra en betydande del av eller samtliga tillgångar i det lokala accessnätet till en separat juridisk person under ett annat ägarskap eller att inrätta en separat affärsenhet i syfte att erbjuda samtliga tjänstetillhandahållare, inklusive sina egna, fullt likvärdiga tillträdesprodukter.

De företagen ska också underrätta den nationella regleringsmyndigheten om eventuella ändringar av denna avsikt samt om slutresultatet av separationsprocessen.

Sådana företag kan också erbjuda åtaganden beträffande villkor för tillträde som ska tillämpas på deras nät under en genomförandeperiod efter det att den föreslagna formen av separation har genomförts, i syfte att säkerställa ett effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part. Erbjudandet om åtaganden ska innehålla tillräckligt detaljerade uppgifter, bland annat i fråga om tidsplanen för genomförande och varaktighet, så att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna utföra sina uppgifter i enlighet med punkt 2 i denna artikel. Sådana åtaganden får förlängas utöver den maximiperiod för marknadsöversyner som fastställs i artikel 67.5.

2. Den nationella regleringsmyndigheten ska bedöma effekten av den avsedda transaktionen, i förekommande fall tillsammans med de erbjudna åtagandena, på befintliga regleringsskyldigheter enligt detta direktiv.

För detta ändamål ska den nationella regleringsmyndigheten genomföra en analys av de olika accessnätsmarknaderna i enlighet med förfarandet i artikel 67.

Den nationella regleringsmyndigheten ska ta hänsyn till alla de åtaganden som erbjudits av företaget, med beaktande av i synnerhet målen i artikel 3. I samband med detta ska den nationella regleringsmyndigheten samråda med tredje parter i enlighet med artikel 23, och ska särskilt rikta sig till de tredje parter som direkt påverkas av den planerade transaktionen.

Den nationella regleringsmyndigheten ska på grundval av sin analys införa, bibehålla, ändra eller upphäva skyldigheter i enlighet med artiklarna 23 och 32, om så är lämpligt med tillämpning av artikel 80. Den nationella regleringsmyndigheten får i sitt beslut göra åtagandena bindande, helt eller delvis. Med avvikelse från artikel 67.5 får den nationella regleringsmyndigheten göra åtagandena bindande, helt eller delvis, för hela den period för vilken de erbjuds.

3. Utan att det påverkar artikel 80 kan den juridiskt eller operativt separata affärsenhet som anses ha ett betydande inflytande på en specifik marknad i enlighet med artikel 67 omfattas, beroende på vad som är lämpligt, av någon av de skyldigheter som anges i artiklarna 69–74 eller andra skyldigheter som godkänts av kommissionen enligt artikel 68.3 i de fall då eventuella erbjudanden om åtaganden är inte är tillräckliga för att målen i artikel 3 ska kunna uppnås.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska övervaka genomförandet av de åtaganden som erbjudits av företagen och som den gjort bindande i enlighet med punkt 2, och ska överväga en förlängning av dem när den ursprungliga period för vilken de ursprungligen erbjudits har löpt ut.

Artikel 79

Åtagandeförfarande

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får erbjuda de nationella regleringsmyndigheterna åtaganden beträffande villkor för tillträde eller saminvestering, eller både och, tillämpliga på deras nät, bland annat vad gäller

a) samarbetsöverenskommelser av betydelse för bedömningen av lämpliga och proportionella skyldigheter enligt artikel 68,

b) saminvestering i nät med mycket hög kapacitet enligt artikel 76, eller

c) effektivt och icke-diskriminerande tillträde för tredje part enligt artikel 78, både under en genomförandeperiod för frivillig separation av ett vertikalt integrerat företag och efter det att den föreslagna formen av separation har genomförts.

Erbjudandet om åtaganden ska vara tillräckligt detaljerat, bland annat när det gäller tidsplan och omfattning vad gäller åtagandenas genomförande och deras varaktighet, för att den nationella regleringsmyndigheten ska kunna göra sin bedömning enligt punkt 2 i denna artikel. Sådana åtaganden får förlängas utöver de perioder för utförande av marknadsanalyser som fastställs i artikel 67.5.

2. I syfte att göra en bedömning av åtaganden som ett företag erbjudit enligt punkt 1 i denna artikel ska den nationella regleringsmyndigheten, utom när det är uppenbart att sådana åtaganden inte uppfyller ett eller flera relevanta villkor eller kriterier, utföra ett marknadstest, särskilt av erbjudandets villkor, genom offentligt samråd med berörda parter, särskilt de tredje parter som påverkas direkt. Potentiella saminvesterare eller tillträdessökande får yttra sig om hur de erbjudna åtagandena överensstämmer med villkoren i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, och får föreslå ändringar.

När det gäller de åtaganden som erbjuds inom ramen för denna artikel ska den nationella regleringsmyndigheten vid bedömningen av skyldigheter enligt artikel 68.4 särskilt beakta

a) bevis för att de erbjudna åtagandena är rättvisa och rimliga,

b) om åtagandena är öppna för alla marknadsaktörer,

c) huruvida tillträdet är tillgängligt i god tid och på rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor, inbegripet till nät med mycket hög kapacitet, innan relaterade slutkundstjänster börjar tillhandahållas, och

d) de erbjudna åtagandenas sammantagna lämplighet för att möjliggöra hållbar konkurrens på marknader i efterföljande led och för att e underlätta gemensam anläggning och användning av nät med mycket hög kapacitet i slutanvändarnas intresse.

Med beaktande av alla åsikter som framkommit under samrådet och av hur representativa dessa åsikter är för olika berörda parter, ska den nationella regleringsmyndigheten till det företag som anses ha betydande inflytande på marknaden meddela sina preliminära slutsatser om huruvida de erbjudna åtagandena uppfyller de mål, kriterier och förfaranden som anges i denna artikel och i artikel 68, 76 eller 78, beroende på vad som är tillämpligt, samt under vilka omständigheter det skulle kunna överväga att göra åtagandena bindande. Företaget får se över sitt ursprungliga erbjudande för att ta hänsyn till den nationella regleringsmyndighetens preliminära slutsatser och i syfte att uppfylla kriterierna i denna artikel och, beroende på vad som är tillämpligt, i artikel 68, 76 eller 78.

3. Utan att det påverkar artikel 76.2 första stycket får den nationella regleringsmyndigheten fatta beslut om att göra åtagandena bindande, helt eller delvis.

Med avvikelse från artikel 67.5 får den nationella regleringsmyndigheten göra vissa eller alla åtaganden bindande för en viss period, som får vara hela den period för vilken de erbjuds, och vad gäller saminvesteringsåtaganden som gjorts bindande enligt artikel 76.2 första stycket ska den nationella regleringsmyndigheten göra dem bindande för en period på minst sju år.

Om inte annat följer av artikel 76 ska denna artikel inte påverka tillämpningen av förfarandet för marknadsanalys enligt artikel 67 och införandet av skyldigheter i enlighet med artikel 68.

Om den nationella regleringsmyndigheten gör åtaganden bindande enligt denna artikel ska den inom ramen för artikel 68 bedöma det beslutets konsekvenser för marknadsutvecklingen och lämpligheten i eventuella skyldigheter som den infört eller som den skulle ha övervägt att införa enligt den artikeln och artiklarna 69–74 i frånvaro av de åtagandena. När den nationella regleringsmyndigheten anmäler det relevanta förslaget till åtgärd enligt artikel 68 i enlighet med artikel 32 ska den bifoga beslutet om åtaganden till det anmälda förslaget till åtgärd.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska övervaka, utöva tillsyn över och säkerställa efterlevnaden av de åtaganden som den gjort bindande i enlighet med punkt 3 i denna artikel på samma sätt som den övervakar, utövar tillsyn över och säkerställer efterlevnaden av skyldigheter som införts enligt artikel 68 och ska överväga en förlängning av den tid för vilken de har gjorts bindande när den ursprungliga perioden löper ut. Om den nationella regleringsmyndigheten kommer fram till att ett företag inte har uppfyllt de åtaganden som gjorts bindande i enlighet med punkt 3 i denna artikel får den ålägga detta företag sanktioner i enlighet med artikel 29. Utan att det påverkar förfarandet för att säkerställa uppfyllandet av särskilda skyldigheter enligt artikel 30 får den nationella regleringsmyndigheten göra en ny bedömning av de skyldigheter som införts i enlighet med artikel 68.6.

Artikel 80

Rena grossistföretag

1. En nationell regleringsmyndighet som fastställeratt ett företag som inte är närvarande på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster betydande inflytande på en eller flera grossistmarknader i enlighet med artikel 67 ska överväga om det företaget har följande egenskaper:

a) Samtliga företag och verksamhetsenheter inom företaget, alla företag som kontrolleras men inte nödvändigtvis uteslutande ägs av samma slutliga ägare samt varje aktieägare med förmåga att utöva kontroll över företaget bedriver och avser att bedriva verksamhet uteslutande på grossistmarknader för elektroniska kommunikationstjänster och bedriver därför inte verksamhet på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahålls slutanvändare i unionen.

b) Företaget är inte skyldigt att handla med något enskilt och separat företag med verksamhet i senare led som verkar på någon slutkundsmarknad för elektroniska kommunikationstjänster riktade till slutanvändare på grund av ett exklusivt avtal, eller ett avtal som i praktiken utgör ett exklusivt avtal.

2. Om den nationella regleringsmyndigheten konstaterar att de villkor som föreskrivs i punkt 1 i denna artikel är uppfyllda, får den för det företaget införa enbart skyldigheter enligt artiklarna 70 och 73 eller i fråga om rättvis och rimlig prissättning, om det är motiverat med stöd av en marknadsanalys inbegripet en framåtblickande bedömning av hur det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden sannolikt kommer att agera.

3. Den nationella regleringsmyndigheten ska när som helst se över de skyldigheter som införts för företaget i enlighet med denna artikel om den konstaterar att de villkor som anges i punkt 1 i denna artikel inte längre är uppfyllda, och det ska tillämpa artiklarna 67–74, beroende på vad som är lämpligt. Företagen ska utan onödigt dröjsmål underrätta den nationella regleringsmyndigheten om varje ändring av omständigheterna som är relevant för punkt 1 a och b i den här artikeln.

4. Den nationella regleringsmyndigheten ska också se över de skyldigheter som införts för företaget i enlighet med denna artikel, om den på grundval av bevis angående villkor som företaget erbjuder sina kunder i efterföljande led drar slutsatsen att konkurrensproblem har uppstått eller sannolikt kommer att uppstå till skada för slutanvändarna vilket kräver att en eller flera av de skyldigheter som anges i artikel 69, 71, 72 eller 74 åläggs, eller att de skyldigheter som ålagts i enlighet med punkt 2 i den här artikeln ändras.

5. Införandet av skyldigheter och översynen av dem i enlighet med denna artikel ska genomföras i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

Artikel 81

Migrering från tidigare generations infrastruktur

1. Företag som anses ha ett betydande inflytande på en eller flera relevanta marknader i enlighet med artikel 67 ska anmäla till den nationella regleringsmyndigheten i förväg och i god tid när de planerar att avveckla eller byta ut delar av nätet, inbegripet tidigare generations infrastruktur som krävs för att driva ett kopparnät, som omfattas av skyldigheter enligt artiklarna 68–80, med ny infrastruktur.

2. Den nationella regleringsmyndigheten ska säkerställa att avvecklings- eller utbytesförfarandet inkluderar en transparent tidsplan och transparenta villkor, bland annat en lämplig övergångstid, och fastställer tillgång till alternativa produkter av åtminstone jämförbar kvalitet som ger tillträde till den uppgraderade nätinfrastruktur som ersätter de utbytta delarna, om detta är nödvändigt för att skydda konkurrensen och slutanvändarnas rättigheter.

När det gäller nätdelar som föreslås för avveckling eller utbyte får den nationella regleringsmyndigheten upphäva skyldigheterna efter att ha försäkrat sig om att den som tillhandahåller tillträdet

a) har fastställt lämpliga villkor för migreringen, vilka bland annat omfattar tillgängliggörande av en alternativ tillträdesprodukt av åtminstone jämförbar kvalitet som den som var tillgänglig vid användning av den tidigare generationens infrastruktur och som gör det möjligt för de som ansöker om tillträde att nå samma slutanvändare, och

b) har uppfyllt de villkor och förfaranden som anmälts till den nationella regleringsmyndigheten i enlighet med denna artikel.

Ett sådant upphävande ska genomföras i enlighet med de förfaranden som avses i artiklarna 23, 32 och 33.

3. Tillämpningen av denna artikel ska inte påverkas av tillgången till reglerade produkter som den nationella regleringsmyndigheten ålagt i enlighet med de förfaranden som anges i artiklarna 67 och 68 med avseende på den uppgraderade nätinfrastrukturen.

Artikel 82

Berecs riktlinjer för nät med mycket hög kapacitet

Senast den 21 december 2020 ska Berec, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen, utfärda riktlinjer för de kriterier som ett nät ska uppfylla för att anses vara ett nät med mycket hög kapacitet, i synnerhet i fråga om ned- och uppländsbandbredd, resiliens, felrelaterade parametrar samt fördröjning och jitter. De nationella regleringsmyndigheterna ska beakta dessa riktlinjer i största möjliga utsträckning. Berec ska uppdatera riktlinjerna senast den 31 december 2025 och därefter regelbundet.

KAPITEL V

Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder

Artikel 83

Reglering av tjänster som riktar sig till slutkunder

1. Medlemsstaterna får säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna inför lämpliga regleringsskyldigheter för företag som anses ha ett betydande inflytande på en viss slutkundsmarknad i enlighet med artikel 63 om

a) en nationell regleringsmyndighet till följd av en marknadsanalys som utförts i enlighet med artikel 67 fastställer att det inte råder någon effektiv konkurrens på en viss slutkundsmarknad som identifierats i enlighet med artikel 64, och

b) den nationella regleringsmyndigheten fastslår att skyldigheter som införs enligt artiklarna 69–74 inte skulle leda till att målen i artikel 3 uppfylls.

2. Skyldigheter som införs enligt punkt 1 i denna artikel ska grundas på det fastställda problemets art, vara proportionerliga och motiverade mot bakgrund av målen i artikel 3. Skyldigheterna kan omfatta krav enligt vilka de identifierade företagen inte får ta ut för höga priser, hindra marknadsinträde eller begränsa konkurrensen genom att praktisera underprissättning, ge otillbörligt företräde till vissa slutanvändare eller kombinera tjänsterna på ett oskäligt sätt. De nationella regleringsmyndigheterna får för sådana företag vidta lämpliga prisbegränsande åtgärder, åtgärder för att kontrollera individuella taxor eller åtgärder för att anpassa taxorna till kostnaderna eller priserna på jämförbara marknader för att skydda slutanvändarnas intressen samtidigt som en effektiv konkurrens främjas.

3. Om ett företag är föremål för reglering av taxorna till slutkunder, eller andra relevanta kontroller på slutkundsmarknaden, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att nödvändiga och lämpliga kostnadsredovisningssystem införs. De nationella regleringsmyndigheterna får ange vilket format och vilken redovisningsmetod som ska användas. Ett kvalificerat oberoende organ ska kontrollera att kostnadsredovisningssystemet efterlevs. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att en redogörelse för efterlevnaden offentliggörs årligen.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artiklarna 85 och 88 får de nationella regleringsmyndigheterna inte tillämpa kontrollsystem för slutkundsmarknader enligt punkt 1 i den här artikeln på geografiska marknader eller slutkundsmarknader där de anser att det råder effektiv konkurrens.

DEL III

TJÄNSTER

AVDELNING I

SKYLDIGHETER ATT TILLHANDAHÅLLA SAMHÄLLSOMFATTANDE TJÄNSTER

Artikel 84

Samhällsomfattande tjänster till överkomliga priser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga konsumenter inom deras territorium har tillgång, till ett överkomligt pris med hänsyn till de specifika nationella förhållandena, till en tillgänglig adekvat internetanslutningstjänst via bredband och till talkommunikationstjänster med den kvalitet som anges inom deras territorium, inbegripet den underliggande förbindelsen, på en fast plats.

2. Dessutom får medlemsstaterna även säkerställa att de tjänster som avses i punkt 1 och som inte tillhandahålls på en fast plats erbjuds till överkomliga priser, när de anser att detta är nödvändigt för att säkerställa konsumenternas fullständiga deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet.

3. Varje medlemsstat ska, mot bakgrund av nationella förhållanden och den minimibandbredd som de flesta konsumenter inom den medlemsstatens territorium har, och med hänsyn till Berecs rapport om bästa praxis, definiera den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband vid tillämpningen av punkt 1 i syfte att säkerställa den bandbredd som krävs för deltagande i det sociala och ekonomiska samhällslivet. Den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband ska ha kapacitet att leverera den bandbredd som behövs för att stödja åtminstone det minimiutbud av tjänster som anges i bilaga V.

Senast den 21 juni 2020 ska Berec, för att bidra till att denna artikel tillämpas konsekvent, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen samt med hänsyn tagen till uppgifter som finns att tillgå hos kommissionen (Eurostat), utarbeta en rapport om medlemsstaternas bästa praxis till stöd för definitionen av den adekvata internetanslutningstjänsten via bredband enligt första stycket. Den rapporten ska uppdateras regelbundet för att återspegla den tekniska utvecklingen och konsumenternas förändrade användningsmönster.

4. På begäran av en konsument får den anslutning som avses i punkt 1 och, i tillämpliga fall, i punkt 2 vara begränsad till att stödja talkommunikationstjänster.

5. Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna artikel till slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 85

Tillhandahållande av samhällsomfattande tjänster till överkomliga priser

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska, i samverkan med andra behöriga myndigheter, övervaka utvecklingen av och nivån på slutkundspriser som är tillgängliga på marknaden för de tjänster som anges i artikel 84.1, särskilt i förhållande till nationella priser och nationella konsumentinkomster.

2. Om medlemsstaten fastställer, mot bakgrund av nationella förhållanden, att slutkundspriserna för de tjänster som avses i artikel 84.1 inte är överkomliga på grund av att konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov hindras från att få tillgång till sådana tjänster, ska de vidta åtgärder för att säkerställa att en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster erbjuds till överkomliga priser för sådana konsumenter åtminstone på en fast plats.

Medlemsstaterna får i detta syfte säkerställa att stöd tillhandahålls sådana konsumenter för kommunikationssyften eller kräva att tillhandahållare av sådana tjänster erbjuder de konsumenterna olika prisalternativ eller prispaket, eller både och, som skiljer sig från dem som erbjuds under normala kommersiella villkor. För detta ändamål får medlemsstaterna kräva att sådana tillhandahållare tillämpar gemensamma taxor, inklusive geografisk utjämning, på hela territoriet.

Under exceptionella omständigheter, särskilt om införande av skyldigheter enligt andra stycket i denna punkt för alla tillhandahållare skulle leda till en påvisbar alltför stor administrativ eller ekonomisk börda för tillhandahållarna eller medlemsstaten, får en medlemsstat undantagsvis besluta att införa skyldigheten att erbjuda dessa specifika prisalternativ eller prispaket endast för utsedda företag. Artikel 86 ska gälla i tillämpliga delar då företag utses för detta ändamål. Om en medlemsstat utser företag ska den säkerställa att alla konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov kan välja mellan olika företag som erbjuder prisalternativ som tillgodoser deras behov, såvida det inte är omöjligt eller skulle medföra en alltför stor ytterligare organisatorisk eller ekonomisk börda att säkerställa en sådan valmöjlighet.

Medlemsstaterna ska säkerställa att konsumenter som har rätt till sådana prisalternativ eller prispaket har rätt att ingå avtal antingen med ett företag som tillhandahåller de tjänster som anges i artikel 84.1, eller med ett företag som utsetts i enlighet med denna punkt, att deras nummer fortsätter att vara tillgängligt för dem under en lämplig period och att tjänsten inte avbryts på oberättigade grunder.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att företag som erbjuder konsumenter med låga inkomster eller särskilda sociala behov olika prisalternativ eller prispaket enligt punkt 2 informerar de nationella regleringsmyndigheterna och andra behöriga myndigheter om detaljerna i sådana erbjudanden. De nationella regleringsmyndigheterna ska, i samverkan med andra behöriga myndigheter, säkerställa att de villkor enligt vilka företag erbjuder olika prisalternativ eller prispaket enligt punkt 2 är fullt transparenta och att de offentliggörs och tillämpas i enlighet med principen om icke-diskriminering. De nationella regleringsmyndigheterna får, i samverkan med andra behöriga myndigheter, kräva att sådana prisalternativ eller prispaket ändras eller dras tillbaka.

4. Medlemsstaterna ska säkerställa, med beaktande av nationella förhållanden, att stöd ges på lämpligt sätt till konsumenter med funktionsnedsättning och, när så är lämpligt, att andra särskilda åtgärder vidtas för att säkerställa att tillhörande terminalutrustning, och särskild utrustning och särskilda tjänster som förbättrar likvärdigt tillträde, vid behov inbegripet totalkonversationstjänster och samtalsförmedlande tjänster, finns tillgängliga och erbjuds till överkomliga priser.

5. Vid tillämpningen av denna artikel ska medlemsstaterna sträva efter minsta möjliga snedvridning av marknaden.

6. Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna artikel till att gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 86

Tillgång till samhällsomfattande tjänster

1. Om en medlemsstat har fastställt, med beaktande av resultaten, där sådana finns tillgängliga, av den geografiska kartläggning som ska utföras i enlighet med artikel 22.1, och eventuell ytterligare bevisning om så krävs, att tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband, såsom den definieras i enlighet med artikel 84.3, och till talkommunikationstjänster inte kan säkerställas under normala kommersiella villkor eller genom andra potentiella politiska verktyg på dess nationella territorium eller olika delar av detta, får den införa lämpliga skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster för att tillgodose varje rimlig begäran från slutanvändare om tillgång till sådana tjänster på de relevanta delarna av dess territorium.

2. Medlemsstaterna ska besluta vilket tillvägagångssätt som är mest effektivt och lämpligt för att säkerställa tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och till talkommunikationstjänster med beaktande av principerna om objektivitet, insyn, icke-diskriminering och proportionalitet. Medlemsstaterna ska sträva efter minsta möjliga snedvridning av marknaden, särskilt vad gäller tillhandahållande av tjänster till priser eller under andra villkor som avviker från normala kommersiella villkor, samtidigt som de ska beakta allmänintresset.

3. I synnerhet, när medlemsstater beslutar att införa skyldigheter för att säkerställa slutanvändares tillgång på en fast plats till en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och till talkommunikationstjänster, får de utse ett eller flera företag som ska säkerställa sådan tillgång i hela det nationella territoriet. Medlemsstaterna får utse olika företag eller företagsgrupper som ska tillhandahålla en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats eller täcka olika delar av det nationella territoriet.

4. När medlemsstaterna utser företag i delar av eller hela det nationella territoriet för att säkerställa tillgång till tjänster i enlighet med punkt 3 i denna artikel ska de använda ett effektivt, objektivt, transparent och icke-diskriminerande urvalssystem, varigenom inget företag på förhand är uteslutet från möjligheten att bli utsett. Sådana metoder för att utse företag ska säkerställa att en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster på en fast plats tillhandahålls på ett kostnadseffektivt sätt och får användas som ett medel för att fastställa nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i enlighet med artikel 89.

5. När ett företag som utsetts i enlighet med punkt 3 i denna artikel har för avsikt att avyttra en betydande del av eller samtliga sina tillgångar i det lokala accessnätet till en separat juridisk enhet med ett annat ägarskap, ska den meddela den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet om detta i förväg och i god tid för att denna myndighet ska kunna bedöma effekten av den avsedda transaktionen på tillhandahållandet på en fast plats av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och av talkommunikationstjänster. Den nationella regleringsmyndigheten eller en annan behörig myndighet får införa, ändra eller upphäva särskilda skyldigheter i enlighet med artikel 13.2.

Artikel 87

Status för befintliga samhällsomfattande tjänster

Medlemsstaterna får fortsätta att säkerställa tillgång till eller överkomliga priser för andra tjänster än en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster på en fast plats som var i kraft den 20 december 2018 om behovet av sådana tjänster fastställs mot bakgrund av nationella förhållanden. När medlemsstaterna utser företag i delar av eller hela det nationella territoriet som ska tillhandahålla dessa tjänster, ska artikel 86 tillämpas. Finansieringen av dessa skyldigheter ska ske i enlighet med artikel 90.

Medlemsstaterna ska se över de skyldigheter som införts enligt denna artikel senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år.

Artikel 88

Kontroll av utgifter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster i enlighet med artiklarna 84–87, när de erbjuder faciliteter och tjänster utöver de som anges i artikel 84, fastställer villkor på ett sådant sätt att slutanvändaren inte är skyldig att betala för faciliteter eller tjänster som inte är nödvändiga eller som inte krävs för den begärda tjänsten.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband och talkommunikationstjänster som avses i artikel 84 som tillhandahåller tjänster enligt artikel 85 erbjuder de särskilda faciliteter och tjänster som anges i del A i bilaga VI, beroende på vad som är tillämpligt, så att konsumenterna kan övervaka och kontrollera sina utgifter. Medlemsstaterna ska säkerställa att sådana tillhandahållare inrättar ett system för att undvika att talkommunikationstjänster eller en adekvat internetanslutningstjänst via bredband avbryts på oberättigade grunder för de konsumenter som avses i artikel 85, inbegripet en lämplig mekanism för att kontrollera det fortsatta intresset för att använda tjänsten.

Medlemsstaterna får utöka tillämpningsområdet för denna punkt till slutanvändare som är mikroföretag, små och medelstora företag samt organisationer som drivs utan vinstsyfte.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att den behöriga myndigheten kan besluta att inte tillämpa kraven i punkt 2 i hela eller i delar av sitt nationella territorium om den behöriga myndigheten anser att det finns vidsträckt tillgång till faciliteten.

Artikel 89

Kostnad för skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

1. Om de nationella regleringsmyndigheterna anser att tillhandahållandet av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster enligt artiklarna 84, 85 och 86 eller ett fortsatt tillhandahållande av befintliga samhällsomfattande tjänster enligt artikel 87 kan utgöra en oskälig börda för de tillhandahållare av sådana tjänster som begär ersättning, ska de nationella regleringsmyndigheterna beräkna nettokostnaderna av sådant tillhandahållande.

I detta syfte ska de nationella regleringsmyndigheterna

a) beräkna nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster med hänsyn till eventuella marknadsfördelar för en tillhandahållare av en adekvat internetanslutningstjänst via bredband enligt definitionen i enlighet med artikel 84.3 och talkommunikationstjänster enligt artiklarna 84, 85 och 86 eller för det fortsatta tillhandahållandet av de befintliga samhällsomfattande tjänsterna enligt artikel 87, i enlighet med bilaga VII, eller

b) använda nettokostnader för tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster som fastställts genom ett urvalssystem enligt artikel 86.4.

2. Redovisning och annan information som tjänar som grundval för beräkningen av nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt punkt 1 andra stycket a ska granskas eller verifieras av den nationella regleringsmyndigheten eller ett organ som är oberoende av de berörda parterna och har godkänts av den nationella regleringsmyndigheten. Resultatet av kostnadskalkylen och slutsatserna av revisionen ska vara tillgängliga för allmänheten.

Artikel 90

Finansiering av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

1. Om de nationella regleringsmyndigheterna på grundval av den nettokostnadskalkyl som avses i artikel 89 konstaterar att den ekonomiska bördan blir oskälig för en tillhandahållare, ska en medlemsstat på den berörda tillhandahållarens begäran besluta att vidta någon av eller båda de följande åtgärderna:

a) Införa ett system för att i enlighet med transparenta villkor via offentliga medel ersätta tillhandahållaren för de fastställda nettokostnaderna.

b) Fördela nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster mellan tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

2. Om nettokostnaden fördelas i enlighet med punkt 1 b i denna artikel ska medlemsstaterna införa ett fördelningssystem som förvaltas av den nationella regleringsmyndigheten eller ett organ som är oberoende av de förmånstagare som står under den nationella regleringsmyndighetens tillsyn. Endast nettokostnaden, beräknad i enlighet med artikel 89, för de skyldigheter som fastställs i artiklarna 84–87 får finansieras.

Fördelningssystemet ska respektera principerna om insyn, minsta möjliga snedvridning av marknaden, icke-diskriminering och proportionalitet, i enlighet med principerna i bilaga VII del B. Medlemsstaterna får välja att inte kräva bidrag från företag vars nationella omsättning understiger en viss gräns.

Avgifter i samband med fördelningen av kostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska skiljas från varandra och fastställas separat för varje företag. Sådana avgifter får inte påföras eller krävas in från företag som inte tillhandahåller tjänster inom den medlemsstats territorium där fördelningssystemet har införts.

Artikel 91

Insyn

1. Om nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas i enlighet med artikel 89, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att principerna för nettokostnadsberäkning, inbegripet närmare uppgifter om den metod som ska användas görs tillgängliga för allmänheten.

Om ett system för att fördela nettokostnaderna för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som avses i artikel 90.2 inrättas, ska de nationella regleringsmyndigheterna säkerställa att principerna för kostnadsfördelning och kompensation av nettokostnaderna görs tillgängliga för allmänheten.

2. Med förbehåll för unionsbestämmelser och nationella bestämmelser om affärshemligheter ska de nationella regleringsmyndigheterna offentliggöra en årlig rapport med närmare uppgifter om den beräknade kostnaden för skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster, med uppgift om de bidrag som har gjorts av samtliga berörda företag, inbegripet de eventuella marknadsfördelar som företagen har åtnjutit till följd av de skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som fastställs i artiklarna 84–87.

Artikel 92

Ytterligare obligatoriska tjänster

Medlemsstaterna får besluta att göra tjänster utöver dem som ingår i de skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som avses i artiklarna 84–87 allmänt tillgängliga inom det egna territoriet. Under sådana omständigheter får inte något ersättningssystem för särskilda företag införas.

AVDELNING II

NUMMERRESURSER

Artikel 93

Nummerresurser

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter kontrollerar beviljandet av nyttjanderätter till alla nationella nummerresurser samt förvaltningen av de nationella nummerplanerna och att de tillhandahåller adekvata nummerresurser för tillhandahållandet av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster. Medlemsstaterna ska säkerställa att objektiva, transparenta och icke-diskriminerande förfaranden för beviljande av nyttjanderätter till nationella nummerresurser fastställs.

2. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter får också bevilja andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller elektroniska kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser från nationella nummerplaner, förutsatt att adekvata nummerresurser görs tillgängliga för att tillgodose nuvarande och förutsebar framtida efterfrågan. Dessa företag ska visa att de har förmåga att förvalta nummerresurserna och uppfylla alla relevanta krav som fastställts enligt artikel 94. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter får uppskjuta ytterligare beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser till sådana företag om det bevisas att det finns en risk för uttömning av nummerresurserna.

För att bidra till en enhetlig tillämpning av denna punkt ska Berec senast den 21 juni 2020, efter samråd med intressenter och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer om gemensamma kriterier för bedömning av förmågan att förvalta nummerresurser och om risken för uttömning av nummerresurserna.

3. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska säkerställa att nationella nummerplaner och därmed förknippade förfaranden tillämpas så att alla tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster och de företag som är berättigade i enlighet med punkt 2 behandlas lika. Medlemsstaterna ska särskilt säkerställa att ett företag som har beviljats nyttjanderätt till nummerresurser inte diskriminerar andra tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster i fråga om de nummerresurser som används för att ge tillträde till deras tjänster.

4. Varje medlemsstat ska säkerställa att de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter tillgängliggör en serie av icke-geografiska nummer som får användas för att tillhandahålla andra elektroniska kommunikationstjänster än interpersonella kommunikationstjänster i hela unionen, utan att det påverkar tillämpningen av förordning (EU) nr 531/2012 och artikel 97.2 i detta direktiv. När nyttjanderätter till nummerresurser har beviljats andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med punkt 2 i den här artikeln ska denna punkt tillämpas på de specifika tjänster med avseende på vilka nyttjanderätterna har beviljats.

De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska säkerställa att de villkor som anges i bilaga I del E som kan vara knutna till de nyttjanderätter till nummerresurser som används för att tillhandahålla tjänster utanför den medlemsstat landskoden tillhör och deras tillämpning är lika stränga som de villkor och den tillämpning som gäller för tjänster som tillhandahålls inom den medlemsstat landskoden tillhör, i enlighet med detta direktiv. De nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska också i enlighet med artikel 94.6 säkerställa att tillhandahållare som använder nummerresurser tillhörande deras landskod i andra medlemsstater följer de konsumentskyddsbestämmelser och andra nationella bestämmelser om nummerresursanvändning som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används. Denna skyldighet påverkar inte de behöriga nationella myndigheternas genomförandebefogenheter i de medlemsstaterna.

Berec ska bistå de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter, på deras begäran, vid samordningen av deras verksamhet för att säkerställa en ändamålsenlig förvaltning av nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen.

För att göra det lättare för de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter att övervaka efterlevnaden av kraven i denna punkt ska Berec upprätta en databas för nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen. I detta syfte ska de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter överlämna relevant information till Berec. När nummerresurser med rätt till extraterritoriell användning inom unionen inte beviljas av den nationella regleringsmyndigheten ska den behöriga myndigheten med ansvar för beviljande eller förvaltning av dem samråda med den nationella regleringsmyndigheten.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att prefixet 00 är det standardiserade internationella prefixet. Särskilda system för användning av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster mellan närliggande orter belägna inom olika medlemsstater får införas eller förlängas.

Medlemsstaterna får komma överens om att dela en gemensam nummerplan för alla eller vissa kategorier av nummer.

Slutanvändare som påverkas av sådana system eller överenskommelser ska ges fullständig information.

6. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 106 ska medlemsstaterna främja over-the-air-tillhandahållande – om det är tekniskt möjligt – för att underlätta för slutanvändare att byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster, särskilt när det är fråga om tillhandahållare och slutanvändare av maskin till maskin-tjänster.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att de nationella nummerplanerna och alla senare tillägg eller ändringar i dessa offentliggörs, med förbehåll endast för begränsningar som har ålagts med hänsyn till nationell säkerhet.

8. Medlemsstaterna ska stödja harmonisering av specifika nummer eller nummerserier inom unionen när det främjar både den inre marknadens funktion och utvecklingen av alleuropeiska tjänster. För att komma till rätta med gränsöverskridande eller alleuropeisk efterfrågan på nummerresurser som inte möts ska kommissionen, där så krävs och efter att ha tagit yttersta hänsyn till Berecs yttrande, anta genomförandeakter om harmonisering av specifika nummer eller nummerserier.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Artikel 94

Förfarande för beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser

1. I fall då det är nödvändigt att bevilja individuella nyttjanderätter till nummerresurser ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter på begäran bevilja företag sådana rättigheter för tillhandahållandet av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster som omfattas av en allmän auktorisation enligt artikel 12, om inte annat följer av artiklarna 13 och 21.1 c eller andra bestämmelser som ska säkerställa att dessa nummerresurser används på ett effektivt sätt i enlighet med detta direktiv.

2. Nyttjanderätter till nummerresurser ska beviljas genom öppna, objektiva, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella förfaranden.

Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska vid beviljandet av nyttjanderätter till nummerresurser ange om dessa kan överlåtas av rättsinnehavaren och på vilka villkor detta kan ske.

Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beviljar nyttjanderätter till nummerresurser för en viss tid ska den tidslängden vara lämplig för den berörda tjänsten med tanke på det eftersträvade målet, och behovet av en tillräckligt lång avskrivningsperiod för investeringarna ska i detta sammanhang beaktas.

3. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter ska fatta beslut om beviljande av nyttjanderätter till nummerresurser så snart som möjligt efter mottagandet av en fullständig ansökan och, för nummerresurser som har allokerats för särskilda ändamål i den nationella nummerplanen, inom tre veckor från samma tidpunkt. Sådana beslut ska offentliggöras.

4. Om nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter, efter samråd med berörda parter i enlighet med artikel 23, har fastställt att nyttjanderätter till nummerresurser av exceptionellt ekonomiskt värde ska beviljas genom konkurrensförfaranden eller jämförande urvalsförfaranden får nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter förlänga den treveckorsperiod som avses i punkt 3 i den här artikeln med högst ytterligare tre veckor.

5. Nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter får inte begränsa antalet individuella nyttjanderätter som ska beviljas annat än när detta är nödvändigt för att säkerställa en effektiv användning av nummerresurser.

6. Om nyttjanderätterna till nummerresurser omfattar extraterritoriell användning inom unionen i enlighet med artikel 93.4 ska nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter knyta specifika villkor till dessa nyttjanderätter i syfte att säkerställa efterlevnad av alla tillämpliga nationella konsumentskyddsbestämmelser och nationell rätt om användning av nummerresurser som är tillämpliga i de medlemsstater där nummerresurserna används.

På begäran från en nationell regleringsmyndighet eller annan behörig myndighet i en medlemsstat där nummerresurserna används, som visar på en överträdelse av den medlemsstatens tillämpliga konsumentskyddsbestämmelser eller nationella rätt om användning av nummerresurser, ska de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter i den medlemsstat där nyttjanderätterna till nummerresurserna har beviljats upprätthålla efterlevnaden av de därtill knutna villkoren i första stycket i denna punkt i enlighet med artikel 30, inbegripet, i allvarliga fall, genom att återkalla rättigheterna till extraterritoriell användning av de nummerresurser som beviljats det berörda företaget.

Berec ska underlätta och samordna utbytet av information mellan de behöriga myndigheterna i de olika berörda medlemsstaterna och säkerställa lämplig samordning av arbetet mellan dem.

7. Denna artikel ska också tillämpas när nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter beviljar andra företag än tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster nyttjanderätter till nummerresurser i enlighet med artikel 93.2.

Artikel 95

Avgifter för nyttjanderätter till nummerresurser

Medlemsstaterna får låta nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter införa avgifter för nyttjanderätter till nummerresurser som återspeglar behovet av att säkerställa en optimal användning av dessa resurser. Medlemsstaterna ska säkerställa att avgifterna är sakligt motiverade, transparenta, icke-diskriminerande och proportionella i förhållande till det avsedda syftet, och att de tar hänsyn till de mål som anges i artikel 3.

Artikel 96

Jourlinjer för anmälan av försvunna barn och för stöd till barn

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändarna utan kostnad har tillgång till en tjänst med en jourlinje för anmälan av försvunna barn. Jourlinjen ska kunna nås på nummer 116000.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning kan få tillträde till tjänster som tillhandahålls på nummer 116000 i största möjliga utsträckning. Åtgärder för att underlätta för slutanvändare med funktionsnedsättning att få tillträde till sådana tjänster när de reser i andra medlemsstater ska bygga på efterlevnad av relevanta standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.

3. Medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att den myndighet eller det företag som tilldelats nummer 116000 anslår nödvändiga resurser för att driva jourlinjen.

4. Medlemsstaterna och kommissionen ska säkerställa att slutanvändarna får tillräcklig information om förekomsten av de tjänster som tillhandahålls på nummer 116000 och, i lämpliga fall, 116111, samt om hur de används.

Artikel 97

Tillgång till nummer och tjänster

1. Medlemsstaterna ska, om det är ekonomiskt genomförbart, utom där den uppringda slutanvändaren av kommersiella skäl har valt att begränsa tillträdet för uppringande från vissa geografiska områden, säkerställa att berörda nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare har

a) tillgång till och kan använda tjänster, via icke-geografiska nummer inom unionen, och

b) tillgång till samtliga nummer som tillhandahålls inom unionen, oavsett vilken teknik och utrustning operatören använder, inbegripet dem i medlemsstaternas nationella nummerplaner och den allmänna internationella frisamtalstjänsten (UIFN).

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att nationella regleringsmyndigheter eller andra behöriga myndigheter kan kräva av tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationsnät eller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster att från fall till fall blockera tillgången till nummer eller tjänster om detta är motiverat av skäl som rör bedrägeri eller missbruk, och i sådana fall kräva att tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster håller inne intäkter från relevant samtrafik eller andra tjänster.

AVDELNING III

SLUTANVÄNDARES RÄTTIGHETER

Artikel 98

Undantag för vissa mikroföretag

Denna avdelning – förutom artiklarna 99 och 100 – ska inte vara tillämplig på mikroföretag som tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, såvida de inte tillhandahåller även andra elektroniska kommunikationstjänster.

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändare informeras om undantag enligt första stycket innan de ingår ett avtal med ett mikroföretag som omfattas av ett sådant undantag.

Artikel 99

Icke-diskriminering

Tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster får inte tillämpa olikartade krav eller allmänna villkor för tillträde till eller användning av nät eller tjänster på slutanvändare av skäl som rör slutanvändarens nationalitet eller bosättnings- eller etableringsort, om inte sådan särbehandling är objektivt motiverad.

Artikel 100

Garantier till skydd av grundläggande rättigheter

1. Nationella åtgärder angående slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät ska vara förenliga med Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad *stadgan*) och de allmänna principerna i unionsrätten.

2. Åtgärder angående slutanvändares tillgång till eller användning av tjänster och applikationer genom elektroniska kommunikationsnät som kan begränsa utövandet av de rättigheter eller friheter som erkänns i stadgan får införas endast om de föreskrivs enligt lag och är förenliga med dessa rättigheter eller friheter, är proportionella, nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt intresse som erkänns av unionsrätten eller behovet att skydda andra människors rättigheter och friheter i linje med artikel 52.1 i stadgan och med allmänna principer i unionsrätten, inbegripet rätten till ett effektivt rättsmedel och till en rättvis rättegång. Följaktligen får sådana åtgärder vidtas endast med vederbörlig respekt för principen om oskuldspresumtion och rätten till integritet. Ett föregående, rättvist och opartiskt förfarande ska garanteras, inbegripet den eller de berörda personernas rätt att höras, med förbehåll för behovet av lämpliga förutsättningar och processuella arrangemang i vederbörligen underbyggda brådskande fall i enlighet med stadgan.

Artikel 101

Harmoniseringsnivå

1. Medlemsstaterna får inte i sin nationella rätt bibehålla eller införa bestämmelser om skydd för slutanvändare som avviker från artiklarna 102–115, inklusive strängare, eller mindre stränga, bestämmelser för att säkerställa en annan skyddsnivå, om inget annat anges i denna avdelning.

2. Fram till och med den 21 december 2021 får medlemsstaterna fortsätta att tillämpa strängare nationella konsumentskyddsbestämmelser som avviker från dem i artiklarna 102–115, förutsatt att de bestämmelserna var i kraft den 20 december 2018 och att eventuella begränsningar av den inre marknadens funktion som är en följd därav står i proportion till målet att skydda konsumenterna.

Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2019 till kommissionen anmäla eventuella nationella bestämmelser som ska tillämpas på grundval av denna punkt.

Artikel 102

Informationskrav i samband med avtal

1. Innan en konsument blir bunden av ett avtal eller ett motsvarande erbjudande ska tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster lämna den information som avses i artiklarna 5 och 6 i direktiv 2011/83/EU, och därutöver den information som anges i förteckningen i bilaga VIII till det här direktivet, i den utsträckning den informationen gäller en tjänst som de tillhandahåller.

Information ska lämnas på ett klart och begripligt sätt och på ett varaktigt medium enligt definitionen i artikel 2.10 i direktiv 2011/83/EU eller, när det inte är möjligt att lämna den på ett varaktigt medium, i ett dokument som är lätt att ladda ner och som tillgängliggörs av tillhandahållaren. Tillhandahållaren ska uttryckligen uppmärksamma konsumenten på att det dokumentet finns tillgängligt och på vikten av att ladda ned det för dokumentation, framtida användning och oförändrad återgivning.

Informationen ska på begäran lämnas i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning i enlighet med unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster.

2. Den information som avses i punkterna 1, 3 och 5 ska också lämnas till slutanvändare som är mikroföretag eller små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av dessa bestämmelser frångås.

3. Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska ge konsumenterna en kortfattad och lättläst sammanfattning av avtalet. Den sammanfattningen ska innehålla de viktigaste delarna av informationskraven i enlighet med punkt 1. De viktigaste delarna ska omfatta åtminstone följande:

a) Tillhandahållarens namn, adress och kontaktuppgifter samt eventuella särskilda kontaktuppgifter för klagomål.

b) De huvudsakliga egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls.

c) Respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter, när tjänsten tillhandahålls mot direkt betalning i pengar.

d) Avtalets löptid och villkor för dess förlängning och uppsägning.

e) I vilken utsträckning produkterna eller tjänsterna är utformade för slutanvändare med funktionsnedsättning.

f) När det gäller internetanslutningstjänster, en sammanfattning av den information som krävs enligt artikel 4.1 d och e i förordning (EU) 2015/2120.

Senast den 21 december 2019 ska kommissionen efter att ha hört Berec anta genomförandeakter med närmare angivelser om en mall för sammanfattning av avtalet som tillhandahållarna ska använda för att fullgöra sina skyldigheter enligt denna punkt.

Dessa genomförandeakter ska antas i enlighet med det granskningsförfarande som avses i artikel 118.4.

Tillhandahållare som omfattas av skyldigheterna enligt punkt 1 ska fylla i mallen för sammanfattning av avtalet med den information som krävs och avgiftsfritt lämna sammanfattningen av avtalet till konsumenter innan avtalet ingås, och detta ska också gälla distansavtal. Om det av objektiva tekniska skäl är omöjligt att lämna sammanfattningen av avtalet i detta skede ska den utan onödigt dröjsmål lämnas senare, och avtalet ska träda i kraft när konsumenten har bekräftat sitt samtycke efter att ha mottagit sammanfattningen av avtalet.

4. Den information som avses i punkterna 1 och 3 ska utgöra en integrerad del av avtalet och får inte ändras såvida inte parterna uttryckligen enas om detta.

5. När internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster faktureras utifrån förbrukning i volym eller tid ska tillhandahållarna av dessa tjänster erbjuda konsumenterna en funktion för övervakning och kontroll av användningen av var och en av dessa tjänster. Denna funktion ska ge tillgång till aktuell information om förbrukningen för de tjänster som ingår i en prisplan. Framför allt ska tillhandahållarna meddela konsumenterna innan eventuella förbrukningsgränser – som fastställts av behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, och som ingår i deras prisplan – uppnås samt när en tjänst som ingår i deras prisplan är helt förbrukad.

6. Medlemsstaterna får i nationell rätt bibehålla eller införa bestämmelser med krav på att tillhandahållarna ska tillhandahålla tilläggsinformation om förbrukningsnivån och tillfälligt förhindra fortsatt användning av den relevanta tjänsten som skulle överskrida en ekonomisk eller volymmässig gräns som fastställts av den behöriga myndigheten.

7. Det står medlemsstaterna fritt att i nationell rätt bibehålla eller införa bestämmelser avseende frågor som inte regleras i denna artikel, framför allt för att kunna ta itu med uppkommande problem.

Artikel 103

Insyn, jämförelse av erbjudanden och offentliggörande av information

1. Om tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster sätter upp villkor för tillhandahållandet av de tjänsterna ska de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, säkerställa att alla sådana tillhandahållare – eller den behöriga myndigheten själv, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten – offentliggör den information som avses i bilaga IX på ett tydligt, heltäckande och maskinläsbart sätt och i ett format som är tillgängligt för slutanvändare med funktionsnedsättning i enlighet med unionsrätt om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Sådan information ska uppdateras regelbundet. Behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, får ange ytterligare krav avseende i vilken form sådan information ska offentliggöras. Informationen ska på begäran lämnas till den behöriga myndigheten och, där detta är relevant, till den nationella regleringsmyndigheten, innan den offentliggörs.

2. De behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, ska säkerställa att slutanvändarna har kostnadsfri tillgång till minst ett oberoende jämförelseverktyg som gör det möjligt att jämföra och utvärdera olika internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster samt, i tillämpliga fall, allmänt tillgängliga nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster vad gäller

a) priser och taxor för tjänster som tillhandahålls mot återkommande eller förbrukningsbaserad direkt betalning i pengar, och

b) kvaliteten på tjänsteprestanda när en lägsta tjänstekvalitet erbjuds eller när det krävs av företaget att det offentliggör sådan information enligt artikel 104.

3. Det jämförelseverktyg som avses i punkt 2 ska

a) vara operativt oberoende från tillhandahållarna av sådana tjänster, varigenom det säkerställs att alla de tillhandahållarna behandlas på samma sätt i sökresultaten,

b) tydligt informera om vilka som äger och driver jämförelseverktyget,

c) ange tydliga och objektiva kriterier på vilka jämförelsen ska grundas,

d) använda ett klart och otvetydigt språk,

e) ge korrekt och aktuell information samt ange tidpunkten för den senaste uppdateringen,

f) vara öppet för alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster som tillgängliggör relevant information och innefatta ett brett urval av erbjudanden som täcker en betydande del av marknaden och, när den presenterade informationen inte utgör en fullständig bild av marknaden, en tydlig angivelse av detta innan resultaten visas,

g) erbjuda effektiva rutiner för rapportering av felaktig information,

h) innefatta möjligheten att jämföra pris, taxa och kvalitet för olika tjänsteerbjudanden som är tillgängliga för konsumenterna och, om medlemsstaterna så kräver, för dessa erbjudanden och de standarderbjudanden som är allmänt tillgängliga för andra slutanvändare.

Jämförelseverktyg som uppfyller kraven i leden a–h ska på begäran av den som tillhandahåller verktyget certifieras av de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna.

Tredje parter ska i syfte att tillhandahålla sådana oberoende jämförelseverktyg ha rätt att kostnadsfritt och i öppna dataformat använda information som offentliggjorts av tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster.

4. Medlemsstaterna får kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, eller båda, vid behov sprider kostnadsfri information av allmänintresse till befintliga och nya slutanvändare med hjälp av de metoder som de normalt använder för att kommunicera med slutanvändarna. I så fall ska informationen av allmänintresse tillhandahållas av de berörda offentliga myndigheterna i ett standardiserat format och bland annat omfatta

a) de vanligaste sätten att använda internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster för att bedriva olaglig verksamhet eller sprida skadligt innehåll, särskilt när det kan skada respekten för andras fri- och rättigheter, inklusive intrång i dataskyddsrättigheter, upphovsrätt och närstående rättigheter, och de rättsliga följderna av detta, och

b) metoder för att skydda sig mot risker för personlig säkerhet, integritet och personuppgifter vid användning av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster.

Artikel 104

Tjänstekvalitet i samband med internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster

1. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter får kräva att tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster offentliggör uttömmande, jämförbar, tillförlitlig, användarvänlig och aktuell information om tjänsternas kvalitet till slutanvändarna, i den utsträckning som de utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet antingen direkt eller genom ett tjänstenivåavtal om detta, och om åtgärder som vidtagits för att säkerställa likvärdigt tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter får också kräva att tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ska informera konsumenter om kvaliteten på de tjänster som de tillhandahåller är beroende av externa faktorer, såsom kontroll av överföringen av signaler eller internetuppkopplingens kvalitet.

Informationen ska på begäran lämnas till den nationella regleringsmyndigheten och, där det är relevant, till andra behöriga myndigheter innan den offentliggörs.

Åtgärderna i syfte att säkerställa tjänsternas kvalitet ska överensstämma med förordning (EU) 2015/2120.

2. De nationella regleringsmyndigheterna i samverkan med andra behöriga myndigheter ska, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer, specificera parametrar för att mäta tjänsternas kvalitet och de tillämpliga mätmetoderna samt innehållet i och formen och sättet för hur informationen ska offentliggöras, inbegripet eventuella mekanismer för kvalitetscertifiering. Vid behov ska parametrarna, definitionerna och mätmetoderna i bilaga X användas.

För att bidra till en enhetlig tillämpning av denna punkt och av bilaga X ska Berec senast den 21 juni 2020, efter att ha samrått med berörda aktörer och i nära samarbete med kommissionen, anta riktlinjer med angivelser om de relevanta parametrarna för tjänstekvalitet, inbegripet parametrar som är relevanta för slutanvändare med funktionsnedsättning, tillämpliga mätmetoder, innehållet i och formatet för offentliggörande av informationen och mekanismer för kvalitetscertifiering.

Artikel 105

Avtalets löptid och uppsägning av avtal

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att villkor och förfaranden vid uppsägning av avtal inte hämmar byte av tjänstetillhandahållare och att avtal som ingås mellan konsumenterna och tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster inte föreskriver en bindningstid som överstiger 24 månader. Medlemsstaterna får anta eller bibehålla bestämmelser som föreskriver kortare maximala bindningstider.

Denna punkt gäller inte för löptiden för ett avbetalningskontrakt där konsumenten i ett separat avtal har gått med på att göra avbetalningar enbart för anläggning av en fysisk anslutning, i synnerhet till nät med mycket hög kapacitet. Ett avbetalningskontrakt för anläggning av en fysisk anslutning får inte innefatta terminalutrustning, såsom en router eller ett modem, och får inte hindra konsumenter från att utöva sina rättigheter enligt denna artikel.

2. Punkt 1 gäller även för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att dessa bestämmelser frångås.

3. Om det av ett avtal eller nationell rätt följer att ett tidsbegränsat avtal för andra elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och överföringstjänster för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster får förlängas automatiskt ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändare, efter en sådan förlängning, har rätt att när som helst säga upp avtalet med högst en månads uppsägningstid, i enlighet med vad som fastställts av medlemsstaterna, utan annan kostnad än avgifterna för erhållandet av tjänsten under uppsägningstiden. Innan avtalet förlängs automatiskt ska tillhandahållaren tydligt, i god tid och på ett varaktigt medium informera slutanvändarna om när avtalet löper ut och om hur avtalet kan sägas upp. Tillhandahållarna ska samtidigt ge slutanvändarna råd om de förmånligaste prisvillkor som gäller för slutanvändarens tjänster. Tillhandahållare ska minst en gång per år ge slutanvändarna information om förmånligaste prisvillkor.

4. Slutanvändare ska ha rätt att säga upp sitt avtal utan ytterligare kostnad vid meddelande om ändringar av avtalsvillkoren som föreslås av tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, med undantag för fall där de föreslagna ändringarna enbart är till slutanvändarens fördel, är av rent administrativ karaktär och inte får några negativa konsekvenser för slutanvändaren eller föreskrivs direkt genom unionsrätt eller nationell rätt.

Tillhandahållarna ska underrätta slutanvändarna om ändringar i avtalsvillkoren minst en månad i förväg och samtidigt informera dem om att de har rätt att säga upp avtalet utan ytterligare kostnad om de inte godtar de nya villkoren. Rätten att säga upp avtalet ska kunna utövas inom en månad från underrättelsen. Medlemsstaterna får förlänga den tidsfristen med högst tre månader. Medlemsstaterna ska säkerställa att underrättelsen görs på ett tydligt och begripligt sätt, på ett varaktigt medium.

5. Alla betydande ihållande eller ofta återkommande skillnader mellan den faktiska prestandan på andra elektroniska kommunikationstjänster än internetanslutningstjänster eller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster och den prestanda som anges i avtalet ska anses som skäl att aktivera de påföljder som konsumenten har tillgång till i enlighet med nationell rätt, inbegripet rätten att säga upp avtalet utan kostnad.

6. Om en slutanvändare har rätt att säga upp ett avtal avseende en annan allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst än en nummeroberoende interpersonell kommunikationstjänst före utgången av den överenskomna avtalsperioden i enlighet med detta direktiv, andra bestämmelser i unionsrätten eller nationell lagstiftning ska slutanvändaren inte vara skyldig att betala någon annan ersättning än för subventionerad terminalutrustning som denne behåller.

Om slutanvändaren väljer att behålla terminalutrustning som vid tidpunkten för avtalets ingående ingår i ett paket ska den eventuella ersättningen inte överstiga det tidsproportionella värde för utrustningen i enlighet med vad som överenskommits vid tidpunkten för avtalets ingående eller den kvarstående delen av serviceavgiften fram till utgången av avtalet, beroende på vilket belopp som är lägst.

Medlemsstaterna får fastställa andra metoder för beräkning av ersättningen, under förutsättning att metoden inte leder till att ersättningen överstiger den ersättning som beräknats i enlighet med andra stycket.

Tillhandahållaren ska kostnadsfritt häva eventuella förbehåll avseende användningen av den terminalutrustningen på andra nät vid en tidpunkt som fastställts av medlemsstaterna, dock senast vid betalningen av ersättningen.

7. Vad gäller överföringstjänster som används för maskin till maskin-tjänster ska de rättigheter som nämns i punkterna 4 och 6 endast gälla till förmån för slutanvändare som är konsumenter, mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte.

Artikel 106

Byte av tillhandahållare och nummerportabilitet

1. I händelse av byte mellan tillhandahållare av internetanslutningstjänster ska de berörda tillhandahållarna ge slutanvändaren lämplig information före och under bytesförfarandet och säkerställa internetanslutningstjänstens kontinuitet, såvida inte detta är tekniskt ogenomförbart. Den mottagande tillhandahållaren ska säkerställa att aktiveringen av internetanslutningstjänsten sker snarast möjligt den dag och inom den tidsram som uttryckligen avtalats med slutanvändaren. Den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sin internetanslutningstjänst på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållaren aktiverar sin internetanslutningstjänst. Eventuella avbrott i tjänsten under bytet får inte överstiga en arbetsdag.

De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att bytesförfarandet är effektivt och enkelt för slutanvändaren.

2. Medlemsstaterna ska säkerställa att alla slutanvändare med nummer från den nationella nummerplanen har rätt att på begäran behålla sina nummer oberoende av vilket företag som tillhandahåller tjänsten, i enlighet med bilaga VI del C.

3. När en slutanvändare säger upp ett avtal ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändaren kan behålla rätten att portera ett nummer från den nationella nummerplanen till en annan tillhandahållare under minst en månad efter dagen för avtalets upphörande, såvida inte slutanvändaren avsäger sig denna rättighet.

4. De nationella regleringsmyndigheterna ska säkerställa att prissättning tillhandahållare emellan som avser nummerportabilitet är kostnadsorienterad och att inga direkta avgifter tas ut av slutanvändare.

5. Portering av nummer och efterföljande aktivering av dem ska utföras snarast möjligt den dag som uttryckligen avtalats med slutanvändaren. En slutanvändare som ingått ett avtal om portering av ett nummer till en ny tillhandahållare ska under alla omständigheter få numret aktiverat inom en arbetsdag från och med den dag som avtalats med slutanvändaren. Om porteringsförfarandet misslyckas ska den överlämnande tillhandahållaren återaktivera slutanvändarens nummer och tillhörande tjänster till dess att porteringen lyckas. Den överlämnande tillhandahållaren ska fortsätta att tillhandahålla sina tjänster på samma villkor till dess att den mottagande tillhandahållarens tjänster är aktiverade. Avbrott i tjänsten under bytet av tillhandahållare och nummerporteringen får under inga omständigheter överstiga en arbetsdag. Operatörer vars accessnät eller faciliteter används av antingen den överlämnande eller den mottagande tillhandahållaren, eller av båda, ska säkerställa att det inte förekommer avbrott i tjänsten som försenar bytes- och porteringsförfarandet.

6. Den mottagande tillhandahållaren ska leda det bytes- och porteringsförfarande som anges i punkterna 1 och 5 och både den mottagande och den överlämnande tillhandahållaren ska samarbeta lojalt. De ska inte försena eller missbruka bytes- och porteringsförfarandet och inte heller portera nummer eller byta slutanvändare utan slutanvändarnas uttryckliga samtycke. Slutanvändarnas avtal med den överlämnande tillhandahållaren ska automatiskt upphöra att gälla när bytesförfarandet avslutas.

Nationella regleringsmyndigheter får fastställa detaljerna i bytesförfarandet och porteringsförfarandet, med hänsyn till nationella bestämmelser om avtal, teknisk genomförbarhet och slutanvändarens behov av en tjänst utan avbrott. Detta ska, om tekniskt möjligt, omfatta ett krav på att nummerportabilitet ska genomföras med hjälp av over-the-air-tillhandahållande, om inte slutanvändaren begär något annat. De nationella regleringsmyndigheterna ska också vidta lämpliga åtgärder som säkerställer att slutanvändarna på lämpligt sätt informeras och skyddas under hela bytes- och porteringsförfarandena och att deras tillhandahållare inte byts ut till en annan mot slutanvändarnas vilja.

Den överlämnande tillhandahållaren ska på begäran betala tillbaka eventuella kvarstående tillgodohavanden till konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster. Återbetalning får medföra en avgift endast om detta anges i avtalet. En sådan avgift ska vara proportionell och motsvara de faktiska kostnader som återbetalningen medför för den överlämnande tillhandahållaren.

7. Medlemsstaterna ska fastställa regler om sanktioner för en tillhandahållares underlåtelse att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i denna artikel, inbegripet tillhandahållares förseningar vid eller missbruk av portering eller sådana förseningar eller sådant missbruk som sker på tillhandahållarens vägnar.

8. Medlemsstaterna ska fastställa regler om att tillhandahållare enkelt och snabbt ska ersätta slutanvändare om en tillhandahållare underlåter att uppfylla de skyldigheter som föreskrivs i denna artikel samt i fall av förseningar vid eller missbruk av porterings- och bytesförfaranden, och missade service- och installationstillfällen.

9. Utöver den information som krävs enligt bilaga VIII ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändarna får lämplig information om deras rätt till ersättning enligt punkterna 7 och 8.

Artikel 107

Paketerbjudanden

1. Om ett paket av tjänster eller ett paket av tjänster och terminalutrustning som erbjuds en konsument omfattar minst en internetanslutningstjänst eller en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst, ska artiklarna 102.3, 103.1, 105 och 106.1 gälla alla delar av paketet; de ska härvid i tillämpliga delar gälla även de delar som annars inte omfattas av de bestämmelserna.

2. Om konsumenten enligt unionsrätten, eller nationell rätt i enlighet med unionsrätten, har rätt att säga upp någon del av det paket som avses i punkt 1 före utgången av den överenskomna avtalsperioden på grund av bristande överensstämmelse med avtalet eller underlåtenhet att leverera, ska medlemsstaterna föreskriva att konsumenten har rätt att säga upp avtalet med avseende på alla delar av paketet.

3. Eventuella abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning som levereras eller tillhandahålls av samma tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster får inte innebära en förlängning av den ursprungliga löptiden för det avtal till vilket sådana tjänster eller sådan terminalutrustning läggs till, såvida konsumenten inte uttryckligen samtycker till annat vid tecknandet av ett abonnemang på ytterligare tjänster eller terminalutrustning.

4. Punkterna 1 och 3 ska även gälla för slutanvändare som är mikroföretag, små företag eller organisationer som drivs utan vinstsyfte, såvida de inte uttryckligen har samtyckt till att alla eller några av dessa bestämmelser frångås.

5. Medlemsstaterna får även tillämpa punkt 1 när det gäller andra bestämmelser som fastställs i denna avdelning.

Artikel 108

Tillgång till tjänster

Medlemsstaterna ska vidta alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa största möjliga tillgång till de talkommunikations- och internetanslutningstjänster som tillhandahålls i allmänna elektroniska kommunikationsnät i händelse av nätsammanbrott av katastrofkaraktär eller i fall av force majeure. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillhandahållare av talkommunikationstjänster vidtar alla nödvändiga åtgärder för att säkerställa en oavbruten tillgång till alarmeringstjänster och oavbruten utsändning av varningar till allmänheten.

Artikel 109

Nödkommunikation och det gemensamma europeiska nödnumret

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga slutanvändare av de tjänster som avses i punkt 2, inbegripet användare av allmänna telefonautomater, har tillträde till alarmeringstjänster via nödkommunikation avgiftsfritt och utan att behöva använda sig av något betalningsmedel genom att använda det gemensamma europeiska nödnumret 112 och eventuella nationella nödnummer som specificerats av medlemsstaterna.

Medlemsstaterna ska främja tillträdet till alarmeringstjänster via det gemensamma europeiska nödnumret 112 från elektroniska kommunikationsnät som inte är allmänt tillgängliga men som möjliggör samtal till allmänna nät, särskilt när företaget med ansvar för det nätet inte tillhandahåller något alternativt och enkelt tillträde till en alarmeringstjänst.

2. Medlemsstaterna ska, efter samråd med nationella regleringsmyndigheter och alarmeringstjänster samt tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster säkerställa att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, om dessa tjänster för slutanvändare möjliggör uppringning av samtal till nummer i en nationell eller internationell nummerplan, ger tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till den lämpligaste alarmeringscentralen.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att all nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112 besvaras korrekt och behandlas på det sätt som bäst passar den nationella organisationen för alarmering. Denna nödkommunikation ska besvaras och hanteras minst lika snabbt och effektivt som nödkommunikation till nationella nödnummer, där sådana fortfarande används.

4. Senast den 21 december 2020 och vartannat år därefter, ska kommissionen lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om ändamålsenligheten i genomförandet av det gemensamma europeiska nödnumret 112.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning till alarmeringstjänster är tillgängligt via nödkommunikation och är likvärdigt med det tillträde som åtnjuts av andra slutanvändare, i enlighet med unionsrätten om harmonisering av tillgänglighetskraven för produkter och tjänster. Kommissionen och de nationella regleringsmyndigheterna eller andra behöriga myndigheter ska vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning som reser i en annan medlemsstat har tillträde till alarmeringstjänster på likvärdiga villkor som andra slutanvändare, om detta är möjligt, utan förhandsregistrering. Dessa åtgärder ska syfta till att säkerställa interoperabilitet mellan medlemsstater och i största möjliga utsträckning bygga på europeiska standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39. Sådana åtgärder ska inte hindra medlemsstaterna från att anta ytterligare krav i syfte att nå de mål som fastställs i denna artikel.

6. Medlemsstaterna ska säkerställa att information om varifrån samtalet kommer görs tillgänglig för den lämpligaste alarmeringscentralen utan dröjsmål efter det att nödkommunikationen har upprättats. Detta ska inbegripa nätbaserad lokaliseringsinformation och, om sådan finns tillgänglig, information från terminaler om varifrån samtalet kommer. Medlemsstaterna ska säkerställa att fastställandet och överföringen av informationen om varifrån samtalet kommer är avgiftsfria för slutanvändaren och alarmeringscentralen i fråga om all nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112. Medlemsstaterna får utvidga den skyldigheten till att även omfatta nödkommunikation till nationella nödnummer. De behöriga regleringsmyndigheterna ska, vid behov efter samråd med Berec, fastställa kriterier för korrekthet och tillförlitlighet när det gäller informationen om varifrån samtalet kommer.

7. Medlemsstaterna ska säkerställa att slutanvändarna får tillräcklig information om att det gemensamma europeiska nödnumret 112 finns, om hur det kan användas och om dess tillgänglighetsfunktioner, bland annat genom initiativ speciellt riktade till personer som reser mellan olika medlemsstater och slutanvändare med funktionsnedsättning. Informationen ska ges i lättillgängliga format och ta hänsyn till olika typer av funktionsnedsättning. Kommissionen ska stödja och komplettera medlemsstaternas åtgärder.

8. För att säkerställa en effektiv tillgång till alarmeringstjänster via nödkommunikation till det gemensamma europeiska nödnumret 112 i medlemsstaterna ska kommissionen, efter samråd med Berec, anta delegerade akter i enlighet med artikel 117 för att komplettera punkterna 2, 5 och 6 i den här artikeln om de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa kompatibilitet, interoperabilitet, kvalitet, tillförlitlighet och kontinuitet i nödkommunikation i unionen i fråga om lösningar för information om varifrån samtalet kommer, tillträde för slutanvändare med funktionsnedsättning och dirigering till den lämpligaste alarmeringscentralen. De första av dessa delegerade akter ska antas senast den 21 december 2022.

Dessa delegerade akter ska antas utan att det påverkar organisationen av alarmeringstjänster, som fortsatt tillhör medlemsstaternas exklusiva behörighetsområde.

Berec ska upprätthålla en databas med E.164-nummer för medlemsstaternas alarmeringstjänster i syfte att säkerställa att dessa kan kontakta varandra från en medlemsstat till en annan, om inte någon annan organisation redan har en sådan databas.

Artikel 110

System för varning till allmänheten

1. Senast den 21 juni 2022 ska medlemsstaterna säkerställa att, när system för varningar till allmänheten avseende överhängande eller nära förestående större nödsituationer och katastrofer har inrättats, varningar till allmänheten, sänds till berörda slutanvändare av tillhandahållare av mobila nummerbaserade kommunikationstjänster.

2. Utan hinder av punkt 1 får medlemsstaterna besluta att varningar till allmänheten ska sändas via allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster som varken är sådana som avses i punkt 1 eller sändningstjänster, eller att de ska sändas via en mobil applikation som är beroende av internetanslutning, under förutsättning att systemet för varning till allmänheten är lika verkningsfullt när det gäller täckning och kapacitet att nå slutanvändare, inbegripet de som endast tillfälligt befinner sig i det berörda området, med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer. Det ska vara lätt för slutanvändare att ta emot varningar till allmänheten.

Senast den 21 juni 2020 och efter samråd med de myndigheter som ansvarar för alarmeringscentraler ska Berec offentliggöra riktlinjer för hur man ska bedöma huruvida system för varningar till allmänheten enligt denna punkt har likvärdig verkningsgrad som systemen enligt punkt 1.

Artikel 111

Likvärdig tillgång och likvärdigt utbud för slutanvändare med funktionsnedsättning

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att de behöriga myndigheterna specificerar de krav som ska uppfyllas av tillhandahållare av allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster för att säkerställa att slutanvändare med funktionsnedsättning

a) får tillgång till elektroniska kommunikationstjänster, inklusive tillhörande avtalsinformation som lämnats i enlighet med artikel 102, i samma utsträckning som flertalet slutanvändare, och

b) kan dra nytta av ett utbud av företag och tjänster som är likvärdigt med det som flertalet slutanvändare har tillgång till.

2. När medlemsstaterna vidtar de åtgärder som avses i punkt 1 i denna artikel ska de främja efterlevnaden av de relevanta standarder eller specifikationer som fastställts i enlighet med artikel 39.

Artikel 112

Nummerupplysningstjänster

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att samtliga tillhandahållare av nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster som tilldelar nummer från en nummerplan tillmötesgår varje rimlig begäran om att de ska, för tillhandahållandet av allmänt tillgängliga nummerupplysningstjänster och abonnentförteckningar, tillgängliggöra den relevanta informationen i ett avtalat format på villkor som är rättvisa, objektiva, kostnadsorienterade och icke-diskriminerande.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska ha befogenhet att införa skyldigheter och villkor för företag som kontrollerar slutanvändarnas tillgång, vad gäller nummerupplysningstjänster, i enlighet med artikel 61. Sådana skyldigheter och villkor ska vara objektiva, rättvisa, icke-diskriminerande och transparenta.

3. Medlemsstaterna får inte behålla några regulatoriska begränsningar som hindrar slutanvändare i en medlemsstat från att direkt få tillgång till nummerupplysningstjänsten i en annan medlemsstat genom taltelefoni eller sms, och ska vidta åtgärder för att säkerställa sådan tillgång i enlighet med artikel 97.

4. Denna artikel är tillämplig i den mån inte annat följer av unionsrätt om skydd av personuppgifter och för privatlivet, särskilt artikel 12 i direktiv 2002/58/EG.

Artikel 113

Interoperabilitet för bilradiomottagare och radiomottagare för konsumenter och digital tv-utrustning för konsumenter

1. Medlemsstaterna ska säkerställa interoperabilitet för bilradiomottagare och digital tv-utrustning för konsumenter i enlighet med bilaga XI.

2. Medlemsstaterna får anta åtgärder för att säkerställa interoperabilitet för andra radiomottagare för konsumenter samtidigt som de begränsar inverkan på marknaden för rundradiomottagare av lågt värde och säkerställer att sådana åtgärder inte tillämpas på produkter där radiomottagaren endast har en underordnad funktion, såsom smartphones, eller för utrustning som används av radioamatörer.

3. Medlemsstaterna ska uppmuntra tillhandahållarna av digitala tv-tjänster att, när så är lämpligt, säkerställa att den digitala tv-utrustning de tillhandahåller sina slutanvändare är interoperabel så att den digitala tv-utrustningen när det är tekniskt möjligt kan återanvändas med andra tillhandahållare av digitala tv-tjänster.

Utan att det påverkar artikel 5.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU ([1]) ska medlemsstaterna säkerställa att slutanvändarna vid avtalens utgång har möjlighet att återlämna den digitala tv-utrustningen genom en avgiftsfri och enkel process, såvida inte tillhandahållaren kan visa att det råder fullständig interoperabilitet mellan den utrustningen och andra tillhandahållares digitala tv-tjänster, inbegripet de som slutanvändaren har bytt till.

Digital tv-utrustning som överensstämmer med harmoniserade standarder för vilka referensuppgifterna har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller med delar av sådana standarder, ska anses uppfylla det krav på interoperabilitet som anges i andra stycket och som omfattas av dessa standarder eller delar av dem.

Artikel 114

Sändningsplikt (”must carry”)

1. Företag som omfattas av medlemsstaternas jurisdiktion och som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster som används för distribution av radio- och tv-sändningar till allmänheten, där ett betydande antal slutanvändare av sådana nät och tjänster använder dem som sitt huvudsakliga medel för att ta emot radio- och tv-sändningar, får av medlemsstaterna åläggas skälig *sändningsplikt* (*must carry*) för överföring av vissa angivna radio- och tv-sändningar och därtill hörande tilläggstjänster, särskilt tjänster för att ge slutanvändare med funktionsnedsättning lämpligt tillträde och data som stöder uppkopplade tv-tjänster och EPG:er. Sådan sändningsplikt ska införas endast när det är nödvändigt för att uppfylla mål avseende allmänintresset som klart definierats av varje medlemsstat, och de ska vara proportionella och transparenta.

2. Senast den 21 december 2019 och därefter vart femte år ska medlemsstaterna se över de skyldigheter som anges i punkt 1, utom när medlemsstaterna har genomfört en sådan översyn under de föregående fyra åren.

([1]) Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/19/EU av den 4 juli 2012 om avfall som utgörs av eller innehåller elektrisk och elektronisk utrustning (WEEE) (EUT L 197, 24.7.2012, s. 38).

3. Varken punkt 1 i denna artikel eller artikel 59.2 ska påverka medlemsstaternas förmåga att bestämma lämplig ersättning, om sådan utgår, med avseende på åtgärder som vidtas i enlighet med denna artikel, medan de också ska garantera att det under liknande förhållanden inte förekommer någon diskriminerande behandling av tillhandahållare av elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster. Om ersättning utgår, ska medlemsstaterna säkerställa att ersättningsskyldigheten klart fastställs i nationell lagstiftning, inbegripet, i förekommande fall, kriterier för beräkning av sådan ersättning. Medlemsstaterna ska även säkerställa att den tillämpas på ett proportionellt och transparent sätt.

Artikel 115

Tillhandahållande av ytterligare faciliteter

1. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 88.2 ska medlemsstaterna säkerställa att de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, har möjlighet att kräva att alla tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster avgiftsfritt erbjuder samtliga eller delar av de ytterligare faciliteter som förtecknas i bilaga VI del B, förutsatt att det är tekniskt genomförbart, liksom samtliga eller delar av de ytterligare faciliteter som förtecknas i bilaga VI del A.

2. Vid tillämpningen av punkt 1 får medlemsstaterna gå längre än förteckningen över ytterligare faciliteter i bilaga VI delarna A och B för att säkerställa en högre nivå av konsumentskydd.

3. En medlemsstat får besluta att inte tillämpa punkt 1 på hela eller delar av sitt territorium om den, sedan den beaktat de berörda parternas synpunkter, anser att det finns tillräcklig tillgång till dessa faciliteterna.

Artikel 116

Anpassning av bilagorna

Kommissionen ges befogenhet att anta delegerade akter i enlighet med artikel 117 om ändring av bilagorna V, VI, IX, X och XI för att ta hänsyn till den tekniska och sociala utvecklingen eller till förändringar av efterfrågan på marknaden.

DEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 117

Utövande av delegering

1. Befogenheten att anta delegerade akter ges till kommissionen med förbehåll för de villkor som anges i denna artikel.

2. Den befogenhet att anta delegerade akter som avses i artiklarna 75, 109 och 116 ska ges till kommissionen för en period på fem år från och med den 20 december 2018. Kommissionen ska utarbeta en rapport om delegeringen av befogenhet senast nio månader före utgången av perioden på fem år. Delegeringen av befogenhet ska genom tyst medgivande förlängas med perioder av samma längd, såvida inte Europaparlamentet eller rådet motsätter sig en sådan förlängning senast tre månader före utgången av perioden i fråga.

3. Den delegering av befogenhet som avses i artiklarna 75, 109 och 116 får när som helst återkallas av Europaparlamentet eller rådet. Ett beslut om återkallelse innebär att delegeringen av den befogenhet som anges i beslutet upphör att gälla. Beslutet får verkan dagen efter det att det offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, eller vid ett senare i beslutet angivet datum. Det påverkar inte giltigheten av delegerade akter som redan har trätt i kraft.

4. Innan kommissionen antar en delegerad akt, ska den samråda med experter som utsetts av varje medlemsstat i enlighet med principerna i det interinstitutionella avtalet av den 13 april 2016 om bättre lagstiftning.

5. Så snart kommissionen antar en delegerad akt ska den samtidigt delge Europaparlamentet och rådet denna.

6. En delegerad akt som antas enligt artiklarna 75, 109 och 116 ska träda i kraft endast om varken Europaparlamentet eller rådet har gjort invändningar mot den delegerade akten inom en period på två månader från den dag då akten delgavs Europaparlamentet och rådet, eller om både Europaparlamentet och rådet, före utgången av den perioden, har underrättat kommissionen om att de inte kommer att invända. Denna period ska förlängas med två månader på Europaparlamentets eller rådets initiativ.

Artikel 118

Kommittéförfarande

1. Kommissionen ska biträdas av en kommitté (nedan kallad *kommunikationskommittén*). Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

2. För de genomförandeakter som avses i artikel 28.4 andra stycket ska kommissionen biträdas av den radiospektrumkommitté som inrättats i enlighet med artikel 3.1 i beslut nr 676/2002/EG. Denna kommitté ska vara en kommitté i den mening som avses i förordning (EU) nr 182/2011.

3. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 4 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas.

Om kommitténs yttrande ska inhämtas genom skriftligt förfarande, ska det förfarandet avslutas utan resultat om kommitténs ordförande, inom tidsfristen för att avge yttrandet, så beslutar eller en kommitténledamot så begär. I det fallet ska ordföranden kalla till ett kommittémöte inom skälig tid.

4. När det hänvisas till denna punkt ska artikel 5 i förordning (EU) nr 182/2011 tillämpas, med beaktande av artikel 8 i den förordningen.

Om kommitténs yttrande ska inhämtas genom ett skriftligt förfarande, ska det förfarandet avslutas utan resultat om kommitténs ordförande, inom tidsfristen för att avge yttrandet, så beslutar eller en kommitténledamot så begär. I det fallet ska ordföranden kalla till ett kommittémöte inom skälig tid.

Artikel 119

Utbyte av information

1. Kommissionen ska ge kommunikationskommittén all relevant information om resultatet av de regelbundna överläggningarna med företrädare för nätoperatörer, tjänstetillhandahållare, användare, konsumenter, tillverkare, fackliga organisationer samt tredje länder och internationella organisationer.

2. Kommunikationskommittén ska, med beaktande av unionens politik inom området elektronisk kommunikation, främja informationsutbytet mellan medlemsstaterna och mellan medlemsstaterna och kommissionen när det gäller läget för och utvecklingen av regleringsverksamheten avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster.

Artikel 120

Offentliggörande av information

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att aktuell information rörande genomförandet av detta direktiv görs tillgängliga för allmänheten i en form som säkerställer att alla berörda parter lätt kan få tillgång till den. De ska offentliggöra ett meddelande i sina officiella kungörelseorgan med uppgift om hur och var informationen har offentliggjorts. Det första meddelandet ska offentliggöras före den 21 december 2020, och därefter ska ett meddelande offentliggöras vid varje ändring av informationen i detta.

2. Medlemsstaterna ska lämna en kopia av alla sådana meddelanden till kommissionen i samband med offentliggörandet. Informationen ska genom kommissionens försorg i tillämpliga fall delges kommunikationskommittén.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att all relevant information om rättigheter, villkor, förfaranden, administrativa avgifter, avgifter och beslut som rör allmänna auktorisationer, nyttjanderätter och rättighet att installera faciliteter offentliggörs och hålls aktuell på ett lämpligt sätt så att alla berörda parter lätt kan få tillgång till informationen.

4. Om den information som avses i punkt 3 finns att tillgå på olika förvaltningsnivåer, särskilt information som rör förfaranden och villkor för rättigheter att installera faciliteter, ska den behöriga myndigheten med beaktande av de kostnader som är involverade göra alla rimliga ansträngningar för att utarbeta en användarvänlig översikt över all sådan information, inklusive uppgifter om berörd förvaltningsnivå och ansvariga myndigheter, så att det blir lättare att ansöka om rättigheter att installera faciliteter.

5. Medlemsstaterna ska säkerställa att de särskilda skyldigheter som införs för företag i enlighet med detta direktiv offentliggörs, med uppgift om de specifika produkterna och tjänsterna samt de geografiska marknaderna. Med förbehåll för behovet av att skydda affärshemligheter ska de säkerställa att aktuell information görs tillgänglig för allmänheten i en form som garanterar att alla berörda parter lätt kan få tillgång till den.

6. Medlemsstaterna ska tillhandahålla kommissionen information som görs tillgänglig för allmänheten enligt punkt 5. Kommissionen ska göra den informationen tillgänglig i lättillgänglig form och ska på lämpligt sätt vidarebefordra den till kommunikationskommittén.

Artikel 121

Anmälan och övervakning

1. De nationella regleringsmyndigheterna ska senast den 21 december 2020, och därefter omedelbart vid eventuella ändringar, till kommissionen anmäla namnen på företag som har utsetts till att inneha skyldigheter att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster enligt artikel 85.2, 86 eller 87.

2. De nationella regleringsmyndigheterna ska till kommissionen anmäla namnen på de företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden enligt detta direktiv samt de skyldigheter som införs för dem enligt detta direktiv. Varje förändring som påverkar de skyldigheter som införts för företag eller av de företag som berörs av detta direktiv ska utan dröjsmål anmälas till kommissionen.

Artikel 122

Översynsförfarande

1. Senast den 21 december 2025 och därefter vart femte år ska kommissionen se över hur detta direktiv fungerar och rapportera resultatet till Europaparlamentet och rådet.

En sådan översyn ska särskilt omfatta en utvärdering av konsekvenserna för marknaden av artiklarna 61.3, 76, 78 och 79 och av huruvida befogenheterna att ingripa på förhand och andra befogenheter att ingripa enligt detta direktiv är tillräckliga för att nationella regleringsmyndigheter ska kunna hantera icke konkurrenskraftiga oligopolistiska marknadsstrukturer och säkerställa att konkurrensen på marknaderna för elektronisk kommunikation fortsätter att blomstra till gagn för slutanvändarna.

I detta syfte får kommissionen begära in upplysningar från medlemsstaterna, vilka ska lämnas utan onödigt dröjsmål.

2. Senast den 21 december 2025 och därefter vart femte år ska kommissionen se över omfattningen av den samhällsomfattande tjänsten, särskilt med syftet att föreslå Europaparlamentet och rådet att omfattningen ändras eller omformuleras.

Den översynen ska ske mot bakgrund av den sociala, ekonomiska och tekniska utvecklingen, med beaktande av bl.a. mobilitet och dataöverföringshastighet mot bakgrund av den aktuella teknik som används av majoriteten av slutanvändarna. Kommissionen ska lägga fram en rapport för Europaparlamentet och rådet om resultatet av översynen.

3. Berec ska, senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år, offentliggöra ett yttrande om det nationella genomförandet av den allmänna auktorisationen, om dess funktion och om hur de påverkar den inre marknadens funktion.

Kommissionen får, med största möjliga beaktande av Berecs yttrande, offentliggöra en rapport om tillämpningen av avdelning II kapitel II och av bilaga I och får lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av dessa bestämmelser om den anser att det är nödvändigt för att åtgärda hinder för den inre marknadens goda funktion.

Artikel 123

Specifikt översynsförfarande avseende slutanvändares rättigheter

1. Berec ska övervaka marknaden och den tekniska utvecklingen vad gäller de olika typerna av elektroniska kommunikationstjänster och ska, senast den 21 december 2021 och därefter vart tredje år, eller efter en motiverad begäran från minst två av dess medlemmar som är medlemsstater, offentliggöra ett yttrande om sådan utveckling och om hur den påverkar tillämpningen av del III avdelning III.

I yttrandet ska Berec bedöma i vilken utsträckning del III avdelning III uppfyller de mål som anges i artikel 3. Yttrandet ska i synnerhet ta hänsyn till tillämpningsområdet för del III avdelning III vad gäller de typer av elektroniska kommunikationstjänster som omfattas. Berec ska särskilt grunda yttrandet på en analys av

a) i vilken utsträckning slutanvändare av alla elektroniska kommunikationstjänster kan göra fria och välgrundade val, inbegripet på grundval av fullständig avtalsinformation, och enkelt kan byta tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster,

b) i vilken utsträckning en eventuell avsaknad av de möjligheter som anges i led a har lett till snedvridning av marknaden eller skada för slutanvändaren,

c) i vilken utsträckning effektivt tillträde till alarmeringstjänster i praktiken är hotat av bristande interoperabilitet eller av den tekniska utvecklingen, särskilt på grund av ökad användning av nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster,

d) den troliga kostnaden för potentiell anpassning av skyldigheter i del III avdelning III eller inverkan på innovation för tillhandahållare av elektroniska kommunikationstjänster.

2. Kommissionen ska, med största möjliga beaktande av yttrandet från Berec, offentliggöra en rapport om tillämpningen av del III avdelning III och lägga fram ett lagstiftningsförslag om ändring av den avdelningen om kommissionen anser att detta behövs för att säkerställa att de mål som anges i artikel 3 fortfarande är uppfyllda.

Artikel 124

Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast den 21 december 2020 anta och offentliggöra de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast överlämna texten till dessa bestämmelser till kommissionen.

Medlemsstaterna ska tillämpa dessa bestämmelser från och med den 21 december 2020.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. De ska även innehålla en uppgift om att hänvisningar i befintliga lagar och andra författningar till de direktiv som upphävs genom detta direktiv ska anses som hänvisningar till detta direktiv. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras och om hur uppgiften ska formuleras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Med avvikelse från punkt 1 i denna artikel ska artikel 53.2, 53.3 och 53.4 i detta direktiv tillämpas från och med den 20 december 2018 i fall då harmoniserade villkor har fastställts genom tekniska genomförandeåtgärder i enlighet med beslut nr 676/2002/EG i syfte att göra det möjligt att använda radiospektrumet för trådlösa bredbandsnät och -tjänster. I fråga om frekvensband för vilka harmoniserade villkor inte har fastställts senast den 20 december 2018 ska artikel 53.2, 53.3 och 53.4 i detta direktiv tillämpas från och med dagen för antagandet av de tekniska genomförandeåtgärderna i enlighet med artikel 4 i beslut nr 676/2002/EG.

Med avvikelse från punkt 1 i den här artikeln ska medlemsstaterna tillämpa de åtgärder som är nödvändiga för att följa artikel 54 från och med den 31 december 2020.

3. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Artikel 125

Upphävande

Direktiven 2002/19/EG, 2002/20/EG, 2002/21/EG och 2002/22/EG, såsom de förtecknas i del A i bilaga XII, ska upphöra att gälla med verkan från och med den 21 december 2020, utan att det påverkar medlemsstaternas skyldigheter när det gäller de tidsfrister för införlivande med nationell rätt och datum för tillämpning av direktiven som anges i del B i bilaga XII.

Artikel 5 i beslut nr 243/2012/EU ska utgå med verkan från och med den 21 december 2020.

Hänvisningar till de upphävda direktiven ska anses som hänvisningar till det här direktivet och läsas i enlighet med jämförelsetabellen i bilaga XIII.

Artikel 126

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft den tredje dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 127

Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 11 december 2018.

På Europaparlamentets vägnar	*På rådets vägnar*
A. TAJANI	J. BOGNER-STRAUSS
Ordförande	*Ordförande*

BILAGA I

FÖRTECKNING ÖVER VILLKOR SOM FÅR KNYTAS TILL ALLMÄNNA AUKTORISATIONER, NYTTJANDERÄTTER TILL RADIOSPEKTRUM OCH NYTTJANDERÄTTER TILL NUMMERRESURSER

Denna bilaga innehåller en uttömmande förteckning över villkor som får knytas till allmänna auktorisationer för elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (del A), elektroniska kommunikationsnät (del B), elektroniska kommunikationstjänster med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster (del C), nyttjanderätter till radiospektrum (del D) och nyttjanderätter till nummerresurser (del E)

A. Allmänna villkor som får knytas till allmänna auktorisationer

1. Administrativa avgifter i enlighet med artikel 16.

2. Skydd av personuppgifter och privatliv som är specifikt för sektorn för elektronisk kommunikation i enlighet med direktiv 2002/58/EG.

3. Information som ska tillhandahållas i enlighet med ett anmälningsförfarande enligt artikel 12 eller för andra ändamål, som är upptagna i artikel 21.

4. Möjliggörande av laglig avlyssning för behöriga nationella myndigheter i enlighet med förordning (EU) 2016/679 och direktiv 2002/58/EG.

5. Villkor för användning för meddelanden från offentliga myndigheter till allmänheten för att varna för överhängande hot och lindra konsekvenserna av stora katastrofer.

6. Villkor för användning vid stora katastrofer eller nationella nödsituationer för att säkerställa kommunikationen mellan alarmeringstjänster och myndigheter.

7. Andra tillträdesskyldigheter än de som avses i artikel 13 som gäller för företag som tillhandahåller elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster.

8. Åtgärder för att säkerställa överensstämmelse med de standarder eller specifikationer som avses i artikel 39.

9. Insynsskyldigheter för tillhandahållare av allmänna elektroniska kommunikationstjänster som tillhandahåller allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationsnät i syfte att säkerställa slutanvändarnas möjlighet att nå varandra, i enlighet med de mål och principer som fastställs i artikel 3 samt, om det är nödvändigt och proportionerligt, tillgång för behöriga myndigheter till sådana uppgifter som de behöver för att kunna kontrollera att sådant utlämnande är korrekt.

B. Särskilda villkor som får knytas till en allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationsnät

1. Samtrafik mellan nät i enlighet med detta direktiv.

2. *Sändningsplikt* (*must carry*) i enlighet med detta direktiv.

3. Åtgärder för att skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält från elektroniska kommunikationsnät i enlighet med unionsrätt, med största möjliga beaktande av rekommendation 1999/519/EG.

4. Upprätthållande av de allmänna elektroniska kommunikationsnätens integritet i enlighet med detta direktiv, inbegripet villkor för att förhindra elektromagnetiska störningar mellan elektroniska kommunikationsnät eller kommunikationstjänster i enlighet med direktiv 2014/30/EG.

5. Säkerhet för allmänna nät mot otillåtet tillträde i enlighet med direktiv 2002/58/EG.

6. Villkor för användning av radiospektrum, i enlighet med artikel 7.2 i direktiv 2014/53/EU, om sådan användning inte förutsätter att individuella nyttjanderätter beviljas enligt artiklarna 46.1 och 48 i det här direktivet.

C. Särskilda villkor som får knytas till en allmän auktorisation för tillhandahållande av elektroniska kommunikationstjänster, med undantag för nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster

1. Interoperabilitet för tjänster i enlighet med detta direktiv.

2. Slutanvändares tillgång till nummer i den nationella nummerplanen, nummer från UIFN samt, när detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, från andra medlemsstaters nummerplaner, och villkor i enlighet med detta direktiv.

3. Konsumentskyddsbestämmelser som är specifika för sektorn för elektronisk kommunikation.

4. Begränsningar i fråga om överföring av olagligt innehåll i enlighet med direktiv 2000/31/EG och begränsningar i fråga om överföring av skadligt innehåll i enlighet med direktiv 2010/13/EU.

D. Villkor som får knytas till nyttjanderätter till radiospektrum

1. Skyldighet att tillhandahålla en tjänst eller använda en typ av teknik inom ramen för artikel 45, i förekommande fall inbegripet krav på tjänstens täckning och kvalitet.

2. Ändamålsenlig och effektiv användning av radiospektrum i enlighet med detta direktiv.

3. Tekniska och operativa villkor som är nödvändiga för att undvika skadlig störning och för att skydda folkhälsan mot elektromagnetiska fält, varvid största möjliga hänsyn tas till rekommendation 1999/519/EG när sådana villkor skiljer sig från dem som ingår i den allmänna auktorisationen.

4. Maximal giltighetstid i enlighet med artikel 49, med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella frekvensfördelningsplanen.

5. Överlåtelse eller uthyrning av rättigheter på rättsinnehavarens initiativ och villkor för sådan överlåtelse i enlighet med detta direktiv.

6. Avgifter för nyttjanderätter i enlighet med artikel 42.

7. Varje åtagande som har gjorts av det företag som erhåller nyttjanderätten inom ramen för en auktorisationsprocess eller process för förnyelse av auktorisation innan auktorisationen beviljas eller, i förekommande fall, före inbjudan att ansöka om nyttjanderätt.

8. Skyldigheter att lägga samman eller dela radiospektrum eller ge tillträde till radiospektrum för andra användare i särskilda regioner eller på nationell nivå.

9. Skyldigheter enligt relevanta internationella avtal i fråga om användning av frekvensband.

10. Skyldigheter som särskilt avser experimentell användning av frekvensband.

E. Villkor som får knytas till nyttjanderätter till nummerresurser

1. Angivande av den tjänst som numret ska användas för, inbegripet varje krav som ställs för tillhandahållandet av tjänsten och, för att undvika oklarheter, taxeprinciper och maximipriser vilka kan gälla särskilda nummerserier i syfte att säkerställa skyddet av konsumenterna i enlighet med artikel 3.2 d.

2. Ändamålsenlig och effektiv användning av nummerresurser i enlighet med detta direktiv.

3. Krav på nummerportabilitet i enlighet med detta direktiv.

4. Skyldighet att tillhandahålla allmänt tillgänglig information om slutanvändare för allmänna abonnentförteckningar för tillämpningen av artikel 112.

5. Maximal tidslängd i enlighet med artikel 94 med förbehåll för eventuella ändringar i den nationella nummerplanen.

6. Överlåtelse av rättigheter på initiativ av rättsinnehavaren och villkor för en sådan överlåtelse i enlighet med detta direktiv, inbegripet eventuella villkor om att nyttjanderätten till ett nummer ska vara bindande för de företag till vilka rättigheterna överlåts.

7. Avgifter för nyttjanderätter i enlighet med artikel 95.

8. Varje åtagande som under loppet av ett urvalsförfarande grundat på jämförelse eller konkurrens har gjorts av det företag som erhåller nyttjanderätten.

9. Skyldigheter i enlighet med tillämpliga internationella avtal i fråga om användning av nummer.

10. Skyldigheter rörande extraterritoriell användning av nummer inom unionen för att säkerställa överensstämmelse med konsumentskyddsbestämmelser och andra nummerrelaterade bestämmelser i andra medlemsstater än landskodsmedlemsstaten.

BILAGA II

VILLKOR FÖR TILLGÅNG TILL DIGITALA RADIO- OCH TV-SÄNDNINGAR TILL TITTARE OCH LYSSNARE INOM UNIONEN

Del I

Villkor för system för villkorad tillgång som ska tillämpas i enlighet med artikel 62.1

När det gäller villkorad tillgång till digitala radio- och tv-sändningar till tittare och lyssnare inom unionen, oavsett överföringssätt, ska medlemsstaterna i enlighet med artikel 62 säkerställa att följande villkor tillämpas:

a) Alla företag som tillhandahåller tjänster som bygger på villkorad tillgång, oavsett överföringssätt, och som tillhandahåller tjänster som avser tillträde till digitala radio- och tv-tjänster och vars tillträdestjänster sändningsföretag är beroende av för att nå varje grupp av potentiella tittare eller lyssnare ska

   — på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor förenliga med unionens konkurrensrätt erbjuda alla sändningsföretag de tekniska tjänster som möjliggör att sändningsföretagets digitalt överförda tjänster kan tas emot av tittare eller lyssnare som getts tillgång till dessa tjänster med hjälp av dekodrar administrerade av tjänsteoperatörerna, i enlighet med unionens konkurrensrätt,

   — föra separata räkenskaper för den verksamhet som gäller deras roll som tillhandahållare av villkorad tillgång.

b) Vid licensgivning för tillverkare av konsumentutrustning, ska innehavare av immateriella rättigheter avseende produkter och system för villkorad tillgång säkerställa att detta görs på skäliga, rimliga och icke-diskriminerande villkor. Med beaktande av tekniska och kommersiella faktorer får innehavare av rättigheter inte koppla licensgivningen till villkor som förbjuder, hindrar eller avskräcker från att i samma produkt använda:

   — ett gemensamt gränssnitt som möjliggör uppkoppling till flera andra system för tillträde, eller

   — metoder som är specifika för ett annat system för tillträde, förutsatt att licensinnehavaren följer de relevanta och rimliga villkor som, vad denne själv beträffar, säkerställer att transaktioner utförda av operatörer av system för villkorad tillgång är säkra.

Del II

Andra faciliteter på vilka villkor kan tillämpas enligt artikel 61.2 D

a) Tillträde till API:er.

b) Tillträde till EPG:er.

BILAGA III

KRITERIER FÖR FASTSTÄLLANDE AV TERMINERINGSTAXOR FÖR RÖSTSAMTAL I GROSSISTLEDET

Principer, kriterier och parametrar för beräkningen av termineringstaxor för röstsamtal i grossistledet på marknaderna för fast och mobil telefoni, som avses i artikel 75.1:

a) Taxor ska baseras på täckning av de kostnader som en effektiv operatör haft; utvärderingen av effektiva kostnader ska baseras på nuvärdeskostnader; kostnadsmetoden för att beräkna effektiva kostnader ska grundas på en "nedifrån och upp"-metod utifrån långsiktiga trafikrelaterade marginalkostnader för tillhandahållandet av en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet till tredje parter.

b) De relevanta marginalkostnaderna för en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet ska fastställas genom skillnaden mellan de sammanlagda långsiktiga kostnaderna för en operatör som tillhandahåller hela sitt utbud av tjänster och de sammanlagda långsiktiga kostnaderna för denna operatör när en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet inte tillhandahålls till tredje parter.

c) Endast de trafikrelaterade kostnader som skulle undvikas om en termineringstjänst för röstsamtal i grossistledet inte tillhandahölls ska fördelas till det relevanta termineringstillägget.

d) Kostnader i samband med ytterligare nätkapacitet ska inbegripas endast i den mån de har sin grund i behovet att öka kapaciteten för att överföra ytterligare termineringstrafik för röstsamtal i grossistledet.

e) Radiospektrumavgifter ska uteslutas från termineringstillägget för röstsamtal i mobila nät.

f) Endast de affärskostnader i grossistledet som har ett direkt samband med tillhandahållandet av termineringstjänster för röstsamtal i grossistledet till tredje parter ska tas med.

g) Alla operatörer som driver fasta nät ska anses tillhandahålla termineringstjänster för röstsamtal till samma enhetskostnader som den effektiva operatören, oberoende av deras storlek.

h) För mobilnätsoperatörer ska minsta effektiva volym fastställas som en marknadsandel på minst 20 %.

i) Den relevanta metoden för avskrivning av tillgångar ska vara ekonomisk avskrivning.

j) Den teknik som väljs för nätverksmodellerna ska vara framåtblickande, baserade på ett ip-baserat stamnät, med beaktande av de olika tekniker som sannolikt kommer att användas under giltighetstiden för den högsta taxan; när det gäller fasta nät ska samtal anses vara uteslutande paketförmedlade.

BILAGA IV

KRITERIER FÖR BEDÖMNING AV ERBJUDANDE OM SAMINVESTERING

Vid bedömningen av ett erbjudande om saminvestering enligt artikel 76.1 ska den nationella regleringsmyndigheten kontrollera om åtminstone kriterierna nedan är uppfyllda. De nationella regleringsmyndigheterna får ta hänsyn till ytterligare kriterier i den mån det krävs för att säkerställa potentiella investerares tillgång till saminvesteringen, mot bakgrund av särskilda lokala villkor och den lokala marknadsstrukturen:

a) För nät som byggs inom ramen för ett erbjudande om saminvestering ska erbjudandet om saminvestering vara öppet för alla företag under hela nätets livstid på ett icke-diskriminerande sätt. Det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden får förse erbjudandet med rimliga villkor rörande den finansiella kapaciteten hos varje företag, till exempel att potentiella saminvesterare ska styrka sin förmåga att göra etappvisa betalningar utifrån vilka anläggningen planeras, godkänna en strategisk plan på grundval av vilken planer för anläggning på medellång sikt utarbetas och så vidare.

b) Erbjudandet om saminvestering ska vara transparent:

— Erbjudandet ska vara tillgängligt och lätt att hitta på webbplatsen för det företag som anses ha ett betydande inflytande på marknaden.

— Fullständiga villkor ska ställas till förfogande utan onödigt dröjsmål till alla potentiella anbudsgivare som har uttryckt ett intresse, inklusive saminvesteringsavtalets rättsliga form och – i förekommande fall – de väsentliga delarna av saminvesteringsinstrumentets styrningsregler.

— Processen, liksom färdplanen för inrättandet och utvecklingen av saminvesteringsprojektet, ska fastställas i förväg, ska tydligt förklaras i skriftlig form för alla potentiella saminvesterare, och alla viktiga etappmål ska tydligt meddelas alla företag utan diskriminering.

c) Saminvesteringserbjudandet ska rymma villkor för potentiella saminvesterare som främjar hållbar konkurrens på lång sikt, särskilt följande:

— Alla företag ska ges rättvisa, rimliga och icke-diskriminerande villkor för deltagande i saminvesteringsavtalet i förhållande till den tidpunkt då de ansluter sig, bland annat när det gäller de ekonomiska överväganden beträffande förvärv av särskilda rättigheter, i fråga om det skydd som erbjuds dessa saminvesterare genom de rättigheterna både under byggfasen och under nyttjande, exempelvis genom att bevilja oåterkalleliga nyttjanderätter under det saminvesterade nätets förväntade livstid, och i fråga om villkoren för anslutning till och eventuellt avslutande av saminvesteringsavtalet. Icke-diskriminerande villkor i detta sammanhang innebär inte att alla potentiella saminvesterare ska erbjudas exakt samma villkor, inklusive ekonomiska villkor, utan att alla ändringar av de erbjudna villkoren ska motiveras utifrån samma objektiva, öppna, icke-diskriminerande och förutsebara kriterier, såsom antalet linjer för slutanvändarna enligt åtagandet.

— Erbjudandet ska vara flexibelt i fråga om värdet och tidpunkten för det åtagande som lämnats av varje saminvesterare, till exempel genom en gemensam och potentiellt ökande procentandel av det totala antalet förbindelser för slutanvändare i ett visst område, som saminvesterarna har möjlighet att förbinda sig till stegvis och som fastställs till en enhetsnivå som gör det möjligt för mindre saminvesterare med begränsade resurser att delta i saminvesteringen i rimligt liten skala och att gradvis öka sitt deltagande samtidigt som en tillräcklig nivå på det ursprungliga åtagandet säkerställs. Fastställandet av den ekonomiska ersättning som ska lämnas av varje saminvesterare måste återspegla det faktum att tidiga investerare är villiga att ta större risker och satsar kapital tidigare.

— Ett bidrag som ökar med tiden ska anses motiverat för åtaganden som gjorts i senare skeden och för nya saminvesterare som går med i saminvesteringen efter det att projektet har inletts, för att återspegla de minskande riskerna och motverka alla incitament att hålla inne kapital under de tidigare skedena.

— Saminvesteringsavtalet ska tillåta överlåtelse av rättigheter som förvärvats av saminvesterare till andra saminvesterare eller till tredje parter som är villiga att gå med i saminvesteringsavtalet under förutsättning att det mottagande företaget är skyldigt att fullgöra överlåtarens samtliga ursprungliga förpliktelser i enlighet med saminvesteringsavtalet.

— Saminvesterarna ska bevilja varandra ömsesidiga rättigheter på rättvisa och rimliga villkor för att få tillgång till den saminvesterade infrastrukturen i syfte att tillhandahålla tjänster i senare led, inbegripet till slutanvändare, i enlighet med transparenta villkor som ska uttryckas på ett transparent sätt i saminvesteringserbjudandet och påföljande saminvesteringsavtal, särskilt när saminvesterarna är individuellt ansvariga för anläggningen av specifika delar av nätet. Om ett saminvesteringsinstrument skapas ska det ge tillträde till nätet för alla saminvesterare, antingen direkt eller indirekt, motsvarande insatserna och i enlighet med rättvisa och rimliga villkor, inbegripet finansiella villkor som återspeglar de olika risknivåer som godtagits av de enskilda saminvesterarna.

d) Saminvesteringserbjudandet ska säkerställa en hållbar investering som sannolikt tillgodoser framtida behov genom att man anlägger nya nätelement som väsentligt bidrar till anläggningen av nät med mycket hög kapacitet.

BILAGA V

MINIMIUTBUD AV TJÄNSTER SOM DEN ADEKVATA INTERNETANSLUTNINGSTJÄNST VIA BREDBAND SOM AVSES I ARTIKEL 84.3 SKA HA KAPACITET ATT STÖDJA

1. E-post
2. Sökmotorer som gör det möjligt att söka och finna alla typer av information
3. Grundläggande nätbaserade verktyg för utbildning och fortbildning
4. Nätbaserade tidningar eller nyheter
5. Köp eller beställning av varor eller tjänster på nätet
6. Arbetssökning och arbetssökningsverktyg
7. Yrkesmässigt arbete i nätverk
8. Internetbank
9. Användning av e-tjänster som erbjuds av offentlig sektor
10. Sociala medier och snabbmeddelanden
11. Samtal och videosamtal (standardkvalitet)

BILAGA VI

BESKRIVNING AV DE FACILITETER OCH TJÄNSTER SOM AVSES I ARTIKEL 88 (KONTROLL AV UTGIFTER), ARTIKEL 115 (YTTERLIGARE FACILITETER) OCH ARTIKEL 106 (BYTE AV TILLHANDAHÅLLARE OCH NUMMERPORTABILITET)

Del A

Faciliteter och tjänster som avses i artiklarna 88 och 115

När del A tillämpas på grundval av artikel 88 är den tillämplig på konsumenter och andra kategorier av slutanvändare om medlemsstaterna har beslutat att utvidga tillämpningsområdet för artikel 88.2.

När del A tillämpas på grundval av artikel 115 är den tillämplig på de kategorier av slutanvändare som fastställts av medlemsstaterna, med undantag för leden c, d och g i den här delen som endast är tillämpliga på konsumenter.

a) Specificerad fakturering

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, med förbehåll för kraven i tillämplig rätt om skydd av personuppgifter och skydd för privatlivet, kan fastställa den grundläggande detaljeringsgraden för specificerade fakturor som ska erbjudas avgiftsfritt av tillhandahållare till slutanvändarna för att dessa ska kunna:

i) kontrollera sina avgifter för användningen av internetanslutningstjänster eller talkommunikationstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, och

ii) på lämpligt sätt övervaka sin användning och sina utgifter och därigenom ha rimlig kontroll över sina fakturor.

Vid behov kan en mer detaljerad specifikation erbjudas slutanvändarna till ett överkomligt pris eller utan avgift.

Sådana specificerade fakturor ska innehålla en tydlig uppgift om tillhandahållaren och varaktigheten på de tjänster som debiteras slutanvändare genom betalnummer, såvida slutanvändaren inte har begärt att dessa uppgifter ska utelämnas.

Det får inte uppställas krav på att samtal som är avgiftsfria för den uppringande slutanvändaren, inbegripet samtal till hjälplinjer, ska anges på den uppringande slutanvändarens specificerade faktura.

De nationella regleringsmyndigheterna får kräva att operatörerna erbjuder nummerpresentation avgiftsfritt.

b) Selektiva samtalsspärrar för utgående samtal eller sms med förhöjd taxa (Premium sms eller mms), eller där så är tekniskt möjligt andra typer av liknande funktioner, avgiftsfritt

Detta betyder en facilitet med hjälp av vilken slutanvändaren på begäran riktad till tillhandahållaren av talkommunikationstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, avgiftsfritt kan spärra utgående samtal eller sms med förhöjd taxa (Premium sms eller mms) eller andra typer av liknande funktioner från eller till vissa typer av nummer.

c) System för förhandsbetalning

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, får kräva att tillhandahållare erbjuder konsumenterna möjligheten att förhandsbetala tillträde till det allmänna elektroniska kommunikationsnätet och användning av talkommunikationstjänster, internetanslutningstjänster eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115.

d) Betalningar av anslutningsavgifter som är fördelade över tiden

Medlemsstaterna ska säkerställa att behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, får kräva att tillhandahållare tillåter konsumenterna att betala för anslutning till det allmänna elektroniska kommunikationsnätet genom betalningar som är fördelade över tiden.

e) Utebliven betalning av fakturor

Medlemsstaterna ska tillåta särskilda åtgärder, som ska vara proportionella, icke-diskriminerande och offentliggjorda, och som ska vidtas vid utebliven betalning av fakturor utfärdade av tillhandahållare. Åtgärderna ska säkerställa att slutanvändaren vederbörligen varnas innan tjänsten avbryts eller stängs av. Med undantag för fall av bedrägeri, upprepad försenad betalning eller utebliven betalning ska dessa åtgärder säkerställa, så långt det är tekniskt möjligt, att alla avbrott

endast påverkar den berörda tjänsten. Avstängning på grund av utebliven betalning av fakturor får endast ske efter det att slutanvändaren i vederbörlig ordning erhållit en varning. Medlemsstaterna får föreskriva att fullständig avstängning endast får göras efter en angiven tidsfrist, under vilken samtal som inte ger upphov till någon avgift för slutanvändaren (till exempel samtal till 112-numret) och en lägsta tjänstenivå när det gäller internetanslutningstjänster, som fastställs av medlemsstaterna mot bakgrund av nationella förhållanden, är tillåtna.

f) Råd om taxor

Detta betyder en facilitet med hjälp av vilken slutanvändare kan begära att tillhandahållaren upplyser om alternativa taxor till lägre kostnad, om sådana är tillgängliga.

g) Kostnadskontroll

Detta betyder en facilitet där tillhandahållare, om behöriga myndigheter, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, anser det vara lämpligt, erbjuder andra sätt att kontrollera kostnaderna för talkommunikationstjänster, internetanslutningstjänster, eller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster enligt artikel 115, däribland kostnadsfria varningsmeddelanden till konsumenter om onormala konsumtionsmönster observerats.

h) Facilitet för avstängning av tredjepartsfakturering

Detta betyder en facilitet som gör det möjligt för slutanvändare att stänga av möjligheten för tredjepartstillhandahållare att via en faktura från en internetleverantör eller en tillhandahållare av allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster ta betalt för sina produkter eller tjänster.

Del B

Faciliteter som avses i artikel 115

a) Nummerpresentation

Detta innebär att den uppringande partens telefonnummer visas hos den som blir uppringd innan samtalet påbörjas.

Denna facilitet ska tillhandahållas i enlighet med relevant rätt avseende skydd av personuppgifter och för privatlivet, särskilt direktiv 2002/58/EG.

Operatörerna ska i den mån det är tekniskt möjligt tillhandahålla uppgifter och signaler som gör det lättare att erbjuda nummerpresentation och tonvalstjänster mellan olika medlemsstater.

b) Vidarebefordran av e-postmeddelanden eller tillgång till e-postmeddelanden när ett avtal med en internetleverantör har sagts upp.

Denna facilitet ska på begäran och avgiftsfritt göra det möjligt för slutanvändare som säger upp sitt avtal med en internetleverantör antingen att kan få tillgång till de e-postmeddelanden som de har fått till en eller flera e-postadresser som är baserade på den tidigare leverantörens firmanamn eller varumärke, under en tidsperiod som den nationella regleringsmyndigheten anser nödvändig och proportionerlig, eller att under den nämnda perioden överföra e-post som sänts till den eller de adresserna till en ny e-postadress som slutanvändaren anger.

Del C

Genomförande av bestämmelserna om nummerportabilitet i artikel 106

Kravet att samtliga slutanvändare med nummer från den nationella telefonnummerplanen som begär det får behålla sina nummer oberoende av vilket företag som tillhandahåller tjänsten ska tillämpas

a) om det gäller ett geografiskt nummer, på en viss plats, och

b) om det gäller icke-geografiska nummer, på vilken plats som helst.

Denna del gäller inte nummerportabilitet mellan nät som tillhandahåller tjänster på en fast plats och mobilnät.

BILAGA VII

BERÄKNING AV EVENTUELLA NETTOKOSTNADER FÖR SKYLDIGHETEN ATT TILLHANDAHÅLLA SAMHÄLLSOMFATTANDE TJÄNSTER OCH FÖR ATT INRÄTTA ETT EVENTUELLT SYSTEM FÖR ERSÄTTNING ELLER FÖRDELNING I ENLIGHET MED ARTIKLARNA 89 OCH 90

Del A

Beräkning av nettokostnaden

Skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster avser de skyldigheter som åläggs ett företag av en medlemsstat och gäller tillhandahållandet av samhällsomfattande tjänster såsom anges i artiklarna 84–87.

De nationella regleringsmyndigheterna ska överväga alla metoder för att motivera företagen (utsedda eller inte) att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster på ett kostnadseffektivt sätt. Nettokostnaden för samhällsomfattande tjänster ska beräknas som skillnaden mellan nettokostnaden för varje företag att bedriva verksamheten med tillhandahållandet av de samhällsomfattande tjänsterna och kostnaden för att bedriva verksamheten utan samhällsomfattande tjänster. Man ska bemöda sig om att göra en korrekt bedömning av de kostnader som företag skulle ha valt att undvika om skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster inte hade förelegat. Vid nettokostnadsräkningen ska fördelarna, inklusive immateriella värden, bedömas för den tillhandahållare som tillhandahåller samhällsomfattande tjänster.

Beräkningen ska bygga på kostnader som kan hänföras till följande:

i) Delar av de angivna tjänsterna som endast kan tillhandahållas med förlust eller på ekonomiska villkor som faller utanför normala kommersiella villkor.

   Denna kategori får inbegripa tjänstekomponenter som tillgång till alarmeringstjänster, tillhandahållande av vissa telefonautomater, tillhandahållande av vissa tjänster eller viss utrustning för slutanvändare med funktionsnedsättning och så vidare.

ii) Vissa slutanvändare eller grupper av slutanvändare, som med beaktande av kostnaden för att tillhandahålla det angivna nätet och den angivna tjänsten, den intäkt som uppkommer samt den geografiska utjämning av priserna som åläggs av en medlemsstat, endast kan betjänas med förlust eller på ekonomiska villkor som faller utanför normala kommersiella villkor.

   Denna kategori inbegriper de slutanvändare eller grupper av slutanvändare som inte skulle erhålla tjänsten från en kommersiell tillhandahållare som inte var skyldig att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster.

Nettokostnaden för vissa delar av skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas för sig för att undvika dubbelberäkning av direkta eller indirekta förmåner och kostnader. Den totala nettokostnaden för ett företags skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster ska beräknas som summan av nettokostnaderna för varje särskild del av de samhällsomfattande tjänsterna med beaktande av eventuella immateriella förmåner. Ansvaret för kontrollen av nettokostnaderna faller på den nationella regleringsmyndigheten.

Del B

Ersättning för nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster

Täckning eller finansiering av eventuella nettokostnader för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster kan innebära att utsedda företag med skyldighet att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster måste ersättas för de tjänster de tillhandahåller på icke-kommersiella villkor. Eftersom sådan ersättning innebär finansiella överföringar ska medlemsstaterna säkerställa att dessa görs på ett objektivt, transparent, icke-diskriminerande och proportionellt sätt. Detta innebär att överföringarna medför minsta möjliga snedvridning av konkurrensen och efterfrågan från användarna.

I enlighet med artikel 90.3 bör ett fördelningssystem som grundar sig på en fond använda en metod för att samla in bidragen som är transparent och neutral och som gör att man kan undvika att bidrag påförs företagen både på utgifts- och intäktssidan.

Det oberoende organ som förvaltar fonden ska ansvara för att samla in bidrag från företag som bedöms vara skyldiga att bidra till nettokostnaden för skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster i medlemsstaten och även övervaka överföringen av summor som ska betalas eller administrativa utbetalningar till företag som är berättigade till ersättning från fonden.

BILAGA VIII

INFORMATIONSKRAV I ENLIGHET MED ARTIKEL 102 (INFORMATIONSKRAV FÖR AVTAL)

A. Informationskrav för tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster

Tillhandahållare av andra allmänt tillgängliga elektroniska kommunikationstjänster än överföringstjänster som används för tillhandahållande av maskin till maskin-tjänster ska tillhandahålla följande information:

1. Som en del av huvuddragen hos varje tjänst som tillhandahålls, minimitjänstekvalitet i den mån sådan erbjuds och, för andra tjänster än internetanslutningstjänster, de särskilda kvalitetsparametrar som garanteras.

Om det inte erbjuds någon minimitjänstekvalitet ska detta uppges.

2. Som en del av informationen om priset, om och i den mån det är tillämpligt, respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter.

3. Som en del av informationen om löptid och villkor för förlängning och uppsägning av avtalet, inklusive eventuella uppsägningsavgifter, i den mån sådana villkor gäller,

i) eventuella krav på minsta användning eller kortaste löptid som gäller för att man ska kunna utnyttja kampanjerbjudanden,

ii) eventuella avgifter för byte av tillhandahållare och system för ersättning och återbetalning vid förseningar eller missbruk i samband med byten, liksom information om respektive förfarande,

iii) information om rätten för konsumenter som använder förhandsbetalda tjänster att på begäran få tillbaka eventuella kvarstående tillgodohavanden vid byte i enlighet med artikel 106.6,

iv) eventuella avgifter vid uppsägning av avtalet i förtid, inklusive information om upplåsning av terminalutrustningen och eventuell kostnadstäckning med avseende på terminalutrustning.

4. De ersättnings- och återbetalningssystem, inklusive en uttrycklig hänvisning till konsumentens rättigheter i tillämpliga fall, som gäller om avtalade tjänstekvalitetsnivåer inte uppfylls eller om tillhandahållaren agerar på ett otillfredsställande sätt vid en säkerhetsincident, ett hot eller utsatt läge.

5. Vilken typ av åtgärder som tillhandahållaren kan tänkas vidta i samband med säkerhetsincidenter, hot eller sårbarhet.

B. Informationskrav för tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster

I. Utöver de krav som fastställs i del A ska tillhandahållare av internetanslutningstjänster och allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster tillhandahålla följande information:

1. Som en del av de viktigaste egenskaperna hos varje tjänst som tillhandahålls,

i) minimitjänstekvalitetsnivåer, i den mån sådan erbjuds, och med största möjliga beaktande av Berecs riktlinjer som antagits i enlighet med artikel 104.2 i fråga om,

— för internetanslutningstjänster, åtminstone fördröjning, jitter och paketförluster,

— för allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster, om tillhandahållarna utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet eller har ett servicenivåavtal om detta med företag som tillhandahåller tillträde till nätet, åtminstone tidsåtgång för den initiala uppkopplingen, sannolikhet för fel och fördröjningar i samtalssignalering i enlighet med bilaga X, och

ii) utan att det påverkar slutanvändares rätt att använda terminalutrustning efter eget val i enlighet med artikel 3.1 i förordning (EU) 2015/2120, eventuella villkor, till exempel avgifter, som åläggs av tillhandahållaren när det gäller användningen av tillhandahållen terminalutrustning.

2. Som en del av informationen om priset, om och i den mån det är tillämpligt, respektive priser för aktivering av den elektroniska kommunikationstjänsten och för eventuella återkommande eller förbrukningsrelaterade avgifter,

   i) uppgifter om en särskild prisplan eller särskilda prisplaner enligt avtalet och för var och en av dessa prisplaner den typ av tjänst som erbjuds, inbegripet, i förekommande fall, kommunikationsvolymer (till exempel MB, minuter, meddelanden) som ingår per faktureringsperiod, och priset för ytterligare användning,

   ii) om en eller flera prisplaner med en förutbestämd kommunikationsvolym tillämpas, konsumentens möjlighet att föra över outnyttjade volymer från den föregående faktureringsperioden till följande faktureringsperiod, om detta alternativ innefattas i avtalet,

   iii) möjligheter att garantera tydlig information i fakturorna och övervaka konsumtionsnivån,

   iv) prisinformation avseende eventuella nummer eller tjänster som omfattas av särskilda prissättningsvillkor; när det gäller enskilda tjänstekategorier får de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med de nationella regleringsmyndigheterna, kräva att sådan information dessutom tillhandahålls omedelbart innan samtalet kopplas eller innan man kopplas till tillhandahållaren av tjänsten,

   v) för pakettjänster och paket som innehåller både tjänster och terminalutrustning, priset på de enskilda delarna i paketet om de även marknadsförs separat,

   vi) detaljerad information och villkor, inbegripet avgifter, för eventuella eftermarknadstjänster, eventuellt underhåll och eventuell kundsupport, och

   vii) på vilket sätt aktuell information om taxor och underhållskostnader kan erhållas.

3. Som en del av informationen om avtalstid för kombinerade tjänster och villkoren för förlängning och uppsägning av avtalet, i förekommande fall, villkoren för uppsägning av hela eller delar av paketet.

4. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 13 i förordning (EU) 2016/679, information om vilka personuppgifter som ska tillhandahållas före utförandet av tjänsten eller samlas in i samband med tillhandahållandet av tjänsten.

5. Information om produkter och tjänster som är anpassade för slutanvändare med funktionsnedsättning och hur uppdateringar av denna information kan erhållas.

6. Metoden för inledande av förfaranden för tvistlösning, inbegripet nationella och gränsöverskridande tvister, i enlighet med artikel 25.

II. Utöver de krav som fastställs i del A och i punkt I ska tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster även tillhandahålla följande information:

1. Eventuella begränsningar av tillgången till alarmeringstjänster eller lokaliseringsuppgifter på grund av bristande teknisk genomförbarhet, om tjänsten tillåter slutanvändare att ringa samtal till ett nummer i en nationell eller internationell nummerplan.

2. Slutanvändarens rätt att avgöra huruvida de vill föra in sina personuppgifter i en förteckning och om vilka typer av uppgifter som berörs, i enlighet med artikel 12 i direktiv 2002/58/EG.

III. Utöver de krav som fastställs i del A och punkt I ska tillhandahållare av internetanslutningstjänster även tillhandahålla den information som krävs enligt artikel 4.1 i förordning (EU) 2015/2120.

BILAGA IX

INFORMATION SOM SKA OFFENTLIGGÖRAS I ENLIGHET MED ARTIKEL 103 (INSYN OCH OFFENTLIGGÖRANDE AV INFORMATION)

Den behöriga myndigheten, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, ansvarar för att säkerställa att informationen i denna bilaga offentliggörs i enlighet med artikel 103. Den behöriga myndigheten, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, ska avgöra vilken information som är relevant och som ska offentliggöras av tillhandahållare av internetanslutningstjänster eller allmänt tillgängliga interpersonella kommunikationstjänster och vilken information som ska offentliggöras av den behöriga myndigheten själv, i relevanta fall i samverkan med den nationella regleringsmyndigheten, för att därigenom säkerställa att alla slutanvändare kan göra välinformerade val. Om det anses lämpligt får de behöriga myndigheterna, i relevanta fall i samverkan med nationella regleringsmyndigheter, främja själv- eller samregleringsåtgärder innan någon skyldighet åläggs.

1. Företagets kontaktuppgifter

2. Beskrivning av de tjänster som erbjuds

2.1. Omfattning hos de tjänster som erbjuds och de huvudsakliga egenskaperna för varje tillhandahållen tjänst, däribland eventuella erbjudna minimitjänstekvalitetsnivåer och eventuella restriktioner som åläggs av tillhandahållaren när det gäller användningen av tillhandahållen terminalutrustning.

2.2. Taxor för de tjänster som erbjuds, bl.a. information om kommunikationsvolymer (till exempel begränsningar avseende dataanvändning, antal samtalsminuter och antal meddelanden) för särskilda prisplaner och gällande taxor för ytterligare kommunikationsenheter, nummer eller tjänster som omfattas av särskilda prisvillkor, tillträdes- och underhållsavgifter, alla typer av användningsavgifter, särskilda eller riktade taxor och eventuella tillkommande avgifter samt kostnader för terminalutrustning.

2.3. Eftermarknads-, underhålls-, och kundsupporttjänster som erbjuds samt deras kontaktuppgifter.

2.4. Villkor för standardavtal, inklusive, om det är tillämpligt, avtalstid, avgifter för förtida uppsägning av avtalet, rättigheter kopplade till uppsägning av paketerbjudanden eller delar därav, förfaranden och direkta avgifter i samband med nummerportabilitet och portabilitet av andra identifierare.

2.5. Om företaget tillhandahåller nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster, information om tillgång till alarmeringstjänster och uppgifter om varifrån samtalet kommer eller eventuella begränsningar i fråga om det sistnämnda. Om företaget tillhandahåller nummeroberoende interpersonella kommunikationstjänster, information om i hur hög grad tillgång till alarmeringstjänster kan stödjas eller inte.

2.6. De delar av produkter och tjänster, däribland funktioner, metoder, riktlinjer och förfaranden, liksom ändringar i driften av tjänsten, som har utformats särskilt för slutanvändare med funktionsnedsättning, i enlighet med den unionsrätt som harmoniserar tillgänglighetskraven för produkter och tjänster.

3. Tvistlösningsförfaranden, inbegripet sådana som har utarbetats av företaget.

BILAGA X

PARAMETRAR FÖR TJÄNSTERNAS KVALITET

Parametrar för tjänsternas kvalitet, definitioner och mätmetoder som avses i artikel 104

För tillhandahållare av tillträde till ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät

PARAMETER (Anmärkning 1)	DEFINITION	MÄTMETOD
Leveranstid för basanslutning till nätet	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Felfrekvens per anslutning	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Väntetid för reparation av fel	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057

För tillhandahållare av interpersonella kommunikationstjänster som utövar kontroll över åtminstone några delar av nätet eller har ett servicenivåavtal om detta med företag som tillhandahåller tillträde till nätet

PARAMETER (Anmärkning 2)	DEFINITION	MÄTMETOD
Väntetid för koppling av samtal	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Klagomål rörande felaktiga fakturor	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Röstförbindelsekvalitet	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Antal förlorade samtal	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Felfrekvens vid uppkoppling av samtal (Anmärkning 2)	ETSI EG 202 057	ETSI EG 202 057
Sannolikhet för fel		
Fördröjningar i samtalssignalering		

Versionsnumret för ETSI EG 202 057-1 är 1.3.1 (juli 2008)

För tillhandahållare av internetanslutningstjänster

PARAMETER	DEFINITION	MÄTMETOD
Fördröjning	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Jitter	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617
Paketförluster	ITU-T Y.2617	ITU-T Y.2617

Anmärkning 1

Parametrarna bör göra det möjligt att analysera hur tjänsten fungerar på regional nivå (närmare bestämt lägst nivå 2 i nomenklaturen för statistiska territoriella enheter (Nuts), som upprättats av Eurostat).

Anmärkning 2

Medlemsstaterna får besluta att inte kräva att aktuella uppgifter för dessa två parametrar sparas om det finns belägg för att båda områdena fungerar tillfredsställande.

BILAGA XI

INTEROPERABILITET FÖR BILRADIOMOTTAGARE OCH DIGITAL TV-UTRUSTNING FÖR KONSUMENTER SOM AVSES I ARTIKEL 113

1. Gemensam krypteringsalgoritm och mottagning av luftburen sändning

   Konsumentutrustning som är avsedd för mottagning av digitala tv-signaler (närmare bestämt sändning via marksändningar, kabel eller satellit) som säljs, hyrs ut eller på annat sätt görs tillgänglig inom unionen, och som kan dekryptera digitala tv-signaler ska möjliggöra följande:

   a) Dekryptering av sådana signaler i enlighet med en gemensam europeisk krypteringsalgoritm som administreras av en erkänd europeisk standardiseringsorganisation, för närvarande ETSI.

   b) Återgivning av signaler som har sänts okodade under förutsättning att hyrestagaren följer det relevanta hyresavtalet om utrustningen är hyrd.

2. Interoperabilitet för digitala tv-apparater

   Alla digitala tv-apparater med en inbyggd skärm vars synliga diagonal är över 30 cm, och som saluförs eller hyrs ut inom unionen ska vara utrustade med minst ett öppet gränssnitt antingen standardiserat av, eller överensstämmande med en standard som antagits av, en erkänd europeisk standardiseringsorganisation eller i enlighet med en specifikation som antagits av hela branschen vilket möjliggör enkel anslutning av kringutrustning, och kan överföra samtliga relevanta delar av den digitala tv-signalen inbegripet information om interaktiva tjänster och tjänster med villkorad tillgång.

3. Interoperabilitet för bilradiomottagare

   Alla bilradiomottagare som byggts in i ett nytt fordon i kategori M som görs tillgänglig på marknaden för försäljning eller uthyrning inom unionen från och med den 21 december 2020 ska innefatta en mottagare som kan ta emot och återge åtminstone radiotjänster som tillhandahålls via digital markbunden radiosändning. Mottagare som överensstämmer med harmoniserade standarder för vilka referensuppgifterna har offentliggjorts i Europeiska unionens officiella tidning, eller med delar av sådana standarder, ska anses uppfylla det kravet som omfattas av dessa standarder eller delar av dem.

BILAGA XII

Del A

Upphävda direktiv och en förteckning över ändringar av dem

(som det hänvisas till i artikel 125)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/21/EG	
(EGT L 108, 24.4.2002, s. 33)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG	artikel 1
(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)	
Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 544/2009	artikel 2
(EUT L 167, 29.6.2009, s. 12)	
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 717/2007	artikel 10
(EUT L 171, 29.6.2007, s. 32)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/20/EG	
(EGT L 108, 24.4.2002, s. 21)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG	artikel 3 och bilagan
(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/19/EG	
(EGT L 108, 24.4.2002, s. 7)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/140/EG	artikel 2
(EUT L 337, 18.12.2009, s. 37)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/22/EG	
(EGT L 108, 24.4.2002, s. 51)	
Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/136/EG	artikel 1 och bilaga I
(EUT L 337, 18.12.2009, s. 11)	
Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120	artikel 8
(EUT L 310, 26.11.2015, s. 1)	

Del B

Tidsfrister för införlivande med nationell rätt och tillämpningsdatum

(som det hänvisas till i artikel 125)

Direktiv	Tidsfrist för införlivande	Tillämpningsdatum
2002/19/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/20/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/21/EG	24 juli 2003	25 juli 2003
2002/22/EG	24 juli 2003	25 juli 2003

BILAGA XIII

JÄMFÖRELSETABELL

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 1.1, 1.2 och 1.3				Artikel 1.1, 1.2 och 1.3
Artikel 1.3a				Artikel 1.4
Artikel 1.4 och 1.5				Artikel 1.5 och 1.6
Artikel 2 a				Artikel 2.1
—	—	—	—	Artikel 2.2
Artikel 2 b				Artikel 2.3
Artikel 2 c				Artikel 2.4
—	—	—	—	Artikel 2.5
—	—	—	—	Artikel 2.6
—	—	—	—	Artikel 2.7
Artikel 2 d				Artikel 2.8
Artikel 2 da				Artikel 2.9
Artikel 2 e				Artikel 2.10
Artikel 2 ea				Artikel 2.11
Artikel 2 f				Artikel 2.12
Artikel 2 g				—
Artikel 2 h				Artikel 2.13
Artikel 2 i				Artikel 2.14
Artikel 2 j				—
Artikel 2 k				—
Artikel 2 l				—
Artikel 2 m				Artikel 2.15
Artikel 2 n				Artikel 2.16
Artikel 2 o				Artikel 2.17
Artikel 2 p				Artikel 2.18
Artikel 2 q				Artikel 2.19
Artikel 2 r				Artikel 2.20
Artikel 2 s				Artikel 2.31
—	—	—	—	Artikel 2.22
Artikel 3.1				Artikel 5.1
—	—	—	—	Artikel 5.2
Artikel 3.2				Artikel 6.1
Artikel 3.3				Artikel 6.2

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 3.3a första stycket				Artikel 8.1
—	—	—	—	Artikel 8.2
—	—	—	—	Artikel 7.1
Artikel 3.3a andra stycket				Artikel 7.2 och 7.3
Artikel 3.3a tredje stycket				Artikel 9.1 och 9.3
—	—	—	—	Artikel 9.2
Artikel 3.3b				Artikel 10.1
Artikel 3.3c				Artikel 10.2
Artikel 3.4				Artikel 5.3
Artikel 3.5				Artikel 11
Artikel 3.6				Artikel 5.4
Artikel 4				Artikel 31
Artikel 5				Artikel 20
—	—	—	—	Artikel 22
Artikel 6				Artikel 23
Artikel 7				Artikel 32
Artikel 7a				Artikel 33
—	—	—	—	Artikel 33.5 c
Artikel 8.1 och 8.2				Artikel 3.1 och 3.2
Artikel 8.5				Artikel 3.3
Artikel 8a.1 och 8.2				Artikel 4.1 och 4.2
—	—	—	—	Artikel 4.3
Artikel 8a.3				Artikel 4.4
—	—	—	—	Artikel 29
Artikel 9.1 och 9.2				Artikel 45.1 och 45.2
—	—	—	—	Artikel 45.3
Artikel 9.3				Artikel 45.4
Artikel 9.4 och 9.5				Artikel 45.5 och 45.6
Artikel 9.6 och 9.7				—
Artikel 9a				—
Artikel 9b.1 och 9b.2				Artikel 51.1 och 51.2

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 9b.3				Artikel 51.4
—	—	—	—	Artikel 51.3
Artikel 10.1				Artikel 95.1
Artikel 10.2				Artikel 95.3
—	—	—	—	Artikel 95.2
—	—	—	—	Artikel 95.4
—	—	—	—	Artikel 95.5
—	—	—	—	Artikel 95.6
Artikel 10.3				Artikel 95.7
Artikel 10.4				Artikel 95.8
Artikel 10.5				—
Artikel 11				Artikel 43
Artikel 12.1				Artikel 44.1
Artikel 12.2				—
Artikel 12.3				Artikel 61.2
Artikel 12.4				—
Artikel 12.5				Artikel 44.2
Artikel 13				Artikel 17
Artikel 13a.1, 13a.2 och 13a.3				Artikel 40.1, 40.2 och 40.3
Artikel 13a.4				—
—				Artikel 40.5
—	—	—	—	Artikel 40.4
Artikel 13b.1, 13b.2 och 13b.3				Artikel 41.1, 41.2 och 41.3
—	—	—	—	Artikel 41.4
Artikel 13b.4				Artikel 41.7
—	—	—	—	Artikel 41.5
—	—	—	—	Artikel 41.6
Artikel 14				Artikel 63
Artikel 15.1, 15.2, 15.3				Artikel 62.1, 62.2, 62.3
Artikel 15.4	—	—	—	—
—	—	—	—	Artikel 66
Artikel 16				Artikel 67
Artikel 17				Artikel 39
Artikel 18				—
Artikel 19				Artikel 38

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
Artikel 20				Artikel 26
Artikel 21.1				Artikel 27.1
Artikel 21.2 första och andra styckena				Artikel 27.2
Artikel 21.2 tredje stycket				Artikel 27.3
Artikel 21.2 fjärde och femte styckena				Artikel 27.4
—				Artikel 27.5
Artikel 21.3				—
Artikel 21.4				Artikel 27.6
Artikel 21a				Artikel 29
Artikel 22.1				Artikel 118.1
Artikel 22.2				Artikel 118.3
Artikel 22.3				Artikel 118.4
—	—	—	—	Artikel 11.2
—	—	—	—	Artikel 118.5
—	—	—	—	Artikel 117
Artikel 23				Artikel 119
Artikel 24				Artikel 120.1 och 120.2
Artikel 25				Artikel 122.1
Artikel 26				Artikel 125
Artikel 28				Artikel 124
Artikel 29				Artikel 127
Artikel 30				Artikel 128
Bilaga II				—
	Artikel 1			Artikel 1.1
	Artikel 2.1			—
	Artikel 2.2			Artikel 2.22
—	—	—	—	Artikel 2.23
—	—	—	—	Artikel 2.24
—	—	—	—	Artikel 2.25
—	—	—	—	Artikel 2.26
	Artikel 3.1			Artikel 12.1
	Artikel 3.2 första meningen			Artikel 12.2
	Artikel 3.2 andra, tredje och fjärde meningarna			Artikel 12.3

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
	Artikel 3.3			Artikel 12.4
—	—	—	—	
	Artikel 4			Artikel 15
	Artikel 5.1			Artikel 46.1
—	—	—	—	Artikel 46.2 och 46.3
	Artikel 5.2 första stycket			Artikel 48.1
	Artikel 5.2 andra stycket första meningen			Artikel 48.2
	Artikel 5.2 tredje stycket			Artikel 48.5
	Artikel 5.2 andra stycket andra meningen			Artikel 48.3
—	—	—	—	Artikel 48.4
	Artikel 5.3			Artikel 48.6
	Artikel 5.4 och 5.5			Artikel 93.4 och 93.5
	Artikel 5.6			Artikel 52
—	—	—	—	Artikel 93
	Artikel 6.1, 6.2, 6.3 och 6.4			Artikel 13
—	—	—	—	Artikel 47
	Artikel 7			—
	—			Artikel 55
	Artikel 8			Artikel 36
	Artikel 9			Artikel 14
	Artikel 10			Artikel 30
—	—	—	—	
	Artikel 11			Artikel 21
	Artikel 12			Artikel 16
	Artikel 13			Artikel 42
—	—	—	—	Artikel 94
	Artikel 14.1			Artikel 18
	Artikel 14.2			Artikel 19
	Artikel 15			Artikel 120.3 och 120.4
	Artikel 16			—
	Artikel 17			—

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
	Artikel 18			—
	Artikel 19			—
	Artikel 20			—
	Bilaga			Bilaga I
		Artikel 1.1 och 1.2		Artikel 1.2 och 1.3
		Artikel 2 a		Artikel 2.27
		Artikel 2 b		Artikel 2.28
		Artikel 2 c		Artikel 2.29
		Artikel 2 d		—
		Artikel 2 e		Artikel 2.30
		Artikel 3		Artikel 59
		Artikel 4		Artikel 60
		Artikel 5		Artikel 61
		Artikel 6		Artikel 62
				—
		Artikel 8		Artikel 68
		Artikel 9		Artikel 69
		Artikel 10		Artikel 70
		Artikel 11		Artikel 71
—	—	—	—	Artikel 72
		Artikel 12		Artikel 73
		Artikel 13		Artikel 74
—	—	—	—	Artikel 75
—	—	—	—	Artikel 76
		Artikel 13a		Artikel 77
		Artikel 13b		Artikel 78
—	—	—	—	Artikel 80
—	—	—	—	Artikel 81
		Artikel 14		—
		Artikel 15		Artikel 120.5
		Artikel 16.1		—
		Artikel 16.2		Artikel 121.4
		Artikel 17		—
		Artikel 18		—
		Artikel 19		—
		Artikel 20		—

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
		Bilaga I		Bilaga II
		Bilaga II		—
—	—	—	—	Bilaga III
			Artikel 1	Artikel 1.4 och 1.5
			Artikel 2 a	—
			Artikel 2 c	Artikel 2.32
			Artikel 2 d	Artikel 2.33
			Artikel 2 f	Artikel 2.34
—	—	—	—	Artikel 2.35
—	—	—	—	Artikel 2.37
—	—	—	—	Artikel 2.38
—	—	—	—	Artikel 2.39
—	—	—	—	Artikel 84
—	—	—	—	Artikel 85
			Artikel 3	Artikel 86.1 och 85.2
			Artikel 4	—
			Artikel 5	—
			Artikel 6	—
			Artikel 7	—
			Artikel 8.1	Artikel 86.3
			Artikel 8.2	Artikel 86.4
			Artikel 8.3	Artikel 86.5
			Artikel 9	—
—	—	—	—	Artikel 87
			Artikel 10	Artikel 88
			Artikel 11	—
			Artikel 12	Artikel 89
			Artikel 13	Artikel 90
			Artikel 14	Artikel 91
			Artikel 15	Artikel 122.2 och 122.3
			Artikel 17	—
—	—	—	—	Artikel 99
—	—	—	—	Artikel 101
			Artikel 20.1	Artikel 102

Direktiv 2002/21/EG	Direktiv 2002/20/EG	Direktiv 2002/19/EG	Direktiv 2002/22/EG	Detta direktiv
			Artikel 20.2	Artikel 105.3
			Artikel 21	Artikel 103
			Artikel 22	Artikel 104
			Artikel 23	Artikel 108
			Artikel 23a	Artikel 111
			Artikel 24	Artikel 113
			Artikel 25	Artikel 112
			Artikel 26	Artikel 109
			Artikel 27	—
			Artikel 27a	Artikel 96
			Artikel 28	Artikel 97
			Artikel 29	Artikel 115
			Artikel 30.1	Artikel 106.2
			Artikel 30.2	Artikel 106.4
			Artikel 30.3	Artikel 106.4
			Artikel 30.4	Artikel 106.5
			Artikel 30.5	Artikel 105.1
			Artikel 31	Artikel 114
			Artikel 32	Artikel 92
			Artikel 33	Artikel 24
			Artikel 34	Artikel 25
			Artikel 35	Artikel 116
			Artikel 36	Artikel 121
			Artikel 37	—
			Artikel 38	—
			Artikel 39	—
			Artikel 40	—
			Bilaga I	Bilaga V
			Bilaga II	Bilaga VII
			Bilaga III	Bilaga IX
			Bilaga IV	Bilaga VI
			Bilaga V	—
			Bilaga VI	Bilaga X
				Bilaga IV

Sammanfattning av promemorian Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationer

Promemorian innehåller förslag som syftar till att motverka att elektroniska kommunikationstjänster används för att genomföra bedrägerier eller vilseleda mottagare på något annat sätt.

I promemorian föreslås att tillhandahållare av allmänt tillgängliga nummerbaserade interpersonella kommunikationstjänster inte ska överföra ett elektroniskt meddelande om de har anledning att anta att meddelandet överförs som ett led i ett bedrägeri eller i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare. Åtgärder som vidtas med anledning av denna skyldighet får inte innebära en granskning eller annan behandling av innehållet i ett elektroniskt meddelande. För att skapa förutsättningar för åtgärder för kontroll av avsändarnamn för sms ska regleringsmyndigheten få föra ett register över anmälda avsändarnamn för sms. Att registrera avsändarnamn i registret ska vara frivilligt. Vidare föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter i anslutning till förslagen. Bestämmelserna utgör delvis ett nytt genomförande av artikel 97.2 av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/1972 av den 11 december 2018 om inrättande av en europeisk kodex för elektronisk kommunikation.

De nya reglerna föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Promemorians lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation

dels att 9 kap. 27 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas två nya paragrafer, 4 kap. 12 § och 9 kap. 6 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse	*Föreslagen lydelse*
	4 kap.
	12 §
	En tillhandahållare av en allmänt tillgänglig nummerbaserad interpersonell kommunikationstjänst ska inte överföra ett elektroniskt meddelande om den har anledning att anta att meddelandet överförs
	1. som ett led i ett bedrägeri, eller
	2. i syfte att, på något annat sätt, vilseleda en vidare krets av mottagare.
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela ytterligare föreskrifter om skyldighetens omfattning.
	9 kap.
	6 a §
	Trafikuppgifter får behandlas om uppgifterna behövs vid åtgärder som krävs för att fullgöra skyldigheten i 4 kap. 12 §. Uppgifterna får behandlas endast i den utsträckning och under den tid som är nödvändig för ändamålet. De ska därefter genast utplånas.
	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
	1. vilka uppgifter som får behandlas enligt första stycket, och
	2. hur länge uppgifterna får behandlas innan de ska utplånas.

27 §

Utöver vad som anges i 1–3 och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Utöver vad som anges i 1–3, *6 a* och 31 §§ får inte någon annan än berörda användare ta del av eller på något annat sätt behandla uppgifter i ett elektroniskt meddelande som överförs i ett allmänt elektroniskt kommunikationsnät eller med en allmänt tillgänglig elektronisk kommunikationstjänst, eller trafikuppgifter som hör till detta meddelande, om inte någon av användarna har samtyckt till behandlingen.

Detta hindrar inte

1. lagring som är automatisk, mellanliggande och tillfällig, om den är nödvändig för överföring av ett elektroniskt meddelande, eller sådan lagring i den utsträckning som den är nödvändig för driften av ett elektroniskt kommunikationsnät eller en elektronisk kommunikationstjänst,

2. att andra får tillgång till innehållet i ett elektroniskt meddelande, om innehållet ändå är allmänt tillgängligt, om tillgången ges endast för att effektivisera den fortsatta överföringen till andra mottagare samt om uppgifterna om vem som har begärt att få informationen utplånas, eller

3. att någon i en radiomottagare avlyssnar eller på något annat sätt, genom att använda en sådan mottagare, får tillgång till ett radiobefordrat elektroniskt meddelande som inte är avsett för denne eller för allmänheten.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden kommit in från Allmänna reklamationsnämnden, Branschorganisationen Morgan, Brottsförebyggande rådet, Finansinspektionen, Föreningen mot nätbedrägerier, Försäkringskassan, Förvaltningsrätten i Stockholm, Hi3G Access AB, Integritetsskyddsmyndigheten, Journalistförbundet, Juridiska institutionen vid Karlstads universitet, Juridiska institutionen vid Juridiska institutionen vid Stockholms universitet, Justitiekanslern, Kammarrätten i Stockholm, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konsumentvägledarnas förening, Konsumentverket, Myndigheten för civilt försvar, Pensionsmyndigheten, Pensionärernas riksorganisation, Polismyndigheten, Post- och telestyrelsen, Riksförbundet FUB, Skatteverket, SKPF Pensionärerna, Småföretagarnas riksförbund, Sparbankernas riksförbund, SPF Seniorerna, Svensk handel, Svenska bankföreningen, Sveriges konsumenter, TechSverige, Tele2 Sverige AB, Telenor Sverige AB, Telia Sverige AB och Åklagarmyndigheten.

Därutöver har yttrande inkommit från Christofer Popoff.

Följande remissinstanser har inte svarat eller angett att de avstår från att lämna några synpunkter: Bahnhof AB, Berry Telekom AB, Bredband2 AB, Cellsynt AB, Chilimobil Sweden AB, DHL Express (Sweden) AB, Ekonomistyrningsverket (numera Statskontoret), Funktionsrätt Sverige, Företagarna, GlobalConnect AB, Google Sweden AB, Institutet för mänskliga rättigheter, Internetstiftelsen, Juridiska institutionen vid Umeå universitet, Juridiska institutionen vid Uppsala universitet, Kivra AB, Konsumenternas Bank- och finansbyrå, Kontakta, LINK Mobility AB, Lycamobile Sweden AB, Postnord AB, Regelrådet, Sergel Kredittjänster, Svenskt Näringsliv, Swedish FinTech Association, Telavox AB, Telekområdgivarna och Viatel Sweden AB.

Lagrådets yttrande

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2026-03-24

Närvarande: F.d. hovrättspresidenten Fredrik Wersäll, f.d. justitierådet Mats Melin samt justitierådet Malin Bonthron

Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationer

Enligt en lagrådsremiss den 19 mars 2026 har regeringen (Finansdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i lagen (2022:482) om elektronisk kommunikation.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Malin Köld biträdd av ämnesrådet Marcus Boklund.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Finansdepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 9 april 2026

Närvarande: statsminister Kristersson, ordförande, och statsråden Busch, Svantesson, Edholm, Strömmer, Forssmed, Slottner, Wykman, Liljestrand, Bohlin, Rosencrantz, Dousa, Larsson, Britz, Mohamsson, Lann

Föredragande: statsrådet Slottner

Regeringen beslutar proposition Nya regler mot bedrägerier och annat vilseledande genom elektroniska kommunikationer